

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DE SENFONİK ORKESTRALARDA GÖREV
YAPAN BAŞKEMANCILARIN
TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ İÇİNDEKİ YERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ayşe Elif KILIÇASLAN

BURSA - 2010

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

TÜRKİYE’DE SENFONİK ORKESTRALARDA GÖREV
YAPAN BAŞKEMANCILARIN
TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ İÇİNDEKİ YERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

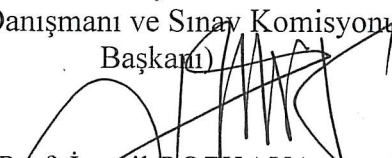
Ayşe Elif KILIÇASLAN

Danışman
Prof. İsmail BOZKAYA

BURSA - 2010

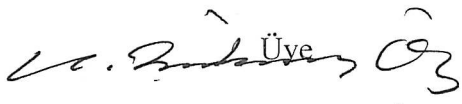
T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalında 700863004 numaralı Ayşe Elif Kılıçaslan'ın hazırladığı "Türkiye'de Senfonik Orkestralarda Görev Yapan Başkemancıların Türk Müzik Kültürü İçindeki Yeri" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 11/ 03/ 2010 günü 14:00 – 16:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)

Prof. İsmail BOZKAYA
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
G.S.E.B. Müzik Eğitimi A.B.D

Üye

Doç. Görkem ÇALGAN
Uludağ Üniversitesi
Devlet Konservatuarı

Üye

Yard. Doç. Nesrin ÖZ
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi
G.S.E.B. Müzik Eğitimi A.B.D

11/ 03/ 2010

ÖZET

Yazar : Ayşe Elif Kılıçaslan
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi
Bilim Dalı : Müzik Eğitimi
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : xv +255
Mezuniyet Tarihi : /.... / 2010
Tez Danışmanı : Prof. İsmail BOZKAYA

TÜRKİYE’DE SENFONİK ORKESTRALARDA GÖREV YAPAN BAŞKEMANCILARIN TÜRK MÜZİK KÜLTÜRÜ İÇİNDEKİ YERİ

Bu araştırma, Türkiye’de senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların Türk müzik kültürü içindeki yerini belirleme amacına yönelik yapılmıştır. Araştırmanın problem cümlesi “Türkiye’de senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların Türk müzik kültürü içindeki yeri nedir?” şeklinde belirlenmiş ve problem cümlesine bağlı olarak 5 alt probleme yanıt aranmıştır.

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki senfonik orkestralar ve bu orkestralarda görev yapan başkemancılar oluşturmaktadır. Ülkemizde sınırlı sayıda senfonik orkestra olduğu düşüncesinden yola çıkılarak ayrıca örneklem grubu belirlenmemiş, bu orkestraların ve başkemancıların tamamı örneklem grubunda değerlendirilerek tam sayılı evren olarak düşünülmüştür.

Bu araştırma orkestra ve başkemancılık ile ilgili kavramlar konusunda tarama modeline uygun olarak yapılarak tarihsel gelişim süreci belirlenmiş, genel olarak geniş bir arşiv taraması yapılarak günümüzde Türkiye’de görev yapan senfonik orkestralar ile bu orkestralarda kuruluşundan itibaren görevli başkemancıların kimler olduğu, eğitimleri, performans becerileri, orkestra içindeki statüleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca 22 başkemancıdan bilgi almak için görüşme tekniklerinden yararlanılmıştır.

Problemin çözümüne ilişkin kaynak taraması ve görüşme yoluyla elde edilen verilerin bir bölümü gruplandırılarak tablolar halinde gösterilmiş, bir bölümüne ise metin içinde bilgi akış sırasına göre yer verilmiş; kişilerden alınan diploma, afiş, konser programı gibi örnekler ekler bölümünde gösterilmiştir.

Araştırma, bu alanda yapılan ilk çalışma olması nedeniyle önemli görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Orkestra, Senfonik Orkestra, Keman, Başkemancı

ABSTRACT

Writer : Ayşe Elif Kılıçaslan
University : Uludag University
Department : Fine Arts Education
Branch : Music Education
Purpose of Thesis : Master's Thesis
Page Count : xv + 255
Graduation Date : /.... / 2010
Supervisor : Prof. İsmail Bozkaya

THE PLACE OF CONCERTMEISTERS SERVING IN TURKISH SYMPHONIC ORCHESTRAS WITHIN THE TURKISH MUSIC CULTURE

The purpose of this research is to determine the place of concertmeisters serving in Turkish orchestras within the Turkish music culture. The problem statement of the research has been defined as “What is the place of concertmeisters serving in symphonic orchestras in Turkey, in the Turkish music culture?” and in connection to the main problem statement, answers for 5 sub-problems have been searched.

The universe of the research is composed of the symphonic orchestras in Turkey and the concertmeisters serving in these orchestras. Since there are limited number of symphonic orchestras in Turkey, all of these orchestras and their concertmeisters have been evaluated in the sampling group. They have been considered as integer universe and no separate sampling group has been defined.

This research has been performed about the concepts of orchestra and concertmeister in accordance with archive scanning model and the historical development process has been determined. In general, a broad archive scan has been performed and; it has been tried to determine which symphonic orchestras are performing in Turkey and who are the concertmeisters serving from the foundation of these orchestras, what their education, performance skills and status within the orchestra are. In addition, interviews have been performed with 22 concertmaisters.

Some of the data related with the solution of the problem derived from source scanning and interviews have been grouped and demonstrated as charts. The remaining parts have been placed in the text in accordance with the information flow and the samples like diplomas, posters, concert programs have been demonstrated in the annexes.

This research is considered as critical, since it is the first study performed on this subject.

Keywords: Orchestra, Symphonic Orchestra, Violin, Concertmeister

ÖNSÖZ

Senfonik orkestralarda lider konumunda bulunan başkemancıların yeri, her zaman farklı olmuş, orkestraların sanatsal performansı açısından önemli bir yer tutmuşlardır. Bu konu ile ilgili olarak sadece Amerika’da bir çalışma yapılmış, başka bir yerde örneğine rastlanmamıştır. Chicago Senfoni Orkestrasının başkemancılarından Mischa Mischakoff’un kızı Anne Mischakoff Heiles’in 2007 yılında yayımladığı “America’s Concertmasters” adlı kitabı, başkemancılıkla ilgili yapılmış önemli bir çalışma olarak araştırmama ışık tutmuştur.

Türkiye’de de senfonik orkestralarda başkemancılık yapan sanatçılarla ilgili henüz bir araştırmanın yapılmamış olduğu görülmüş, Türkiye’deki başkemancıların bulundukları kurumlardaki hizmetleri, aldıkları yüksek sorumluluklar, yaptıkları sanatsal çalışmalar ve sağladıkları önemli katkılar ile, Türk müzik kültürü içinde önemli bir yere sahip oldukları gözlenmiştir. Bu konudaki bilgiler kişilerin ya da ailelerinin kendi arşivlerinde, dağınık olarak bulunmakta olup, bu çalışmada olabildiğince bir araya getirilmeye çalışılmıştır.

Çalışmam boyunca; bana olan güvenini daima hissettiren ve yönlendirmeleri ile destek veren değerli danışmanım Prof. İsmail Bozkaya’ya, keman sanatçısı olarak yetişmemde on yıl boyunca emek veren, kendisi de 34 yıllık başkemancı olan değerli hocam Oktay Dalaysel’e, araştırmamda yararlanılan İngilizce kaynakların çevirilerinde destek olan kardeşim N. Aslı Erçin’e, çalışmalarım sırasında desteği ve sabrıyla bana her zaman güç veren eşim Çağatay Kılıçaslan’a, yazım sırasında karşılaştığım teknik sorunlarda her zaman yardımcı olan arkadaşım Mehmet Aybars’a, belge ve arşiv taramasında bana yardımcı olan değerli başkemancılarımıza, ailelerine ve yakınlarına teşekkürü bir borç bilirim.

A.Elif Kılıçaslan

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	viii
RESİMLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR.....	xii
TERİMLER	xiv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ	1
-------------	---

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR	27
2.1 Türkiye’deki Senfonik Orkestralar ve Başkemancılar.....	27
2.1.1 Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar	27
2.1.2 Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar	39
2.1.3 İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar	45
2.1.4 İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar	52
2.1.5 İzmir Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar.....	56
2.1.6 İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar.....	61
2.1.7 Mersin Devlet Opera ve Balesi ve Başkemancılar	64
2.1.8 Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar.....	66
2.1.9 Akbank Oda Orkestrası ve Başkemancılar	67
2.1.10 Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrası ve Başkemancılar	69
2.1.11 Bilkent Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar	71
2.1.12 Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası ve Başkemancılar	75
2.1.13 Cemal Reşit Rey İstanbul Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar	78
2.1.14 Antalya Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar.....	79

2.1.15 Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar	80
2.1.16 Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar.....	82
2.1.17 Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar.....	84
2.1.18 Şişli Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar	86
2.1.19 Samsun Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar.....	86
2.2 Başkemancılar İle Yapılan Görüşmeler	87
2.2.1 Pelin Halkacı Akın ile Yapılan Görüşme	87
2.2.2 Kartal Akıncı ile Yapılan Görüşme	91
2.2.3 Yusuf Güler Aksöz ile Yapılan Görüşme	94
2.2.4 Semih Argeşo ile Yapılan Görüşme	98
2.2.5 Tayfun Bozok ile Yapılan Görüşme	101
2.2.6 Oktay Dalaysel ile Yapılan Görüşme	104
2.2.7 Sarvar Ganiev ile Yapılan Görüşme	108
2.2.8 Togrul Ganiev ile Yapılan Görüşme.....	111
2.2.9 Zeynep Işık ile Yapılan Görüşme	114
2.2.10 Sema Korkut ile Yapılan Görüşme	117
2.2.11 Irina Nikotina ile Yapılan Görüşme.....	120
2.2.12 Erkin Onay ile Yapılan Görüşme.....	122
2.2.13 Deniz Özasker ile Yapılan Görüşme	126
2.2.14 Lalecan Özay ile Yapılan Görüşme	129
2.2.15 Ayşe Özbekligil ile Yapılan Görüşme	131
2.2.16 Cengiz Özkök ile Yapılan Görüşme	134
2.2.17 Oleander Samoylenko ile Yapılan Görüşme	138
2.2.18 Seda Subaşı ile Yapılan Görüşme.....	142
2.2.19 Hakan Şensoy ile Yapılan Görüşme	146
2.2.20 Murat Tamer ile Yapılan Görüşme	149
2.2.21 Şafak Tanyel ile Yapılan Görüşme	152
2.2.22 Kemal Tören ile Yapılan Görüşme	155
2.3 Başkemancılar İle Yapılan Görüşme Sonuçlarının Değerlendirilmesi.....	158

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER	178
KAYNAKÇA.....	186
EKLER.....	189
ÖZGEÇMİŞ	255

TABLÖLER LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.3.1 Türkiye’deki Devlet Senfoni Orkestraları.....	158
Tablo 2.3.2 Türkiye’deki Özel Senfonik Orkestralar.....	159
Tablo 2.3.3 Türkiye’deki Devlet Opera ve Bale Orkestraları.....	159
Tablo 2.3.4 Türkiye’deki Belediyelere Bağlı Senfonik Orkestralar.....	160
Tablo 2.3.5 Türkiye’deki Devlet Senfoni Orkestralarında Görev Yapan Başkemancılar.....	161
Tablo 2.3.6 Türkiye’deki Özel Senfonik Orkestralarda Görev Yapan Başkemancılar.....	162
Tablo 2.3.7 Türkiye’deki Devlet Opera ve Bale Orkestralarında Görev Yapan Başkemancılar.....	163
Tablo 2.3.8 Türkiye’deki Belediyelere Bağlı Senfonik Orkestralarda Görev Yapan Başkemancılar.....	165
Tablo 2.3.9 Türkiye’deki Başkemancıların Eğitim Durumu.....	165
Tablo 2.3.10 Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	168
Tablo 2.3.11 İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	169
Tablo 2.3.12 İzmir Devlet Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	170
Tablo 2.3.13 Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	170
Tablo 2.3.14 İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	171
Tablo 2.3.15 İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Süreleri.....	172
Tablo 2.3.16 Mersin Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	172

Tablo 2.3.17 Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların	
Görev Süreleri.....	173
Tablo 2.3.18 Akbank Oda Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	173
Tablo 2.3.19 Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrasındaki Başkemancıların	
Görev Süreleri.....	174
Tablo 2.3.20 Bilkent Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	174
Tablo 2.3.21 Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasındaki Başkemancıların	
Görev Süreleri.....	175
Tablo 2.3.22 Cemal Reşit Rey İstanbul Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların	
Görev Süreleri.....	175
Tablo 2.3.23 Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrasındaki	
Başkemancıların Görev Süreleri.....	176
Tablo 2.3.24 Şişli Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri.....	176
Tablo 2.3.25 Şeflik Yapmış Olan Başkemancılar.....	177

RESİMLER LİSTESİ

		Sayfa
Resim 2.1.1.1	Osman Zeki Üngör	31
Resim 2.1.1.2	Halil Rıfat Onayman	32
Resim 2.1.1.3	Sedat Ediz	34
Resim 2.1.1.4	Fethi Kopuz	34
Resim 2.1.1.5	Ulvi Yücelen	35
Resim 2.1.1.6	Oktay Dalaysel	37
Resim 2.1.1.7	Cengiz Özkök	38
Resim 2.1.1.8	Murat Tamer	38
Resim 2.1.2.9	İlhan Özsoy	40
Resim 2.1.2.10	Nuri Halil Çeken	41
Resim 2.1.2.11	Tayfun Bozok	42
Resim 2.1.2.12	Erkin Onay	43
Resim 2.1.2.13	Aslı Özsoy Körner	44
Resim 2.1.2.14	Deniz Karakelle Aydın	45
Resim 2.1.3.15	Semih Argeşo	48
Resim 2.1.3.16	Güliden Turalı	48
Resim 2.1.3.17	Yusuf Güler Aksöz	49
Resim 2.1.3.19	Şafak Tanyel	50
Resim 2.1.3.20	Ayşe Özbekligil	51
Resim 2.1.4.20	Ergün Tekinson	53
Resim 2.1.4.21	Saim Akçıl	54
Resim 2.1.4.22	Olexander Samoylenko	55
Resim 2.1.4.23	Seda Subaşı	56
Resim 2.1.5.24	Kartal Akıncı	58
Resim 2.1.5.25	Sema Korkut	59
Resim 2.1.5.26	Deniz Özasker	59
Resim 2.1.5.27	Şebnem Özdemir	60

Resim 2.1.5.28	Cemil Günçer	61
Resim 2.1.6.29	Kenan Kutucuoğlu	63
Resim.2.1.6.30	Lalecan Özay	64
Resim 2.1.6.31	Kemal Tören	64
Resim 2.1.7.32	Zülfiye Seçkin	65
Resim 2.1.7.33	Marina Kvlividze	66
Resim 2.1.9.34	Hakan Şensoy	68
Resim 2.1.10.35	Anatoli Bazhenov	70
Resim 2.1.11.36	Sarvar Ganiev	73
Resim 2.1.11.37	Togrul Ganiev	74
Resim 2.1.11.38	Irina Nikotina	75
Resim 2.1.12.39	Pelin Halkacı Akın	77
Resim 2.1.13.40	Elif Tarakçı Akyar	79
Resim 2.1.16.41	Zeynep Işık	83
Resim 2.1.16.42	Barış Öğüt	84
Resim 2.1.17.43	Tuğçe Kayadibi	84
Resim 2.1.17.44	Mine Kurt	85

KISALTMALAR

ADOB	Ankara Devlet Opera ve Balesi
ADSO	Antalya Devlet Senfoni Orkestrası
AKM	Atatürk Kültür Merkezi
AÜ	Anadolu Üniversitesi
BBC	İngiliz Radyo Televizyon Kurumu (British Broadcasting Corporation)
BBDSO	Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası
BSO	Bilkent Senfoni Orkestrası
c.	Cilt
cd	Compact Disc
CPO	Classic Production Osnabrück
CRR	Cemal Reşit Rey
CSO	Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası
ÇDSO	Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası
DAAD	Alman Akademik Değişim Servisi (Deutscher Akademischer Austausch Dienst)
DESO	Dokuz Eylül Senfoni Orkestrası
DEÜ	Dokuz Eylül Üniversitesi
doğ.	Doğum Tarihi
dvd	Digital Versatile Disc
EBBSO	Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası
EBU	Avrupa TV Yayıncıları Birliği (European Broadcasting Union)
EMI	Expoliting Music Internationally
ENKA	Enişte ve Kayınbirader Kollektif Şirketi
GÜ	Gazi Üniversitesi
HÜ	Hacettepe Üniversitesi
İDOB	İstanbul Devlet Opera ve Balesi

İDSO	İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
İzDOB	İzmir Devlet Opera ve Balesi
İzDSO	İzmir Devlet Senfoni Orkestrası
LP	Long Play (Uzun Çalar)
MDOB	Mersin Devlet Opera ve Balesi
MSÜ	Mimar Sinan Üniversitesi
ODTÜ	Ortadoğu Teknik Üniversitesi
öl.	Ölüm Tarihi
s.	Sayfa
SAMDOB	Samsun Devlet Opera ve Balesi
SSCB	Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
TRT	Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
TV	Televizyon
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)
vb.	Ve benzeri, ve bunun gibi
yy.	Yüzyıl

TERİMLER

Akort: Orkestradaki çalgıların sesini aynı titreşimde, la sesine göre ayarlayarak düzenlemeleri, akort etmeleri.

Armoni: İki ya da daha çok sesin birlikte tınlamasıyla oluşan sesler bütünü, uyum.

Arşe: Yay.

Artikülasyon: Anlatım, ifadelendirme. Anlatım terimleri ve işaretleri. Sözlü müzik eserlerinde doğru, açık anlaşılır söyleme.

Başdekoratör: Operalarda dekordan sorumlu birinci kişi.

Başkoreograf: Bale ya da dans hareketlerini bulan, düzenleyen, dansçılara uygulatan, koreografiden sorumlu birinci kişi.

Başkorepetitör: Operalarda eşlikten sorumlu birinci piyanist.

Deşifre etmek: Bir müzik yapıtının notalarını ilk görüşte okumak ya da seslendirmek.

Dinamik: Bir müzik yapıtında, sesin gürlük derecelerini belirleyen nüans işaretleri.

Duate (Doigter): Bir müzik yapıtında parmak işaretlerinin tümü. Parmak uyarlama.

Entonasyon: Seslem. Bir eserin seslendirilmesinde perdeleri şaşmaz bir kesinlikle verebilmek, sesleri doğru çıkarmak.

Filarmoni: Orkestraların müzikal programlarını düzenleyen, yönlendiren ve destekleyen dernekler için kullanılan terim. Müzik sevgisi.

Forte: Güçlü. Gür ses elde etmek için belirtilen nüans işareti.

İcra: Seslendirme. Bir müzik eserini çalma, söyleme.

İngiliz Milletler Topluluğu (Commonwealth of Nations): İngiliz Milletler Topluluğu geçmişte Britanya İmparatorluğu'nun parçası olan devletlerin oluşturduğu uluslararası bir koalisyondur. Kelime kökeni olarak "Ortak çıkar, fayda" anlamına gelen commonwealth sözcüğü "bağımsız devlet" (genellikle cumhuriyet) anlamında kullanılır.

Kontrpuan: Akorlara dayalı armoninin yerine, zaman beraberliğinden yararlanarak birçok ezgiyi üst üste getirme sanatı. İki ya da daha fazla melodinin kendi bağımsız yolunda belirli kurallara göre ilerleyerek birliktelik oluşturması, çok sesli müzikte uygulanan bir yöntem.

Kuartet: Dörtlü.

Master Class: Ustalık Sınıfı.

Nüans: Bir müzik yapıtında kullanılan seslerin hafif, güçlü, yumuşak şiddetli oluşu; güçlüden yumuşağa iniş ya da hafiften güçlüye çıkış gibi tını farklılıklarını belirleyen müzikal anlatım.

Oda Müziği: Az sayıdaki çalgı toplulukları için yazılmış müzik türü. Çeşitli çalgılar için yazılmış, üçlü, dörtlü, beşli, altılılar, bir ya da daha çok çalgı için bestelenmiş sonatlar, solo ya da eşlikli arylar, küçük orkestralar için yazılmış her türlü parçalar oda müziği kapsamına girmektedir.

Orkestra Partisi: Orkestrada çalınan bir eserin notası.

Orkestrasyon: Orkestralama. Bir çalgı topluluğu için beste yaparken, yapıtın tını farklarını, ses renklerini, yorum ve anlatım özelliklerini göz önünde tutarak, çalgılar arasında paylaşırma sanatı.

Parmak Numarası: Çalgı çalma tekniğinde parmaklar numaralandırılarak ayırt edilir ve her parmağın numarası nota üzerinde bir rakamla gösterilir.

Repertuvar: Bir müzisyen ya da müzik topluluğunun yorumlamaya hazır olduğu parçaların tümü.

Ritim: Bir müzik cümlesinde kuvvetli zamanlarla zayıf zamanların düzenli aralıklarla tekrar etmesi ve uzunluk değlerlerinin belirli bir düzen içinde birbirini izlemesiyle oluşur. Ritim, melodi ve armoniden sonra, bir müzik yapıtının oluşmasını sağlayan temel ögedir.

Sanat Direktörü: Sanat kurumlarının hem sanatsal hem de idari yönetimlerinde söz sahibi olan kişi.

Saltato: Yaylı çalgılarda her bir nota için yayı sıçratarak uygulanan icra tekniği.

Spiccato: Bir müzik parçasında notaların ayrı ayrı çalınacağını belirten terim. Yay tekniğinde zıplatarak çalma.

Sonorite: Dolgun, derinlikli, doyurucu ses (üretme yetisi).

Tempo: Bir müzik parçasının hangi hızda çalınacağını belirlemek için kullanılan sözcük.

Tutti: Orkestradaki tüm çalgılar. Hep birlikte seslendirme, solonun karşıtı.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Orkestra; kelime olarak Yunanca “orkheisthai”, yani Yunan tiyatrolarında “dans alanı, koroların şarkı söylediği yer” anlamına gelmektedir. Değişik dillerde bu kökten gelen biçimi ile kullanılmakta olup, İngilizce ve İtalyanca “orchestra”, Fransızca “orchestre”, Almanca “orchester”, İspanyolca “orquesta” sözcükleriyle ifade edilir.¹

Antik Yunan tiyatrosunda orkestra denen bu çember biçimindeki yer, sahne ve seyirci arasında bulunmaktaydı. Önceleri oyuncuların ve koronun birlikte olduğu bu alandan, zamanla oyuncular ayrı bir sahneye, platforma geçmiştir. Koro, çalgıcı ve dansçılar ise “orkestra” denen bu kısmı kullanmaya devam etmişlerdir. 17. yy’ın başlarında; opera sanatının doğuşuyla, opera orkestraları yine benzer bir alanı kullandığı için, çalgıcılardan oluşan topluluklar bulundukları yerin adıyla, yani “orkestra” olarak anılmaya başlanmıştır.

Günümüzde de operalarda orkestralar sahne ve seyirciler arasındaki “orkestra çukuru” denilen yerde çalarlar. Senfoni ya da filarmoni orkestraları ise bu orkestralar için özel olarak ayrılmış yüksek bir sahnede ve akustik açıdan düzenlenmiş salonlarda çalarlar.

Orkestra terimi sadece çok sesli müzik yapan büyük çalgı toplulukları için değil, geleneksel çalgı toplulukları için de kullanılmaktadır. Askeri müzik orkestraları, eğlence müziği orkestraları, halk müziği orkestraları, yaylı çalgılar orkestraları, geleneksel müzikleri seslendiren Japonların gagaku ve Endonezya’nın gamelan orkestraları ile Rusların balalayka orkestraları bunlara örnek olarak gösterilebilir.²

Günümüzdeki senfonik orkestraların biçimlenmesi çok uzun bir süreçten geçmiştir. Aslında modern orkestranın temellerinin, 16. yy’daki soylu sınıfa hizmet eden müzisyenler ve özellikle kraliyet düğün ve cenazeleri gibi önemli günlerde toplanan çalgıcı gruplarına dayandığı söylenebilir. Ancak 13. yy’a kadar, eski dönemlerdeki

¹ İrkin Aktüze, *Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2004, s. 409

² Ahmet Say, *Müzik Ansiklopedisi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2005, c. 2, s. 628

belediye gruplarından da söz edilebilir. Almanya'daki şehir müzisyenlerinin “şehir kavalcıları”, İngiltere'dekilerin ise “kavalcılar” olarak anılmakta olduğu konusundaki bilgiler kaynaklarda yer almaktadır. Bu grupları devlet görevlendirir, günlük yaşamda yer alan sosyal etkinliklerden kilise, festival ve kutlamalara kadar pek çok yerde çalarlardı. Bu müzisyenleri ilk kez sürekli kullandığı bilinen ilk yer 1277'de Almanya'nın Brunswick kentidir.³ Bunu 1291'de İtalya'nın Floransa, 1297'de Belçika'nın Ypres kentleri takip etmiştir. 14. yy'ın ortalarında, III. Edward'ın Kraliyet bandosuna 3 kavalcı dahil etmesiyle İngiliz kavalcılarının görevleri gelişmiştir. Belediye Başkanı'nın resmi törenlerine katılmak ve bazı kentlerde geceleri sokaklarda çalmak, 15. yy'da kavalcılarının asıl görevleriydi. 1589'da 5 Norwich kavalcısını Lizbon'a giderken kendisini eğlendirmesi için görevlendiren Sir Francis Drake, ilk gemi grubunu oluşturmuştur. Almanya'da ise 13. yy'dan beri kent kavalcıları olmasına karşın, 16. yy'da “kule müziği” (Turmmusik) olarak bilinen bir tür yaygınlaşmıştır. Bu kilise ya da belediye binası kulesinden çalınan bir müzikti. Bu gruplar daha çok armonik ilahiler çalar ama ara sıra da korno, trombon ve trompet gibi çalgılarla “kule sonatı” seslendirirlerdi.⁴

Rönesans, barok, klasik, romantik ve çağdaş dönemlerde, orkestraların gelişimi de çalgı çeşitleri, sayıları, seslendirme teknikleri ve orkestral tını açısından değişerek ve dönüşerek devam etmiştir.

Rönesans 1400'lü yıllardan başlayıp 1600'lü yıllara dayanan, çalgı müziğinin hızla geliştiği bir çağdır. Özellikle yaylı çalgılar kalite ve çeşit açısından büyük bir gelişim sergilemişlerdir. Viol ailesi gelişerek çeşitlenmiş, ilk viyola olan “viola da braccio” ortaya çıkmıştır. “Viola da gamba” günümüzün viyolonsel sesinin genişliğine sahip, tenor bir çalgıdır. “Viola d'amour” ise tenordan sopranoya doğru ses aralığı olan bir çalgıdır. Yine rönesans çalgılarından “viola di bordone” ise bas sesli bir yaylı çalgıdır. Küçük keman adı verilen “violino piccolo” ve daha çok dans öğretmenleri tarafından kullanılan cep kemani denen “pochette” de bu dönemdeki yaylı çalgılardandır.⁵ Keman

³ Max Wade-Matthews and Wendy Thompson, *The Encyclopedia of Music*, Barns and Noble Books, New York, 2004, s. 42-43

⁴ _____, *aynı*, s. 42-43

⁵ Ahmet Say, *Müzik Tarihi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2006, s. 162

16. yy'da kimlik kazanmaya başlamış, 17. yy'da iyice gelişerek, yapımı özellikle İtalya'da bir sanat haline gelmiştir. Kemana ilk modern şeklini Kaspar Tieffenbrucker (1514-1570) vermiştir. Brescia'da Gasparo da Salo (1540-1609), Cremona'da Andrea Amati (öl. 1611) ise ilk keman yapımı ustalarıdır. Amati'nin iki oğlu Antonio ve Geronimo ile torunu Nikolaus Amati de (öl. 1684), Amati ailesinin ustalık geleneğini sürdürerek bu sanatın Rönesans'ta iyice gelişmesini sağlamışlardır. Amati'lerin öğrencileri olan Antonius Stradivari (öl. 1737), Andrea Gaurneri (öl. 1698), G. Antonio Guarneri (1698-1744), Francesco Ruggiero (öl. 1720), Carlo Bergonzi (öl. 1747) gibi ustalar da yaylı çalgı yapımcılığını en üst düzeyde sürdürmüşlerdir. Almanlardan da Jacob Stainer (öl. 1683), Matthias Klotz (öl. 1743) önemli isimlerdi. Her ne kadar Stradivari efsanevi kemanlarını ve yaylı çalgılarını 1700'den sonra ortaya çıkarmışsa da, 17. yy'da yapmış olduğu çalgılar da Stradivari kimliği ve işçiliğini taşır.

Günümüzde orkestralarda yer alan yaylı çalgılar ailesi olan keman, viyola, viyolonsel ve kontrbasın kabaca ortaya çıkması Rönesans dönemindedir. Çembalo ve orgun gelişimi de bu döneme rastlar. “Lavta” ya da “lut” Rönesans'ın en gözde çalgısıydı. Arpın tel sayısı da bu dönemde 24'ten 43'e çıkmış, 16. Yüzyılın sonlarında orkestradaki yerini almıştır. Nefesli çalgılardan da 1539 yılında Afranio adlı bir papazın icat ettiği ve “fagotto” adını verdiği, zamanla değişik biçimler alıp günümüz orkestralarında yer alan fagotun ortaya çıktığı görülür. 16. ve 17. yy'larda tahta nefesli çalgılardan “kornetta” çok kullanılmış, flüt ve obua gelişmiş, bakır nefesli çalgılardan “korno” son ve kesin biçimini almış, “trombon, trompet ve kornet” özellikle Almanlar tarafından çok kullanılan çalgılar olmuştur. 17. yy'daki çalgı müziği topluluklarının gelişimiyle vurma çalgıların orkestra içindeki kullanımı da başlamıştır. Müzikte çok sesliliğe doğru gidiş de bu dönemdedir. Fransız besteci Guillaume Dufay (1400-1473) 150 dolayındaki eserini 3 sesli olarak yazmıştır. İlk nota basımı bu dönemde, 1476 yılında Roma'da Ulrich Hahn tarafından yapılmıştır. Nota basımı hakkını ilk alan yayıncı ise Ottaviano Petrucci (1466-1539) olmuş, 1501 yılında Odhecon adlı bir şarkı derlemesi yayımlamıştır. 16. yy'ın sonlarında ise opera sanatı doğmuştur.⁶

⁶ _____, *aynı*, s. 162

Barok Dönem (1600-1750)'de İtalya'da bugünkü orkestralara benzeyen ilk orkestralardan biri, 1607 yılında İtalya'nın en zengin konaklarından birinde, Mantua Dükü tarafından çalıştırılan Claudio Monteverdi (1567-1643) tarafından kurulmuştur. Monteverdi, opera orkestrasında yaylı çalgıları kullanan ilk besteci olarak bilinir.⁷ Monteverdi'nin operası Orfeo için 20 yaylı çalgı, 2 çembalo, 2 lavta, 4 trombon, 2 org, 1 arp, 1 regal*, 2 kornet, 1 flajole** ve 1 askeri boru kullandığı söylenmektedir.⁸ İtalya'da Napoli okulunda, orkestralar kural olarak yaylı çalgılar topluluğu ile 2 obua ve 2 kornodan oluşmuştur. Orkestranın tarihinde, seslerin uyum ve bütünlüğü açısından bu önemli bir aşamadır. Fransa'da ise "kralın 24 kemancısı" adıyla anılan grup XIII. Louis (1601-1643)'nin huzurunda müzik yapmak için kurulmuştur. Bu orkestra çaldığı her şeyi süslemek ve abartmakla ünlüydü. Çaldıklarını ezbere çalışıyordu ve bunun sonucunda performansları iyi değildi. Jean Baptiste Lully (1639-1687) XIII. Louis'nin baş kompozitörü olunca, kendi orkestrası olan "Küçük Kemanlar"ı kurmuştur. Üyeleri ilk kez üniforma giyen ve yaylarını aynı yöne doğru kullanan bu orkestra çok takdir görmüş ve kısa sürede Avrupa'nın geri kalanı için model haline gelmiştir. 17. yy'da çalgısal müzik; halâ orkestra ve bestecileri çalıştırma imkanına sahip büyük aristokratların ve kraliyet ev sahiplerinin ayrıcalığıydı. Bir besteci hayatını kazanabilmek için kilisenin önde gelenlerinin ya da aristokrat birinin hizmetinde çalışmalıydı. Ancak 17. yy'ın sonlarında halk konserleri yapılmaya başlandı. Fransa ve İngiltere'de konserlerin yapıldığı ilk özel salonlar bu dönemdedir. İngiliz Milletler Topluluğu-Commonwealth (1648-1660) zamanında müzik İngiltere'de yasaklanmışsa da, II. Charles, Fransa sürgünü dönüşü Fransız müzik ve adetlerini İngiliz konaklarına getirmiştir. Londra Kraliyet Badosu'nun yönetmeni ve kemancılarından John Banister, 1672 yılında evine davet edilen seyircilerin dinlemek için para ödemesi gereken konserler organize etmeye başladı. Yine bu dönemde Handel, Pepush ve Banister gibi

⁷ İlhan Mimaroğlu, *Müzik Tarihi*, Varlık Yayınları, İstanbul, 2006, s. 199

* *Regal*: Küçük boyutlarda yapılmış portatif org. 16. yy'da solo çalgı, daha sonra eşlik çalgısı olarak kullanılmış, 18. yy'da yırtıcı ses rengi yüzünden terkedilmiştir. 20. yy'da az sayıda da olsa yeniden üretilmiş olan eski bir çalgı.

** *Flajole*: Fransa'da 16. yy'da kullanılan bir flüt çeşidi. Yüzyıllar boyu bir halk çalgısı olmuş, ancak zamanla bu özelliğini yitirmiş, günümüzde bir çocuk çalgısı olarak kullanılmaktadır.

⁸ Ahmet Say, *aynı*, s. 171

müziyenler, Briton adında bir kömür tüccarının kömür deposu üzerindeki salonda konserler vermiştir.

18. yy'da müzikal performanslar soylu evlerle sınırlıydı. Tüccar sınıfı da, zamanla yaşam standartları arttıkça, müzik dahil her türlü sanatla ilgilenmeye başlamıştır. Ancak yine üst sınıflar için yapılan müziğe, halkın her kesimiyle yönelmesi 19. yy'ı bulmuştur. Fransa'da bilinen ilk paralı halk konserleri, Paris Tuileres'de bir salonda 1725 yılında başlayan “Dini Müzik Konserleri” idi. İngiltere’de Banister’in düzenlediği konserlerde dinleyici davetli konuklardan oluşurken, Paris konserlerinde dinleyici açısından herhangi bir sınırlama yoktu. Alessandro Scarlatti (1660-1725) bu dönemde Napoli’de operayı geliştiriyordu. Ancak İtalya’da çalgısal müzik operadan bağımsız olarak başlı başına da çalınmaya başlamış ve “konçerto” doğmuştur. Bunun önde gelen iki İtalyan bestecisi Arcangelo Corelli (1653-1713) ve Antonio Vivaldi (1675-1741), bir büyük ve bir küçük çalgı grubu arasındaki karşılıklı etkileşim ile karakterize olan “concerto grosso” denen büyük konçertoları yazmıştır. Corelli, besteciliğinin yanı sıra keman çalma ve yay kullanma tekniğine de yöntem getirmiştir. Johann Sebastian Bach (1685-1750) da keman için yazdığı solo sonat ve partitolarında çok sesliliği kemana uygulamış, hiçbir eşliğe gerek duymadan bu küçük çalgının büyük işler başarabileceğini göstermiştir.

17. yy'ın başlarında İtalyan besteciler müzikleri içerisine anlatım işaretleri yazmaya başladılar. Bu nedenle bugün hala İtalyanca Batı müziğinin dilidir. Ancak terimler henüz uluslararası bir dil özelliği kazanmamış, büyük çoğunluğu Latince sözcüklerdi. Müzik yazısı (notasyon) ise günümüz yazısına 17. yy. ortalarından itibaren çok yaklaşan bir ilerleme göstermiştir.⁹

İtalyanlar bu dönemde yaylı çalgıları geliştirmiş, viola da gamba günümüzün viyolonsel boyutlarına gelmiştir. “Keman, viyola, viyolonsel ve kontrbas”tan oluşan yaylı çalgılar ailesinin yapımı Cremona kasabasında, 17. yy'ın sonları ile 18. yy'ın başlarında iyice kusursuz hale gelmiştir. Bu çalgıların yayları henüz günümüzdeki şeklini almamış, av yaylarına biçim olarak çok benzemektedir. Tahta kısmı yumuşak ve

⁹ Max Wade-Matthews and Wendy Thompson, *aynı*, s. 44

esnek, atın kuyruğundan yapılan kıllarıyla da arası oldukça açıktı. Bu şekildeki yaylar, harekete göre sesin gelmesini hafif geciktiriyor, barok döneme özgü doğal ve karakteristik aksanların çıkmasını sağlıyordu. Oldukça kıvrık olan bu yaylar sayesinde aynı anda iki telden daha fazla telden ses çıkarılabiliyor, hatta biraz fazla basınçla 4 tele birden değdirilebiliyordu. Barok yaylar günümüzde de otantik müzik yapan grup veya orkestralarda kullanılmaktadır.

İtalya’da keman mükemmel formunu alırken, Fransa’da da keman yayı, günümüz yaylarından çok az bir boy ve denge farkıyla Francois Tourte (1747-1835) tarafından yapılmaya başlanmıştır. Bu yaylar eskilerine göre çok daha güçlüdür ve farklı stilleri, spiccato, saltato gibi teknikleri çok daha rahat elde edebilirler.¹⁰ Tourte’tan sonra Dominique Pecatte (1810-1874), Eugene Sartory (1871-1946) gibi ustalar da Fransa’daki yay yapımcıları arasında yer almıştır. François Nicolas Voirin (1833-1885) ise “modern Tourte” olarak bilinmektedir. Fransa yay yapımcılığının merkezidir ancak başka ülkelerde de önemli ustalar vardır. Günümüzde karbonfiber malzemeden yapılan yaylar da yaygınlaşmaktadır.

Ayrıca klavyeli çalgıların 12 eşit aralığa bölünüp, majör ve minör tonda kesinliğe kavuşması pek çok gelişimden geçmiştir ancak, J. S. Bach’ın eşit ses aralıklı klavyesi (Wohltemperiertes Clavier) bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir.

Klasik Dönem (1750-1820)’de orkestra müziği çok yaygınlaşmış ve çok fazla sevilmekteydi. Artık bir konak ya da kiliseye bağlı kalmadan, profesyonel müzisyenlerin büyük servetler kazandığı, bestecilerin ise bağımsız bir yaşama kavuştukları dönemdir. Bunlardan ikisi Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791) ve Ludwig van Beethoven (1770-1827)’dir.

İlk modern senfoni orkestralarından biri; Dük Karl Theodor’un Almanya/Mannheim’daki konağında 1742 yılında, Bohemyalı kemancı, oda müzikçisi ve besteci Johann Stamitz (1717-1757) tarafından kurulmuştur. 50 virtüöz müzisyenden oluşan

¹⁰ Yehudi Menuhin, *The Violin*, Flammarion, France, 1996, s. 35

Mannheim Orkestrası, Avrupa’da o zamanın en büyük düzenli orkestrasıdır. Stamitz, çalgı müziği yazısı, çalgıların tını, ayırtı (nüans) özelliklerini inceleyerek özellikle senfonik yazı sorunları üzerinde durmuştur. Stamitz’in ölümünden sonra oğulları Carl (1745-1801) ve Anton Stamitz (1750-1776), Franz Beck (1730-1809), Christian Cannabich (1731-1798) gibi müzisyenler Mannheim Okulunu (1743-1778) sürdürmüşlerdir. Klasik Döneme bu okulun önemli katkıları vardır. Orkestrasyon, çalgı sanatının gelişimi, dinamizm, ses çizgilerinin güçlenip hafiflemesi, ünlü “Mannheim crescendoları”nı bunlar içinde sayabiliriz. O döneme kadar görülmemiş bir orkestra disiplini oluşmuştur.¹¹ Nefesli çalgılar yoğun bir şekilde orkestralarda kullanılmaya başlanmış, tek tek solo görevler verilerek çalgıların öne çıkması sağlanmıştır. Senfoni ve senfonik konçerto biçiminin ortaya çıkmasıyla küçük çalgı grupları bu temel üzerinde yeni bir boyuta ulaşarak, anlatımları zenginleşmiş ve güçlenmiştir.¹²

Stamitz’in yanı sıra Giovanni Battista Sammartini (1700/01-1775), sonrasında Luigi Boccherini (1743-1805), Carl Philip Emmanuel Bach (1714-1788), J.Christian Bach (1735-1782) gibi besteciler de Klasik Dönem bestecileridir. J. Christian Bach flüt, obua ve yaylılar için yazdığı bir oda müziği eserinde çembaloyu kaldırmış; çembalo, orkestra ve oda müziği topluluklarında kullanılmaz olmuştur. Daha önceleri orkestrayı yönetme görevi çembalocuda iken, çembalo kalktığı için onun yerine yönetme görevi başkemancıya verilmiştir.

18. yüzyılın sonlarında ise “Viyana Klasikleri” olarak bilinen Joseph Haydn (1732-1809), Wolfgang Amadeus Mozart ve Ludwig van Beethoven’ın yapıtları gelir. Mozart ve Haydn zamanında dinleyiciler bugünkü gibi sessiz oturmazlar, yemek içmek, sohbet etmek ya da uyuyakalmak gibi pek çok şeyle meşgul olurlardı. Haydn ve Mozart’ın klasik dönem orkestrası; yaylılar, 2 flüt, 2 obua, 2 fagot ve 2 kornodan oluşuyordu. Daha sonra klarnet, trompet, trombon ve timpani de bazı eserlerde yer almış, modern orkestranın çekirdeğini ise Beethoven’ın 1800 yılında bestelediği 1. Senfonisi’nin kadrosu oluşturmuştur. Orkestranın ortalama sayısı 40’tır. Eserde yaylı çalgıların yanı

¹¹ Ahmet Say, *aynı*, s. 279

¹² Mehmet Kaygısız, *Müzik Tarihi-Başlangıcından Günümüze Müziğin Evrimi*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2004, s. 158

sıra, 2 flüt, obua, klarnet, fagot, korno, trompet ve 2 timpani vardır. Beethoven'ın orkestrasyonunda çalgıların ses dengesi bilinçli olarak düzenlenmiştir.

18. yy. sonlarında abone konserlerinin başlamasıyla, soylu sınıftakilerin evlerindeki özel partiler yerini halk etkinliklerine bırakmış, ancak 1760'lı yıllarda ortaya çıkan yüksek ücretli üyelik sistemi nedeniyle özel bir eğlence olarak kalmıştır. Bu üyelik sistemi sayesinde girişimciler ellerindeki paraya göre iyi müzisyenleri çağırabiliyorlardı. Uygun fiyatlarla bilet satışına geçiş ise 19. yüzyılın ortalarını bulmuştur. Klasik Dönem'deki müzik festivalleri İngiliz sosyetesine özgü bir fenomendir. Bu festivaller yerel dernekler yararına yapılır, 2-3 gün sürer, ünlü isimler getirtilerek yerel halka da bu sanatçıları dinleme şansı verilirdi. Büyük orkestra konserlerini sunma amacıyla 1813'te de Londra Filarmoni Derneği kurulmuş, İngiltere'deki müzik hayatının ilerleyişine katkıda bulunmuştur.¹³

Romantik Dönem (1820-1900)'de orkestraların büyüklüğü arttı ve 1880'de 100 veya daha fazla enstrümanın altında bir orkestra görmek zordu. Besteciler iç dengenin öneminin daha fazla farkına vararak, orkestrayı farklı gruplar olarak değil, homojen bir bütün olarak görmeye başlamışlardır. Org daha da gelişmiş, özellikle nefesli çalgılar değişmiş ve gelişmiştir. Theobald Böhm'ün flüte yeni bir mekanizma eklemesiyle flüt yenilenmiş, bu mekanizmadaki ses doğruluğunu sağlayan özellikle halkalı perdeler klarnet ailesine de uygulanmıştır. Klarnet ses alanlarına göre bir aile oluşturmuştur (soprano, alto, bas). Saksafon 1840'ta ilk olarak basklarnetin yapımcısı da olan Alman Adolphe Sax tarafından yapılmıştır. Ancak klasik orkestralarda pek kullanılmamış, caz müziğinin gelişimiyle yaygınlık kazanmıştır. Korno ve trompetlere dönerli ya da pistonlu valfler bu dönemde takılmıştır. Haydn'ın olgunluk çağı senfonilerindeki ikili orkestra olarak anılan; yaylılar, 2 flüt, 2 obua, 2 klarnet, 2 fagot, 2 korno, 2 trompetten oluşan kadroya, Beethoven 3. Senfoni'sinde 3. korno, 9. Senfoni'sinde 4. kornoyu eklemiş, 5. Senfoni'sinde piccolo flüt ve 3 trombon kullanmıştır.

Bu temel kadro üzerine, Romantik Dönemde besteciler ikili orkestra yerine, “nefesli çalgıların üçer üçer kullanıldığı” anlamına gelen üçlü orkestralar için beste yapmıştır.

¹³ Max Wade-Matthews and Wendy Thompson, *aynı*, s. 47

Alto obua diye tanımlanan İngiliz kornosu, bas klarinet, tuba, saksafon gibi çalgılar orkestrada yer bulmuş, vurma çalgıların sayısı artmış, piyano ve arp'a ara sıra görev verilmiştir.¹⁴ Richard Wagner (1813-1883) Yüzük (The Ring) adlı eserinde bas trompet ve tuba kullanarak Wagner tubalarını ortaya çıkarmış, Hector Berlioz (1803-1869) Ağıt (Requiem) adlı eserinde 16 timpaniden oluşan müzik çanlarını kullanmıştır. Gustav Mahler (1860-1911) 8. Senfoni'sini 500 kişilik koro, 350 kişilik çocuk korusu, yedi solist ve genişletilmiş bir orkestra için yazmıştır. Bu çalışma "Binler Senfonisi" (Symphony of a Thousand) olarak bilinir.

17 Haziran 1872'de, o güne kadarki en büyük orkestra, Boston-Massachusetts'de Dünya Barış Yıldönümü'nde yer almıştır. 1000 enstrüman ve 20.000 kişilik korodan oluşan topluluk, Johann Strauss (genç olanı) tarafından elinde uzun ışıklı bir çubuk ve 100 asistan şef ile yönetilmiştir. Ancak, şimdiye kadar hiç duyulmamış bir kötü gürültünün söz konusu olduğu kaynaklarda belirtilmektedir. Daha büyük orkestralar daha fazla gider anlamına geliyordu ve artık pek çok orkestra kraliyet yönetiminde olmadığı için, orkestraların pek çoğu zengin müzikseverlerin sponsorluğunu yaptığı etkinliklerle hayatta kalıyorlardı. Orkestraların yaşatılabilmesi için gerekli büyüklükteki seyircileri ağırlayabilecek daha büyük konser salonları inşa edildi. Fransa'da ayakta dinlenen konserler gerçekleştirilmiş, bu format İngiltere'ye de getirilmiştir. Bu konserlerde dinleyici hareketsiz durmaz, gezinip sohbet ederdi, müzik ise ikinci plandaydı.

1840'larda büyük müzik grupları hem ulusal hem de uluslararası turnelere başlamıştır. Böylelikle uzak eyaletlerde yaşayanlar da başkentlerde yaşayanların yıllardır zevk aldıkları performansları dinleme ve izleme şansına kavuşmuşlardır. Bu sayede müziğe olan ilgi yeniden canlanmış, Avrupa'nın pek çok kenti kendi amatör orkestra ve korolarını kurmuştur. Beethoven, Mozart, Haendel gibi ölmüş bestecilerin de çalışmaları hemen hemen her konserde seslendirilmiştir. Franz Liszt (1811-1886), Niccolo Paganini (1782-1840) ve Felix Mendelssohn (1809-1847) gibi besteci ve

¹⁴ İlhan Mimaroğlu, *aynı*, s. 200

solistler de büyük şehirlerde kendilerini dinlemeye gelemeyenler için eyalet turnelerine başlamışlardır.¹⁵

Birinci Dünya Savaşı (1914-1918)'ndan sonra, Mahler'in 8.Senfoni'si gibi büyük çalışmaların maliyetleri çok fazla hale gelmiş ve besteciler yapıtlarını daha küçük kadroların seslendirebileceği şekilde yazmaya başlamışlardır. İki Dünya Savaşı arasında geçen sürede birçok oda orkestrası kurulmuştur. Bunlardan en iyi bilineni 1926'da kurulan, Paul Sacher tarafından yönetilen Basel Oda Orkestrasıdır. Londra'daki Boyd Neel Oda Orkestrası, İsviçre Melos Orkestrası gibi orkestralar da çağdaş bestecileri desteklemiş, oda müziğine olan ilgiyi arttırmak için kurulmuştur. William Walton (1902-1983), Constant Lambert (1905-1951), Michael Tippett (1905-1998) gibi bazı besteciler eserlerinde caz motiflerini de kullanmaya başlamışlardır. Caz müzik Avrupa'daki klasik müzik üzerinde de etkili olmuştur. Caz müziğinin etkilerini eserlerine yansıtan bestecilerin arasında Claude Debussy (1862-1918), Maurice Ravel (1875-1937), Erik Satie (1866-1925), Igor Stravinsky (1882-1971), Darius Milhaud (1892-1974) ve Paul Hindemith (1895-1963)'i de sayabiliriz.¹⁶

1950'lerde besteciler arasında orkestranın tek bir büyük enstrüman gibi duyulması yerine her bir enstrümanın kendi bölümlerini çalarak ayrı ayrı duyulabilir olması gerektiği düşüncesi yaygınlaşmıştır. Sanatçılar müziğin ses rengine zenginlik veya güzellik katmak için daha önce olduğundan daha fazla çalışmak zorundaydılar. Arnold Schönberg (1874-1951)'in Op.9 Oda Senfonisi, Igor Stravinsky'nin Askerin Öyküsü gibi eserleri, bu yalınlaşma ve kadro daralması eğilimine örneklerdir. Günümüzde klasik-romantik senfoni orkestralarının standart yerleşim düzeni egemense de, bazı besteciler eserlerini alışlagelmiş orkestra enstrümanları için yazmış, ancak enstrümanları alışılmamış biçimlerde düzenlemişlerdir. Bela Bartok (1881-1945) Yaylılar Perküsyon ve Çelesta İçin Müzik (Music for Strigs, Percussion and Celeste) adlı eserinde yaylı çalgıları piyano, arp, çelesta ve perküsyon bölümlerinin iki tarafına iki çember grup halinde bölmüştür. Yeni akımları deneyen besteciler arasında Roberto Gerhard (1896-1970), Pierre Boulez (doğ. 1925), Claude Debussy (1862-1918), Anton

¹⁵ Max Wade-Matthews and Wendy Thompson, aynı, s. 48-49

¹⁶ Ahmet Say, *Müzik Nedir, Nasıl Bir Sanattır*, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2008, s. 161-162

Webern (1883-1945), Edgar Varese (1883-1965), Paul Hindemith, Alban Berg (1885-1935) gibileri sayılabilir.

Arnold Schönberg (1874-1951) tonal armoni yani majör-minör sistemin yerine, ton dışı müzik bestelemeyi bir yöneme bağlayarak “12 Ton Sistemi”ni oluşturmuş, öğrencileri olan Alban Berg (1885-1935) ve Anton Webern (1883-1945) de onun yolundan gitmişlerdir. Hindemith 1915-1923 yılları arasında Frankfurt Opera Orkestrasında başkemanı olarak çalışmıştır. Hitler döneminde sürgün edilmiş, devlet yetkilileri tarafından Türkiye’ye çağrılarak ülkemizin müzik alanına katkıda bulunmuş, Ankara Devlet Konservatuvarının kuruluşu için raporlar hazırlamıştır. Modern besteciler, her ne kadar Haydn ve Beethoven’ın kullandığı çalgılara en azından isim olarak benzer olan çalgıları kullansalar da; çalış stili ve ortaya çıkan sesler tamamen farklıdır. Boehm flütlerinin, Tribert obualarının, Klose klarnetlerinin ve Heckel fagotlarının, hatta supaplı kornolar ve elektronik çalgıların gelmesiyle, orkestra sesleri tamamen değişmiştir. Tahta nefesli çalgıların bilerek fazla üflemleri, bakır nefesli çalgı sanatçıların ağızlıklarına fısıldamaları ya da bağırımları, yaylı çalgı sanatçıların yayı enstrümanlarının köprü ve kuyruk arasındaki bölgeye sürterek cırtlak, gıcırdayan sesler çıkarmaları istenerek, yeni orkestral efektler oluşturulmuştur. Bu tip besteler 21. yüzyılda da tüm kuralları yıkmaya devam etmiştir.

1922 yılında SSCB’de kurulan İlk Senfoni Orkestrası (Pervyi Simfonicheskii Ansambl) Marksist anlayışa göre insanların eşit olduğu inancıyla şefsiz olarak kurulmuştur. Üyelerin, bir şefin diktatör çubuğu ile yönetilmesi yerine bir komite tarafından yönetilmesi gerektiği düşüncesiyle 10 yıl sürmüş, orkestra tempo değişimlerinde zorlansa da bir ölçüde başarılı olmuş, ancak bireysel yetenekler, bu şekilde çalmaları beklenen katı kontrole karşı başkaldırmaya başladıklarında kapatılmıştır.¹⁷

Orkestra şefi, orkestranın sanatsal sorumluluğunu üstlenen kişidir. Şef orkestrayı “partitür” diye adlandırılan, bütün çalgıların notalarının aynı anda görülebildiği bir kitapçıktan yönetir. Vuruşlarıyla tempoları belirterek uygular, orkestrada çalan

¹⁷ Max Wade-Matthews and Wendy Thompson, aynı, s. 50-51

sanatçıların, bestecinin partitürde gösterdiği şekilde doğru çalışmasını ve birlikteliklerini sağlamakla yükümlüdür. Provalarda teknik ve müzikal hataları gözden geçirerek çözümlemeye yardımcı olur, kendi müzikal düşüncesini de katarak orkestra sanatçılarını yönlendirir, bir bütünlük içinde eserlerin seslendirilmesini sağlar. Orkestra şefi önündeki partisyonla hayat vermek, onu orkestra sanatçılarına ve dolayısıyla dinleyiciye anlatmak, eserleri bütün incelik ve güzellikleriyle gün ışığına çıkarıp tanıtmak durumundadır. Orkestra şefliğinde tam bir özveri, derin bir alçakgönüllülük aranır. Bir bestecinin eserini doğru bir şekilde yorumlayıp, notalarda yazılı olanların arkasındaki anlamı gerçek yüzüyle ortaya çıkarırken, aynı zamanda kendi düşünce ve duygularını da canlandırır.

Günümüzde de bazı orkestralar şefsiz çalmayı deneyerek başarmıştır. Ancak orkestralara kişiliğini veren, orkestraların farklı yorum özelliklerini sağlayanlar şeflerdir. Orkestra şefliği ile ilgili en eski kanıt, MÖ 709 yılına ait olduğu düşünülen bir Yunan tabletidir. Eski Yunanlılarda demir sandalet giymiş kişilerin ayaklarıyla tempo tuttukları, Roma’da ise hayvan kabukları ya da böcek kabuklarını birbirine vurarak tempo tuttukları bilinir. MS 95 yılında Romalı yazar Marcus Fabius Quantilianus (MS 35-MS 100), “Instutio Oratoria” adlı kitabında, müzik topluluklarına önderlik eden kişilerin ellerini ya da ayaklarını vurduğunu yazar. Eski Mısır duvar kabartmalarında ise, çalgıcıların önünde çömelmiş, elleriyle ritim değişikliğini, melodiyi gösteren kişiler görülmektedir. Orta Çağ’da müzik topluluklarını yöneten şefler yoktu ancak “tenorista” denen tecrübeli müzisyenler, şarkıcıların kulağına “daha yavaş sesle söyle, çok bağırma” gibi uyarılarda bulunurdu. Çok sesliliğin ortaya çıkmasıyla bir hakeme gerek duyulmuştur. Koro şeflerinin ellerini kürsüye vurarak, sesli bir şekilde vuruşları belirttiği bilinmektedir. Jean-Baptiste Lully (1632-1687)’nin “ucu demirli ağır bir bastonla yere vurarak tempo tutarken, ayak parmağına vurarak kangren olduğu ve öldüğü” gibi ilginç bilgiler kaynaklarda yer almaktadır.

Günümüzde şeflerin en büyük sembolü olan şef çubuğu (baget) 19. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Gelişimini tamamlamadan önce şef çubuğu çok ağır, kalın ve hantaldı. Daha önceleri özellikle küçük oda müziği gruplarını, 1. kemancı oturduğu yerden yayı ile yönettiği için, şef çubuğunun da buradan esinlenildiği düşünülmektedir. Pierre Boulez

(doğ. 1925) gibi bazı şefler ise çubuk yerine elleriyle yönetmeyi tercih etmektedirler. Şefin durduğu yer de dönemden döneme değişmiştir. Önceleri sahnenin üzerinde, yüzü şarkıcılara, arkası orkestraya dönük otururken, sonra müzisyenlerin ortasında yer almıştır. Özellikle Barok Dönemde besteciler klavsene oturup, oradan baş işaretleriyle yönetmişlerdir.¹⁸ 18. yüzyılın ilk yarısında saray orkestralarında kapellmeister adıyla görev yapan şefler vuruşları baş işaretleri ya da çembalo çalarken belirtmişlerdir. J.Stamitz'in ise baş sallama ve dirseklerini oynatması dışında başka hiçbir hareket yapmadığı bilgisi kaynaklarda yer almaktadır.

Bugünkü modern orkestra şefliği 19. yy.'da kişilik kazanmaya başlamıştır. İlk modern orkestra şefi olarak Carl Maria von Weber (1786-1826) kabul edilmektedir. Louis Spohr (1784-1859) ise 1820'de Londra Filarmoni Orkestrasının şefliğine getirilmiştir. Felix Mendelssohn (1809-1847) 1836'da Leipzig Gewandhaus Orkestrasının şefliğini üstlendikten sonra, ünlü başkemancı Ferdinand David (1810-1873)'in, orkestra yönetiminin başkemancıdan bir şefe geçmesine tepki gösterdiği söylenmektedir. Mendelssohn'un partisiyonu yazıldığı gibi yönetmeye dönük anlayışının ardından; Wagner, Mendelssohn'un tam tersine, yönetilen eserde şefin kendi coşku ve yaratıcılığını katıp yorumlayarak yönetmesi gerektiği düşüncesindedir. Bu iki ayrı görüşün ışığında yepyeni ve büyük isimler ortaya çıkmıştır. Gerçekte bu iki tutum da birbirini tamamlar ve gereklidir. 20. yy.'daki şeflerden A. Toscanini (1867-1957), Herbert von Karajan (1908-1989), S. Koussevitzky (1874-1951), Niyazi Tagizade Hacıbeyov (1912-1984), Lorin Maazel (doğ. 1930), Zubin Mehta (doğ. 1936), Daniel Barenboim (doğ. 1942), Sergiu Celibidache (1912-1996), Seiji Osawa (doğ. 1935), Ricardo Muti (doğ. 1941), Simon Rattle (doğ. 1955), Claudio Abbado (doğ. 1933) gibi isimler sayılabilir.

Orkestralarda şefler, konuk olarak birkaç konserde geçici olarak görev aldıkları gibi, bir orkestra ya da opera kurumunun sürekli şefi olarak da bulunabilirler. Sürekli şefler, sanat direktörü ya da müzik yönetmeni ünvanıyla, orkestralarda müzikal nitelik ve başarı açısından orkestra üyelerini denetlemek, üyeleri ve solistleri seçmek, repertuvar

¹⁸ Yüksel Koptagel "Orkestra ve Şefi", *Orkestra, Aylık Müzik Dergisi*, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1985, Sayı 137, s. 35

ve yıllık programları belirlemek, bütçenin ve halkla ilişkilerin düzenlenmesine öncülük etmek gibi idari görevleri de üstlenmek üzere bulunurlar.¹⁹

Orkestralar şefleriyle birlikte anılır. Orkestra şefinin alanıyla ilgili olarak sağlam bir eğitim almış, köklü bir müzik bilgisine sahip olması beklenir. Tam olarak örnek bir müzisyen olması gereken orkestra şefinin, istediği yorum ve müzikal etkiyi yaratabilmek için iyi bir armoni, kontrpuan, biçim, orkestrasyon ve enstrüman bilgilerine sahip olması gereklidir. Bir eseri yönetmeden önce partitürden eserin yapısını, armonik, melodik, ritmik özelliklerini görerek, temaları ve çalgı tınlarını özümseyerek provalarda uygulayabilmelidir. Bir enstrümanı çalmanın tekniği olduğu gibi, orkestra yönetmenin de tekniği vardır. Genellikle sağ el tempo vururken sol el müzikal yorumu anlatır. Tempo vurmanın da farklı yöntemleri vardır. Pek çok ünlü şefin hareketleri birbirine benzemez. Ancak orkestra üyelerinin açık ve belirgin şekilde görerek tempoyu anlayabilmesi için, şefin vuruşlarının belirgin olması genellikle orkestralar tarafından beklenir.²⁰

İlk usta orkestra şeflerinden Carl Maria von Weber, Louis Spohr, Gaspare Luigi Pasifico Spontini (1774-1851), Felix Mendelssohn, Hector Berlioz (1803-1869), Giacomo Meyerbeer (1791-1864), Richard Wagner (1813-1883) gibi isimler aynı zamanda besteciydiler. Bazı şefler yüz binlerce notadan oluşan partitürleri ezberden yönetir. Bu riski ilk üstlenen şef Richard Wagner'dir (Londra 1855). Daha sonra ünlü Alman orkestra şefi Hans von Bülow (1830-1894) ezberden yönetmeyi yaygınlaştırmıştır. Eski dönemlerde ve günümüzde de orkestra şeflerinin büyük çoğunluğu eski kemancılarıdır. Şefin yokluğunda da yine onun yerini başkemancı tutardı. Ünlü şef-kemancılara örnek olarak; Artur Nikisch (1855-1922) Louis Spohr, Pierre Amoyal (doğ. 1949), Tibor Varga (1921-2003), Eugene Ysaye (1858-1931), Yehudi Menuhin (1916-1999), Sergey Stadler (doğ. 1962), Sholomo Mintz (doğ. 1957), Mark Agnor (?), Albert Markov (doğ. 1933), Itzhak Perlman (doğ. 1945), Lorin Maazel (doğ. 1930), Pinchas Zukerman (doğ. 1948) gibi isimleri sayabiliriz.

¹⁹ Ahmet Say, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2005, s. 404-405

²⁰ İlhan Mimaroglu, *aynı*, s. 197

Orkestra şefinin en yakın yardımcısı başkemancıdır. Almancası “konzertmeister” olan sözcük “konser ustası” anlamına gelmektedir. Fransızca “chef d’attaque” (giriş şefi), İngilizce “leader” (lider) ya da “leading violin”, Amerikan dilinde “concert master” olarak yer eden ve Türkçe’de de “başkemancı” olarak kullanılan terim, “bir senfonik orkestrada, orkestrayı yöneten şeften sonra ikinci derecede sorumluluk alan bir konum”u ifade etmektedir. Şefsiz küçük gruplarda, gerektiğinde orkestrayı yöneten, arşe işaretlerinin saptanması, keman grubu, hatta yaylı çalgı grubunun konsere hazırlanmasını sağlamaktan sorumlu lider, 1. kemanların başında oturan, solo kemancıdır.

Büyük orkestraların başkemancıları keman sanatçıları içinde seçkin bir grubu oluştururlar. Sanatlarını ortaya koyarken beceri ve mükemmelliklerinin yanı sıra, kararlı, bilgili ve diplomatik olmaları da beklenir. İnisiyatif (yetki) ve sezgilerini kullanırlar. Yıldız atletlere benzetilebilirler ancak kariyerleri daha uzun yıllara yayılır. İlk sehpadaki kemancıların hata yapmaları kabul edilemez. Diğer alanlardaki liderler gibi disiplinli, konuşkan, kendine güvenli ve cesaretlidirler. İyi bir müzik bilgisinin yanında sezgileriyle düşünür, çok iyi reflekslerle hareket ederler. Bir başkemancıdan beklenen en önemli özellik çalma yeteneğidir. Bunun yanında ritmik kontrol, sakin ruh hali, hızlı refleksler, enerji ve motivasyon; başkemancılardan, birinci keman grubunda yer alan diğer üyelerden farklı olarak beklenen özelliklerdir. Yalnızca yaylı grubundaki meslektaşlarını değil, nefesli ve vurmali gruplarındaki meslektaşlarını da duyarlar ve şefin en ufak hareketinden ne demek istediğini anlarlar.

Müzik eleştirmeni Tippen Davidson bir başkemancının özelliklerini şu şekilde tanımlamıştır: “Bir başkemancı; orkestradaki her bir yaylı çalgı sanatçısına lider, örnek ve esin kaynağı olmalıdır. Kusursuz bir müzisyen ve çalgısının ustası olmalıdır. Şefi sezgileriyle çok iyi tahmin etmeli, hükmetmeden saygı uyandırmalıdır. Time dergisinden bir muhabir ise başkemancılık için “Bir baş kürekçi mürettebat için neyse, başkemancı da orkestra için odur. Şefe yani dümenciye en yakın o oturur, emirlerini doğrudan alır, diğer müzisyenlere örnek oluşturur” benzetmesini yapmıştır. Sir John Barbirolli (1899-1970) başkemancısından “Genel Kurmay Başkanı” diye söz etmiş, Eugene Ormandy (1899-1985) ise başkemancısını “zihin okuyucu” diye nitelemiştir.

Başkemancı şef ile orkestra arasında özel bir arabulucu, şefin ne istediğini anında hisseden ve bunu orkestradaki diğer yaylı çalgı sanatçılara ileten veya gösteren kişidir. Ünlü başkemancılardan Mischa Mischakoff (1895-1981) da “Arturo Toscanini (1867-1957)’nin üçüncü eli” olarak anılmıştır. Yine ünlü başkemancılardan Rafael Durian (1922-2002), George Szell’in ölümünden sonra bile Szell’in müzikal görüşünün destekçisi olarak kalmıştır.²¹

18. yüzyılda başkemancılar gerçekten konser ustasıydılar. Müdürlük, kemancılık ve şeflik görevlerini bir arada yaparak küçük orkestraları organize eder ve yönetirlerdi. Çoğunlukla opera ve tiyatrolarda çalışır, bir prens, çar ya da kilise yetkilisi tarafından çalıştırılırlardı. Aynı zamanda besteciydiler. Kimisi büyük besteci ama sıradan lider, kimisi daha önemsiz besteci ama dinamik liderlerdi. Örneğin J.S. Bach’ın 29 yaşında Weimar’da saray orgcusuyken, başkemancı olarak orkestra sorumluluklarını da aldığı bilgisi kaynaklarda yer almaktadır. Philip Emanuel Bach’ın anlattıklarına göre, Bach yalnızca çok büyük bir besteci değil, aynı zamanda çok etkili bir başkemancıdır. Profesyonel ve amatör müzisyenlerle birlikte üniversite öğrencilerinden oluşan bir topluluk olan “Collegium Musicum” ile haftada bir konserler vermiştir. En küçük nota hatasını duyar, çalgıları ve notaları tek tek kontrol ederdi. Bach’ın solo keman sonatı ve partitalarını onun için bestelediği söylenen Georg Pisendel (1687-1755) o günlerin önde gelen Alman keman sanatçısı, başkemancısıdır. Giuseppe Torelli (1658-1709) ve Antonio Vivaldi (1678-1741)’nin öğrencisi olan Pisendel, 1712 yılında Dresden Saray Orkestrasına birinci kemancı olarak katılmıştır. 1728’de ise bu orkestranın başkemancısı olmuştur. 1731’de de Dresden Operası’nın başkemancılığına atanarak ölümüne kadar bu görevde kalmıştır.

W.A.Mozart 14 yaşındayken Weimar’da başkemancı olarak adlandırılmaktaydı. Ancak bu ünvanı Başpiskopos Sigismund III. Christoph von Schrattenbach (1698-1771), onu sarayının bir parçası olarak tutmak için vermiştir. Mozart bu ünvanı 1777 yılına kadar korusa da kemanı isteksizce çalmış, saray müzisyenlerinin giydiği özel üniformayı giymekten nefret etmiştir. Mozart’tan sonra Salzburg’daki orkestrayı

²¹ Anne Mischakoff Heiles, *America’s Concertmasters*, Harmonie Park Press, Michigan, USA, 2007, s. 8-9

Mozart'ın keman konçertolarını onun için yazdığı bilinen Antonio Brunetti yönetmiştir. Franz Joseph Haydn (1732-1809)'ın küçük kardeşi Michael Haydn (1737-1806) da bu görevi paylaşmıştır.

Johann Stamitz 1746'da Mannheim Saray Orkestrasının başkemancısı, 1750'de müzik direktörü olmuş, saray için konçertolar ve elliden fazla orkestra eseri yazmıştır. Stamitz'in öğrencisi kemancı-besteci Christian Cannabich (1731-1798)'i 1778 yılında Mannheim orkestrasının başkemancısı olarak Münih'te dinleyen W.A.Mozart çok beğenmiştir. Cannabich de Stamitz kadar başarılı bir lider olarak, orkestra sanatçılarının ritmik duyarlılıkla ve dinamik detayları dikkate alarak çalmalarında ısrar etmiştir. Mozart Mannheim Orkestrasını Cannabich'in yönetiminde dinlediğinde, orkestrada 20 kemancı bulunmaktaydı. Bu da o dönem için etkileyici bir sayıdır.

Franz Joseph Haydn da kemancı Mozart gibi kabul edilebilir seviyede çalmaktaydı. Haydn, ikisi de başkemancı olan Avusturyalı Luigi Tomasini (1741-1808) ve İngiliz Johann Peter Salomon (1745-1815)'a çok güvenmekteydi. İkisi de etkili besteci değillerdi ancak saygıdeğer kemancılardı. L. Tomasini, Haydn ile çok yakın ilişki içindeydi. Prens yalnızca Haydn ve üç çalışanına Esterhazy Sarayı'na girme izni vermişti. Bu izni Tomasini'nin çocuklarına ve eşine de tanıdı. Haydn yaylı çalgılar için yazmış olduğu kuartetlerindeki 1. keman partisini Tomasini'ye ithaf etmiştir. Haydn'ın viyola partisini çaldığına inanılan kuartet ve düolar için "kuartetlerimi kimse Luigi kadar iyi çalamaz" dediği söylenir.²² Buna karşın Haydn Johann Peter Salomon için 1793'te daha zor kuartetler yazmış, onun çalıştığı orkestra için 12 tane Londra Senfonisi bestelemiştir. Salomon 13 yaşındayken Prens Clement Augustus'un orkestrasında çalmış, 1764 yılında Prusya Prensi Heinrich kendisini başkemancı ve besteci olarak atamıştır. 1781'de İngiltere'ye konser vermek üzere giden Salomon, müzisyenleri kemancı ve yayıyla idare ederek Londra'da atılgımcı ve çok saygı duyulan bir lider olarak tanınmıştır. 1791'de Salomon, Haydn'ın Esterhazy'deki orkestrasından daha büyük ve daha iyi bir orkestra oluşturmuştur. Bu orkestra 12-16 keman, 4 viyola, 5 viyolonsel, 4 kontrbas ve nefesli çalgılardan oluşmuş, yaklaşık 40 kişiliktir. (1795'te bu sayı 60 müzisyene çıkmıştır). Konserlerde Haydn onur konuğu olarak piyanoya oturur,

²² Anne Mischakoff Heiles, *aynı*, s. 13

Salomon da piyanonun ucundaki platforma çıkarak keman ve yayı ile yönetirdi. Haydn ve viyolonselciler hariç bütün orkestra ayakta çalardı.

19. yy. başlarında Fransa önemli başkemancılar yetiştirmiştir. Keman solistleri Rudolphe Kreutzer (1766-1831), Pierre Bailot (1771-1842), Pierre Rode (1774-1830), kemancı ve şef François-Antoine Habeneck (1781-1849) Paris Konservatuvarının belkemiğini oluşturuyordu. Keman, oda müziği ve opera için pek çok beste yapmışlar, orkestra yönetip, solo konserler vermişlerdir. Kendi öğretme şekillerine göre keman çalma standartlarını oluşturarak Avrupa'nın her yerinden öğrencileri buraya çekmişlerdir. Bu dört profesör de Paris'deki operalarda sık sık performanslarını sergilemişlerdir.

Bunlardan Habeneck başkemancılık pozisyonunun gelişimi üzerinde en çok etkisi olandır. Sadece Fransa'da değil, Avusturya ve Almanya'da da orkestraları şef olarak yönetmiştir. Paris Operasında 1. keman sanatçısı olarak görev yapmıştır. 1824-1831 yılları arasında birinci şef olarak atanmış ve 15 yıl boyunca bu görevi sürdürmüştür. Önemli tiyatro orkestralarında, şeften sonra gelen bir solo keman kadrosu bulunmakta ve bu kadrodaki kişi rutin işlerden ayrı tutulmaktaydı. Rode, Kreutzer, Habeneck (1815) ve Baillot (1821) bu ünvanı almışlardır. Daha sonra orkestralarda solo keman kadrosunun bulunması azalmaya başlamıştır. Artık orkestra şefi de keman çalmamaktadır ve birinci kemanların başında bulunan kemancı başkemancı olarak adlandırılmıştır.

86 üyesi olan Societe des Concerts du Conservatoire de Paris'in (Paris Konservatuvarı Konser Topluluğu) kurucu lideri olarak Habeneck pek çok yeni eserin ilk seslendirilişini yapmıştır, Beethoven'ın senfonilerinin seslendirilişleri övgüyle karşılanmıştır. Orkestra partileri karmaşıktıkça Habeneck orkestra provalarına daha fazla zaman ayırarak, orkestraların gelişmesinde, daha iyi konserlerin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Habeneck nadiren keman çaldığı zamanlarda orkestrayı yayı ile yönetmekteydi. Yayı giriş temposunu vermek için kullanmaktaydı.

Zamanla eleştirmenler sürekli tempo vurmanın önemli olduğunu söylemişler, kemancıların yay ile yaptıkları hareket ve jestlerde, yeni ve büyük orkestraları yönetmekte

yetersiz kaldıkları görülmüştür. Orkestra şefinin müziği bir bütün olarak görmesi ve yorumlaması gerektiğini söylemeye başlamışlardır. Artık şeflerin kemancı olması koşulu kalmamıştı. Böylece başkemancılar podyumdaki liderlerden podyumdaki çalgıcılara dönüştüler. Başkemancı genellikle şefin yanında, ayrı bir platformda ayakta duruyordu.

Almanya’da F. Mendelssohn, Leipzig Gewandhaus Orkestrasının 1835’ten 1843 yılına kadar müzik direktörlüğünü yapmıştır. Mendelssohn, Ferdinand David (1810-1873)’i başkemancı olarak orkestraya almış, genç Joseph Joachim (1831-1907)’e de danışmanlık yapmıştır. F. David 1836’dan öldüğü 1873 yılına kadar Gewandhaus’un, aynı zamanda Leipzig Eyalet Tiyatrosu Orkestrasının başkemancılığını yapmıştır. F. David üstün bir teknikle, müzikal bir zeka ve enerjiyi birleştirerek bu görevin özelliklerini ve stilini belirlemiştir. 1846 yılında August Schmidt Gewandhaus Orkestrasını dinlediğinde “orkestranın başında sağduyululuğu, yeteneği, artistik özellikleri ve virtüözlüğüyle başkemancı David bulunmaktadır”²³ demiştir. Hector Berlioz (1803-1869) da 1843’te Almanya’yı ziyaretinden sonra yazdığı “Hatıralar”ında şef ve orkestranın kolay iletişiminden, müzisyenlerin mükemmelliğinden, Mendelssohn ve David’in uzun bir programı iki provayla çalmaya yetecek disiplin ve konsantrasyonu çok iyi bir şekilde sağladıklarından söz etmektedir.²⁴ Çalmak ve yönetmenin dışında David, Mendelssohn’unkilerin yanı sıra, pek çok eseri de düzenlemiştir. Besteci olarak da 5 keman konçertosu, keman ve orkestra için solo eserler, nefesli çalgılar için konser parçaları, 1 yaylı çalgılar altılısı, yaylı kuartet ve vokal çalışmaları bulunmaktadır.

David’in öğrencisi Joseph Joachim 1846’da Gewandhaus Orkestrasına kemancı olarak katılmış ve iki yıl içinde, 17 yaşındayken, başkemancı yardımcılığına yükselerek David ile birlikte başkemancılık görevini paylaşmıştır. Leipzig konservatuarında dersler vermiş, Weimar’da Liszt için 1850’den 1853’e kadar başkemancılık yapmıştır. 1853’te Hanover Sarayında Kral Georg için başkemancılık görevini kabul etmiş, burada 15 yıl boyunca başkemancılık yapmıştır. Ancak saray görevinin ağırlığı ve bazı anlaşmazlıklar yüzünden, 1865’te istifa eden Joachim, solo, oda müziği ve öğretmenlik kariyerinde parlamıştır.

²³ Anne Mischakoff Heiles, *aynı*, s. 21

²⁴ _____, *aynı*, s. 21

Alman ve Avusturya orkestralarından Amerikan orkestraları da oldukça fazla etkilenmiştir. Aynı şef ve aynı başkemancı ya da liderin olduğu provalar Amerikan müzik çevrelerine de yayılmıştır. Başkemancılık görevi daha da uzmanlaşmış ve güçlü bir hale gelmiştir. Açık bir şekilde şefin hizmetinde olmakla birlikte diğer yaylı çalgı sanatçılarına esin verecek kadar mükemmel çalmaya, yaylı çalgıların partilerini bir bütün haline getirmeye yardım edecek liderliğe, şefin yorumlarını daha da güzelleştirecek yayların işaretlenmesi, artikülasyonlar, ataklar, akort ve süs notaları gibi detaylara odaklanmışlardır. “Başkemancı şefin provalardaki ipuçlarını büyük bir dikkatle izlemeli, şefle sürekli göz temasında olmalıdır. Bu ipuçlarını doğru anlayıp, çalışı ve anlatımıyla orkestraya iletebilmelidir.”²⁵

Viyana Filarmoni Orkestrası ve Operasının 57 yıllık başkemancısı Arnold Rose (1863-1946), Richard Strauss (1864-1949), Gustav Mahler (1860-1911), Arnold Schoenberg (1874-1951) gibi bestecilerin arkadaşıydı ve bestecilerle arkadaş olan başkemancıların son temsilcisiydi. Chicago Senfoni Orkestrası ve Philadelphia Orkestrasının başkemancılarından Mischa Mischakoff da kendisini tamamen başkemancı olarak hizmet ettiği şeflere adanmış, 20. yüzyılın başkemancılarının en iyi temsilcilerindendir. Her iki başkemancı da orkestralarındaki en iyi yaylı çalgı sanatçısıydılar ve yaylı grubunda otoriteyi sağlamışlardır.

New York Filarmoni Orkestrasının eski başkemancısı Mishel Boris Piastro (1891-1970) 1948’de “Günümüzde orkestralarda sıradan bir yaylı çalgı sanatçısı, 25 yıl öncesinin sanatçısından çok daha üstün. Daha iyi öğretmenler, orkestralar, şefler, okullar ve izleyicilerin iyi çalıştığında takdir edilebilir, bunu etkileyen faktörlerdir. Sonuçta bugün çok iyi yaylı gruplarımız var. Ancak bundan 25 yıl sonraki müzisyenlerin, kayıtlarımızı dinleme avantajını düşünürsek gururumuz okşanmayacaktır, ama işte bu gelişimdir” diye konuşmuştur.²⁶

Şef Lawrence Foster (doğ. 1941) 1989’da bugünün başkemancılarından beklenen güçlü karakter özelliklerine dikkat çekmiş, 20. yüzyılın sonlarında gelişen yaylı grupları ve müzik direktörlerinin artan gücünü şu şekilde yorumlamıştır: “Başkemancı tamamen

²⁵ Anne Mischakoff Heiles, *aynı*, s. 24

²⁶ _____, *aynı*, s. 25

kültürlü bir müzisyen, iyi bir oda müziği çalgıcısı ve kemanı gruptaki herhangi biriyle aynı seviyede iyi ya da çok daha iyi çalmalıdır. Çalışma ortamının atmosferini nasıl ayarlayacağını bilmeli, yalnızca kendi grubunda değil, tüm orkestra üzerinde tam bir otoritesi olmalıdır. Ama burada işin sırrı bütün bunları yaparken, otoritesini dışarıya göstermemektir.”²⁷

Çağdaş başkemancılar eskiye göre çok daha farklı koşullarla karşı karşıyadırlar. Orkestra standartları, sanatçıların aldıkları gelişmiş ve uzun eğitimi yansıtacak biçimde belirgin olarak yükselmiştir. Boston Senfoni Orkestrasında uzun süre keman sanatçısı olarak görev yapmış olan Harry Allis Dickson “Başkemancının orkestra içindeki görevi psikolojik olarak zor bir görevdir. Hem çalgıcı, hem liderdir. Bunları yaparken bir taraftan iş arkadaşlarını, diğer yandan da şefi diplomatik bir şekilde idare etmelidir”²⁸ demiştir. New York Times’ın müzik eleştirmeni Harold Schonberg ise bir başkemancının gerekli olduğunda bir şefin yerini alabilmesi gerektiğinden söz eder. Başkemancı için, “orkestrada tampon görevi yapar, tüm orkestrada en tecrübeli müzisyen olması ve gücü dengede tutması beklenir”²⁹ demiştir.

Başkemancılar orkestra sanatçıları ve şef arasındaki ilişkileri dengede tutmanın dışında, solistler için de elçilik görevi yapar. Daniel Heifetz bazı başkemancıların orkestralarını ne kadar iyi temsil ettiklerini ve kendisine kolaylık sağladıklarını şöyle anlatmaktadır: “17 yaşında öğrenciyken Anshel Brusilow (doğ. 1929)’da gördüğüm şey, Philadelphia Orkestrasının en iyi kemancısı olmasının ötesindeydi. Şeref, zarafet, çalış biçimi, bir başkemancı olmanın ne demek olduğunu belleğime kazıdı. Dolayısıyla benim için bir başkemancı ruh yüceliği, derin bir hassasiyeti ve orkestrayı yansıtacak ve somutlaştıracak bir büyük kişiliği olan kimsedir.”³⁰ Brusilow sahneye solist olarak ilk çıkışını da şu şekilde anlatmaktadır: “Sahneye ilk çıkışım Lorin Maazel yönetimindeki Cleveland Orkestrası ile oldu ve başkemancı Daniel Majeske (1932-1993), Sibelius Keman Konçertosunu ben çalmak üzere sahneye çıkmadan önce kulise geldi ve benimle rahat olmak konusunda konuştu. Cleveland Orkestrasıyla çalışıyor olmaktan dolayı

²⁷ Anne Mischakoff Heiles, *aynı*, s. 26

²⁸ _____, *aynı*, s. 26

²⁹ _____, *aynı*, s. 26

³⁰ _____, *aynı*, s. 27

gergin hissetmemem gerektiği konusunda benimle konuştu ve beni rahatlatı. Philadelphia Orkestrasının başkemancısı Norman Carol (doğ. 1928) da 4 konserlik bir dönemde, konserlerin birinde zor bir an yaşadktan sonra kulise geldi ve bir sonraki gece verilecek konserde o bölümü daha iyi çalabilmem için bazı önerilerde bulundu”.³¹ Itzhak Perlman da başkemancıların solistleri rahat ettirmek için çok çaba harcadıklarını, ayrıca keman solistlerinin çalgıları konserde bozulursa başkemancılarla etkileşimde bulunarak çalgılarını değış tokuş ettiklerinden söz etmektedir³².

Başkemancılar artık eskiden yaylarıyla konserleri yönettikleri dönemlerdeki gibi orkestranın otoritesi konumunda değillerdir. Diğer yaylı çalgı gruplarının grup şefleriyle görüş alışverişinde bulunurlar. Sahneye bakan seyirci için görüntü olarak odak noktası değillerdir. Ama çalışları her zaman özel bir inceleme altındadır. Provalar sırasında örnek göstermek için çalarken, konserlerde solo bölümleri çalarken ya da solist olarak çaldıklarında diğer müzisyen ve seyirci tarafından dinlenirler. İlk sehpa da çalmak büyük bir baskıdır ve başkemancılar bununla başa çıkabilirler. Şefin, grubunun ve seyircinin incelemesi altında olduklarını hissetseler de bu baskı karşısında cesaretlerini kaybetmezler. Orkestra sanatçıları her zaman 1. sehpayı bakamayabilir, başkemancıyı göremeyebilir ve şefin direktifleri ya da zor partileri çalmakla meşguldürler. Fakat sanatçılar, şef ya da başkemancıya ne zaman bakmaları gerektiğini bilirler ve özellikle belirsizlik anlarında bakarlar. Böyle zamanlarda başkemancının kendisinden şüphe etmemesi gereklidir.

Minnesota’nın eski başkemancısı Jorja Fleezanis (doğ. 1952), başkemancının görevinin şeflik ve liderlikten, akort yaptırma, orkestrayı temsil etme, yay işaretlerini belirlemek gibi sorumlulukları kapsayan “komiserlik” görevine dönüştüğünü söylemektedir.³³

Son yüz elli yıl içinde şefin pozisyonu daha önemli bir hale gelmiş, en fazla maaş ödenen kişi olmuştur. Başkemancılar ise Avrupa ve Amerika’da, şeflerin ya da müzik

³¹ Anne Mischakoff Heiles, *aynı*, s. 27

³² _____, *aynı*, s. 27

³³ _____, *aynı*, s. 28

direktörlerinin onda biri kadar, ama pek çok grup sanatçısından da iki katı kadar maaş almaktadırlar.

Günümüzde başkemancıların yükü 18. ve 19. yüzyıllardakinden daha farklı yöne gitmiştir. Konser programlarının yapılması, tarihlerin düzenlenmesi, solistlerin davet edilmesi, orkestra notalarının hazırlanması, sanatçıların maaşları gibi konular artık onların sorumluluğunda değildir. Ya da Kreutzer, David, Joachim gibi aynı zamanda beste ya da şeflik yapmaları da beklenmiyor. Ancak yüksek performans beklentisi, eleştirmenler tarafından incelenme ve kendilerini ispat etmeye çalışan diğer kemancılar, başkemancıların omuzlarındaki ağır yüklerdir. Orkestra dışında pek çoğu öğretmenlik yapmakta, solo ve oda müziği konserleri vermektedirler. Pek çok başkemancı, zamanında solo kariyer yapmaya özenmiştir. Glenn Dictrow (doğ. 1949) “Bir başkemancı hayatında biraz daha istikrar dileyen bir solisttir. Bir başkemancı sürekli olarak uçak yolculuğu yapmak yerine bir ailesi olsun ister. Mendelssohn, Lalo ya da Saint-Saens’in konçertosunu 500. kere çalmak yerine, senfonik müzikten hoşlanan bir kişi olmayı tercih eder”³⁴ sözleriyle tüm başkemancıların adına konuşurcasına neden solist olmadıklarını açıklar. Çoğu daha önceden, okul ya da gençlik orkestralarında da başkemancılık yapmıştır. Pek çoğu orkestralarının sözcüsüdür. Samuel Magad (doğ. 1932) gibi bazı başkemancılar orkestra sanatçıları adına çalışan orkestra komitelerinin bir parçası olarak sanatçılarla güçlerini birleştirmişlerdir. Sözleşme şartlarında kıyafetli ya da genel provada başkemancıların yay kararlarını değiştirmesini engelleyen, ayrıca şeflerin bazı grup sanatçılarını provalar sırasında iş arkadaşlarının önünde tek tek çaldırmalarını engelleyen kuralları kabul ettiler. Bugünün önemli başkemancıları ile yarım yüzyıl öncesindekiler arasında bile farklılıklar vardır. Örneğin artık pek çok bayan başkemancı vardır.

Orkestralar ülkemizde de ilk olarak 1826 yılında Muzıka-i Humayun içinde kurumsallaşmıştır. Padişahın davetiyle 1828 yılında İtalya’dan İstanbul’a gelerek 28 yıl kalan Giuseppe Donizetti (1788-1856), Batı’daki örneklerine uygun bir kurum yaratmış, Muzıka-i Humayun ilk konserini 19 Nisan 1829’da II. Mahmut önünde vermiştir.³⁵ Saray çevresinin beğeni ve ilgisini karşılamak için görevli olan bu orkestradan sonra

³⁴ Anne Mischakoff Heiles, *aynı*, s. 513-514

³⁵ Koral Çalgan, *Duyuşlar Ulvi Cemal Erkin*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2. Basım, Ankara, 2001, s.17

Cumhuriyet Döneminde kurulmuş olan orkestralarımız sırasıyla Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO), İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası (İDSO), İzmir Devlet Senfoni Orkestrası (İzDSO), Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası (ÇDSO), Antalya Devlet Senfoni Orkestrası (ADSO), Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası (BBDSO), İstanbul Büyükşehir Belediyesi Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrası (CRR), Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası (EBBSO) dır. Ayrıca sezon içinde yıllık düzenli konser programı uygulayan orkestralarımız Bilkent Senfoni (BSO), Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası, Akbank Oda Orkestrası, henüz düzenli konserler sunmamakla birlikte Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrası, Şişli Senfoni Orkestrası; Ankara, İstanbul, İzmir, Mersin, Antalya ve Samsun'da yer alan opera-bale kurumlarımızın da orkestraları senfonik orkestra niteliğindedir ve bu araştırmanın kapsamı içinde yer almaktadır. Bunların yanında konservatuvarların yapıları gereği oluşturdukları akademik senfoni orkestraları, yapı olarak benzer nitelik taşımakla birlikte, araştırmanın dışında bırakılmıştır.

Türkiye'de 1924 yılında Musiki Muallim Mektebinin kurulması, Atatürk'ün isteğiyle Muzıka-i Humayun'un Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti adıyla İstanbul'dan Ankara'ya getirilerek düzenli konserlere başlaması, çok sesli müziğin ülkemizde gelişerek uluslararası düzeye ulaşmasında çok büyük adımlar olmuş, yurt dışında öğrenim görmüş pek çok yetenekli sanatçımız da bu kurumlarda çalışarak kendilerini gösterme imkânı bulmuştur. Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu sanatçılar da hem bu kurumlarımızda çalışmış, hem de Türk sanatçıları yetiştirerek Türk müzik kültürüne önemli katkılar sağlamışlardır. Türkiye'de bilinen ilk başkemancılardan Vondra Bey Macar asıllıdır ve kendisi gibi öğrencisi olan Osman Zeki Üngör de Muzıka-i Humayun'da başkemancı olmuştur. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının başkemancılarına sırasıyla bakıldığında, bu görevin ilk zamanlarda hocadan öğrenciye devrederek sürdüğü görülmektedir. Ankara'dan sonra İstanbul ve İzmir'de de devlet senfoni orkestralarının, devlet opera ve balelerinin kurulmasıyla uluslararası sanat müziği daha çok gelişmiş, daha sonra Adana, Bursa, Antalya, Mersin ve Samsun'da da devlet orkestraları, opera ve bale orkestraları ile İstanbul ve Ankara'da özel orkestralar kurulmuştur. Ancak özellikle yeni kurulan devlet orkestralarında kadro sıkıntısı yaşanmakta olup, başkemancılık,

başkemancının özlük hakları vb. olarak da sorunlar yaşanmaktadır. Günümüzde en eski orkestra olan ve Cumhurbaşkanlığı adını taşıyan CSO'nun yanı sıra, yeni kurulan orkestralarımızda da resmi başkemancı bulunmamaktadır. İDSO'da başkemancı yardımcısı kadrosunda, Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya ve Mersin Opera ve Bale Orkestralarında başkemancı ve başkemancı yardımcısı kadrolarında sanatçılar bulunmaktadır. Orkestralardan yalnızca İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında başkemancı ve yardımcısı kadrolarının tam olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu görevin pek çok sanatsal ve kişisel özelliği bir arada bulundurması gerekliliği, özveri istemesi, yapılan sınavların ve başkemancı olmanın zorluğunun yanında, maaş olarak diğer sanatçılardan Türkiye'de bir ayrıcalığının olmaması, bu görevi yapmaya gönüllü olanları da olumsuz yönde etkilemekte, hatta bu görevi istememeye yol açmaktadır.

Yukarıda orkestralar ve başkemancılar ile ilgili verilen ve orkestraların yapısında önemli bir görevi üstlenen başkemancılar ile ilgili bilgilerin ışığında problem cümlesi şöyle oluşturulmuştur: "Türkiye'de senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların Türk müzik kültürü içindeki yeri nedir?" Bu problem doğrultusunda araştırmayla ilgili alt problemler şöyle belirlenmiştir:

1. Türkiye'de görev yapan senfonik orkestralar hangileridir ve kurumsal özellikleri nelerdir?
2. Senfonik orkestralarda kuruluşundan günümüze kadar görev yapan başkemancılar kimlerdir?
3. Senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların eğitim, performans ve statü olarak orkestradaki yeri ve önemi nedir?
4. Günümüzde başkemancılık yapan sanatçıların bu konudaki görüşleri nelerdir?
5. Senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların mesleki sorunları nelerdir?

Araştırmanın amacı Türkiye'de senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların Türk müzik kültürü içindeki yerini ve önemini belirlemektir. Bu kapsamda genel olarak orkestra ve başkemancılık ile ilgili kavramlar konusunda geniş bir arşiv taraması yapılmış, tarihsel gelişim süreci belirlenmiş ve günümüzde Türkiye'de görev yapan senfonik orkestralar ile bu orkestralarda kuruluşundan itibaren görevli başkemancıların kimler olduğu, eğitimleri, performans becerileri, orkestra içindeki statüleri belirlenmeye

alışılmıştır. Çalışma sırasında resmi, özel senfonik orkestralar ile opera ve bale orkestraları ve bu orkestralarda görev yapan başkemancılar araştırmaya konu edilmiş; konservatuvarların akademik senfoni orkestraları ve 12 Temmuz 2009 tarihinde ilk konserini veren Maltepe Belediyesi Senfoni Orkestrası çok yeni bir oluşum olması nedeniyle çalışmaya alınmamışlardır.

Araştırma, bu alanda yapılan ilk çalışma olması nedeniyle önemli görülmektedir. Kaynak taraması sırasında bu konuda yurt içinde yapılmış araştırmalara rastlanmamış; yurt dışı kaynaklardan önemli bir rneğın Amerika’da yayımlandığı görülmüştür.

Araştırmanın evrenini Türkiye’deki senfonik orkestralar ve bu orkestralarda görev yapan başkemancılar oluşturmaktadır. Ülkemizde sınırlı sayıda senfonik orkestra olduğu düşüncesinden yola çıkılarak ayrıca örnekleme grubu belirlenmemiş, bu orkestraların ve başkemancıların tamamı örnekleme grubunda değerlendirilerek tam sayılı evren olarak düşünülmüştür.

Araştırma sırasında Türkiye’de resmi ve özel senfoni (13) ve opera orkestraları (6) olmak üzere toplam 19 senfonik orkestranın bulunduğu görülmüştür. Araştırma sırasında orkestralar ve bu orkestralarda görev yapan başkemancılar ile ilgili bilgilerin tamamına ulaşılmaya çalışılmış; kimi zaman daha önceki yıllarda yaşamış başkemancılar ile ilgili sınırlı bilgilerin kaynaklarda yer aldığı görülmüştür. Konuyla ilgili ayrıntıyı daha kapsamlı olarak belirlemek amacıyla 22 başkemancı ile görüşme yapılmış ve kendilerine 10 soru yöneltilmiştir. Görüşmeler sırasında 5 başkemancıya soruları telefon ile iletilerek yanıtları alınmış, 1 başkemancıya elektronik ortamda sorular iletilerek yanıtlaması istenmiş, 16 başkemancı ile de değişik tarihlerde Ankara, İstanbul ve İzmir’de yüz yüze görüşülmüş ve görüşmelerin ses kaydı yapılmıştır. Ayrıca başkemancılar ile ilgili görüntü alınmıştır.

Kaynak taraması ve görüşme yoluyla elde edilen verilerin bir bölümü gruplandırılarak tablolar halinde gösterilmiş, bir bölümüne ise metin içinde bilgi akış sırasına göre yer verilmiş; kişilerden alınan diploma, afiş, konser programı gibi örnekler ekler bölümünde gösterilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, elde edilen veriler; “Türkiye’deki Senfonik Orkestralar ve Başkemancılar”, “Başkemancılar İle Yapılan Görüşmeler” ve “Başkemancılar İle Yapılan Görüşme Sonuçlarının Değerlendirilmesi” olmak üzere üç alt başlık altında toplanmıştır.

2.1 Türkiye’deki Senfonik Orkestralar ve Başkemancılar

Bu alt başlık içinde orkestralar kuruluş yılı sırasına göre verilmiş, başkemancılar ise görev yılı sırasına göre özgeçmişleri verilerek gösterilmiştir.

2.1.1 Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (CSO) Türkiye’nin en eski, dünyadaki orkestralar içinde de en eski orkestralardan biri olarak bilinmektedir. Temelleri, 1826’da II. Mahmut döneminde kurulmuş olan “Muzıka-i Humayun”a kadar dayanır. Cumhuriyet Dönemi’nden önceki son ismi “Makam-ı Hilafet Mızıkası” olan CSO, Cumhuriyetin kurulmasından sonraki ilk konserini 11 Mart 1924’te Ankara’da vermiştir. Atatürk’ün emriyle 27 Nisan 1924’te İstanbul’dan Ankara’ya taşınan orkestranın adı da “Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti” olmuş, orkestranın şefliğini Zeki Bey üstlenmiştir. Bando ve fasıl heyeti ile aynı çatı altında bulunan orkestra Milli Savunma Bakanlığına bağlıydı.

Zeki Üngör’ün çabalarıyla 25 Haziran 1932’de diğer topluluklardan ayrılan orkestra, Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmış, ismi de Atatürk’ün isteği üzerine Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası olmuştur. Zeki Üngör’ün 1934’te orkestra şefliği görevinden ayrılmasından sonra 6 ay vekaleten Adnan Saygun bu görevi yapmıştır. Daha sonra Alman müzikolog ve şef Ernst Praetorius (1880-1946) Türkiye’ye davet edilerek CSO’nun şefliğine atanmıştır. 1935 yılından ölümüne kadar bu görevi sürdüren Praetorius, üstün sanatsal nitelikleriyle orkestrayı Avrupa orkestralarının düzeyine getirmiştir. 1946-52 yılları arasında ise şef ve besteci Hasan Ferit Alnar bu görevi

üstlenmiştir. Hasan Ferit Alnar'ın bozulan sağlığı ve genellikle yurt dışında olması gibi nedenlerden, orkestranın idari işlerini flüt grup şefi Mükerrer Berk yürütmüş, 1957 yılında çıkan CSO yönetmeliğinin hazırlanmasında büyük emeği geçmiştir. Günümüzde Türkiye'deki diğer devlet senfoni orkestralarının da kullandığı bu yasaya göre, yılda bir kere, orkestranın bütün sanatçılarından oluşan bir genel kurul, kendi sanatçılarından oluşan 5 kişilik bir yönetim kurulunu seçer, yönetim kurulu kendi içinde iş bölümü yaparak müdür ve müdür yardımcısını belirler. Yönetim Kurulu yıllık konser programlarının hazırlanması, yerli-yabancı şef ve solistlerin görevlendirilmeleri, yurt içi ve yurt dışı turnelerinin düzenlenmesi, orkestranın dinleyicisiyle buluşmasını sağlamak için gerekli olan bütün işletmecilik görevlerini üstlenmektedir. Devlet orkestralarında bulunan diğer bir organ da teknik kuruldur. Orkestra şefinin başkanlığında başkemanca ve yardımcıları ile grup şeflerinin oluşturduğu bu kurul, sanatsal ve teknik konularda planlamalar yaparak yönetim kuruluna önerilerde bulunur.

CSO'nun ilk yurt dışı konser turnesi 1926 yılında, 7 Haziran ve 5 Eylül tarihleri arasında 3 aylık bir gemi yolculuğu ile gerçekleşmiştir. Atatürk'ün, Avrupa'nın başlıca liman kentlerine uğrayan Karadeniz gemisiyle yerli tarım ürünlerini götürmek yerine, Avrupa'ya kendimizi kültür ürünleriyle tanıtmamız gerektiği görüşüyle hareket edilmiştir.

1957'de Amerikalı şef Robert Lawrence CSO'nun şefliğine getirilmiş, Ankara Devlet Konservatuarını bitirerek yurt dışında şeflik çalışmış olan Hikmet Şimşek de şef yardımcılığına atanmıştır. Hikmet Şimşek bu görevi 1986 yılına kadar sürdürmüştür. 1960-61 yıllarında CSO'nun şefliğini İtalyan Bruno Bogo yapmış, 1962'de Bogo'yla birlikte Tahran, Bağdat ve Beyrut'a konser turneleri düzenlenmiştir. 1963 yılında bir yıl süreyle Alman şef Otto Matzerath orkestrayı yönetmiş, uzun bir yurt dışı turnesi gerçekleştirilmiştir (Almanya, İsveç, Finlandiya, İtalya). 1963-71 yılları arasında ünlü Alman şef Gotthold Ephraim Lessing orkestranın şefliğini yapmış ve repertuarın genişletilmesine, Türk bestecilerinin eserlerinin seslendirilmesine ağırlık vermiştir. 1966'da Romanya, Macaristan, Avusturya, Almanya, İsviçre; 1971'de ise Yugoslavya, Almanya gibi ülkelerin pek çok kentine yurt dışı konser turnesi düzenlenmiş, bu konserler büyük ilgi uyandırarak CSO'nun Avrupa düzeyinde bir orkestra olduğu

kanıtlanmıştır. 1971 yılında ise Fransız orkestra şefi Jean Perrison orkestranın sürekli şefliğine getirilmiş, onun yönetiminde 1974'te Fransa ve Almanya'da, 1975'te ise Hikmet Şimşek ve J. Perrison yönetiminde Sovyetler Birliği'nin pek çok şehrinde konserler yapılmıştır.

1977 yılında Polonyalı şef Tadeusz Strugala CSO'nun sanat yönetmeni olmuş, daha sonraları da konuk şef olarak çok sık gelmiş, 1993 yılında CSO ile birlikte Güney Kore turnesini gerçekleştirmiştir. 1975'te CSO'nun şef yardımcısı olan Gürer Aykal, 1988'de sürekli şef olmuştur. 1982 yılında iki şef yardımcısı olan CSO, Gürer Aykal ve Hikmet Şimşek'le birlikte, Almanya'nın Berlin, Hamburg, Hannover, Bonn, Karlsruhe, Stuttgart ve İsviçre'nin Bern kentlerinde konserler vermiş, 1984'te yine iki şefle birlikte Madrid Uluslararası Festivaline katılarak Suna Kan ve Ayşegül Sarıca'ya eşlik etmiş, 1985'te Varşova Sonbahar Festivaline katılmıştır. 1986'da Gürer Aykal ile Sovyetler Birliği turnesine çıkılmış, 1987'de şef Rengim Gökmen ile Roma'da, 1989'da Kıbrıs'ta konserler verilmiştir. CSO 1990 yılında Gürer Aykal ve Rengim Gökmen ile birlikte Prag'da konserler vererek Bratislava Festivaline katılmıştır. 1991-1992 yıllarında keman solisti Suna Kan ve piyanist Gülsin Onay ile Almanya'nın pek çok şehrinde konserler veren orkestra, 1993 ve 1994 yıllarında Tadeusz Strugala ve Yoşinao Osawa yönetiminde, Kore'de İdil Biret'in solist olduğu konserler gerçekleştirmiştir. 1994 yılında Gürer Aykal ve Y.Osawa yönetiminde Japonya'nın Tokyo, Koşigaya, Saitama ve Kaykeun kentlerinde solistler Suna Kan ve Verda Erman ile birlikte konserler verilmiştir. 1997'de Gürer Aykal yönetiminde piyanist Benal Tanrısever'in sağladığı olanaklarla Amerika Birleşik Devletleri turnesine çıkılarak 10 değişik kent ve kasabada solistler Suna Kan ve Benal Tanrısever'e eşlik edilmiştir. Orkestra 2000 yılında İngiltere, 2002 yılında ise Kırgızistan ve Kazakistan'a gitmiştir.

CSO eğitim amaçlı konserler çerçevesinde pek çok radyo televizyon programı, açıklamalı çocuk, gençlik ve halk konserleri gerçekleştirmiştir. Özellikle 1960-70 yılları arasında, Anadolu şehirlerini de kapsayan sayısı 400'e ulaşan yurt içi konser turneleri yapmıştır.

CSO'yu yönetmek üzere uluslararası düzeyde pek çok konuk şef gelmiştir. Bunlar arasında; Herman Scherchen (1947), A. Camazzo (1953), Nadia Boulanger (1958), Arthur Fiedler (1964), Georg Hurst (1968), Niyazi Takizade (1972), Jansug Kakhidze (1973), Aaron Copland (1973), Anatole Fistoulari (1977), Gilbert Varga (1991), Konstantin Krimetz (1991) gibi isimler bulunmaktadır. CSO eşliğinde Ankara'da konserler veren ünlü yabancı solistlerden bazıları ise şunlardır: Wilhelm Kempff (1943), Ludwig Hoelscher (1959), Valeri Klimov (1963), Paul Tortelier (1964), Leonid Kogan (1965), Daniel Shafran (1965), Samson François (1965), Ian Voic (1965), Pierre Fournier (1965, 1970, 1977, 1983), Claudio Arrau (1967), Paul Badura-Skoda (1968), Christian Ferras (1967), Edith Peinemann (1968), Geza Anda (1969), Andre Navarra (1969), Uto Ughi (1971), Pierre Sancan (1972), Jean Pierre Rampal (1972), Robert Cohen (1974), Wolfgang Marschner (1975), Peter Katin (1976), Konstantin Kulka (1984), Victor Pikayzen (1990), Joshua Epstein (1992).³⁶

CSO kadrosuna girmiş olan solist sanatçılar; İdil Biret, Ayşegül Sarıca, Gülsin Onay, Verda Erman, Ayla Erduran, Suna Kan, İsmail Aşan, Tunç Ünver ve Çağıl Yücelen Akın'dır.

CSO'da başkemancılık görevini yapan sanatçılar ise Vondra Bey, O. Zeki Üngör, Basri Bey, Halil Onayman, Burhan Duyal, Orhan Borar, A. B. Winkler, Sedat Ediz, Fethi Kopuz, Kenan Kutucuoğlu, Ulvi Yücelen, Oktay Dalaysel, Yusuf Güler Aksöz, Cengiz Özkök ve Murat Tamer'dir. Bu başkemancıların sanat yaşamları ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler görev yapma sırasına göre aşağıda gösterilmiştir.

Vondra Bey (?)

Saray adına Paris Konservatuvarında öğrenim görmüş, Viyana Konservatuvarından mezun olmuştur. Yurt dışındaki başarısı nedeniyle konservatuvar tarafından değerli bir keman hediye edilmiştir. Macar asıllı binbaşı olan Vondra Bey, Zeki Üngör'ün hocalığını yapmış, genç yaşta vefat etmiştir.³⁷

³⁶ Ahmet Say, *Müzik Ansiklopedisi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2005, c. 1, s. 359

³⁷ Ancan Özasker, *Muzıka-i Humayundan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına*, Boyut Yayın Grubu, İstanbul, 1997, s. 46



Resim 2.1.1.1 Osman Zeki Üngör

Osman Zeki Üngör (1880-1958)

Santuri Hilmi Bey'in torunu olan Osman Zeki Üngör Üsküdar'da doğmuş, Beşiktaş Askeri Rüştiyesine girdikten sonra 11 yaşındayken Muzika-i Humayuna (Saray Orkestrası) alınmıştır. Hüseyin Bey, Pepini Gaito ve Vondra Bey ile keman, Saffet Atabinen ve d'Aranda Paşa ile müzik teorisi çalışmıştır. Orkestradaki başarısı II. Abdülhamit'in dikkatini çekmiş ve konser kemancısı olarak yetiştirilmiştir. Orkestraya başkemancı olarak tayin edilen Osman Zeki Üngör, Vondra Bey'den sonra uzun yıllar

başkemancı olarak çalışmıştır. Binbaşı rütbesine terfi eden Zeki Bey daha sonra saray orkestrasına şef olmuş, Saffet Atabinen'in oluşturduğu senfonik orkestrada da başkemancı olarak görev almıştır. Bir süre sonra yaylı çalgılar bölümü öğretmenliğine atanarak İstanbul Erkek Muallim mektebinde müzik dersleri vermiştir.

Onun döneminde ilk Türk orkestrası konser için Avrupa'da turneye çıkmış, I. Dünya Savaşı sırasında Muzika-i Humayunla birlikte, Berlin, Viyana, Dresden, Münih, Budapeşte ve Sofya'da şef olarak konserler vermiştir (Aralık 1917-Ocak 1918). Bu gezi dönüşünde İstanbul'da Union Française salonunda haftalık konserler yönetmeye başlamıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra orkestra Ankara'ya çağrılarak 11 Mart 1924'te Yeni Sinema Salonunda Zeki Bey'in Cumhuriyet Marşı ve Beethoven'ın 5. Senfoni'si seslendirilmiş, 2 Nisan 1924 günü verilen ikinci konserde ise Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti adı altında Cumhurbaşkanlığına bağlanarak Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının çekirdeğini oluşturmuştur. 1924-1934 yılları arasında Musiki Muallim Mektebi Müdürü olarak görev yapmıştır. Riyaset-i Cumhur Musiki Heyetinin bando ile birlikte Milli Savunma Bakanlığı çatısı altında bulunması nedeniyle orkestranın bağımsız çalışamadığını ileri sürerek 1933 yılında orkestranın Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmasını sağlamış ancak bu çabası sırasında yıprandığını düşünerek

1934 yılında emekliye ayrılmıştır. İstiklal Marşı dışında çoğu marş türünde başka yapıtlar da bestelemiştir. 1958 yılında hayatını kaybeden sanatçının cenazesi, askeri armoni mızıkası tarafından İstiklal Marşı çalınarak Karacaahmet'te toprağa verilmiştir.³⁸

Basri Bey (?)

1917 yılında Zeki Üngör'den sonra orkestrada başkemancı olarak görev yapmaya başladığı bilinen Basri Bey'in babası Bahattin, amcası flüt sanatçısı Ahmet Bey, kuzeni Sadri Bey de orkestrada görev yapmışlardır.³⁹

Halil Rifat Onayman (1902-1968)

Cumhuriyetimizin kuruluş dönemindeki kemancıları arasında yer alan sanatçı, 1916 yılında Muzika-i Humayuna girmiş, çalgısında gösterdiği başarıyla 1920'de bu orkestranın başkemancılığına yükselmiştir. 1924 yılında Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti ile Ankara'ya yerleşerek, orkestranın gerçekleştirdiği İtalya, Almanya ve Sovyetler Birliği turnesine başkemancı olarak katılmıştır. 1928'de Almanya'ya gönderilerek Berlin Müzik Akademisinde öğrenim görmüş, 1929'da yurda döndüğünde Musiki Muallim Mektebine atanmıştır. Orkestradaki görevini de sürdüren sanatçı, Zeki Üngör'ün şeflikten ayrılması



Resim 2.1.1.2 Halil Rifat Onayman

üzerine kısa bir süre bu topluluğu yönetmiştir. Ernst Praetorius'un şeflik döneminde başkemancılığı sürdürmüştür. 1945 yılında Ankara Radyosunda bir salon orkestrası

³⁸ Ahmet Say, *aynı*, c. 3, s. 565-566

³⁹ Ancan Özasker, *aynı*, s. 46

kuran ve yöneten Onayman, 1949 yılında Ankara Devlet Konservatuvarında dersler vermeye başlamış, uzun yıllar görev yaparak tanınmış keman sanatçıları yetiştirmiştir.⁴⁰

Burhan Duyal (1908-1968)

Küçük yaşta keman eğitime başlayarak Zeki Üngör'ün öğrencisi olmuştur. 1919'da Muzika-i Humayuna girmiş, çalgısında hızla ilerleyerek orkestranın birinci keman üyeleri arasına katılmış, bu topluluğun Riyaset-i Cumhur Filarmoni ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası dönemlerinde görevini sürdürerek başkemancılığa yükselmiştir. Eğitimciliğe Musiki Muallim Mektebinde keman öğretmeni olarak başlayan Duyal, çok sayıda öğrenci yetiştirmiş, birçok öğrencisi Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının üyesi olmuştur. 1963'te emekliliğe ayrılmıştır.⁴¹

Orhan Borar (1910-1983)

Kemana özel derslerle başlayan Borar, İstanbul Belediye Konservatuarını Albert Braun ve Ali Sezin'in öğrencisi olarak 1938'de bitirmiş, 1939'da Ankara'ya gelerek Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına keman sanatçısı olarak girmiştir. Bu orkestrada 12 yıl üyelik ve başkemancılık yapan sanatçı, İstanbul'a yerleşerek İstanbul Radyosunda "Küçük Orkestra"nın şefliğini üstlenmiştir. Belediye Konservatuvarında uzun yıllar keman eğitimcisi olan Borar, Mithat Fenmen ile oluşturduğu keman-piyano ikilisiyle 300 kadar konser vermiştir.⁴²

Adolph B. Winkler (?)

1936-1937 yıllarında ülkemize gelen yabancı uyruklu (Alman) sanatçılardan olan Adolph B. Winkler CSO'da başkemancı olarak görev yapmıştır.⁴³

⁴⁰ Ahmet Say, *aynı*, c. 2, s. 602

⁴¹ Ahmet Say, *aynı*, c. 1, s. 491

⁴² _____, *aynı*, c. 1, s. 239

⁴³ Ancan Özasker, *aynı*, s. 46

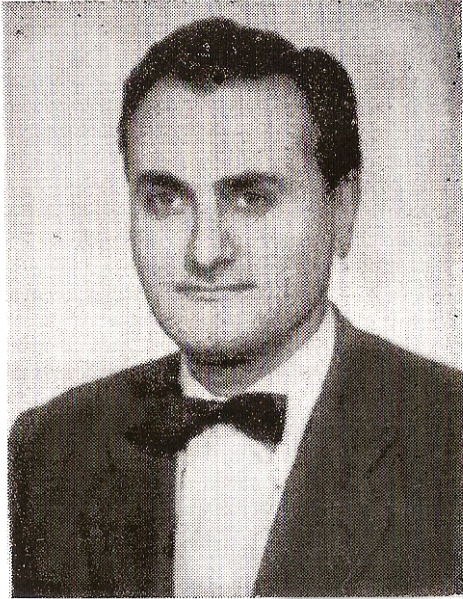
Sedat Ediz (1916-1965)

Zeki Üngör, Sabri Pusa, Halil Onayman ve Burhan Duyal'dan keman dersleri alan Ediz, çalgısında hızla ilerleyerek 11 yaşımda Riyaset-i Cümhur Filarmoni Orkestrasının üyesi olmuştur. 1935-1945 yılları arasında Gilbert Back ile oda müziği çalışan sanatçı, kısa sürede orkestranın başkemancılığına yükselmiştir.

1958 yılında Almanya'ya giderek Münih'te Lessing'den şeflik dersleri alan Ediz, Salzburg Mozarteum'da şeflik eğitime devam etmiş, 1961 yılında Türkiye'ye döndükten sonra orkestra şefliği de yaparak, İstanbul Şehir Orkestrasını ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasını yönetmiştir. Genç yaşta vefat eden Sedat Ediz, Cumhuriyet Döneminde yetişen kemancılar arasındadır.⁴⁴



Resim 2.1.1.3 Sedat Ediz



Resim 2.1.1.4 Fethi Kopuz

Fethi Kopuz (1915-1996)

Müziğe 6 yaşında başlamış, 11 yaşında Tahir Sevenay'ın keman öğrencisi olmuştur. İstanbul Belediye Konservatuvarına girmiş, Vefa Lisesini ve İstanbul Üniversitesi İngiliz Edebiyatı Bölümünü bitirmiştir. Piyanist Mithat Fenmen ile birlikte Ankara Radyosunda verdiği resitallerle Ferid Alnar'ın dikkatini çeken sanatçı, 1943 yılında Riyaset-i Cümhur Filarmoni Orkestrasının sınavını kazanarak bu topluluğun birinci keman üyesi olmuştur. Bu

⁴⁴ Ahmet Say, *aynı*, c. 1, s. 505

yıllarda Ankara ve İstanbul'da konçertolar yorumlayan sanatçı, 1949'da İsmet İnönü'nün isteği üzerine İngiltere'ye gönderilmiş, Max Rosthal ile keman çalışmıştır. İngiltere'deyken BBC'de konserler veren Kopuz, yurda döndükten sonra oda müziği çalışmalarını Lico Amar ile sürdürmüş, 1951 yılında Mithat Fenmen ve viyolonsel sanatçısı Enver Kakıcı ile bir trio kurmuştur. 1961 yılında Amerikalı keman pedagogu Paul Rolland'ın dikkatini çekerek Fullbright bursuyla Amerika'ya gitmiş, 1964'te yurda dönerek Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının başkemancısı olmuştur. 1967'de Paul Rolland'ın tekrar daveti üzerine Amerika'da Eastern Illinois Üniversitesinde keman öğretmenliğine getirilmiştir. Bu ülkede sekiz yıl kalan sanatçı, 1974'te ABD'nin "Seçkin Eğitimciler Almanağı"nda yer almış, 1975'te "Seçkin Fakülte Üyesi" ödülüyle onurlandırılmıştır. 1975 yılında Türkiye'ye döndükten sonra çalışmalarını radyo ve televizyon konserleriyle sürdüren Kopuz, 1980'li yıllarda Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinin müzik danışmanlığını yapmış, bu fakültenin müzik eğitimi bölümünde dersler vermiştir.⁴⁵

Ulvi Yücelen (1925-2004)

Lico Amar (1891-1959)'dan dersler alarak küçük yaşta kemana başlayan sanatçı, 1947 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünü bitirerek Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına girmiş, 1953 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Almanya'ya gönderilmiştir. Köln Devlet Müzik Yüksek Okulunda Wilhelm Stross ile keman, Maurice Frank ile oda müziği çalışmıştır. Stross Oda Orkestrasında görev almış, misafir şef olarak Türkiye'ye gelen Helmuth Thierfelder'in daveti üzerine, 1959-1962 yılları arasında Hannover'da (Aşağı Saksonya) Niedersaechsisches Symphonie Orchesterda başkemancılık yapmıştır.



Resim 2.1.1.5 Ulvi Yücelen

⁴⁵ Ahmet Say, *aynı*, c. 2, s. 298

Helikon Yaylı algılar Dörtlüsünün 6 yıl 2. kemancılığını yapan Yücelen, önce Yücelen Pianolu Trioyu, 1964 yılında da Yücelen Yaylı algılar Kuartetini kurmuştur. Yurt içi ve yurt dışında, çeşitli konser salonlarında, radyo ve televizyon programlarında çok sayıda orkestralar eşliğinde solist olarak, resital ve oda müziği konserleri vermiş, kayıtlar yapmıştır. İlhan Usmanbaş'ın Keman Konçertosu bunlardan biridir. Bu eseri North Deutche Rundfunk Orcherster (Kuzey Almanya Radyosu Orkestrası) eşliğinde çalıp kaydetmiştir. Dönemin ünlü kemancılarından Susanne Lautenbacher (doğ. 1932) ile birlikte pek çok ikili konser yapmıştır.

Sanatçı 1962 yılında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının 2. başkemancısı, 1965 yılında da 1. başkemancısı olmuş ve bu görevini 1976 yılına kadar sürdürmüştür. 1968-1971 yılları arasında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Müdürlüğü görevinde bulunmuş, 1976'da Kültür Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığına atanmış ve Müsteşar Vekilliği de yapmıştır. 1968-1971 yılları arasında Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünde keman öğretmenliği yapmış, 1971'den itibaren Ankara Devlet Konservatuvarında oda müziği dersleri vermiştir. 1984-1988 yılları arasında Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü görevinde bulunmuştur. Charles Ives (1874-1954), Anton Webern (1883-1945), Walter Piston (1894-1976) gibi çağdaş Amerikalı bestecilerin oda müziği eserlerinin notalarını Türkiye'ye getirmiş, Türkiye'de ilk kez seslendirmiştir. TRT'nin yaptığı bir yarışmada, Nevit Kodallı'nın 2. Kuarteti yarışmayı kazanmış, bu eseri seslendirmek üzere 1. kemanda Suna Kan, 2. kemanda Ulvi Yücelen, viyolada Ruşen Güneş, viyolonselde Doğan Cangal ile birlikte ilk kez seslendirmiş, daha sonraki yıllarda da bu eseri pek çok kere icra etmiştir. Necil Kazım Akses, 4. Yaylı algılar Kuartetini Ulvi Yücelen'e ithaf etmiş, Yücelen Yaylı algılar Kuartetinin seslendirdiği Akses'in 2. ve 4. Kuartetleri Hungaraton tarafından cd'ye kaydedilmiştir.



Resim 2.1.1.6 Oktay Dalaysel

Oktay Dalaysel (doğ.1938)

1949 yılında Ankara Devlet Konservatuvarına giren sanatçı, Lico Amar'ın sınıfından 1958 yılında mezun olmuştur. Aynı yıl Alman Devlet Bursu'nu kazanarak Freiburg Devlet Müzik Yüksek Okulunda Ulrich Grehling ile çalışmalarını sürdürmüş, 1961 yılında Türkiye'ye döndükten sonra Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına girmiştir. 1969 yılından emekli olduğu 2003 yılına kadar 1. başkemancılık görevini sürdürmüştür. Üstün tekniğiyle tanınan Dalaysel, solist olarak Türkiye, Almanya, Bulgaristan ve Arnavutluk'ta konserler vermiş,

konçertolar yorumlamıştır. Uzun yıllar Ankara Devlet Konservatuvarı ve Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünde keman öğretmenliği yapmıştır. “Keman İçin Gam Çalışmaları ve Yay Çeşitleri” adında bir keman metodu ve 1996 yılında çıkan “Classical Violin Pieces” isimli cd'si vardır. 2006 yılında, TRT Radyosunda 1964-1984 yılları arasında yapmış olduğu çeşitli kayıtların bir kısmı ise 6 cd'lik bir arşivde toplanmıştır.

Cengiz Özkök (doğ.1940)

İlk keman eğitimine ilkokuldayken Fethi Kopuz ile başlayan sanatçı, Ankara Devlet Konservatuvarına 1952 yılında girerek, Lico Amar ve Jules Higny'nin öğrencisi olmuştur. 1961 yılında konservatuvarın yüksek bölümünü bitirerek Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına girmiştir. 1968 yılında Köln Yüksek Müzik Akademisinde J. Maier ile keman, Günter Kehr (1920-1989) ile oda müziği çalışmaları yapmıştır. 1961-1982 yılları arasında Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında da görev yapmıştır. 1981-2004 yılları arasında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında 2. başkemancılık

görevini yürütmüştür. CSO'nun müdürlüğünü de yapmış olan Özkök, Ankara Oda Orkestrasının kuruluşuna katılmış, bu topluluğun yurtiçi ve yurtdışı turneleri ve konserlerinde, radyo ve televizyon kayıtlarında görev yapmıştır. 1985'te kurulan Ankara Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün 2. keman üyesi olarak yurtiçi ve yurtdışında pek çok konserler vermiş, festivallere katılmıştır. Adnan Saygun'un "Yaylılar Kuarteti No:2" adlı eserinin dünyada ilk seslendirilişini yapmıştır. "Türkiye'den Oda Müziği" isimli, N. Kodallı, U.C.Erkin, İ.Usmanbaş gibi bestecilerin yaylı dörtlülerinin bulunduğu compact disc, Hungaraton tarafından basılmıştır.



2.1.1.7 Cengiz Özkök

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasından 2005 yılında emekliye ayrılan sanatçı halen HÜ Ankara Devlet Konservatuvarında keman dersleri vermektedir.

K. Murat Tamer (doğ.1952)

İlk keman eğitimine 10 yaşında Cengiz Özkök'le başlayan Tamer, 1962 yılında Ankara Devlet Konservatuvarına girerek Jules Higny'nin öğrencisi olmuş, 1971 yılında mezun olmuştur. 1970 yılında CSO'ya giren sanatçı, 1983 yılında başkemancı olmuş, 2005 yılında emekliye ayrılan kadar 3. başkemancılık görevini sürdürmüştür. 1976 yılında Türkiye Filarmoni Derneğinin katkılarıyla gerçekleşen W.



Resim 2.1.1.8 K. Murat Tamer

Marschner'in yüksek keman kursuna aktif olarak katılmış, kurs sonunda yine Marschner yönetiminde CSO ile birlikte Beethoven'in keman konçertosunu seslendirmiştir. Birçok resital, oda müziği ve CSO eşliğinde solist olarak konserler vermiştir. 1985 yılında kurulan Ankara Yaylı Çalgılar Dörtlüsünün 1. kemancısı ve Ankara Oda Orkestrasının üyesi olmuş, ODTÜ Güzel Sanatlar ve Müzik Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. 2005 yılından bu yana HÜ Devlet Konservatuvarında Yaylı Çalgılar Anasanat Dalı Keman Sanat Dalı Başkanı olarak öğretim üyeliği görevini sürdürmektedir.

2.1.2 Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar

Opera ve Bale sanatı, ülkemizde devlet politikası olarak ilk kez Cumhuriyet döneminde önem kazanmış ve deneme çalışmaları 1940'lı yıllarda başlamıştır. Ankara Opera ve Balesi 2 Nisan 1949 yılında Devlet Tiyatroları Yasası kapsamına alınmış, 1970 yılında kendi genel müdürlük kuruluş yasası çıkıncaya kadar çalışmalarını bu kapsamda yürütmüştür. Opera ve bale eserlerine eşlik eden bir orkestra, henüz kurum bünyesinde oluşturulamadığından, bu görevi o zamanki ismiyle Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası (CSO) yerine getirmekteydi.

Yeni bir orkestranın oluşturulması için yeni sanatçıların yetişmesi, çalgıların alınması, personel eksikliğinin giderilmesi ve pek çok mali sorunun aşılması gerekmektedir. Devlet Tiyatrosu Orkestrası adı altında çalışmaya başlayan opera orkestrasına eleman alımı için, ilk kez 1954 yılında sınav açılabilmiştir. Bundan dört yıl sonra, opera orkestrasının eleman sayısı ancak 47 kişiye ulaşabilmiş, temsiller, Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrasından eleman sağlanarak gerçekleştirilebilmiştir. Giderek büyüyen ve gelişen orkestra, daha sonraki yıllarda pek çok yerli ve yabancı şefin yönetiminde, tanınmış birçok opera sanatçısına eşlik etmiştir. Kuruluşundan bu yana orkestranın çalıştığı yabancı şeflerden bazıları; Alan Abbot, Adolfo Camazzo, Kurt Eichorn, Alexander Faris, G.Ephraim Lessing, Enrique Ricci, Ottavio de Rosa, Niyazi Tagizade, Anthony Wicherek'tir. Yabancı solistler ise Jose Carreras, Luciano Pavarotti, Nikola Nikolov, Giuseppe Giacomini, Gianni Raimondi, Lütfiyar İmanov, Stojan Popov, Ludmilla Semçuk, Umberto Borso, Nikolai Herlea'dır. ADOB Orkestrası ayrıca açık hava, gençlik, hafif müzik, caz ve gala konserleri ile de etkinliklerini

sürdürmektedir. Ankara Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü bünyesinde kurulan Oda Orkestrası da verdiği değişik konserlerle izleyicisiyle buluşmuştur.

Genel Müzik Direktörlüğünü Winfried Müller'in üstlendiği Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası, 129 Kişilik kadrosuyla Türkiye'deki mevcut orkestralar içinde en büyük olanıdır.

Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası, 1991 yılında, Vatikan'da Papa'nın yazlık sarayında A.A.Saygun'un "Yunus Emre Oratoryosu"nu seslendirmiş ve uluslararası basında övgüyle yer almıştır. Ayrıca, şef Hikmet Şimşek'in yönettiği A.A.Saygun'un "Yunus Emre Oratoryosu" ve Nevit Kodallı'nın "Atatürk Oratoryosu", şef Rengim Gökmen'in yönettiği Ferit Tüzün'ün "Midas'ın Kulakları" operası, Şef Erol Erdinç'in yönettiği Çetin Işıkoğlu'nün "Gülbahar" operası ve "Judith" bale müziğinin digital compact disc kayıtlarını ve eserlerden bazılarının TV band kayıtlarını da gerçekleştirmiştir.

Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası tarihinde başkemancılık yapan sanatçılar; İlhan Özsoy, Nuri Halil Çeken, Igor Vasilyevich Soloduev, Azad Aliyev, Sarvar Ganiev, Togrul Ganiev, Tayfun Bozok, Erkin Onay, Aslı Özsoy Körner ve Deniz Karakelle Aydın'dır. Bu sanatçılardan Azad Aliyev ile ilgili bilgiler kaynaklarda bulunamamış, bilgilerine ulaşılamamıştır. Bu başkemancıların sanat yaşamları ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler görev yapma sırasına göre aşağıda gösterilmiştir.

İlhan Özsoy (1925-1985)

1942 yılında Ankara Devlet Konservatuvarına girerek Necdet Remzi Atak'ın öğrencisi olmuş, kısa bir süre Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında çalışmış, 1951'de konservatuvarın yüksek kısmından mezun



2.1.2.9 İlhan Özsoy

olduktan sonra 1952-1953 yıllarında, Almanya’da Köln Devlet Müzik Yüksek Okulunda Wilhelm Stross’la keman, Mauritz Frank’la oda müziği çalışarak solistlik diploması almıştır. 1953’te Darmstadt’ta düzenlenen uluslararası oda müziği yarışmasında kuartetiyle ikincilik ödülü kazanan Özsoy, Türkiye’ye döndükten sonra Ankara Devlet Konservatuvarında ve Gazi Eğitim Enstitüsünde öğretmenlik yapmış, 1972 yılında Ankara Devlet Opera ve Balesinin kurulmasıyla başkemancılık görevine getirilmiştir. Özsoy Kuartet adıyla kurduğu yaylı çalgılar kuartetinin ikinci kemancısı Ersan Alper, viyolacısı Ruşen Güneş ve viyoloncelcisi Aziz Gürerk ile birlikte pek çok konser vermiştir. İlhan Özsoy ülkemizde başkemancılık alanında gösterdiği başarı ve sorumluluklarıyla Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında önemli bir iz bırakmıştır.⁴⁶

Nuri Halil Çeken (1933-1995)

1946 yılında Ankara Devlet Konservatuvarına girmiş, Riyaset-i Cumhur Armoni Mızıkası öğretmenlerinden İhsan Atakurt’la çalışmış, daha sonra İzzet Nezih Albayrak ve Lico Amar’ın öğrencisi olmuş, 1957 yılında konservatuvarın yüksek bölümünden mezun olmuştur. 1960 yılında Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasının birinci keman üyeliğine atanmış, 1985 yılında vefat eden İlhan Özsoy’dan sonra başkemancılık görevini yapmaya başlamış, 1995 yılına kadar sürdürmüştür. 1967-1969 yılları arasında sekiz kemandan oluşan “Sihirli Kemanlar” gurubunun bir üyesi olarak, İstanbul, Ankara, İzmir gibi Türkiye’nin çeşitli illerinde resitaler vermiş, 1970 yılında kurulan Ankara Oda Orkestrasının birinci keman grubunda çalarak, orkestranın uluslararası turnelerinde de



2.1.2.10 Nuri Halil Çeken

⁴⁶ Ahmet Say, *aynı*, c. 2, s. 664

yer almıştır. 1974 yılında uluslararası bir yarışma sonucunda Almanya'ya giderek, Gelsenkirchen Orkestrasının birinci keman grubunda bir yıl süresince çalışmıştır. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası konserlerinde yer alarak yurtdışı turnelerinde de birinci keman üyeliğinde bulunmuş, 1981-1982 yılları arasında Ankara Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü yapmıştır. 1995 yılına kadar Ankara Devlet Konservatuvarında keman öğretmenliği yaparak, Tayfun Bozok, Ertan Torgul, E.Emre Tamer, Can Atilla gibi yurt içinde ve dışında adını duyurmuş keman sanatçılarımızı yetiştirmiştir.

İgor Vasilyevich Soloduev (doğ.1918)

Moskova'da doğan Soloduev, 1942 yılında Moskova Devlet Konservatuvarından L.M. Seytlin'den keman, V.Y. Sebalin'den kompozisyon dersleri alarak mezun olmuştur. 1942-1980 yılları arasında Bolşoy Tiyatrosu Orkestrasının solisti olarak görev yapmıştır. 1976 yılında Devlet Sanatçısı (Rusya Federasyonu Halk Artisti) olmuş, piyanist M.I. Sakharov ve viyoloncelci F.P. Luzanov ile trio olarak uzun yıllar birlikte oda müziği konserleri vermiştir. Bolşoy Tiyatrosunun bir dönem şefliğini yapmış olan sanatçı, ünlü şan sanatçısı N.A. Obukhova'ya pek çok konser parçasında eşlik etmiştir. Besteci olarak da yaylı çalgılar için kuartetler, keman ve piyano için sonatlar, nefesli sazlar için parçalar yazmıştır.⁴⁷

Tayfun Bozok (doğ.1955)

Kemana küçük yaşta Nuri Çeken ile başlayan Bozok, 1966 yılında Ankara Devlet Konservatuvarına girerek Jules Higny'nin öğrencisi olmuş, 1969'da "Genç Yetenekler" yarışmasında birincilik ödülünü almıştır. 1973'te İstanbul Devlet Konservatuvarına geçerek Gülden Turalı'nın öğrencisi olmuş, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının açtığı



2.1.2.11 Tayfun Bozok

⁴⁷ <http://persons-info.com/index.php?pid=72523>

sınavı kazanarak birinci keman üyeliğine atanmış, 1976'da bu orkestra eşliğinde Saint-Saens'in 3 numaralı, H.Wieniawski'nin 2 numaralı keman konçertolarını yorumlayarak solistlik kariyerine başlamıştır. Konservatuvarı bitirdikten sonra Yehudi Menuhin'in asistanı Alberto Lysy tarafından İsviçre'ye davet edilmiş, 1978'de Lozan Konservatuvarında Ayla Erduran'ın ustalık sınıfına girmiş, öğrenimini 1980 yılında tamamlamıştır. Aynı yıl Cenevre Oda Orkestrasının başkemancısı olmuş, Cenevre Konservatuvarında dersler vermeye başlamıştır. Avrupa'nın önde gelen orkestraları eşliğinde konçertolar yorumlamış, festivallere katılmıştır. Martha Argerich, Nikita Magalof, Pierre Barbizet, Mischa Maisky gibi sanatçılarla oda müziği yapmıştır. Cenevre Oda Orkestrasında 14 yıl başkemancı olarak görev yapmış, 1985'te Lozan Sinfonietta Orkestrasının başkemancılığına getirilmiştir. Avrupa ülkelerinde birçok radyo, televizyon kaydı ve cd çalışması gerçekleştiren sanatçı, 1997'de Türkiye'ye yerleşerek Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasının başkemancılığına atanmıştır. 2002 yılında kurduğu Akdeniz Kuartetin birinci kemancısıdır.



2.1.2.12 Erkin Onay

Erkin Onay (doğ.1976)

Keman eğitimine dedesi Joachim Reusch ile beş yaşında başlayan Onay, 1989-1994 yılları arasında Atilla Aydın'tan ile özel olarak çalışmış, 1990 yılında Almanya'da Genç Müzisyenler Yarışmasında ikincilik ödülü almıştır. Türkiye, Almanya, Yunanistan ve Fransa'da verdiği resitallerin yanı sıra genç yarışmacılar festivallerine de

katılmıştır. 1994 yılında Almanya'da, Freiburg Müzik Yüksek Okulunun özel yetenek sınavını kazanarak Jörg Hoffman ile çalışmalarına devam etmiş, 1996 yılında İsviçre'deki Zürih Winterthur Müzik Yüksek Okuluna geçerek eğitimini Gyorgy Pauk'un sınıfında sürdürmüştür. 1998 yılında aynı okulda J. Heifetz'in öğrencilerinden Rudolf Koelman'ın sınıfında eğitimine devam edip, 2001 yılında Konzertreife Diplomasi ile mezun olmuştur. 1994-2004 yılları arasında Antalya Devlet Senfoni

Orkestrasında başkemancı olarak görev almış, 2004-2007 yılları arasında Bilkent Senfoni Orkestrasında başkemancı olarak ve Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalışmış, doktorasını yine aynı fakültede, 2006 yılında, Suna Kan'la tamamlamıştır. İstanbul, Antalya, Çukurova, Bursa Devlet Senfoni Orkestraları ve Bilkent Senfoni Orkestrası eşliğinde, Gürer Aykal, Rengim Gökmen, İbrahim Yazıcı, Naci Özgüç, Vladimir Altschuler ve Emil Tabakov gibi şeflerin yönetiminde, solo konserler vermiştir. Sanatçı 2007 yılından bu yana Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında başkemancılık görevini sürdürmektedir.

Aslı Özsoy Körner (doğ.1974)

İlk keman derslerini babası İlhan Özsoy'dan almış, 1984 yılında Ankara Devlet Konservatuvarında Macar Banki Horvath Sandor ve Murat Tamer'in öğrencisi olmuştur. Avrupa Birliğinin düzenlediği "EBU 6. Genç Solistler Klasik Müzik Konseri"nde Türkiye'yi temsil etmiş, Fransa'da düzenlenen



2.1.2.13 Aslı Özsoy Körner

"Akdeniz Gençlik Orkestrası"na katılmıştır. 1993 yılında "Müzik Bölümü Birinciliği" ve "İhsan Doğramacı Üstün Başarı Ödülü"nü alarak mezun olan sanatçı, aynı yıl Alman Hükümetinin verdiği DAAD bursunu kazanarak Detmold Yüksek Müzik Okulunda Eckhard Fischer ile çalışmalarına başlamış, 1996'da Detmold Oda Orkestrasına girmiş, 2000 yılında mezun olmuştur. Çukurova Devlet Senfoni, İzmir Devlet Senfoni ve Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestraları eşliğinde solist olarak konserler veren Özsoy, 2001 yılından başlayarak Ankara Devlet Opera ve Balesi başkemancı yardımcısı olarak görevini sürdürmektedir. 2005-2008 yıllarında Suna Kan ile çalışarak Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde Sanatta Yeterlik diplomasını almıştır.

Deniz Karakelle Aydın (doğ.1977)

Gümüşhane’de doğan Deniz Aydın, 1988 yılında Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarına girerek, 1998 yılında Murat Tamer’in sınıfından mezun olmuştur. Aynı yıl Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasının sınavını kazanarak birinci keman



Resim 2.1.2.14 Deniz Karakelle Aydın

üyesi olmuş, daha sonra 2000 yılında Almanya’nın Detmold şehrindeki Müzik Yüksek Okulunun (Hochschule Für Musik) sınavını kazanarak, yüksek lisans çalışmalarını 2003 yılında Thomas Christian’ın sınıfında tamamlamıştır. Almanya’nın birçok şehrinde solo konserler vermiş, Detmold Akademi Orkestrasının başkemancılığını yapmıştır. 2003 yılında Türkiye’ye dönerek Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki görevine devam eden sanatçı, 2007 yılının Ekim ayından bu yana aynı kurumda başkemancı yardımcısı olarak çalışmaktadır. Thomas Christian, Ayla Erduran, Christof Meier, I.Galati, Tayfun Bozok gibi sanatçılarla master class çalışmaları yapan Karakelle

Aydın, aynı zamanda Kuartet Kırmızı isimli grubuyla oda müziği ve solo konserlerini de sürdürmektedir.

2.1.3 İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının temelleri, CSO gibi, 1827’de kurulmuş olan Muzıka-i Humayuna dayanır. Cumhuriyetin ilanından sonra 1924’te Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti adı ile Ankara’ya alınan ve Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası (1933) adını alan oluşumdan; İstanbul’da kalmış olan kişiler küçük topluluklarla oda müziği konserlerini sürdürmüşlerdir. 1931’de İstanbul Konservatuvarında armoni dersleri vermekte olan Hasan Ferit Alnar, Cemal Reşit Rey ile birlikte Bülent Tarcan, İzzet Nezh Albayrak, Ömer Refik Yalıtıkaya ve besteci Ahmet Adnan Saygun’un yanı sıra amatör müzisyen ve öğrencilerin oluşturduğu orkestra konserler vermeye devam etmiştir. Avusturyalı besteci ve öğretmen Joseph Marx da Türkiye’ye çağırılmış,

orkestranın gelişimine önemli katkıda bulunmuştur. Ünlü kemancı Jascha Heifetz'in İstanbul'da konser vermesinden sonra, Fransız piyanist Alfred Cortot ve ünlü kemancı Zino Francescatti de Cemal Reşit Rey yönetiminde Tepebaşı Tiyatrosunda konserler vermiştir.

1943 yılında İsmet İnönü'nün yaylı çalgılardan oluşan orkestrayı dinlediği bir konserden sonra, nefesli çalgıların nerede olduğunu sorması üzerine İstanbul Şehir Orkestrasının kurulması hız kazanarak 1945 yılında nefesli ve vurmali çalgıların da katılmasıyla senfonik orkestraya dönüşmüştür. İlk konserini 13 Aralık 1945'te Cemal Reşit Rey yönetiminde Beyoğlu'ndaki Saray Sinemasında veren orkestranın 1943'ten itibaren sürekli şefi Cemal Reşit Rey, yardımcısı ise Demirhan Altuğ olmuştur. 1968 yılında Cemal Reşit Rey'in emekliliğinden sonra daimi şef olarak Demirhan Altuğ görevini sürdürmüş, ayrıca konuk şefler tarafından yönetilmiştir. Belediye Konservatuarı bütçesiyle yaşıatılan orkestranın mali gücü kısıtlı olduğu için konserlerini sinema salonlarında, provalarını Tepebaşı'ndaki konservatuarın çatı katında ya da kömürlüğünde gerçekleştirmekteydi. 1949'da İstanbul Radyosunun açılmasından sonra İstanbul Şehir Orkestrası provalarını buranın büyük stüdyosunda yapmaya başlamıştır. İstanbul Radyosu Orkestrası adı altında hem konserler radyodan yayınlanmakta hem de provalar burada yapılmaktaydı. 1960 yılında İstanbul Şehir Orkestrasının kurulmasıyla İstanbul Şehir Orkestrası üyeleri operada da çalmaya başlamışlardır. Provalarını İstanbul Radyosunda yapan orkestra her konser için Şan Sinemasına taşınmakta, operada çalmaya gitmekte, ayrıca Belediye Konservatuarının mezuniyet sınavlarında öğrencilere eşlik etmekteydi.

O yıllarda iki haftada bir Pazar sabahları konserler veren orkestra, 1963 ve 1965 yıllarında Ankara'ya konser vermeye gitmiş, dönemin devlet büyükleri orkestra elemanlarını tebrik ederek onları yüreklendirici tavrı sergilemişlerdir. 1970 yılında İstanbul Devlet Opera ve Balesinin kurulmasından sonra orkestranın 27 üyesi Opera Orkestrası ve Devlet Tiyatrosuna geçmiş, bu yüzden orkestranın kadrosu oldukça zayıflamıştır. 1969 yılında Şehir Operasının müdür yardımcılığını yapan Turgut Boztepe, Sakarya milletvekili olunca meclise Şehir Orkestrasının dağılmasını önlemek için bir kanun teklifi sunarak, bu teklifte Şehir Orkestrası sanatçılarına da Devlet Operası ve Tiyatrosundaki sanatçılara verilen ücretin aynısının ödenmesini önermiştir.

Ancak devlete bağlanması 1972 yılını bulmuş, orkestra 52 kişilik kadro ile İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası adını almıştır. Yönetime müdür olarak CSO'nun eski müdürü Mükerrrem Berk gönderilmiş, G. E. Lesssing yönetiminde, viyolonsel sanatçısı Reşit Erzin'in solist olarak çaldığı ilk konserini İstanbul Teknik Üniversitesi Maçka Maden Fakültesi Salonunda 18 Kasım 1972'de vermiştir.

İDSO'nun 1983-2000 yılları arasında daimi şefliğini Erol Erdinç yapmış, günümüze kadar Avusturya, Almanya, İspanya, İtalya, Çekoslovakya, Yugoslavya, Yunanistan, Amerika Birleşik Devletleri, Bulgaristan, Japonya, Mısır gibi ülkelerde konser turneleri gerçekleştirilmiştir. Orkestranın yurt dışında katıldığı uluslararası festivallerden bazıları da; Bratislava, Patras, Münih'te yapılan Europa Musicale ve Atina Festivalidir. Türk bestecilerinin eserlerinin pekçoğunun ilk seslendirilişini yapan İDSO, radyo ve televizyon programları yapmış, Anatole Fistoulari, Aaron Copland, Mircea Basarab, I. Ionescu Galati, Tadeusz Strugala, Alexander Schwink, Vladimir Fedoseyev, Erich Bergel, Jean Perrison, Alexander Rahbari gibi pek çok ünlü konuk şefin yönetiminde, İdil Biret, Ayşegül Sarıca, Gülsin Onay, Güher-Süher Pekinel, Verda Erman, Arın Karamürsel, Leyla Gencer, Ayla Erduran, Suna Kan, Gülşen Tatu, Meral Güneyman, Hüseyin Sermet, Fazıl Say, Mehmet Okonşar, Cihat Aşkın, Efe Baltacıgil, Igor Oistrach, Wilhelm Kempff, Andre Navarra, Leonid Kogan, Yehudi Menuhin, Jean Pierre Rampal, Vaclav Hudecek, Heinrich Schiff, Sabine Meyer, James Tocco, Lazar Berman, Natalia Gutman, Antje Weithas, Daniel Shafran, David Geringas, Truls Mork, Gustav Rivinius, Pierre Amoyal, Luciano Pavarotti, Gidon Kremer, Alexander Melnikov, Alexander Rudin, Milan Turkovic, Luis Bacalov, Alexander Markov, Jose Carreras, Ida Kavafian, Tedi Papavrami, Ilya Gringolts, Antonio Meneses gibi yerli ve yabancı solistlere eşlik etmiştir. İDSO'nun günümüze kadar başkemancılığını yapan sanatçılar ise Semih Argeşo, Gülden Turalı, Yusuf Güler Aksöz, Şafak Tanyel ve Ayşe Özbekligil'dir. Bu başkemancıların sanat yaşamları ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler görev yapma sırasına göre aşağıda gösterilmiştir.

Semih Argeşo (doğ.1916)

Keman eğitimine 12 yaşında Arnold Zirkin'den dersler alarak başlayan Argeşo, İstanbul Belediye Konservatuvarında Seyfettin Asal'ın öğrencisi olmuş, 1933-1936 yılları arasında Carl Berger ile çalıştıktan sonra 1935'te keman öğrenimi için Avusturya'ya gitmiştir. Viyana Müzik Akademisini (Stadtsakademie für Musik und Darstellende Kunst) Gottfried Feist'in sınıfında bitiren sanatçı, 1941 yılında Türkiye'ye döndükten sonra Ankara Devlet Konservatuvarında keman öğretmenliğine, 1944 yılında da



Resim 2.1.3.15 Semih Argeşo

İstanbul Belediye Konservatuvarında keman öğretmenliğine ve İstanbul Şehir Orkestrasının başkemancılığına atanmıştır. Bu orkestranın İstanbul Senfonik Şehir Orkestrası, İstanbul Filarmonik Orkestrası ve İstanbul Radyo Senfoni Orkestrası adları altındaki etkinliklerinde başkemancı olarak görev yapan Argeşo, İstanbul Radyo Salon

Orkestrasını yönetmiş, daha sonra İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının başkemancılığını yaparak bu görevden 1982 yılında emekliliğe ayrılmıştır.⁴⁸



Resim 2.1.3.16 Gülden Turalı

Gülden Turalı (1935-2002)

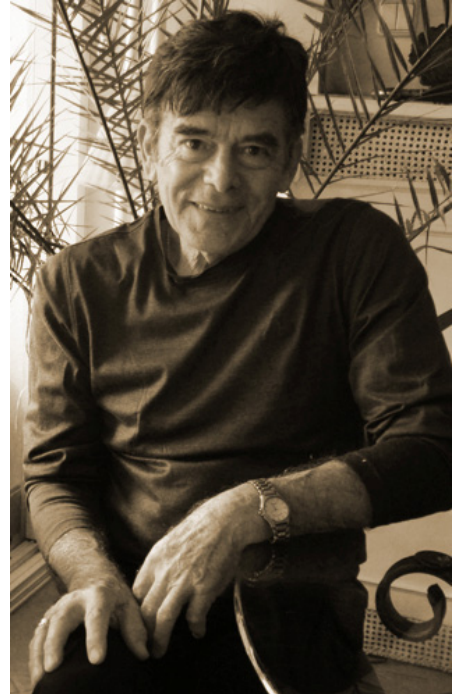
Keman eğitimine altı yaşında Nazım Ülgen ile başlayan Turalı, Ankara Devlet Konservatuvarından Lico Amar'ın öğrencisi olarak 1954 yılında mezun olmuş, aynı yıl Münih Yüksek Müzik Akademisinin yüksek bölümüne kabul edilerek Karl Freund ve W.Stross'un öğrencisi olmuştur. 1957 yılında akademiği

⁴⁸ Vural Sözer, *Müzik Ansiklopedik Sözlük*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1996, s. 43

bitirdikten sonra üç yıl Rudolf Hindemith ile yorum ve oda müziği çalışmış, Almanya’da resitaller vermiştir. 1961 yılında Türkiye’ye döndükten sonra İstanbul Şehir Orkestrasına birinci keman üyesi olarak girmiş, bir süre İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında da başkemancılık yapmış, aynı yıllarda Hamit Alacalıoğlu’nun yönettiği İstanbul Oda Orkestrasının da başkemancılığını üstlenmiştir. 1972 yılında Şehir Orkestrasının İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasına dönüşmesiyle burada başkemancı olarak görev yapmaya başlamış, 2002 yılındaki ölümüne kadar bu görevi sürdürmüştür. 1974’ten 1992 yılına kadar Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarında keman öğretmenliği yaparak birçok tanınmış kemancıyı yetiştirmiştir. Ayrıca pek çok solo konserin yanı sıra kurduğu yaylı çalgılar dörtlüsüyle de yurt içi ve dışında konserler vermiştir. İstanbul Oda Orkestrası, Mimar Sinan Solistleri, Akbank Oda Orkestrası gibi orkestraların da başkemancılığını yapmış olan Turalı, Türkiye’nin ilk bayan başkemancısıdır. 20 Ocak 2002’de vefat eden sanatçının anısına, 2004 yılından beri her yıl Mersin Üniversitesi tarafından çocuk ve genç yarışmacılara yönelik ulusal bir keman yarışması düzenlenmektedir.⁴⁹

Yusuf Güler Aksöz (doğ.1936)

1948 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarına girerek Ali Sezin, Ekrem Zeki Ün ve Orhan Borar’ın öğrencisi olmuş, İstanbul Belediye Konservatuvarını 1958’de bitirmiştir. 1961’de ise aynı okulun yüksek bölümünü bitirmiştir. 1958’de İstanbul Belediyesi Şehir Orkestrası birinci keman üyeliğine atanmış, 1961’de Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının açtığı sınavı kazanarak bu orkestrada göreve başlamıştır. 1965 yılında kazandığı bir burs ile Londra Kraliyet Müzik Akademisine gitmiş, burada



Resim 2.1.3.17 Yusuf Güler Aksöz

⁴⁹ Özer Sezgin, “Prof.Özer Sezgin’in 21.01.2002’de A.K.M’de Gülten Turalı İçin Yaptığı Konuşma”, *Orkestra Dergisi*, Yenilik Basımevi, İstanbul, 2002, Sayı 327, s. 3-4

keman çalışmalarını Manoug Parikian ile yapmıştır. Bir yıl sonra yurda dönerek, Ankara, İstanbul, İzmir Devlet Senfoni orkestraları eşliğinde solist olarak konserler vermiş, yurt içi turneleri yapmış, ayrıca yurt içi ve dışında pek çok oda müziği konseri ve resitaller vermiştir. 1975 yılında Ankara'daki görevinden ayrılarak İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasında çalışmaya başlamıştır. 1969-1975 yılları arasında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında, 1975-2002 yılları arasında ise İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasında başkemancılık yapmıştır. 1980 yılından itibaren misafir şef olarak İstanbul, Ankara, İzmir ve Çukurova Devlet Senfoni Orkestralarını yöneten Aksöz, 1987 yılında Atina Devlet Senfoni Orkestrasını yönetmiştir. Aynı yıl Tokyo'da düzenlenen Dünya Orkestrası konserlerine katılarak, bu orkestrada üçüncü başkemancılık görevini üstlenmiştir. 1988 yılından itibaren 2 yıl İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının müdürlüğünü de yapan sanatçı, 1976-1993 yılları arasında da MSÜ Devlet Konservatuvarında keman eğitimi vermiştir.



Resim 2.1.3.18 Şafak Tanyel

Şafak Tanyel (doğ.1945)

İlk keman çalışmalarına Fethi Kopuz ile başlayan sanatçı daha sonra Ankara Devlet Konservatuvarında Lico Amar ve Jules Higny'nin öğrencisi olmuştur. 1964 yılında, konservatuvarın yüksek bölümünü bitirdikten hemen sonra Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasının açtığı sınavı kazanmış, 1969 Yılında DAAD'nin verdiği bursla Köln Yüksek Müzik Akademisinde Igor Ozim ile çalışmalarını sürdürmüştür. Türkiye'ye döndükten sonra 1975 yılına kadar CSO'da çalışmaya devam eden Tanyel, daha sonra İstanbul Devlet Senfoni orkestrasına geçmiştir.

Sanatçı Ankara Devlet Konservatuvarı ve MSÜ Devlet Konservatuvarında keman öğretmeni olarak da görev yapmış, 1989-2000 yılları arasında Boğaziçi üçlüsünün keman sanatçısı olarak yurt içi ve yurt dışında birçok konser vermiş, televizyon ve radyo programlarında yer almıştır.

Gürer Aykal yönetimindeki Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasının 1993-2007 yılları arasında başkemancılığını yapmış olan Şafak Tanyel, 1993 yılından bu yana İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasında başkemancı yardımcısıdır.

Ayşe Özbekligil (doğ.1960)

1972 yılında İzmir Devlet Konservatuvarına girerek Hazar Alapınar, Gürel Karataş ve Engin Eralp ile keman, Aziz Gürerk ile oda müziği çalışmaları yapan sanatçı, 1982 yılında İzmir Devlet Senfoni Orkestrasına girmiştir. 1987 yılında Amerika'daki Michigan Devlet Üniversitesinin davetiyle Walter Verdehrber ile keman, Elsa Verdehrber, Ifa Wang ve Owen Carmen ile oda müziği çalışmaları yaparak, Kalamazoo, Lansing ve Bettle Creek Senfoni Orkestraları ile çeşitli konserler vermiştir. Aynı yıl Julliard Quartet ile master class çalışmaları yapmıştır. 1988-1989 yıllarında tam burslu



Resim 2.1.3.19 Ayşe Özbekligil

olarak New York Brooklyn College'de Masao Kawasaki ile yüksek lisans çalışmalarına devam etmiş, Itzhak Perlman ile master class çalışmaları yapmıştır. 1989 yılında Türkiye'ye dönerek İzmir Devlet Senfoni Orkestrasındaki görevine devam etmiş, Ege Oda Orkestrasının başkemancısı olarak Ruşen Güneş, Suna Kan gibi sanatçılarla, ayrıca Ege Beşlisi'nde Ruşen Güneş ile birlikte çeşitli oda müziği konserleri vermiştir. 1992 yılında başkemancı yardımcılığı sınavını kazanarak İzDSO'na devam eden sanatçı, 1993 yılında İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası kadrosuna geçmiş, Borusan Filarmoni Orkestrası, Akbank Oda Orkestrası ve Karadeniz Oda Orkestraları ile birlikte de konserler yapmıştır. 1994 yılında Fransa'nın Nice kentinde bir ay süreyle Ysaye Quartetin oda müziği kursuna katılmış, 1997 yılında yine tam burslu olarak New York Quenn College, Aaron Copland School of Music'in yüksek lisans kısmına girerek, 1999 yılında Daniel Phillips ile keman, Orion Kuartet ile oda müziği çalışmalarını tamamlamıştır. 1998 yılında New York Yaylı Çalgılar Okulunda (School for Strings)

Suzuki tekniği, felsefesi ve öğretmenliği konusunda eğitim alan Özbekligil, 1999 yılında Türkiye'ye döndükten sonra, İDSO'da başkemancı yardımcılığı görevine devam etmiş, 1999-2003 yılları arasında Bilgi Üniversitesinde kulak eğitimi ve keman eğitimi dersleri vermiştir.

2.1.4 İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar

İstanbul Şehir Operası 1959 yılında, opera sanatçısı ve rejisörü Aydın Gün'ün girişimiyle ve Şehir Tiyatrolarının başında bulunan Muhsin Ertuğrul'un destekleriyle, İstanbul Belediye Başkanı Kemal Aygün'ün de belediyeden ödenek sağlamasıyla kurulmuştur. İstanbul Şehir Orkestrası ile birlikte İstanbul Şehir Korusu, ayrıca Belediye Konservatuvarından yeni mezun olan şan sanatçısı gençlerin bir araya gelerek oluşturduğu İstanbul Şehir Operası, 19 Mart 1960 günü Leyla Gencer ve Orhan Günek'in başrol aldığı Tosca ile perdelerini açarken, orkestrayı Kurt Eichorn yönetmiştir. Şehir Operası Orkestrası adıyla İstanbul Şehir Orkestrası uzun yıllar hizmet vermiş, 1970 yılında Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğüne bağlanarak İstanbul Devlet Opera ve Balesi adını aldıktan sonra da 27 üyesi opera orkestrasının kadrosuna geçmiştir. Gerek Şehir Operası iken, gerekse de Devlet Opera ve Balesi olduktan sonra bilinen çok sayıda opera ve bale eserini sahneleyen İDOB Orkestrasını yöneten şefler arasında Cemal Reşit Rey, Muhittin Sadak, Demirhan Altuğ, Robert Wagner, Pino Trost, Gustav Kuhn, Carmen Moral, Okan Demiriş, Orhan Tanrıku, Wolfgang Scheidt, Ottavio Callea, Serdar Yalçın, Selman Ada, Cem Mansur, Işıl Öztunç, Alan Abaut, Nevit Kodallı, Dieter Brux, Ottavio Zino, Niyazi Takizade, Mihail Angelov, Paul Etwin, Rengim Gökmen, Hikmet Şimşek, Gürer Aykal, Hans Gabor, Alberto Zedda, Antonio Pirolli vardır. Konuk solist sanatçı olarak Leyla Gencer ve Orhan Günek'in yanı sıra, Ferhan Onat, Doğan Onat, Suna Korad, Özgül Tanyeri, Nevin Pere, Özcan Sevgen, Sevda Aydan, Meral Alper ve Yalçın Davran gibi sanatçılar yer almıştır. İDOB rejisörlüğünü yapmış sanatçılar arasında da Aydın Gün, Feridun Altuna, Doğan Onat, Saadet İkesus Altan, Cüneyt Gökçer, Gürçil Çeliktaş, Haldun Dormen, Muharrem Şen, Salih Kalyon, Altan Günbay, Jean Louis Calssou, Rupert Lummer, Josef Lehetgruber, Sümeray Arıman, Aytaç Manizade, Önder Gökseven, Yekta Kara gibi isimler vardır. İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasının başkemancılığını yapan

sanatçılar ise Ergun Tekinson, Saim Akçıl, Olexandr Samoylenko ve Seda Subaşı'dır. Bu başkemancıların sanat yaşamları ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler görev yapma sırasına göre aşağıda gösterilmiştir.



Resim 2.1.4.20 Ergün Tekinson

Ergün Tekinson (1936-2001)

Keman çalışmalarına 8 yaşında başlamış, 1951 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarına girerek Ekrem Zeki Ün'ün öğrencisi olmuştur. 1959 yılında konservatuvarı bitirmiş, 1961 yılında İstanbul Şehir Orkestrasına girmiştir. 1966 yılında Salzburg'da Mozarteum Akademisinin yaz kurslarına katılarak oda müziği

çalışan Tekinson, Viyana Senfoni Orkestrasının sınavlarını kazanarak birinci keman grubunun üyesi olmuş, ancak devam etmeyerek Türkiye'ye dönmüştür. 1968 yılında dünyaca tanınmış İsviçre'nin Suisse Romande Orkestrasının açtığı sınavı kazanarak, dünyanın çeşitli yerlerinden gelen pek çok aday arasından seçilmiş, birinci keman üyesi olarak 11 yıl çalışmıştır. Stuttgart Senfoni ve Lozan Oda Orkestrasında da konuk sanatçı olarak konserler veren sanatçı, 1979 yılında Türkiye'ye dönerek İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında başkemancılığa getirilmiştir. İstanbul Belediye Konservatuvarında da keman dersleri vermiş olan Tekinson, değerli bir eğitimci ve keman sanatçısı olarak Türk müzik yaşamına önemli katkılarda bulunmuş, Ekrem Zeki Ün'ün kendisine ithaf ettiği keman konçertosunun ilk seslendirilişini yapmıştır. 2001 yılının Aralık ayında yine aynı konçertoyu seslendirmek üzere hazırlanırken, konser tarihinden 20 gün önce hayatını kaybetmiştir.⁵⁰

⁵⁰ Ahmet Say, *aynı*, c. 3, s. 457

Saim Akçıl (doğ.1940)

Ekrem Zeki Ün'ün öğrencisi olan sanatçı, 1959 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarından mezun olduktan sonra, 1961-1962 yıllarında Venedik ve Roma'da, Franco Ferrara'nın yönettiği Uluslararası Gençlik Orkestrasında keman üyesi olarak konserler vermiş, 1961-1971 yılları arasında Almanya'da Hagen Şehir Orkestrasında, Köln Oda Orkestrasında (Kölner Kammerorchester), Rheinisches Kammerorchesterde ve İtalya'da I Pomeriggi Musicali di Milano Orkestrasında başkemancılık ve solistlik yapmıştır.



Resim 2.1.4.21 Saim Akçıl

Daha sonra, İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrası (1971-1973), Almanya'da Südwestdeutsche Philharmonie (1973-1976) ve Hollanda'da Leeuwarden Friesland Senfoni Orkestrasında başkemancı ve solist olarak çalışan Akçıl, 1981 yılında bir plak doldurmuş, daha sonra yurda dönerek Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarında keman öğretmenliğine başlamıştır. Eğitimciliğinin yanı sıra, Türkiye, Almanya, İsviçre, İtalya, Hollanda, Fransa, Belçika, İngiltere, Yunanistan, İran, Bulgaristan, Kıbrıs, ABD ve eski Sovyetler Birliği'nin çeşitli cumhuriyetlerinde orkestralar eşliğinde konserler ve resitaller veren Akçıl, Tibor Varga (Sion-İsviçre) İstanbul, Sorrento, Venedik-Vivaldi (İtalya) ve Varna Festivallerine solist olarak katılmış, radyo ve televizyon kayıtları yapmıştır.

Akçıl 1992 yılında, eski adıyla "Karadeniz Oda Orkestrası" yeni adıyla "Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrası"nı oluşturarak Türkiye'de birçok kentin yanı sıra, Ukrayna'da Kiev, Sivastopol, Yalta ve Simferopol, Bulgaristan'da Şumnu ve Varna, Özbekistan'da Taşkent, Kırgızistan'da Bışkek, Kazakistan'da Almati, Yunanistan'da Selanik, Azerbaycan'da Bakü, Rusya'da Moskova ve St. Petersburg, Romanya'da Bükreş ve Kostanza (Köstence), Gürcistan'da Tiflis kentlerinde, ayrıca Kıbrıs'ta konserler vermiştir. Akçıl, yine Tekfen Filarmoni Orkestrasının 2004 yılında Türk-Japon dostluk yılı kutlamaları çerçevesinde Tokyo'da verdiği 2 konserin yanı sıra, 2005

yılında Londra'da "The Turks" sergisi nedeniyle düzenlenen konser ile AB Parlamentosu grup toplantıları döneminde Brüksel'de verilen konseri de yönetmiştir.

Saim Akçıl, 2005 yılında, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Öğretim Üyeliği görevinden emekliye ayrılmış olup, halen Tekfen Filarmoni Orkestrası Daimi Şefliği ve Genel Sanat Yönetmenliği'ni yapmakta, ayrıca Haliç Üniversitesi Konservatuvarında öğretim üyeliği yapmaktadır. Akçıl yurt dışı ve yurt içinde birçok kez uluslararası ve ulusal keman yarışmalarında jüri başkanlığı ve üyeliği yapmıştır.



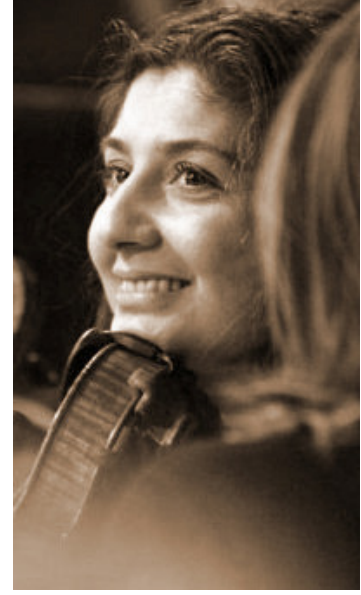
Resim 2.1.4.22 Olexander Samoylenko

Olexander Samoylenko (doğ.1968)

Ukrayna doğumlu sanatçı keman eğitimine sekiz yaşında başlamış, Kiev Devlet Konservatuvarında Anatoli Mikhailov ve Anatoli Bazhenov ile keman çalışmalarını yapmış, 1995 yılında mezun olmuştur. 1995-1998 yılları arasında Kiev Devlet Senfoni Orkestrasında başkemancı olarak görev yapmış, 1992-1997 yılları arasında Hollanda'da Concertgebouw Orkestrasıyla solist ve başkemancı olarak, 1997 yılında bir sezon boyunca Kiev'de "House of Chamber and Organ Music"te, 1997 yılında İtalya'nın Roma ve Missina kentlerinde "Festival of String Music" kapsamında solist olarak konserler vermiştir. Sanatçı solist ve başkemancı sıfatıyla; Amerika, Meksika, Kore, İspanya, İtalya, Fransa, Belçika, İsviçre ve Avusturya gibi belli başlı ülkelerde konserler vermiş, 1999 yılında İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına başkemancı olarak atanmış ve günümüzde de bu görevi sürdürmektedir.

Seda Subaşı (doğ.1970)

İstanbul'da doğan Seda Subaşı beş yaşında İstanbul Belediye Konservatuvarında Erdoğan Saydam ile keman çalışmalarına başlamıştır. 1989'da İtalyan Lisesini bitirmiş, 1990'da İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarından Saim Akçıl ve Tunç Ünver ile keman çalışmalarını tamamlayarak mezun olmuştur. 1991'de Viyana Müzik Akademisinde Joseph Sivo ile çalışmış, 1993 yılında kurucu üyeliğini yaptığı İstanbul Kuartet ile Accademia Chigianadan onur diploması ve Fiesole Müzik Okulundan master class diploması almıştır. Avrupa, Amerika ve Asya'da birçok konser vermiş, V. Berlinsky, P. Farulli, McGuire ve Tkacks



Resim 2.1.4.23 Seda Subaşı

Kuartet ile birçok seminere katılmıştır. İdil Biret, Hüseyin Sermet, P. Jablonsky, Halit Turgay ile birlikte konserler veren sanatçı, 1997 yılında Brahms yılı için çıkardıkları Brahms'ın kuartetlerini içeren bir cd'nin kaydında da yer almış, 2006 Mozart yılında da Deniz Yücel ile birlikte Mozart'ın viyola ve keman için konçertantını Mersin ve İstanbul'da seslendirmiştir. 1992 yılından bu yana İstanbul Devlet Opera ve Balesinde başkemancı yardımcısı olarak görevine devam eden Subaşı, ayrıca Boğaziçi Kuartette 1. keman üyesi, Akbank Oda Orkestrasında 2. keman grup şefi ve Şişli Senfoni Orkestrasında başkemancı olarak müzik hayatını sürdürmektedir.

2.1.5 İzmir Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

İzDSO, 1975 yılında oda orkestrası kadrosuyla Şef Hikmet Şimşek'in girişimleriyle, Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulmuş, günümüze kadar büyüyüp gelişerek 106 kişilik bir senfonik orkestra kadrosuna ulaşmıştır. İzDSO, İzmir ve Ege Bölgesi, Efes Antik Tiyatrosu ve Çeşme Açık hava Tiyatrosu gibi geniş seyirci kapasitesi olan yerlerin yanı sıra, Anadolu'daki şehir, ilçe ve köylerde de çok sesli müziğin tanıtılıp özendirilmesi, geliştirilmesi ve Türkiye'de yaygınlaştırılması için pek çok konser ve turne yapmıştır. Orkestra 1990 yılından başlayarak çocuklara yönelik eğitim konserleri düzenlemekte, geleceğin sanatçı ve sanatseverlerini yetiştirmek üzere

adımlar atmaktadır. Turne ve özel günlerdeki konserleriyle yılda yaklaşık 80 etkinlik gerçekleştiren orkestra, yurt dışında da İtalya'daki Roma-Euro Mediterraneo, Napoli-Festival Musicale Ravello gibi uluslararası festivallerde görev almış, Güney Kore, Belçika, Almanya, İtalya, Malezya ve İspanya gibi ülkelerde konser turneleri gerçekleştirmiştir. 2000 yılında Japon Şef Joshinao Osawa yönetiminde gerçekleştirilen 32 günlük Japonya-Malezya turnesinde 22 konser yapılmış, Tokyo'da kaydı yapılan cd ile Japon Plak Ödülü Karar Komitesince Japon Kayıt Büyük Ödülüne (En İyi Plak) layık görülerek takdirname ile onurlandırılmıştır. 2001 yılında İzmir-Bremen kardeş şehir ilişkileri çerçevesinde gerçekleştirilen Almanya turnesinde Şef Rengim Gökmen yönetiminde çağdaş Türk bestecilerinin eserlerinden oluşan bir konser ve cd kaydı yapılmıştır. 4 Ağustos 2004 tarihinde İtalya'da, Arena di Verona Vakfının düzenlediği Placido Domingo konserinde, tanıtım filmleri arasında İzmir Devlet Senfoni Orkestrası da yer almış, bu film 86 ülkede gösterilmiştir.

İzmir Devlet Senfoni Orkestrasının ilk şefliğini onursal şef olarak Hikmet Şimşek üstlenmiş, daha sonra Michael Rochat, Iosif Conta ve Rengim Gökmen orkestranın daimi şefliğini yapmıştır. 2008 yılından bu yana İzDSO'nun şefliğini İbrahim Yazıcı, şef yardımcılığı görevini ise 1987 yılından bu yana Ender Sakpınar yapmaktadır. Daha önce Büyükşehir Belediyesi tarafından Kültür Parkta yaptırılan İsmet İnönü Sanat Merkezindeki konser salonunda haftalık konserlerini gerçekleştiren orkestra, 2009 yılından başlayarak periyodik konserlerini 27 Aralık 2008 tarihinde açılan, İzmir Büyükşehir Belediyesinin yaptırdığı Adnan Saygun Sanat Merkezinde sürdürmektedir.

Orkestranın solist sanatçı kadrosunda Hüseyin Sermet, Şefika Kutluer, Mehveş Emeç, Gülşen Tatu, Yeşim Gökalt, Tuncay Yılmaz, Mehmet Okonşar, Safinaz Olcay, Gülgün Sarısözen, Burçin Büke, Erden Bilgen ve Meral Güneyman bulunmaktadır. İzmir Devlet Senfoni Orkestrasını Türk orkestra şeflerinin yanı sıra; Karsten Andersen, Veronica Dudarova, Ionescu Galati, Jansug Kakhidze, Tadeusz Strugala, Yoshinao Osawa, Vladimir Altschuller, Konstantin Krimetz ve Alexander Vedernikov gibi yabancı şefler de yönetmiştir. Orkestra; Lazar Berman, Montserrat Caballe, Jose Carreras, Alirio Diaz, Vaclav Hudacek, Viktor Pikaizen, Alexander Rudin, Alexander Markov, George Zamfir, Alexander Knyazev, Aziza Mustafa Zadeh, Maxim Fedotov,

İdil Biret, Suna Kan, Hüseyin Sermet, Fazıl Say gibi solistlere eşlik etmiştir. İlk müdürlüğünü Mükerrer Berk'in üstlendiği orkestrada daha sonra sırasıyla; Tuncer Olcay, Mehmet Ögüt, Şükrü Elbi, Özcan Göker, Dünder Banaz, Seyhan Güngör, Numan Pekdemir, Kenan Gökkaya ve Hakan Cem müdürlük görevinde bulunmuşlardır. İzmir Devlet Senfoni Orkestrasının başkemancı ve yardımcıları ise Kartal Akıncı, Sema Korkut, Deniz Özasker, Şebnem Edgü ve Cemil Günçer'dir. Bu başkemancıların sanat yaşamları ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler görev yapma sırasına göre aşağıda gösterilmiştir.

Kartal Akıncı (doğ.1968)

Söke'de doğan sanatçı, ilk müzik derslerini babası Orhan Akıncı'dan alarak 1979 yılında İzmir Devlet Konservatuarı keman bölümüne girmiş, 1989 yılında Arman Özarın'ın sınıfından mezun olmuştur. Öğrenimi boyunca birçok solo, oda müziği ve orkestra eşlikli konserler gerçekleştirmiştir. 1987 ve 1989 yıllarında Akdeniz Gençler Orkestrasının üyesi olan sanatçı, 1989 yılında İzmir Devlet Senfoni Orkestrasının açmış olduğu sınavı kazanmış, 1995 yılından bu yana da başkemancılık görevini sürdürmektedir.



Resim 2.1.5.24 Kartal Akıncı

Sanatçı solist olarak; Ege Oda Orkestrası, İzmir Devlet Senfoni Orkestrası, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası, Antalya Devlet Senfoni Orkestrası, Dokuz Eylül Üniversitesi Senfoni Orkestrası, İstanbul Milli Reasürans Oda Orkestrası ve İstanbul Oda Orkestrası ile birçok konser gerçekleştirmiştir. Türkiye Cumhuriyetinin 80. yılı nedeniyle, 2003 yılı Ekim ayında Ukrayna'nın Odessa kentinde, Dışişleri Bakanlığının görevlisi olarak bir resital gerçekleştiren Akıncı, aynı kutlamalar kapsamında Rengim Gökmen ile 2004 yılı Ekim ayında Kırgızistan- Bişkek'te CUY Filarmoni Orkestrasıyla, 2005 yılı Ekim ayında da Belarus'un Minsk kentinde, Minsk Oda Orkestrası eşliğinde Türk eserlerinden oluşan programları seslendirmiştir. Gülser

Eryümlü, Mehmet Ariç, Elvan Ögüt, Şeniz Duru ve Talia Özlem Alpay eşliğinde birçok resital veren sanatçı, ayrıca 1995 yılından bu yana DEÜ Devlet Konservatuvarında keman öğretim görevlisi olarak görev yapmakta, Ephesus Kuartetin kurucusu ve keman sanatçısı olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Sema Korkut (doğ.1967)

İzmir’de doğan sanatçı, 1977 yılında İzmir Devlet Konservatuvarına girerek Candan Nikolai ve Ayşe Özbekligil ile çalışmış, 1987 yılında mezun olmuştur. Aynı yıl İzmir Devlet Senfoni Orkestrasına girerek çalışmalarına Ion Voicu ile devam etmiş, 1985 yılında Akdeniz Gençler Orkestrasına katılarak Fransa ve Andorra’da konserler vermiştir. 1990 yılında Venedik’te yapılan Serte Musicale Antonio Vivaldi Festivali’nde Vivaldi’nin Dört Mevsim adlı eserini seslendirmiştir. Cumhurbaşkanlığı, İzmir ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestralarıyla konserler



Resim 2.1.5.25 Sema Korkut



Resim 2.1.5.26 Deniz Özasker

veren sanatçı, İzDSO’daki 2. başkemancılık görevinin yanı sıra, DEÜ Devlet Konservatuvarında keman dersleri vermekte, oda müziği çalışmalarına devam etmektedir.

Deniz Özasker (doğ.1978)

HÜ Devlet Konservatuvarında Cengiz Özkök ile keman öğrenimine başlayan sanatçı, 1994 yılında eğitimine Victor Pikaizen ile devam etmiş ve 1999 yılında “İhsan Doğramacı Başarı Ödülü”nü kazanarak mezun olmuştur. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, İzmir Devlet Senfoni Orkestrası,

Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası, HÜ Devlet Konservatuvarı Orkestrası eşliğinde solist olarak konserler vermiştir. Aynı zamanda yine konservatuvar orkestrası eşliğinde Hollanda ve Belçika’da yapılan konserlerde solist olarak yer almıştır. Öğrencilik yıllarından başlayarak pek çok resital ve oda müziği konserleri gerçekleştirmiş olan Deniz Özasker, günümüzde İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında 3. başkemancı olarak görevine devam etmekte ve Ephesus Kuartetin keman sanatçısı olarak konserlerini sürdürmektedir.

Şebnem Edgü (doğ.1961)

İzmir’de doğan sanatçı, 1970 yılında İzmir Devlet Konservatuvarına girmiş, 1981 yılında Engin Eralp’in sınıfından mezun olmuştur. Aynı yıl İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında çalışmaya başlamış, Atatürk’ün 100. doğum yılı nedeniyle İstanbul’da ilk kez düzenlenen keman yarışmasına katılmıştır. Bu yarışmada üçüncülük ve A. A. Saygun özel ödülünü kazanmıştır. 1984 yılında İngiltere’de düzenlenen Llangollen Uluslararası Müzik Festivali Yarışmasında jüri özel ödülünü almış, 1985 yılında Südwestfunkorchester Baden-Baden 1. başkemancısı Wolfgang Hock ile çalışmalarına devam etmiştir. Daha sonra Türkiye’ye dönerek solo konserler, oda müziği konserleri ve resitaller vermiştir. 1994 yılında İzDSO başkemancı yardımcılığı sınavını kazanan Edgü, günümüzde bu görevini sürdürmektedir.



Resim 2.1.5.27 Şebnem Edgü



Resim 2.1.5.28 Cemil Günçer

Cemil Günçer (doğ.1952)

1960 yılında girmiş olduğu Ankara Devlet Konservatuvarında Marcel Debot' un öğrencisi olmuş, 1971 yılında mezun olmuştur. Aynı yıl sınavla Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına girmiş, 1978 yılında Avusturya Hükümetinin verdiği bursla Viyana Müzik Akademisinde Josef Sivo'nun öğrencisi olmuştur. Bu arada Almanya'nın Freiburg kentinde Wolfgang Marschner ile de keman çalışmış, 1980 yılında ise Amerika'nın California eyaletinde jazz müzik üzerine çalışmıştır. 1981 yılından bu yana İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında başkemancı yardımcılığı görevini sürdürmekte olan Günçer, müziğin her türüyle ilgilenerek, jazz, pop, rock, Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği, Tassavuf Müziği gibi türleri Klasik Batı Müziğiyle buluşturmuştur. Günçer anılan müzik türleriyle ilgili düzenlemeler yapmakta ve arkadaşlarıyla kurmuş olduğu Turquart grubuyla konserler vermektedir.

2.1.6 İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar

İzmir Devlet Opera ve Balesi ilk temsilini 21 Ekim 1982 günü "Çeşmebaşı Bale"si ve "Meddah Opera"sı ile gerçekleştirmiştir. 1980 yılında Kültür Bakanlığı tarafından kiralanarak, operaya uygun bir biçimde restore edilen tarihi Elhamra binası İzmir Devlet Opera ve Balesine verilmiş, İzDOB'un kadrosu tamamlanana kadar, salonda bir süre konuk operalar temsil yapmış, İzmir Devlet Senfoni Orkestrası konserler vermiştir.⁵¹ Sahnenin küçüklüğüne ve teknik koşulların elverişsizliğine karşın, kuruluşundan bu yana yaklaşık 50 opera, 40 bale, 10 operet, müzikal ve 15 çocuk oyunu sahneleyip, birçok konser veren İzmir Devlet Opera ve Balesinin gerçekleştirdiği yapıtlardan bazıları; Menotti Konsolos, Lortzing Çar ve Dülger, Verdi La Traviata, Rigoletto, II Trovatore, Macbeth, Maskeli Balo, Nabucco, Falstaff, Simon Boccanegra, Puccini

⁵¹ Önder Kütahyalı, "İzmir Devlet Opera ve Balesi Kuruluşu ve İlk Yılı", *Orkestra Dergisi*, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1983, Sayı 123, s. 41

Madama Butterfly, La Boheme, Tosca, Manon Lescaut, Donizetti Aşk İksiri, Lucia Di La Mermoor, Viva La Mamma, Bizet Carmen, Rossini Sevil Berberi, İtalya'da Bir Türk, Mozart Saraydan Kız Kaçırma, Figaro'nun Düğünü, Sihirli Flüt, Don Giovanni, Çaykovski Yevgeni Onyegin, Beethoven Fidelio, Ferit Tüzün Midas'ın Kulakları, Selman Ada Ali Baba ve 40 Haramiler, Offenbach Hoffmann'ın Masalları, Bellini Norma (bu opera Efes Büyük Tiyatronun 3500 yıllık tarihinde İzmir Festivali çerçevesinde sahnelenen ilk operadır) Sabahattin Kalender Nasreddin Hoca, Gounod Faust, Romeo ile Juliette, Wagner Uçan Hollandalı, Okan Demiriş Yusuf ile Züleyha, Falla La Vida Breve, Chapi La Muerte de Garcilaso gibi operalar ile Uyuyan Güzel, Giselle, Don Ouichote, Hürrem Sultan, Bahçesaray Çeşmesi, Cinderella, Bolero, Ferhat ile Şirin, Kamelyalı Kadın, Raymonda, Esmeralda, Afife, Romeo ve Juliet, Şımarık Kız, Fındıkkıran, Üç Silahşörler, Kuğu Gölü, Jivago, Bir Kumru Masalı, Sınırın Aşıldığı Noktalar gibi balelerdir. Ayrıca Şen Dul, Yarasa, Çingene Baron, Çardaş Fürstin, My Fair Lady, Tebessümler Diyarı, Venedik'te Bir Gece, Kiss Me Kate, Kontes Mariza gibi operet ve müzikaller sahnelenmiş, Orff'un Carmina Burana, Beethoven'ın 9. Senfoni, Mendelssohn'un St.Paulus, Nevit Kodallı'nın Atatürk, Ahmed Adnan Saygun'un Yunus Emre, Ali Hoca'nın Çanakkale Çanakkale, Aydın'ın Adı Atatürk Oratoryoları, Verdi ve Mozart'ın Requiem, Rossini'nin Stabat Mater gibi eserleri seslendirilmiştir.

İzmir Devlet Opera ve Balesinin sanat yönetmenliğini günümüzde soprano Aytül Büyüksaraç yürütmektedir. Bundan önceki yıllarda sırasıyla rejisör Necdet Aydın, çellist Nejat Tekebaş, bariton Altuğ Dilmaç, tenor Pekin Kırgız, soprano Selmin Günöz, soprano Aytül Büyüksaraç, tenor Hakan Aysev, bas Alparslan Mater ve timpanist Selçuk Yazar bu görevi üstlenmişlerdir.

İzmir Devlet Opera ve Balesi; İstanbul, İzmir ve Aspendos gibi uluslararası festivallere katılarak antik kentlerde eserler sahnelemenin yanı sıra, Yunanistan, Almanya, Bulgaristan, Kıbrıs ve İspanya'ya turneler düzenleyerek opera, bale ve çoksesli müziği yaygınlaştırma çabasıdadır.⁵²

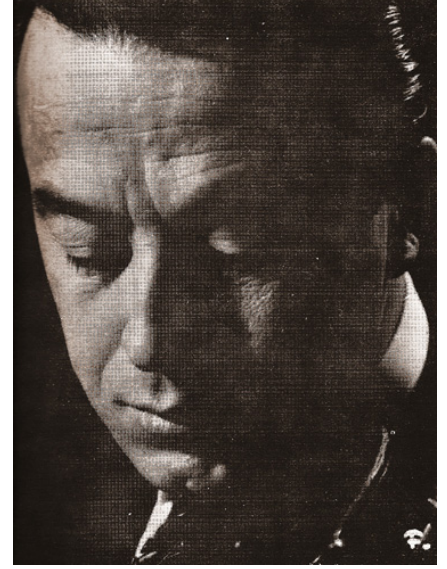
İzmir Devlet Opera ve Balesinin günümüzdeki Genel Müzik Direktörü Tulio Gagliardo Varas'dır ve İzDOB Orkestrasında şimdiye kadar başkemancılık ve yardımcılığı görevlerini üstlenen sanatçılar; Kenan Kutucuoğlu, Lalecan Özay ve

⁵² http://www.izdob.gov.tr/tr_tarihce.asp

Kemal Tören'dir. Bu başkemancıların sanat yaşamları ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler görev yapma sırasına göre aşağıda gösterilmiştir.

E.Kenan Kutucuoğlu (1922-2006)

1935 yılında Ankara Musiki Muallim Mektebine girmiş, İzzet Albayrak'ın öğrencisi olarak keman eğitimine başlamıştır. Ankara Devlet Konservatuvarının kurulmasıyla bu kuruma geçmiş, 1944 yılında yüksek bölümden mezun olmuştur. 1947 yılında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına girmiş olan Kutucuoğlu, 1950 yılında Fransa'ya giderek altı yıl Gabriel Boillon ile çalışmıştır. Bu arada Margaret Long kurslarına da devam etmiş, 1951'de Brüksel'de düzenlenen Avrupalı sanatçılar ve artistler gecesinde Türkiye'yi temsi etmiş, Belçika Kraliyet Ailesinin madalyasıyla ödüllendirilmiştir.



Resim 2.1.6.29 Kenan Kutucuoğlu

1956 yılında Türkiye'ye dönen Kutucuoğlu, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasındaki görevini sürdürmüş, 1958'de Viyana'da çeşitli orkestralar ile çalışmıştır. 1961'de Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası başkemancı yardımcısı olmuş, daha sonra da başkemancı olarak bu görevde uzun yıllar çalışmıştır. 1963 yılında Cezayir Hükümeti'nin daveti üzerine bu ülkede iki yıl öğretmenlik ve Cezayir Milli Orkestrasının kuruculuğunu yapmış, 1975 yılında İzmir Devlet Senfoni Orkestrası başkemancılığına getirilmiştir. Orkestranın kurucusu ve yöneticisi olarak beş yıl çalışmış olan sanatçı, İzmir Devlet Konservatuvarında keman öğretmenliği görevi de yapmıştır. 1978 yılında emekli olan Kutucuoğlu, sözleşmeli olarak İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrası başkemancılığı görevini sürdürmüştür.

Kutucuoğlu, orkestralar eşliğinde solist olarak konserler vermiş, resital ve oda müziği etkinliklerinin yanı sıra, radyo ve televizyon programları yapmıştır.



Resim 2.1.6.30 Lalecan Özay

Lalecan Özay (doğ. 1966)

Keman eğitimine İzmir Devlet Konservatuvarında 10 yaşında Candan Nikolay ile başlayan sanatçı, beş yıl çalıştıktan sonra eğitimine Engin Eralp, daha sonra da Atilla Işıksun ile devam ederek mezun olmuştur. Öğrencilik yıllarının lisans devresinde İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında ücretli olarak çalışmış, 1988 yılında İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına girerek, 1989 yılında başkemancı yardımcısı olmuştur. Bu görevinin yanı sıra solo, resital ve oda müziği konserlerini de sürdürmektedir.

Kemal Tören (doğ. 1967)

Avusturya'da doğan ve sanatçı bir aileden gelen Tören, 1978 yılında İzmir Devlet Konservatuvarına girerek Hazar Alapınar'ın öğrencisi olmuş, 1988 yılında mezun olmuştur. Aynı yıl İzmir Devlet Opera ve Balesinin açtığı sınavı kazanarak orkestraya kabul edilmiş, 1992-1993 sezonunda Almanya'daki Münih Bayerische



Resim 2.1.6.31 Kemal Tören

Staatsoperde keman üyesi olarak çalışmıştır. Çeşitli konser ve resitaller veren sanatçı, Enka Senfoni Orkestrası, İzmir Festival Orkestrası, La Orquesta Filarmonica de Andalucia gibi orkestraların başkemancılığını yapmıştır. Sanatçı İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında 1992 yılından bu yana başkemancı yardımcılığı ve Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğretim üyesi olarak görevlerini sürdürmektedir.

2.1.7 Mersin Devlet Opera ve Balesi ve Başkemancılar

1990 yılında Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan Mersin Devlet Opera ve Balesi etkinliklerini restore edilen eski Halkevinde

gerçekleştirmektedir. Bu kurumun 2003 yılına kadar müdürlüğünü Erdoğan Şanal üstlenmiş, bu görevden ayrılmasından sonra Suat Yılmaz müdürlüğe getirilmiş, kısa süre sonra İstanbul Devlet Opera ve Balesine müdür olarak atanması nedeniyle müdürlük ve sanat yönetmenliğine vekaleten Mehmet Yılmaz gelmiştir. Kuruluş yılına göre Türkiye'nin dördüncü opera ve bale kurumu olan Mersin Devlet Opera ve Balesi yurt içi ve yurt dışı etkinliklerini sürdürmektedir. Günümüzdeki orkestra şefi 2007 yılında göreve gelen Vladimir Lungu'dur ve şimdiye kadar başkemancılık görevlerini üstlenen sanatçılar; Zülfiye Şeçkin ve Marina Kvividze'dir. Bu başkemancıların sanat yaşamları ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler görev yapma sırasına göre aşağıda gösterilmiştir.



Resim 2.1.7.32 Zülfiye Şeçkin

Zülfiye Şeçkin (doğ.1950)

Bakü'de doğan sanatçı, 7 yaşında Azerbaycan Devlet Müzik Okulunun (Bülbül) keman bölümünü kazanmış, 1968 yılında bu okuldan mezun olmuştur. Daha sonra Bakü Devlet Konservatuvarına girerek Dombayev'in keman sınıfında eğitimine devam eden Şeçkin, 1972 yılında Kafkasya Keman Yarışmasında birinci olmuştur. 1974'te Bakü Devlet Konservatuvarından mezun olduktan sonra Moskova Devlet Konservatuvarının yüksek lisans sınavlarını kazanarak burada David Oistrach ve İgor Bezrodny ile çalışmıştır. 1976 yılında mezun olduktan sonra Bakü Devlet Konservatuvarında öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. Rusya, Polonya, Yugoslavya, İspanya, Tunus gibi ülkelerde solist olarak konserler veren ve Azerbaycan Devlet Sanatçısı unvanını alan Zülfiye Şeçkin, 1991 yılında Türkiye'ye gelerek Mersin Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında başkemancılık yapmış, Türkiye'deki orkestralar eşliğinde ve solo olarak çeşitli konserler vermiştir. 1997 yılında Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğretim üyesi olmuş, 2000 yılında da İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuvarında çalışmaya başlayarak, Keman Ana Sanat Dalı Başkanı olmuştur. Halen aynı konservatuvarda keman öğretim üyesi olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Marina Kvividze (doğ.1961)

Marina Kvividze beş yaşında girdiği Tiflis Özel Yetenekliler Müzik Okulunu 1979 yılında bitirerek aynı yıl Tiflis Üniversitesinin Konservatuvar bölümüne girmiştir. Konservatuarda Kekeziya'nın sınıfında öğrenimine devam eden sanatçı, 1984 yılında mezun olmuş, aynı yıl Tiflis Akademisi Bale ve Opera Tiyatrosu Orkestrasında çalışmaya başlamıştır. Orkestra şefi Jansug Kakhidze yönetimindeki orkestrada bir yıl sonra solist statüsüne geçmiş ve başkemancı olmuştur. 1997-1998 yılları arasında Igor Golovçin yönetimindeki Moskova



Resim 2.1.7.33 Marina Kvividze

Radyo Televizyonu Orkestrasında başkemancı olarak görev yapmış, Liana Isakadze yönetimindeki oda orkestrasında da solist olarak görev almış, aynı zamanda çok sayıda solo konser gerçekleştirmiştir. 1992-1994 yılları arasında Tiflis ve Moskova'da master eğitimini tamamlayan sanatçı, yine bu dönem içinde ünlü bestecilerin eserlerini Sony firması için yorumlayarak bant kayıtları yapmıştır. Marina Kvividze 2002 yılından bu yana Mersin Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında başkemancı olarak görevine devam etmektedir.⁵³

2.1.8 Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

Cumhurbaşkanlığı, İstanbul ve İzmir Devlet Senfoni Orkestralarından sonra 1992 yılında kurulan Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası, 17 kişilik çok küçük bir kadroyla, Orkestranın Genel Müzik Direktörü ve Şefi olan Emin Güven Yaşıçam ile çalışmalarına başlamıştır.

Daha sonra yapılan sınavlarla güçlendirilen kadrosunun yanında, Çukurova Filarmoni Derneğinin de katkılarıyla, diğer senfoni orkestraları, opera ve bale orkestraları ve konservatuvarlardan aldığı takviye sanatçıların desteğiyle olağan konserlerini başarıyla sürdürmektedir. ÇDSO bugüne kadar Suriye, Japonya, Kıbrıs,

⁵³ <http://www.merfest.org/katilansanatcilar/sexet.asp>

Almanya, Ankara, İstanbul, Malatya, Trabzon, Antalya Aspendos, Diyarbakır, Tarsus, Mersin, Gaziantep, İskenderun ve Antakya'ya konser turneleri gerçekleştirmiş; Japonya'da cd kaydı yapmış, TRT ve yerel televizyonlarda da canlı ya da bant konserleri yayımlanmıştır. Tanınmış bestecilerin eserlerinin yanı sıra pek çok çağdaş bestecinin eserlerinin de ilk seslendirilişlerini yapmakta olan ÇDSO, farklı konserlerle de dinleyicisinin karşısına çıkmaktadır. Örneğin özel bir konserin ilk bölümünü o dönemin Nato Genel Sekreteri ve Belçika eski Dışişleri Bakanı Willy Claes yönetmiş, Adana 6. Kolordu Komutanlığının destek olduğu başka özel bir konserde de P.I.Tchaikovsky'nin 1812 Uvertürü, Çukurova Üniversitesinin Açık Hava Tiyatrosunda gerçek topatışları ile çalınmıştır. Orkestranın resmi başkemancısı bulunmamaktadır.

2.1.9 Akbank Oda Orkestrası ve Başkemancılar

Türkiye'de özel sektör tarafından kurulmuş ilk yaylı çalgılar oda orkestrası olan topluluk, Akbankın desteğiyle varlığını sürdürmektedir. 1992 yılında Yusuf Güler Aksöz yönetiminde etkinliklerine başlayan orkestra, 1996 yılında genç müzisyenlerin desteğiyle yeniden yapılanmış, 1998'de topluluğun şefliğine Cem Mansur getirilmiştir. İstanbul'un iki yakasında düzenli konserler ve Anadolu turneleri gerçekleştiren orkestra, üniversitelerde düzenlenen "Gençlik Konserleri" ağırlıkta olmak üzere, yılda yaklaşık 25 konser vermektedir. Bach, Caz ve Lale Devri (1998), Alla Turka (1999), 1789 Akl-ı Selim'in Müziği (2000) ve Alt Nağmeler (2001) gibi temalar çerçevesinde yerel kültürümüzle uluslararası müziği bir araya getirmeyi amaçlayan ilginç programlar ve tarihi mekanlarda gerçekleştirdiği konserlerle tanınmıştır. Orkestranın başkemancılığını 1997'den bu yana Hakan Şensoy yapmaktadır. Bu başkemancının sanat yaşamı ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler aşağıda gösterilmiştir.

Hakan ŞENSOY (doğ.1968)

Keman eğitimine 1977 yılında, İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarında, Ayhan Turan'ın öğrencisi olarak "Hızlı Eğitim Özel Keman Birimi"nde başlamıştır. İlk resitalini 1984 yılında vermiş, bu tarihten günümüze kadar Türkiye dışında İtalya, Fransa, Romanya, İsveç, İngiltere, Meksika, Çek Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde pek çok orkestra konserine solist olarak katılmış ve resitaller vermiştir.

1985 yılında İstanbul Filarmoni Derneği tarafından "Yılın En Başarılı Genç Sanatçısı" ve aynı yıl İTÜ Rektörlüğü tarafından verilen "Sanat Dalında Üstün Başarı" ödülleri almıştır. 1988 yılı Eylül ayında İstanbul AKM'de verdiği resital UNESCO tarafından Uluslararası Eğitim Seferberliğine alınmış, bu konseri pek çok ülkeden UNESCO temsilcisi dinlemiştir. Aynı yıl kazandığı bursla yüksek lisans eğitimini yapmak üzere Londra Kraliyet Müzik Kolejinde eğitimine başlamış, burada Trevor Williams ile çalışarak mezun olmuştur. 1992 yılında İtalya'nın San



Resim 2.1.9.34 Hakan Şensoy

Bartalameo şehrinde yapılan Uluslararası Rovere d'Oro Oda Müziği yarışmasında dördüncü olan sanatçı, aynı yıl İtalya'nın Bari kentinde yapılan Uluslararası Chritoph Colombus Festivalinin açılış konserini yapmıştır.

1993 yılında Uluslararası 23. İstanbul Müzik Festivali, 1996 ve 1997 yıllarında 1. ve 2. CRR Genç Solistler Festivali, 1997 yazında Romanya'nın Brasov kentinde yapılan Uluslararası Oda Müziği ve 1998, 1999 yazlarında da İsveç'in Malmö kentinde "Falsterbonasets" müzik festivallerinde konserler vermiştir. 2000 yılının Mart ayında Paris Louvre Müzesi oditoryumunda yorumladığı Mozart'ın 5 numaralı Türk Konçertosu ile büyük beğeni toplamıştır. 2002 yılı Haziran ayında Estonya'da gerçekleştirilen Uluslararası Edward Tubin festivaline davet edilmiştir. 1990-92 döneminde İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde yüksek lisans eğitimini tamamlayan sanatçı, 1992-93 sezonunda Çukurova Devlet Senfoni Orkestrasının konuk başkemancılığını yapmıştır. 1998-2001 yılları arasında Mersin Oda Orkestrasında, 2000-2003 yılları arasında da Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrasında başkemancılık yapan Şensoy, Milli Reasürans Oda Orkestrası kurucularından ve Akbank Oda Orkestrası kurucu üyesi ve başkemancısı, İstanbul Oda Orkestrası ve Filarmonia İstanbul topluluğunun kurucusu ve Genel Müzik Direktörü'dür.

Pek çok radyo ve TV programına yapımcı ve yorumcu olarak katılan Hakan Şensoy, ulusal bestecilerimizin eserlerini yorumlamaya da özen göstermektedir. Yalçın Tura'nın keman ve piyano için “ Üç Vals ” ve bestecinin Şensoy'a ithaf ettiği keman ve oda solistleri için “Oyun Havaları” adlı eserleriyle, Münir Nurettin Beken'in yine kendisine ithaf ettiği manyetik bant ve keman için “Geçmişe Dans” adlı eserinin dünyadaki ilk seslendirilişlerini yapmıştır. Daha önce kemençe sanatçısı İhsan Özgen'le “Ege ve Balkan Dansları” isimli bir cd kaydı gerçekleştiren Hakan Şensoy'un besteci Yalçın Tura'nın keman eserlerini içeren cd'si de 1999 yaz başında dinleyiciye sunulmuştur. 2000 yılında Doktora eğitimini İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlayan sanatçı, çalışmalarını bir süre Devlet Sanatçısı Ayla Erduran ve Rus kemancı ve pedagog Victor Pikaizen ile sürdürmüştür. İlk orkestra şefliği derslerini 1984-1987 yılları arasında Demirhan Altuğ'dan alan sanatçı, 2003 yazında Accademia Chigiana di Siennada, Gianluigi Gelmetti'nin şeflik kursuna katılmıştır. Çalışmalarını bir süre de Emin Güven Yaşılaş ile devam ettirmiştir. Orkestra şefi olarak aralarında Sholomo Mintz, Raphael Walfisch, Fazıl Say, Cihat Aşkın, Tedi Papavrami, Peter Jablonsky, Bruno Schneider, Gülsin Onay, Emre Elivar, Keneth Hamilton, gibi dünyaca tanınmış solistlere ve Terence Blanchard Band, Bee Gees Band, Dreamtone & Iris Mavraki's Neverland gibi sıra dışı gruplara eşlik eden sanatçı, Amerika kıtasından Avrupa'ya pek çok ülkede konserler yönetmekte, solist olarak resitaller vermekte ve orkestra konserlerinde yer almaktadır. 2008-2009 sezonunda, aralarında Azerbaycan Devlet Filarmoni ve Oda Orkestraları, Milano Oda Orkestrası, Floransa Oda Orkestrası, Kuzey Çek Filarmoni Orkestrası gibi toplulukların yer aldığı orkestraları yönetmek üzere davet edilen sanatçı halen İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarında öğretim üyesidir.

2.1.10 Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrası ve Başkemancılar

Tekfen kuruluşunun kültür hayatımıza yaptığı önemli katkılardan biri olan Tekfen Filarmoni Orkestrası, Karadeniz Ekonomik İşbirliği bölgesinde kültürel ilişkileri geliştirmek ve zenginleştirmek amacıyla, 1992 yılında Karadeniz Oda Orkestrası adıyla kurulmuştur. Başlangıçta Karadeniz Ekonomik İşbirliği Bildirgesi'ni imzalayan 11 ülkeden 17 sanatçının yer aldığı orkestra, zamanla Hazar Denizi ve Doğu Akdeniz bölgelerinden sanatçıların da katılımıyla bugün 23 ülkenin bayrağını taşıyor gelmiştir.

Ekonomik, politik ve sosyal gerilimlerin yaşandığı bir bölgede dostluk ve barışa doğru atılmış bir adım olarak önem taşıyan Tekfen Filarmoni Orkestrası, klasik müzik repertuvarının yanı sıra, bölge bestecilerinden derlenen özgün programları ve yerel müzik aletlerinin katıldığı performansıyla ilgi çekmektedir.

Avrasya ve Orta Doğu enstrümanları ile orkestraya solist olarak katılan müzisyenler, farklı kültürlerin birbirini kucaklamasına, birbirlerini anlamasına ortam hazırlamaktadır.

Orkestra, daimi şefi Saim Akçıl yönetiminde her yıl en az 4 kez olmak üzere bir araya gelerek Türkiye'nin çeşitli yerlerinde ve yurt dışında da konserler vermektedir. Uluslararası İstanbul Müzik Festivalinde diğer Türk orkestraları ile dönüşümlü olarak konser veren Tekfen Filarmoni Orkestrası, kuruluşundan bu yana, Azerbaycan, Belçika, Bulgaristan, Gürcistan, İngiltere, Japonya, Kazakistan, Kırgızistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Özbekistan, Romanya, Rusya, Ukrayna, Yunanistan, Fransa, Almanya ve Katar'da konserler gerçekleştirmiştir. Pek çok uluslararası organizasyonda Türkiye'yi temsil eden orkestra, yurt içi ve yurt dışında verdiği konserlerle, kuruluş amaçlarında da belirtildiği üzere, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Bölgesinde barış misyonunu yerine getirmeyi sürdürmektedir.⁵⁴ Orkestranın başkemancılığını Anatoli Bazhenov yapmaktadır. Bu başkemancının sanat yaşamı ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler aşağıda gösterilmiştir.

Anatoli Bazhenov (doğ. 1945)

Ukrayna-Dnipropetrovsk'ta doğan sanatçı M. Liberman ile keman çalışmalarına başlamıştır. 1968'de B. Belenkij ile çalıştığı Moskova Konservatuvarından mezun olmuş, O. Kryssa ile doktora çalışmalarını tamamlamak üzere Kiev Konservatuvarına gitmiştir.

1969 yılında "Tüm Federasyon Keman Yarışması"nın (All Union Violin Competition)



Resim 2.1.10.35 Anatoli Bazhenov

⁵⁴ <http://www.tekfen.com.tr/filarmoni.asp?p=1>

finallerinde Yuri Temirkanov yönetimindeki St. Petersburg Filarmoni Orkestrası eşliğinde Prokofiev'in 2. Keman Konçertosu'nu seslendirmiştir. 1972 yılında ise "Prag Baharı Uluslararası Keman Yarışması"nda ikincilik ödülünü almıştır. Ayrıca adını Halk Sanatçısı ve Ulusal Müzik Akademisi profesörü "T. Shevchenko"dan alan devlet ödülünün sahibidir.

Anatoli Bazhenov solist olarak 3000'den fazla konser vermiş, M. Lysenko'dan sonra Ulusal Kuartet'in birinci keman görevini 30 yıl sürdürerek oda müziği konserleri vermiştir. Paris'teki "Gaveau" ve "L. Auditorium les Halle", New York'taki "Alice Tully Salonu", Las Vegas'taki "Artemus W. Ham Konser Salonu", Prag'daki "Rudolfinum", Osaka'daki "Izumi Salonu", "Lizbon S. Carlos Real Tiyatro" gibi konser salonları ile Asya, Avrupa, Amerika, Afrika kıtalarında pek çok kentte konserler vermiştir. Lyatoshynsky, Skorky, Stankovych, Silvestrov, Karabitz, Zubitsky gibi Ukraynalı bestecilerin eserlerini dünyada ilk kez seslendirmiş, Ukrayna'da ise Canbini, Respighi, Malipiero, Webern, Berg, Stockhausen, Bridge, Elgar, Piston, Nanes, Schnittke gibi bestecilerin eserlerinin ilk seslendirilişlerini yapmıştır. Ayrıca sanatçının radyo, LP, cd ve TV kayıtları, "Melodiya", "Amati" ve "Etcetera" gibi firmalar tarafından yayımlanmıştır. Bazhenov, 1739 yılı yapımı bir Ferdinando Gagliano kemani ile çalmakta, oda ve senfoni orkestralarında sık sık konuk başkemancı olarak bulunmaktadır.

2.1.11 Bilkent Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

Bilkent Senfoni Orkestrası (BSO), 1993'te Bilkent Üniversitesinin özgün bir sanat projesi olarak kurulmuştur. Orkestra, fakültenin öğretim kadrosunda yer alan, Türkiye ve 12 ülkeden 90'ı aşkın sanatçı ile birlikte Enstitü bünyesinde "Yüksek Lisans" ve "Sanatta Yeterlik" (Doktora) düzeyinde akademik çalışmalarını sürdüren Türk ve yabancı genç sanatçılarla 120'ye varan üyeden oluşmaktadır. BSO, bu özellikleriyle, Türkiye'nin "ilk özel, akademik, uluslararası sanat topluluğu"dur.

Kuruluşunda küçük bir kadroyla çalışmaya başlayan orkestra, günümüzde bir "Akademik Oda Orkestrası" ve bir "Yaylı Çalgılar Topluluğu"nu da içeren bir senfoni orkestrasıdır. Her yıl 80'den fazla etkinlik gerçekleştiren orkestra, bugüne kadar verdiği

konserler, TV-radyo kayıtları ile 30'un üzerinde cd kaydı yaparak adını sıkça duyurmuştur. 2003 yılı içinde Avrupa ve Japonya'ya cd kayıtlarından ihraç eden BSO, Emil Tabakov yönetiminde, Jean-Philippe Collard ile Çaykovski ve Sancan Piyano Konçertolarının kayıtlarını EMI firması için gerçekleştirmiştir. A. Adnan Saygun'un piyano, keman ve viyolonsel konçertoları CPO ve Peer Musik işbirliğiyle; Tabakov konçertoları ise Naxos etiketiyle 2007 yılında piyasaya çıkan albümler arasındadır.

"Bilkent Konserler Dizisi", "Türk Bestecileri Haftası", "Bilkent Anadolu Müzik Festivali" gibi özgün temalardaki konser ve kayıt dizileriyle, sanat yaşamına kalıcı ve geniş boyutlu etkinlikler getirmek, yurt içinde turne konserleri yoluyla nitelikli müzik beğenisini yaygınlaştırmak; yurt dışında, uluslararası etkinliklerde bulunmak, bu tür etkinlikleri düzenleyen kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, fakülte eğitimine akademik kadrolaşmada kaynak sağlamak, diğer ülkelerle sanatsal iletişimde köprü kurmak orkestranın temel ilkeleri arasındadır.

BSO, "Siena Uluslararası Montepulciano Müzik Festivali" (1998), San Marino Cumhuriyeti "Uluslararası San Leo Müzik Festivali" (1998) gibi önemli festivallerin konuğu olmuştur. Orkestra, Vladimir Ashkenazy, Gürer Aykal, Serge Baudo, Alexander Dimitriev, Erol Erdinç, Massimo Freccia, Jean Fournet, Rengim Gökmen, Peter Gülke, Ernest Martinez Izquierdo, Yoel Levi, Karl Anton Rickenbacher, Gennady Rozhdestvensky ve Nello Santi gibi ünlü şefler, Valery Afanassiev, İdil Biret, Robert Cohen, Jean Philippe-Collard, Costas Cotsiolis, Patrick Gallois, Suna Kan, Elisabeth Leonskaja, Mischa Maisky, Silvia Marcovici, Mintcho Mintchev, Shlomo Mintz, Christiane Oelze, Gülsin Onay, Ferhan-Ferzan Önder, Güher-Süher Pekinel, Mihail Pletnev, Viktoria Postnikova, György Sandor, Fazıl Say, Dimitris Sgouros gibi solistler ve Roma Filarmoni Korosu, Bulgaristan Devlet Filarmoni Korosu gibi topluluklar eşliğinde konserler vermiştir.

2000 yılı Temmuz ayında Almanya'da, Aralık ayında Portekiz'de (Lizbon ve Algrave bölgesi), 2001 yılı Nisan ayında Belçika'da (Brüksel), 2004 yılı Şubat ayında Japonya'da (Tokyo) Türkiye Yılı kapsamında konserler veren BSO, 2002 yılından bu yana her yıl İsviçre'deki Montreux Ses ve Müzik Festivaline davet edilmektedir.

Kurulduğu 1993 yılından bu yana gerçekleştirdiği etkinliklerde, çeşitli kurum, kuruluş ve özellikle sivil toplum örgütleriyle yaptığı geniş işbirliğiyle, sanatın toplumsal yaşamda işlevsel kılınmasını ilke edinen orkestra, "Evrensel Kardeşlik ve Dünya Barışına Katkı" (Mevlana Vakfı), "Yerelden Evrensele Kültürel Tanıtım" (Ankara Halkla İlişkiler Derneği) ödüllerinin sahibidir.

Işın Metin'in sanat direktörlüğü ve şef Klaus Weise'in müzik direktörlüğünde etkinliklerini sürdüren Bilkent Senfoni Orkestrası, dinleyicilerini Bilkent Konser Salonu (800), Bilkent Odeon (4000) ve Bilkent Erzurum Konser Salonunda (300) ağırlamaktadır.⁵⁵

BSO'nun günümüze kadar başkemancılığını yapan sanatçılar ise Sarvar Ganiev, Togrul Ganiev, Irina Nikotina ve Erkin Onay'dır. Bu başkemancıların sanat yaşamları ve Türk müzik kültürüne katkıları ile ilgili veriler görev yapma sırasına göre aşağıda gösterilmiştir.

Sarvar Ganiev (doğ.1937)

Keman eğitimine yedi yaşında başlayan sanatçı, on iki yaşında Azerbaycan Devlet Konservatuvarında Abram Yampolsky'nin öğrencisi olmuş, 1956 yılında Moskova Çaykovski Konservatuvarına girerek Dimitri Çiganov ile çalışmış, 1963 yılında doktora çalışmasını tamamlamıştır. 1957 yılında Uluslararası Moskova Festivaline katılarak ödül kazanmış, 1960 yılında Kafkas Cumhuriyetleri, 1961 yılında da Sovyetler Birliği yarışmalarında ödüller almıştır. 1963 yılında Hacıbeyov Azerbaycan Devlet Konservatuvarına öğretim görevlisi olarak



Resim 2.1.11.36 Sarvar Ganiev

⁵⁵ <http://www.bso.bilkent.edu.tr/maintr.php>

atanmış, Azerbaycan Devlet Filarmoni Orkestrasının solist sanatçısı olmuştur. Aynı zamanda Azerbaycan Devlet Yaylı Çalgılar Dörtlüsünü kurarak klasik ve çağdaş eserlerin yanı sıra Azeri bestecilerin yeni eserlerini de seslendirmiş, çeşitli ülkelerde tanıtmıştır. 1975 yılında Devlet Sanatçısı ünvanı verilmiş, 1982’de Halk Sanatçısı seçilmiştir. 1971-1979 yılları arasında Kahire Devlet Konservatuvarında öğretim görevlisi ve yönetici olarak görev yapmış, 1983 yılında profesör olmuştur. 1989 yılında Türkiye’ye gelerek 1989-1993 yılları arasında Ankara Devlet Opera ve Balesinde başkemancılık yapmış, 1993 yılında Bilkent Üniversitesinin davetiyle Bilkent Senfoni Orkestrasının başkemancısı ve Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde keman öğretmenliği görevlerine getirilmiştir. Aynı zamanda Bilkent Akademik Oda Orkestrasının şefi olmuştur. Bugüne kadar Azerbaycan, SSCB, İtalya, İngiltere, Almanya, İskoçya, Finlandiya, Bulgaristan, Çin, Mısır, Belçika, Kıbrıs ve Türkiye’de çok sayıda konserler vermiştir.

Togrul Ganiev (doğ.1965)

Keman eğitimine babası Sarvar Ganiev ile 6 yaşında başlayan sanatçı, 1972 yılında Azerbaycan Bülbül Müzik Okuluna girmiştir. 1983 yılında Azerbaycan Devlet Konservatuvarına girerek Murat Tagiev’le çalışmış, 1990 yılında mezun olmuştur. 14 yaşındayken katıldığı Kafkasya Keman Yarışmasında ve 1985 yılında Sovyetler Birliği Keman Yarışmasında birincilik ödülleri almıştır. 1990-1993 yılları arasında Ankara Devlet Opera ve Balesinde başkeman yardımcısı olarak görev yapmış olup, 1993 yılından bu yana Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde öğretim görevlisi ve Bilkent Senfoni Orkestrasında başkeman yardımcısı olarak çalışmaktadır.



Resim 2.1.11.37 Togrul Ganiev

İrina Nikotina (doğ.1959)

Keman eğitimine 7 yaşında Mark Bordenstein ile başlayan Nikotina, Taşkent Devlet Konservatuvarında Itzhak Reider ile çalışmıştır. Moskova Çaykovski Konservatuvarında Igor Bezrodny ile 1986 yılında doktora çalışmalarını tamamlamıştır. 1990-1993 yılları arasında Taşkent Devlet Senfoni Orkestrasında başkemancılık yapmıştır. 1993 yılından bu yana Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde keman öğretmenliği, Bilkent Senfoni Orkestrasında başkemancı yardımcısı olarak görev yapmaktadır.



Resim 2.1.11.38 Irina Nikotina

2.1.12 Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası ve Başkemancılar

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasının temeli 1993 yılında Borusan Oda Orkestrasının kurulmasıyla atılmış, yurt içinde ve yurt dışında konserler veren Oda Orkestrası, 1999 yılında geliştirilerek senfonik bir orkestraya dönüştürülmüştür. Orkestranın Genel Müzik Direktörlüğü ve sürekli şefliğine Gürer Aykal getirilmiş, Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası olarak ilk konserini 13 Mayıs 1999'da, Yıldız Sarayı Silahhane Binasında vermiştir. Gürer Aykal yönetiminde yeniden yapılanan orkestra, Avrupa yakasında verdiği konserleri Anadolu yakasına da taşımış, Lütfi Kırdar Konser Salonunda ve Kadıköy Halk Eğitim Merkezinde her ay iki konser vererek bir kent orkestrasına dönüşmüştür. Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası Anadolu yakasındaki konserlerine Caddebostan Kültür Merkezinde devam etmektedir. Orkestra 2000-2001 sezonunda Beethoven'ın bütün senfonilerini seslendirerek önemli bir sanat olayını gerçekleştirmiş, her yıl Aralık ayında düzenlenen "Yeni Yılı Karşılama Konserleri" geleneğini de sürdürerek, bu konserlere ulusal ve uluslar arası sanatçıların katılımıyla, İstanbul'daki müzik yaşantısını daha kaliteli ve hareketli hale getirmek için çaba göstermiştir.

Anadolu'nun değişik kentlerinde konserler veren Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası, 2002-2003 konser sezonu sonunda Güneydoęu Anadolu'ya bir turne gerçekleştirerek Diyarbakır, Mardin, Urfa ve Gaziantep'te; 2004 yılının Eylül ayında II. Kars Kurultayı ve Kafkas Kùltürleri Festivali açılışında Ani antik kentinde, ayrıca yurt dışında Yunanistan ve Bulgaristan gibi ùlkelerde konserler vermiştir. Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası, İstanbul Kùltür ve Sanat Vakfı etkinliklerinde "sùrekli orkestra" olarak görev yapmaktadır. Borusan Kùltür ve Sanat Merkeziyle, İstanbul Kùltür ve Sanat Vakfı arasında yapılan anlaşmaya göre, İstanbul Film Festivali, İstanbul Tiyatro Festivali ve İstanbul Müzik Festivali konserlerinin "sùrekli orkestrası" olmuş, ayrıca Uluslararası Ankara Müzik Festivalinin de açılış ve kapanış konserlerini gerçekleştirmiştir. 9 şubat 2006 tarihinde verdiği "Özel Konser"le hem Türkiye'de bir ilki gerçekleştirmiş, hem de önümüzdeki yıllarda devam edecek olan bir geleneği başlatmıştır. İlk konserde orkestrayı ùnlü işadamı Rahmi Koç yönetmiştir. Bundan böyle "Özel Konser"lerde, orkestrayı iş dünyasından bağışta bulunacak bir ismin yönetmesine karar verilmiştir. Verilen bağış, klasik müzik alanında yetenekli bir gencin yurt dışında eğitim görmesini sağlamak üzere kullanılacaktır.

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası, Maxim Vengerov, Vadim Gluzman, Dimitris Sgouros, Alfredo Rolando Ortiz, Alexander Rudin, Suna Kan, İdil Biret, Fazıl Say, Ayřegùl Sarıca, Meral Güneyman, Ayla Erduran, Verda Erman, Gülsin Onay, Anna Tomowa-Sintow, George Zamphir, Olga Kern, Corey Cerovsek, Stanislav Ioudenitch, Tomohiro Okumura, Wolfgang Boettcher, Dino Saluzzi, Norman Krieger, Hüseyin Sermet, Robert McDuffie, Efe Baltacıgil, Olga Borodina, Steven İsserlis, Joanna MacGregor, Domenico Nordio, Iannis Xenakis, Dimitris Sgouros, Dino Saluzzi, Peter Jablonski, Emre şen, James Ehnes, İrina Rubtsova, Dimitru Stepanoviç gibi yerli ve yabancı solistlerle, Igor Oistrach, Emil Tabakov, Giuseppe Lanzetta, Fabiano Monica, Alain Paris, Andreas Schùller, Joseph Caballé Domenech, Rengim Gökmen ve Ender Sakpınar gibi şefler ve Wiener Singverein ve Philharmonia Korolarıyla, ayrıca yaylı çalgılar dörtlülerinden Juilliard String Quartet ile konserler vermiştir.

Yurt içi ve dışında gerçekleştirdikleri başarılı turnelerine ve İstanbul'daki konserlerine devam eden orkestranın, 2008-2009 konser sezonunda onursal şefliğine

Gürer Aykal, sanat yönetmenliği ve sürekli şefliğine Sascha Goetzel getirilmiştir. Orkestranın başkemancılığını Pelin Halkacı Akın yapmaktadır.⁵⁶

Pelin Halkacı Akın (doğ.1975)

Keman eğitimine 8 yaşında Nuri İyicil ile başlamış, İstanbul Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarından 1995 yılında mezun olmuş, “Cemal Reşit Rey Opera ve Senfoni Orkestrası Başkemancılığı” görevine getirilerek bu görevi 1999 yılına kadar sürdürmüştür. Orkestra ile verdiği konserlerin yanı sıra alanında kendisini geliştiren sanatçı, Jean Fournier’in “Salzburg Mozarteum Sommerakademie”de ve İstanbul’da yaptığı master classlara katılmıştır. Daha sonra İsrail’deki “Keshet Eilon Violin Masterclasses”’a üç yıl üst üste katılıp burada Shlomo Mintz, Ida Haendel, Vadim Gluzman ve Ani Schnarch ile çalışan sanatçı, 2003 yılında da



Resim 2.1.12.39 Pelin Halkacı Akın

yine aynı kursa asistan eğitimci olarak davet edilmiştir. Müzik yönetmenliğini Claudio Abbado’nun yaptığı “Gustav Mahler Gençlik Orkestrası”na üç yıl üst üste davet edilerek, burada Claudio Abbado, Seiji Osawa, Piérre Boulez, Semyon Bychkov ve Danielle Gatti gibi şeflerle birlikte festivallere katılmış, önemli konser salonlarında çalmıştır. Türkiye’de “Uluslararası İstanbul, Ankara ve Eskişehir Müzik Festivalleri”nde ve birçok değişik kentlerde resitallerin yanı sıra, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası, İstanbul, Antalya, Bursa ve Çukurova Devlet Senfoni Orkestraları, CRR ve Eskişehir Senfoni Orkestraları, ENKA Sinfonietta, DESO, Borusan ve Mersin Oda Orkestraları, Camerata Saygun Orkestrası eşliğinde konserler vermiştir. Yurt dışında ise İngiltere, Macaristan, Gürcistan, Romanya, İsrail ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde solo konser etkinlikleri gerçekleştirmiştir.

⁵⁶ http://www.borusansanat.com/tr/orkestra/bifo_bilgi.aspx

Sanatçı halen öğretim üyesi olarak Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Devlet Konservatuvarında çalışmakta ve ayrıca “Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası ve Oda Orkestrası”nın başkemancılığı görevini sürdürmektedir.

Solistlik çalışmalarını aktif olarak sürdüren Halkacı Akın günümüzde Borusan Holding tarafından kendisine kullanım hakkı verilen 1761 tarihli bir Nicolo Gagliano kemanla çalmaktadır.

2.1.13 Cemal Reşit Rey İstanbul Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrası, konser etkinliklerine “Opera Orkestrası” olarak 1995 yılında Ü. Hacıbeyov’un “Arşın Mal Alan” Opereti ile başlamıştır. Türkiye’deki ilk kez “yerel yönetime bağlı” olarak çalışan orkestra olan CRR Senfoni, kuruluşundan bu yana farklı program içerikleri ile dikkat çekmiştir. CRR Senfoni Orkestrasını yöneten şefler arasında Sir James Galway, Yoel Levi, David Gimenez, Orhan Şalliel, Emin Güven Yaşlıçam, Ender Sakpınar, Betin Güneş, Gürer Aykal, Rengim Gökmen, Carlo Palleschi, Ramiz Melik Aslanov, Alexander Rahbari; eşlik ettiği sanatçılar arasında ise Jose Carreras, Eva Lind, İdil Biret, Suna Kan, Ayla Erduran, Cihat Aşkın, Maxim Fedotov, Lady James Galway, Min Lee, Bülent Evcil, Hasan Niyazi Tura, İsmail Aşan, Erol Uras, Mehveş Emeç, Arif Sağ-Erdal Erzincan, Judith Uluğ, Mesut İktu, Aydın Uştuk, Tahir Aydoğdu, Natalia Gutman, Fazıl Say, Zehra Yıldız, Vedat Koşal, Elina Kimanen, Lee Chin Siow, Fahir Atakoğlu, Nilüfer, Zuhal Olcay, Makvala Kashrashvili, Perihan Nayır, Güneş Gürle, Ece İdil, Anjelika Akbar, Marin Gheras, Burçin Büke ve Manolo Sanlucar gibi sanatçılar bulunmaktadır.

CRR Senfoni Orkestrası, 1997 yılında “Fahir Atakoğlu ile Senfonik Konser”, 2000 yılında “İstiklal Marşı” ve 2002 yılında ise Tuluyhan Uğurlu’nun “Türkiye Senfonisi” isimli eserlerini kaydetmiştir. Orkestra ayrıca CRR Opera ve Korosu ile birlikte, Osmanlı Cihan Devletinin 700. Kuruluş Yıldönümü Etkinlikleri çerçevesinde, Kültür Bakanlığı İstanbul Tarihi Türk Müziği Topluluğu Mehter Takımı ile birlikte bir konser vermiş, “75. Yılında Yaşasın Cumhuriyet Etkinlikleri” kapsamında ise Devlet Sanatçısı Ayhan Baran’a eşlik ederek, besteci Muammer Sun’un “Cumhuriyet” filminin

müziklerini icra etmiştir. 2001 yılında Köln’de, 2003 yılında da Budapeşte’de festivallerde çalan orkestra, 2005 yılında Rengim Gökmen’in Danışman Şef olmasıyla birlikte yeni bir yapılanmaya gitmiş, CRR İstanbul Senfoni Orkestrası adını almıştır.⁵⁷ 2002 yılından bu yana orkestranın başkemancılığını Elif Tarakçı Akyar yapmaktadır.

Elif Tarakçı Akyar (doğ.1971)

Keman eğitimine 1983 yılında Yusuf Güler Aksöz ile Mimar Sinan Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarında başlamış, 1993 yılında mezun olduktan sonra çalışmalarını bir süre Devlet Sanatçısı Ayla Erduran ile sürdürmüştür. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarında



Resim 2.1.13.40 Elif Tarakçı Akyar

Victor Pikaizen ile 1996 yılında yüksek lisans, 1999 yılında da sanatta yeterlik eğitimini tamamlamıştır. Ayrıca ABD’de, Lewis Kaplan ve Türkiye’de Lucas David ile master class çalışmaları yapmıştır. Sanatçı Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarında öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Elif Tarakçı Türkiye’de birçok üniversite ve konser salonunda resital ve oda müziği konserleri gerçekleştirmiş, Amerika’da da oda müziği gruplarıyla konserler vermiştir. Kibele Kuartetin 1. keman üyesi olan Tarakçı, ayrıca 2002 yılından bu yana Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrasının başkemancısıdır.

2.1.14 Antalya Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

1995 yılında Kültür Bakanlığına bağlı olarak “Antalya Oda Orkestrası” adıyla kurulan orkestra, 1997 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla Antalya Devlet Senfoni Orkestrası adını almıştır. İnci Özdil’in, kuruluşundan 2009 yılına kadar şefliğini üstlendiği orkestranın bir süre onursal şefliğini Gürer Aykal yapmıştır. Antalya’nın kültür yaşamında önemli yeri olan Antalya Devlet Senfoni Orkestrası bölgenin ve

⁵⁷ http://www.crrks.org/index.php?option=com_content&view=article&id=122&Itemid=125

ülkemizin tanıtılmasına katkı sağlamaktadır. Denizli ve Isparta'yı pilot bölge olarak seçen ve bu kentlerde konser sezonu içinde programlı olarak konserler gerçekleştiren orkestra, her yıl Uluslararası Side Kültür ve Sanat Festivali kapsamında ve Aspendos Antik Tiyatroda düzenlenen konserlerde çok sayıda yerli ve yabancı müziksevere ulaşmaktadır.

Şimdiye kadar İnci Özdil, Gürer Aykal, Hikmet Şimşek, Rengim Gökmen, Emin Güven Yaşıçam, Ender Sakpınar, Cem Mansur, Orhan Şalliel ve Erol Erdinç gibi Türk Orkestra Şefleri yönetiminde çalışan orkestra; İdil Biret, Suna Kan, Verda Erman, Ayşegül Sarıca, Gülsin Onay, Ayla Caymaz, Taşkın Oray, Cihat Aşkın, Mehveç Emeç, Muhittin Demiriz, Yıldız İbrahimova, Aytül Büyüksaraç, Emre Elivar gibi Türk solistlere eşlik etmiştir. Yabancı orkestra şeflerinden Ionescu Galati, Tadeusz Strugala, Ola Rudner, Antonio Pirolli, Ivo Lipanoviç, Emil Tabakov, Marek Pijarowski, Lucas Karyntinos orkestrayı yönetmişlerdir. Yabancı solistlerden Hagai Shaham, Vaclav Hudacek, Alexandre Gorbatchev, Florin Galati, Marin Geras, Alexander Markov, Virginia Luque, Jiri Barta, Massimo Quarta, Liana Isakadze, Dale Kavanagh, Konstantin Kulka, Aleksander Rudin, Federico Mondelci ve Gheorghe Zamfir Antalya Devlet Senfoni Orkestrası konserlerine konuk sanatçı olarak katılmışlardır.

Antalya Devlet Senfoni Orkestrasının 2009 yılından itibaren 1. şefliğini Orhan Şalliel yapmakta olup, resmi başkemancısı bulunmamaktadır.

2.1.15 Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

1995 yılında yaylı çalgılardan oluşan “Uludağ Üniversitesi Oda Orkestrası”nın kurulmasıyla, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrasının temelleri atılmıştır. 1996 yılında da Bursa Büyükşehir Belediyesinin girişimi ile Bursa Kültür Sanat ve Turizm Vakfı bünyesinde “Bursa Nefesli Çalgılar Topluluğu” kurulmuş, bu iki topluluk dönemin Büyükşehir Belediye Başkanı Erdem Saker ve Uludağ Üniversitesi Rektörü Ayhan Kızıl'ın özel çabaları ve destekleriyle birleşerek Bursa Senfoni Orkestrasını oluşturmuştur. Türkiye’de ilk kez bir üniversite ile belediye ortak bir orkestra oluşturarak kent kültürüne katkıda bulunmuştur.

Orkestranın şefliğini Azeri besteci Hasan Adıgüzelzade üstlenerek bu görevi 1998 yılına kadar yürütmüş, 1998 yılında orkestranın sanat danışmanlığını Devlet Sanatçısı Hikmet Şimşek'in üstlenmesi ve Orhan Şallıel'in şeflik görevine getirilmesiyle yapı yenilenmiştir. 1999 yılında yeniden yapılan kurum giriş sınavları sonucunda orkestra Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası adını almış ve Kültür Bakanlığı çatısı altına girmiştir. BBDSO, ülkemizde kurulan altıncı "Devlet Senfoni Orkestrası"dır.

Türkiye'de ilk kez bir orkestranın adına "Bölge" tanımı katılmış, sadece kent merkezine değil, çevre il, ilçe, köy ve kasabalara da çoksesli müziğin götürülmesi, sevdirmesi amaçlanmıştır. Orkestranın sürekli şefliğine getirilen Orhan Şallıel, bu görevi 2009 yılına kadar yürütmüştür. Orkestranın müdürlüğüne ise Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında 30 yıllık hizmeti olan Ahmet Borova atanmış, 2003 yılında emekli olmuştur.

Kuruluşundan bu yana repertuarını sürekli geliştiren orkestra, pek çok yerli ve yabancı şef ve solistlerle konserler vermektedir. Sezon boyunca her hafta yaptığı düzenli kent konserlerinin yanı sıra, bölge ve eğitim konserleriyle de adını duyuran Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası, Uluslararası Bursa Festivalinin açılış konserlerini de yapma görevini gönüllü olarak üstlenmiştir.

47 kişilik sanatçı kadrosuyla, yakın çevrede yaptığı bölge konserlerinin yanı sıra, yurt dışında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Suriye ve Yunanistan'da; yurtiçinde ise Ankara, İstanbul, İzmir, Antalya, Kütahya, Çanakkale, Çorum, Balıkesir, Kocaeli, Bodrum, Marmaris, Gölcük, Yalova, Sakarya gibi pek çok ilde konserler vermiştir.

Orkestranın konuk sanatçıları arasında, Türk orkestra şeflerimizden Gürer Aykal, Rengim Gökmen, Naci Özgüç, Cem Mansur, İbrahim Yazıcı gibi isimlerin yanı sıra, I. Galati, A. Pirolli, M. Pijarowsky, T. Strugala, A. Rahbari, F. Gluschenko, J.M. Florencio, R. Abdullayev, E. Tabakov, A. Rudin, F. Kerimov gibi birçok yabancı şef; Suna Kan, Fazıl Say, İdil Biret, Ruşen Güneş, Gülşen Tatu, Ayla Erduran, Verda Erman, Ayhan Baran, Gülsin Onay gibi sanatçılarla; V. Oistrakh, P. Bruns, Gilles Apap,

Jorge Caballero, Jiri Barta, A. Markov, A. Rudin, M. Carneiro, R. Wallfisch, B.Fromanger, Stefan Schilli gibi birçok yabancı sanatçı bulunmaktadır.

Etkinliklerini her geçen yıl daha da yoğunlaştıran kurum, özellikle geleceğin umudu olan çocuklara ve gençlere önem vermektedir. Her yıl genç şef ve solistlere ayrılan konserlerle, tanıtım gösterileri, müzikli oyunlar ve özel konserler gibi çalışmalarda bulunmakta, orkestradaki sanatçılar çalmanın yanı sıra oyunculuk yaparak da ülkemizde bir ilke imza atmaktadırlar. Bu kapsamda BBDSO, 2008 yılında, yönetmen Dağhan Celayir'in "Tek Notalık Adam" adlı kısa metrajlı bir filminde oyuncu olarak rol almış ve müziklerini seslendirmiştir.

BBDSO halen çalışmalarını ve kent konserlerini, Uludağ Üniversitesi Fethiye Kültür Merkezinde sürdürmekte, uluslararası isimleri her hafta yaptığı periyodik konserlerde ağırlamakta ve Bursalı sanatseverlerle buluşturmaktadır. 2009 yılında orkestranın şefliğine, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, ülkemizin ilk bayan orkestra şefi ve Antalya Devlet Senfoni Orkestrasının kurucu şefi olan İnci Özdil atanmıştır. Resmi başkemancısı olmayan orkestrada, keman sanatçılarından gönüllü olanlar bu görevi dönüşümlü olarak üstlenmektedirler.

2.1.16 Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar

1999 yılında Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğüne bağlı olarak kurulan Antalya Devlet Opera ve Balesinin Müdürlüğünü ve Sanat Yönetmenliğini 1999-2001 yılları arasında Tamer Aykut, 2001-2002 yılları arasında Cumhur Böler, 2002 yılının Ekim ayından başlayarak Mehmet Balkan yapmıştır. Daha sonra Fatih Şenal ve Erdoğan Davran'ın üstlendiği Müdürlük ve Sanat Yönetmenliği görevini günümüzde Aytaç Manizade sürdürmektedir. ANTDOB'un Genel Müzik Direktörlüğünü Alexandru Samoila yapmaktadır.

Antalya'daki temsillerin yanı sıra yurt içi ve yurt dışında da turneler gerçekleştiren ANTDOB, 2002 yılında Mısır ve Japonya turnesine çıkmıştır. Aspendos gibi yerli ve yabancı izleyicilerin katıldığı antik tiyatrolarda gerçekleştirmeye devam ettiği

temsillerle Türkiye'nin tanıtımına katkıda bulunmakta, opera ve bale kültürünü yaşatmaktadır.

Antalya Devlet Opera ve Balesi orkestrasının şefliğini Hakan Kalkan, başkemancılığını ise 1999 yılından bu yana Zeynep Işık, başkemancı yardımcılığını da 2009 yılından bu yana Barış Ögüt yapmaktadır.

Zeynep Işık (doğ.1968)

Keman çalışmalarına sekiz yaşında J. Higny ile başlayan Işık, Murat Tamer ile çalışmalarına devam ettiği Ankara Devlet Konservatuvarından 1989 yılında mezun olmuştur. Aynı yıl Milano G.Verdi Konservatuvarından da diploma almış, 1990-92 yılları arasında F. Gulli'nin, 91-93 yıllarında da W. Stauffer



Resim 2.1.16.41 Zeynep Işık

Akademisinden S.Accardo ile üst düzey solistlik kariyer kurslarına katılmıştır. 1989 yılından itibaren 7 yıl Akdeniz Gençler Orkestrasının başkemancılığını yapan sanatçı, 1989 yılında Maggio Musicale Fiorentino Opera Orkestrasının sınavını birincilikle kazanmış, Z.Mehta başta olmak üzere birçok şefle çalışarak opera repertuvarını genişletmiştir. 1990 yılından itibaren Milano'nun önemli orkestralarından I. Pomeriggi Musicale Orkestrası ile uzun yıllar çalışmış, Milano Teatro alia Scala Orkestrasında da görev yapmıştır. Türkiye, Avrupa, Asya, Afrika ve Amerika'da birçok solo ve oda müziği konserleri vermiştir. 1999 yılında Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında başkemancı olarak göreve başlayan sanatçı, aynı yıl Aspendos Dörtlüsünü kurmuş, yurt içi ve yurt dışı konserlerini sürdürmüştür.

Barış Ögüt (doğ. 1975)

Keman eğitimine 1986 yılında DEÜ Devlet Konservatuvarında Hazar Alapınar ile başlayan sanatçı, 1996 yılında aynı okuldan mezun olmuştur. Öğrenciliği sırasında pek çok solo, oda müziği ve orkestra konserleri vermiş, Fransa'da kurulan Akdeniz Gençler Orkestrasına üç yıl katılmıştır. Dört konser sezonu İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında sözleşmeli sanatçı olarak yer almış, bu kurumun düzenlediği konser, kayıt ve turnelere katılmıştır. 1999 yılında Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına giren Ögüt, 2009 yılından bu yana başkemancı yardımcılığı görevini sürdürmektedir.



Resim 2.1.16.42 Barış Ögüt

2.1.17 Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

EBBSO 2002 yılında, Eskişehir Anadolu Üniversitesinin kurucu Rektörü ve Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı Yılmaz Büyükerşen'in girişim ve organizasyonu ile kurularak hayata geçirilmiştir. Kısa sürede pek çok yerli-yabancı solist ve şeflerle konserler yapan orkestranın sanat danışmanlığını ve orkestra şefliğini Ender Sakpınar yapmaktadır. Orkestranın başkemancı yardımcılığı görevini Mine Kurt ve Tuğçe Kayadibi yürütmektedir.

Tuğçe Kayadibi (doğ. 1980)

Keman eğitimine 1991 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarında Çiğdem Yonat İyicil ile başlamış, 1996 yılında Lucas David ile çalışmıştır. Aynı yıl Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrası sınavını kazanarak birinci keman



Resim 2.1.17.43 Tuğçe Kayadibi

grubunda çalmış, daha sonra ikinci keman grup şefliği yapmıştır. Enka Senfonietta, Milli Reasurans Oda Orkestrası, Akbank Oda Orkestrası, Tekfen Karadeniz Filarmoni Orkestrası, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası, İzmir Devlet Senfoni Orkestralarında misafir sanatçı olarak çalışmıştır. 2001 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarına sınıf atlayarak girmiş, daha sonra yine sınıf atlayarak Hazar Alapınar'ın sınıfından 2003 yılında mezun olmuştur. 2001 yılında bir yıl süreyle İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında sözleşmeli misafir sanatçı olarak 1. keman grubunda görev yapmış, İzmir, İstanbul, Balıkesir, Eskişehir kentlerinde çeşitli resital ve oda müziği konserleri, Akademi İksevde anasanat dalı öğretim sorumlusu olarak çalışmıştır.

2005 yılının Temmuz ayında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrasına girmiş olup, 2008 yılının Mart ayından bu yana başkemancı yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

Mine Kurt (doğ. 1983)

1993 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarına girerek Özlem Sümer'in öğrencisi olmuş, 2005 yılında mezun olmuştur. 1999 yılında Ayvalık'ta düzenlenen yaylı çalgılar ve oda müziği kurslarına katılarak Lukas David ve Suna Kan ile, Anadolu Üniversitesi'nin düzenlediği master kurslarda ise Sergey Kravchenko ve Mihail Aranoviç



Resim 2.1.17.44 Mine Kurt

Gotsdinner ile çalışmıştır. 2000 yılında Almanya'da Köln Müzik Yüksek Okulunun (Hochschule Für Musik Abteilung Aachen) sınavlarını kazanarak, Aachen'da Eva Diller Dönnenburg'la çalışmış, 2000 yılının Kasım ayında Anadolu Üniversitesi Rotary Klubü

tarafından düzenlenen “Genç Yetenekler Keman Yarışması”nda üçüncülük ödülü almıştır. 2004 yılında Yamaha’nın düzenlediği burslu seçmede ise birincilik ödülü almıştır. AÜ Devlet Konservatuarı Gençlik Senfoni Orkestrasında başkemancılık yapmış, bu orkestra eşliğinde solist olarak konserler vermiştir.

2005 yılının Temmuz ayında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrasına girmiş olup, 2008 yılının Mart ayından bu yana başkemancı yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

2.1.18 Şişli Senfoni Orkestrası ve Başkemancılar

2004 yılında Kültür Bakanı İstemihan Talay ve Şişli Belediye Başkanı Mustafa Sarıgül’ün destekleriyle kurulmuş olan Şişli Senfoni Orkestrasının şefliğini Sera Tokay yapmaktadır. Yurt içi ve yurt dışında otuzdan fazla konser vermiş olan orkestra konserlerini sürdürmekte, orkestranın başkemancılığını Seda Subaşı yapmaktadır. Seda Subaşı aynı zamanda İDOB Orkestrasındaki başkemancı yardımcılığı görevini de sürdürmektedir.

2.1.19 Samsun Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ve Başkemancılar

Kuruluş kararı 1992 yılında alınmış olan Samsun Devlet Opera ve Balesi, resmi açılışını 19 Mayıs 2008 tarihinde Ankara Devlet Opera ve Balesinin katılımıyla gerçekleştirmiş, kendi kadrosuyla ilk temsili ise 5 Ocak 2009 tarihinde yapmıştır. Türkiye’nin 6. opera ve bale kurumu olarak Samsun ve Karadeniz Bölgesine hizmet vermesi amaçlanmıştır. Kurucu Koordinatörlüğünü Kerim Soysal’ın yaptığı SAMDOB’un müdürü Erdoğan Şenal, rejisörü Mehmet Yılmaz, genel müzik direktörü Marcus Baisch, orkestra şefi Tolga Taviş’tir. Bugüne kadar sahnelenen eserlerden; Giselle Balesi, La Traviata, Saraydan Kız Kaçırma, 1001 Gece Masalları, Arşın Mal Alan, Opera Opera Dedikleri Kolaj, Hacivat ve Karagöz sayılabilir. Atatürk Kültür Merkezi, Samsun Devlet Opera ve Balesi binası olarak kullanılmaktadır.

Samsun Devlet Opera ve Balesi Orkestrası Karadeniz Bölgesi’nde başka senfonik orkestra bulunmadığı için senfonik eserlerle sahne üstü konserlerini de sıkça gerçekleştirmektedir. Orkestranın resmi başkemancısı bulunmamaktadır.

2.2 Başkemancılar İle Yapılan Görüşmeler

Bu alt başlık içinde başkemancılarla yapılan görüşmeler soyadı abecesel sırasına göre verilmiştir.

2.2.1 Pelin Halkacı Akın ile Yapılan Görüşme

Görevi: Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası- Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, 1975

Görüşme Tarihi ve Saati: 30 Mayıs 2009 - 11:30

Görüşme Yeri: Elektronik Ortam

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

P.H.A: Keman eğitimime 8 yaşında Nuri İyicil ile başladım. Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarında okudum, 1995 yılında mezun oldum. 1998 yılında Yüksek Lisans, 2002 yılında da Doktoramı yine aynı okulda Nuri İyicil ile tamamladım. 1993 yılında Jean Fournier'in "Salzburg Mozarteum Sommerakademie"de ve ayrıca İstanbul'da yaptığı masterclass'lara katıldım. 2000-2001-2002 yıllarında İsrail'deki "Keshet Eilon Violin Master Classes"a katılıp burada Shlomo Mintz, Ida Haendel, Vadim Gluzman ve Ani Schnarch ile çalıştım. 2003 ve 2004 yıllarında da aynı kursa asistan öğretmen olarak davet edildim.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

P.H.A: 1997, 1998 ve 1999 yıllarında Gustav Mahler Gençlik Orkestrasına davet edilerek Claudio Abbado, Seiji Osawa, Pierre Boulez, Semyon Bychkov ve Danielle Gatti gibi şeflerle birlikte dünyaca ünlü festivallere katıldım. Cemal Reşit Rey Opera ve Senfoni Orkestrası kurulduğu zaman girdim ve 4 yıl çalıştım. 1999'dan bu yana Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasında çalışıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

P.H.A: 1993 yılından bu yana başkemancılık yapıyorum. Öğrenciyken Saim Akçıl Gençlik Senfoni Orkestrasında başkemancıydım. 1995-1999 yılları arasında CRR Opera ve Senfoni Orkestrasında başkemancılık yaptım. 1999 yılından bu yana da Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasındaki başkemancılık görevimi sürdürüyorum. Başkemancılıkla ilgili bir sınavdan geçmedim. Teklif üzerine CRR ve Borusan Orkestralarında başkemancı oldum. (Bu daveti getirenler beni daha önceden isim olarak biliyorlardı).

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

P.H.A: Diğer grup şeflerinin de üzerinde, şeften sonraki 2. kişidir. Bilinen görevleri olan yayları yazmak, gerekirse grupları çalıştırarak orkestra partilerini hazırlamanın dışında sanatsal sorumlulukları da vardır. Yaylı çalgıların oturuş düzenine karar verir, orkestra giriş sınavlarında bulunarak orkestraya alınacak olan elemanlarla ilgili fikrini söylemek ve not vermek gibi görevleri vardır. Devlet orkestralarında da sanat kurulları içinde yer alır ve oy hakkı vardır. Özetle orkestralarda sanatsal konularla ilgili olarak şeften sonra gelen en yetkili kişidir. Bir keman grubu üyesi kendi partisini en iyi şekilde hazırlayıp gelmek ve en iyi performansı göstermekle yükümlüdür, onun dışında herhangi bir sorumluluğu yoktur. Başkemancı ise gerek yaylı gerek nefesli çalgılarla ilgili oluşabilecek herhangi bir aksaklıktan, kendi grubu dışında orkestrada olan bitenlerden de sorumludur. Aksaklıklarla ilgili önlem alması beklenir. Arşe ve parmak numaralarını belirlemek, soloları çalmak gibi konuları da başkemancı yapar, diğer keman grubu üyeleri bunlardan sorumlu değildir.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

P.H.A: Birçok şeyin bir arada olması gerekir. Başkemancının hem kişilik hem de çalıcılık olarak çekme, sürüklenme yeteneği olması, liderlik vasıflarını taşıyor olması

gerekir. Her çok iyi çalan sanatçı başkemancı olarak oturamaz, bu çok farklıdır. Sanatsal konularda alınması gereken kararlarda inisiyatif kullanabilecek yapıda birisi olmalı, yönetim ile orkestra ya da başka kurumlar ile orkestrası arasında orkestrasının sözcülüğünü yapabilmeli, haklarını savunabilmelidir. Orkestra üyelerinden kimseyi ayırmayarak adil davranmalı, ilişkilere göre davranmamalı, insan seçmemelidir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

P.H.A: Dinleyicilerden pek çok kişi başkemancıyı tanır. Sahnede en önde oturduğu, soloları çaldığı için, dinleyiciler başkemancının kemanının sesini tek olarak duyar, dinlerler ve özel bir bağ kurarlar. Bu bir avantajdır ama başta olmanın, sorumluluk almanın verdiği zorluk, baskı ve stresi var. Herhangi bir üyenin de mutlaka konsere çıkarken biraz stresi vardır ama başkemancı 5-6 katı streslidir. Bu kadar sorumluluğu ve ayrıca orkestranın performansının kalitesinin sorumluluğunu da taşıyor olmak mutlaka stres yaratır. Başkemancılık dışında sürekli solist olarak da çalıştığım için kendime daha çok boş vakit ayırmayı, daha çok tatile gitmeyi isterdim. Yaptığım solistlik çalışmaları yaşantımı oldukça etkiliyor ama başkemancılık çok fazla etkilemiyor. Arşe yazmak gibi şeyler bir öğleden sonramı alıyor.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

P.H.A: İlişkilerin iyi olmasında yarar vardır. Ortaya çıkacak olan eserin, konserin sağlığı açısından bir çekişme olmaması çok önemli. Mümkün olduğu kadar şef ve başkemancının arasının iyi olması, iki tarafın da bunun için gayret etmesi gereklidir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

P.H.A: Başkemancının orkestra elemanlarıyla da iyi ilişkiler içinde olması gerekir. Her şeyden önce orkestra elemanlarının başkemancıya saygı duyması gerekir. Orkestra içinden birkaç kişi çıkıp da “ben bundan daha iyi çalarım” diye düşünürse bu iş bitmiş demektir. O zaman başkemancı ne otorite kurabilir ne de bir şey söyleyebilir. Eğer

çalıcı olarak saygı duyulmazsa otorite olarak da kabul edilmez, ciddiye alınmaz. Her zaman formda olmak gerekir. Orkestra içinden birileriyle kavgalı olmak tatsız, gerilim yaratan bir durumdur. İyi ilişkiler içinde olmanın yanı sıra mesafeyi iyi ayarlamak, dengeyi sağlamak gerekir. Kişisel ilişkileri hiçbir zaman ön planda tutmamak, prova ve konserlerde herkese eşit davranmak gerekir.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

P.H.A: Başkemancının çalış karakteri çok önemlidir. Herkesin aldığı eğitime göre oluşturduğu özel tercihleri vardır ve keman kültürünü, çalış karakterini bunlara göre yansıtır. Bir orkestra yeteri kadar uzun süre bir başkemancıyla çalıştıysa yavaş yavaş onun çalış karakterini alır. Kimsenin keman grubunda başkemancıdan önce bir esere girmemesi, ondan daha forte çalmaması, öne çıkmaması gerekir. Başkemancının hatta grup şeflerinin kuartet olarak kendi benliğini çizmesi, orkestranın da onlara uyum sağlaması gerekir. Yoksa çok fazla değişik çalış şekli ortaya çıkar, ortaya bütün bir ses çıkmaz ve herkes tek tek duyulur.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

P.H.A: En önemlisi sürekli çalışmak ve formda olmak gerekir. Kendilerini geliştirmek için mümkün olduğu kadar solo veya oda müziği konseri yapmalarını öneririm. Orkestrada birbirini çok iyi dinlemek gerekiyor; sadece kendimizi değil, diğer kişileri de duyarak, dinleyerek güzel bir müzik ortaya çıkabilir. Oda müziği yapmak bu bakımdan çok önemlidir. Orkestra üyelerinin sürekli çalışmalarını, çalışmayı hiç bırakmamalarını, kendi aralarında her zaman oda müziği çalışarak mümkün olduğu kadar konser yapmalarını, bu konuda çaba harcamalarını tavsiye ederim.

2.2.2 Kartal Akıncı ile Yapılan Görüşme

Görevi: İzmir Devlet Senfoni Orkestrası - 1. Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: Söke, 1968

Görüşme Tarihi ve Saati: 11 Mayıs 2009 - 13:00

Görüşme Yeri: İzmir Devlet Konservatuvarı

Ses Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

K.A: Keman eğitimime İzmir Devlet Konservatuvarında, 10 yaşında Arman Özarın'la başladım ve aynı okul ve öğretmenden mezun oldum.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

K.A: 1987 ve 1989 yılında Akdeniz Gençler Orkestrasında görev aldım. 1989 yılından bu yana İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında çalışıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atadınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

K.A: Başkemancı yardımcılığıyla birlikte 13 yıldır bu görevi yapıyorum. 8 yıldır (2001 yılından başlayarak) da başkemancıyım. Yardımcılık sınavında Saint-Saens'in 3. Keman Konçertosunu, J. S. Bach'ın Si minör Partitasını, Brahms'ın Re minör Sonatını, başkemancılık sınavında da E. Lalo'nun İspanyol Senfonisi'ni, J. S. Bach'ın 1. Sonatını, Paganini'nin bir kaprisini ve 1 saat içinde istenen partiye arşe-duate yazıp, verilen deşifre partilerini çaldım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

K.A: Başkemancı bence lider demektir. Orkestranın sanatsal lideri, sözcüsüdür. Türk orkestralarında disiplinle ilgili çok ciddi sıkıntılar olduğu için önce disiplini sağlamak

görevleri arasındadır. Kaliteli bir akort yapılmasını sağlamak, orkestra ve şef arasında bir köprü oluşturmak, ters giden durumları orkestra adına şefe iletmek ve birlikte bu konuları paylaşarak çözüm yolu aramak başkemancının görevlerindendir. Maaş olarak Türkiye’de keman grubu üyeliğiyle başkemancılık arasında bir fark yok. En büyük farklılık gelen soloları çalabilmek ve liderlik yapabilme ayrıcalığıdır. Diğer üyeler tarafından bu görev çok kolay görülebilir ancak bazen haftalar hatta aylar öncesinden hazırlanmak gereken sololar, partiler olabilir. Sahnede müdür yoktur, sahnede hakim başkemancıdır, müdürün makamı, yeri ayrıdır. Başkemancının imza yetkisi vardır, sahneyi denetleyen kişidir. Ufak bir sanatsal aksilik prova ya da konsere yansır. Buna engel olmak için başkemancı elinden geleni yapar.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

K.A: Başkemancılığı yapabilecek yeterlilikte, kapasitede bir müzisyen olmak gereklidir. Komisyon önünde yapılan sınavlardan geçerek önce yardımcı, daha sonra da başkemancı olunuyor. Solist gibi çalışarak hazırlanmak, elinizde her zaman konçertoların, eserlerin bulunması gereklidir. Başkemancılık yapılarak, yaşanılarak öğrenilebilecek bir şey. Başkemancının çok sabırlı, sinirlerinin sağlam olması, sahnede çok kontrollü olması gerekiyor, bu da zamanla öğreniliyor. Bir eserde solo çalarken çalınan eserin sorumluluğu aynı zamanda orkestraya da karşıdır, kötü çalmanız orkestrayı da kötü bir duruma sokabilir. Başkemancıyı sporculara benzetiyorum ama bu sporcunun daha fazla koşması, iletişiminin iyi olması, bilgili olması gerekiyor. Gelen yabancı konuk şeflerle de iletişimi iyi sağlaması gerekiyor.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

K.A: Orkestralarda 3 başkemancı, 2 yardımcı kadrosu bulunur. En azından 2 resmi başkemancısı olmalı ki arkadan gelen sanatçılar onları görerek, izleyerek yetişebilsinler. Başkemancının arkadan gelenleri de yetiştirmesi gereklidir. Bunun böyle devam etmesi, çarkın işlemesi gerekiyor ancak maaşların aynı olması, bir farkın olmaması nedeniyle insanlar tutti üye olmayı tercih ediyorlar. Bunun yanında tutti bir üye soloları çalmaz,

ancak başkemancı gelen soloları çalar ve bu da güzel bir heyecandır. Diğer üyeler de soloları çalmak isteyebilir ama böyle bir yetkileri olmadığı için sadece dinlemekle yetinirler. O sorumluluğu almak artıdır ama zorluğu strestir. Çok sabırlı olmak, deniz savaşından galip çıkmak gerekir. Ben oğlumu fazla göremiyorum. Herkes gezerken başkemancılar hafta sonları da çalışırlar. Ailenizi ihmal etmek zorunda kalırsınız çünkü Pazartesi günü provaya çok iyi hazırlanmış olarak gelmek zorundasınızdır. Herkes sizden bunu bekler, hazırlıksız gelemesiniz, hep iyi olmak durumundasınızdır. Bu bir pilotun uçuş planını alıp önceden incelemesi gibi bir şeydir. Yolcular bunu bilmezler ama pilot nereye, hangi hızda, kaç mil uçacağını hesap eder. Orkestra başkemancıları, yardımcıları, grup şefleriyle devam eden hiyerarşik bir düzendir aslında. Bu aynı zamanda bir ekip işidir ve iyi işlerin ortaya çıkması açısından da çok önemlidir.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

K.A: Uyumlu olmaları çok önemlidir. Özellikle daimi şefle başkemancının iletişimi iyi olmalıdır. Dışarıda uyumsuz bile olsalar sahnede, orkestra içinde başkemancı ve şefin çok uyumlu olmaları gerekir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

K.A: Başkemancı sanatsal açıdan örnek bir duruş sergilemeli, orkestra elemanlarına her zaman yardımcı olmaya çalışmalıdır. Sınavla geline bir makam olmasına karşın bu makamdaki kişiyi çok takdir eden kişiler olduğu gibi, tam tersini yapan kişiler de olacaktır. Avrupa’da herkes kendi işini yapar, kimse kimsenin işine karışmaz ama Türkiye’de “ben olsam bu arşeyi böyle yazardım” gibi sözler duyabilirsiniz. Başkemancı bu gibi sözlere de kulağını tıkayıp, gülüp geçebilmelidir.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

K.A: Başkemancının sürekli aktif olması, resitaller, oda müziği konserleri vermesi gereklidir. Bu şekilde orkestraya da örnek olacaktır.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

K.A: Orkestra sanatçısı öncelikle orkestra partilerini çalışarak provalara hazırlıklı gelmeli, sanatçı ruhu taşınalıdır. İşine, orkestrasına sahip çıkmalı, orkestrasını geliştirmek adına ne gerekiyorsa yapmalı, çalışmayı bırakmamalı, araştırmacı olmalıdır.

2.2.3 Yusuf Güler Aksöz ile Yapılan Görüşme

Görevi: İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası- Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, 1936

Görüşme Tarihi ve Saati: 16 Mayıs 2009- 13:30

Görüşme Yeri: Pendik/İstanbul

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

Y.G.A: Keman eğitimime 11 yaşında Ali Sezin ile başladım. 2 yıl onunla çalıştıktan sonra Ekrem Zeki Ün ve Orhan Borar ile çalıştım. 1961 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarından mezun oldum. 1965-1967 yılları arasında Londra Kraliyet Müzik Akademisinde Manoug Parikian ile çalıştım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

Y.G.A: 1961 yılında CSO'ya girdim, 1975 yılından 2002 yılına kadar da İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasında çalıştım.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

Y.G.A: 1969-1975 yılları arasında CSO'da, 1975-2002 yılları arasındaysa İDSO'da başkemancılık yaptım. Emekli olduktan sonra da İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasında

ara sıra başkemancılık için davet alıyorum ve yapıyorum. Başkemancı yardımcılığı ve başkemancılık sınavlarından geçtim ve bu sınavlarda Jean Perrison yönetiminde orkestrayla birlikte J.Brahms'ın Keman Konçertosunu, Grieg Do minör Keman-Piyano Sonatını, J.S.Bach'ın Re minör Partitasını çalarak, orkestra eserlerinin zor keman partilerinden deşifre yaptım ve seçilen bir esere yay işaretlerini koydum. Sınav 1 hafta sürmüştü. Girdiğim yıl sınavı iki kişi kazandık. Biri Oktay Dalaysel diğeri de bendim. 1980 yılından bugüne kadar da misafir şef olarak Cumhurbaşkanlığı, İstanbul, İzmir ve Çukurova Devlet Senfoni Orkestralarını yönettim. 1987 yılında Atina Devlet Senfoni Orkestrasını yönettim. Aynı yıl Tokyo'da düzenlenen Dünya Orkestrası konserlerine katıldım ve bu orkestrada 3. başkemancılık görevini üstlendim. 1976-1993 yılları arasında Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuvarında keman öğretmenliği yaptım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

Y.G.A: Başkemancı solistlik özellikleri taşıyan bir kişidir, iyi bir kemancı olmak şarttır. Başkemancının saygın bir kişiliği olması, girdiği her ortamda kendisini sevdiren, saydırabilmesi, orkestrasını çok iyi tanınması gereklidir. Özellikle yeni çalınacak bir eserin, arşe ve parmak numaralarını koyar ama daha önce çalınmış bir eseri de yine gözden geçirip kontrol etmesi gerekir. Sorumluluk açısından orkestra üyelerinin hepsi aynı sorumluluğu taşımalıdır. Başkemancı ise liderlik, solistlik gibi özellikleri taşımalı, yaylı çalgı gruplarını da iyi yönde etkileyerek ortaya güzel sonuçların çıkmasını sağlamalıdır. Başkemancıların bazıları şeflik de yapabilir. Zubin Mehta, Toscanini gibi ünlü şeflerin pek çoğu yaylı çalgı çalanlardan çıkmıştır. Benim de şeflik hobimdi ancak tesadüf eseri orkestra şefliği yapmaya da başladım. 1978 yılında Tokyo'da Dünya Senfoni Orkestrasının genel provasını şef hastalandığı için yönettim. Şeflik eğitimimi tamamen özel olarak yaptım.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

Y.G.A: Bu işi yapmayı düşünen kişinin iyi bir araştırmacı olması, çok iyi bir müzisyen ve sanatçı kişiliği olması, liderlik özelliklerini taşıması gerekir. Bu özellikler sayesinde hem kendisini ilerletebilir, hem çevresini eğitebilir, seyirciye ve topluma da aktarabilir. Başkemancı örnek alınacak bir pozisyonudur, provalara son dakikada değil, erken giderek çalışmalı, hazırlanmalı, disiplinli olmalıdır. Eserleri çok iyi tanınması gerekir. Bir başkemancının elinin altında, arşivinde müzik cd-dvd'leri, çeşitli orkestra eserleri içindeki önemli keman sololarını kapsayan notalar, albümler olmalıdır. (Bu notalar yurt dışından bulunabilir.) Bu soloları önceden çalışıp, ezbere çalacak kadar hazır olması gerekir. Bir anda karşısına solo çıktığı zaman onu çalmak zorundadır.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

Y.G.A: Başkemancı sanatı, müziği seven bir kişiye onun keyfini çok güzel yaşar. İyi çalmanın, işini iyi yapmanın getirdiği manevi huzur, en küçük bir başarının getirdiği haz hiçbir şeyle ölçülemez. Zorlukları da var; yaşantınızda mutlaka stres altında oluyorsunuz. Yediğiniz, içtiğiniz, uykunuz, hepsi birbirine bağlıdır. Programa, eserlere göre stres değişiyor. Çok büyük sololar olduğu zaman sinir sisteminizin çok iyi olması gerekiyor. Başkemancı sahneye çıktığı zaman hem konsantre olabilmeli, hem de keyif almayı becerebilmelidir. Orkestracıların, dinleyicinin, herkesin gözü başkemancıdadır, bakışları ensenizde hissedersiniz. Hepsi iyi niyetli olsa bile, bir tane iyi niyetli olmayan göz ayağınızı kaydırabilir.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Y.G.A: Başkemancı orkestra şefinin sağ koludur, her zaman hazırlıklı, her zaman formunda olmalıdır. Misafir ya da sürekli şefin başkemancısına güvenebilmesi gerekir, şefler onun güvenilebilecek biri olup olmadığını hemen anlarlar. Başkemancı ve şefin ilişkisinin iyi olması gerekir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Y.G.A: Başkemancı kendisini doğal kişiliğiyle, yalansız ve yapmacıksız tavırlarıyla sevdirmişse, orkestra arkadaşlarıyla iletişimi iyiye meselenin büyük bir kısmı halledilmiştir. Başkemancının istenmeyen bir kişi olması yapılan işe de yansır.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

Y.G.A: Başkemancı sanat kurulundadır. Orkestralardaki sanat kurulunda başkemancı da bulunur. Yıllık konser programlarıyla ilgili olarak, sanatsal fikirlerini, gelen şef ve solistlerle ilgili görüşlerini bildirir. Önemli durumlarda genel kurul ya da sanat kurulunu aydınlatır. Bu şekilde de fikirleriyle orkestraya katkıda bulunur. Diğer sanatçılar başkemancılarına güveniyorlarsa çok daha rahattırlar ancak başkemancının anlık bir hatası, yanlış girişi ya da giremeyişi bütün keman grubunu, dolayısıyla orkestrayı etkiler. Çok kritik zamanlarda başkemancı orkestrayı şefin hatalarından da kurtarabilmelidir. Solistlere de gerektiğinde yardım eder. Ben 5 yıl korno çaldım, İstanbul Belediyesi Şehir Orkestrasında da öğrenciyken takviye olarak 2 yıl çaldım, ayrıca şeflik de yaptığım için çok büyük yararını gördüm.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

Y.G.A: Disiplinli olmalarını, çok çalışmalarını, dürüst olmalarını ve pozitif bir hayat yaşamalarını öneririm. Çalışmalara, provalara zamanında gitmelerini, orkestra partilerini önceden alıp evde çalışarak hazırlıklı gitmelerini, provalara en azından yarım saat önceden giderek parmaklarını açmalarını, sahnede ısınmalarını ve provalara böylece sağlıklı bir şekilde başlamalarını tavsiye ederim.

2.2.4 Semih Argeşo ile Yapılan Görüşme

Görevi: İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası-Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, 1916

Görüşme Tarihi ve Saati: 4 Haziran 2009- 11:30

Görüşme Yeri: Kadıköy/İstanbul

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

S.A: Kemana 12 yaşındayken, 1928 yılında başladım. Arnold Zirkin'den keman dersleri aldım. Galatasaray Lisesinde okudum ve 1935 yılında oradan mezun oldum. Aynı zamanda İstanbul Belediye Konservatuvarında 3 yıl Seyfettin Asal'ın öğrencisi oldum. 1936 yılında Viyana Müzik Akademisinde Gottfried Feist'in öğrencisi oldum, 1941 yılında Türkiye'ye döndüm. Ankara Devlet Konservatuvarına keman öğretmeni olarak atandım ancak oradaki görevim 6 ay sürdü. O sırada 2. Dünya Savaşı olduğu için beni askere aldılar, askerliğim 3 yıl sürdü.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

S.A: Askerlikten sonra İstanbul'da Cemal Reşit Rey'in teklifi üzerine İstanbul Şehir Orkestrasını kurmak üzere yaylı sazlar orkestrasına çağırıldım. 24 kişilik orkestrayı kurduk ve ben başkemancı oldum. O yıl 6 tane konser verdik. O konserlerimizden birine İsmet Paşa geldi ve konseri çok beğendi. O zamanki Belediye Başkanı Lütfi Kırdar'a bir dahaki gelişimde bu orkestraya nefesli sazlar da ilave edilmiş olarak görmek isterim dedi. O da bunun üzerine faaliyete geçti. Konservatuvar müdürü Saadettin Arel, C.R.Rey ve Lütfi Kırdar'ın çabalarıyla orkestraya nefesli sazlar da katıldı ve senfonik orkestra kadrosuna eriştik. 1945 yılında İstanbul Belediyesi tarafından bütçesi karşılanan bir orkestra olduk. İsmimiz de İstanbul Şehir Orkestrası oldu. İstanbul'da bir de Filarmoni Derneği kuruldu. Aynı orkestra Filarmoni Derneği için de konserler verir, o zaman ismi İstanbul Filarmoni Orkestrası olurdu. Periyodik konserlerimizi verdiğimiz zaman da ismimiz İstanbul Şehir Orkestrası olurdu. Filarmoni Derneğinin davet ettiği dünyaca tanınmış solistler arasında Jacques Thibaut, Bernard Michelin, Gaspar

Cassado, Alfred Cortot, Wilhelm Kempff gibi isimler vardı. 1972’de uzun başvurulardan sonra devlete bağlandık ve İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası olduk. 1982 yılında orkestradan emekli oldum ama emekli olduktan sonra da orkestradan beni davet ettiler ve 3 yıl daha, 1985 yılına kadar çalıştım.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

S.A: 1944-1982 yılları arasında, toplam 38 yıl başkemancılık yaptım. Saadettin Arel ve Cemal Reşit Rey beni dinlediler ve başkemancı olmama karar verdiler.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

S:A: Bir orduda kurmay başkanı neyse, bir orkestrada da başkemancı odur. Şeften sonra gelen kişidir ve orkestranın her türlü halinden sorumludur. Herkesin aynı şekilde çalması için yay işaretlerini koyan, yayın neresinde çalınacağına karar veren kişidir. Gelen bütün şeflerle en yakın teması orkestra adına başkemancı yapar. Konzertmeisteri çevirecek olursak konser ustası anlamına gelmektedir. Fakat şimdi başkemancı olarak söyleniyor.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

S.A: En başta çalgısına hakim olmalıdır. Çaldığı zaman örnek bir çalış göstermesi gerekir. Bütün grup “bu da keman mı çalıyor” dediği zaman o insan başkemancı olamaz. Bunun için çok çalışmak gerekiyor ve ayrı bir yetenek gerekli. Ayrıca disiplin sahibi olmalı, orkestrayı idare etme yeteneği olmalıdır. Herkesin saygı duyduğu bir kişi olmalıdır. İyi bir başkemancıdan bunlar beklenir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

S:A: Orkestra partisi ne kadar zor olursa olsun örnek bir şekilde çalabilme yeteneğinin olması, gerektiği zaman şef, başkemancıdan çalıp göstermesini istediğinde çok iyi bir şekilde gösterebilmesi, yay işaretlerini koyabilmek için kemanı çok iyi bilmesi, iyi bir keman pedagogu olması gerekir. Bunlar zorluklarıdır. Avantajı ise 1. derece memurluktan emekli olmamdır. Başkemancılık yaptığım zaman sürekli bir heyecan vardı. Gece uyuduğum zaman bile ertesi günkü konseri düşünürdüm. Bir konser kötü olduğu zaman bir hafta kendime gelemazdim. Konserde iyi alkışlandığımız zaman da dünyanın en mutlu insanı olurum.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

S:A: Şef orkestradan istediği bazı şeyleri, bir nefesli çalgıya nasıl çalması gerektiğini söyleyebilir. Fakat orkestradan grup olarak bir şey istediği zaman bunu başkemancıya söyler. Başkemancı şefin isteğini orkestranın uygulamasını sağlar. Şefin en büyük yardımcısıdır ve ikisinin anlaşabilmesi çok önemlidir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

S:A: Her zaman orkestra elemanlarıyla başkemancının iyi ilişkiler içinde olması gerekir. Başkemancı orkestra tarafından daima sevilmeli ve saygı görmelidir. Bu konuda başkemancının hali, tavrı, davranış şekli, arkadaşlık bağları büyük rol oynar.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

S:A: Orkestranın bütün başarısı başkemancının sorumluluğu altındadır. Zayıf bir başkemancı keman grubunun kalitesini düşürür. Bu bütün orkestrayı da etkiler.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

S.A: Orkestrada başarılı olabilmeleri için çalışmalarını aksatmamalarını tavsiye ederim. Orkestra partilerinin dışında da kendi çalgılarına çalışmalı, sabahları egzersizlerini, gamlarını yapmalı, şahsi çalışmalarını sürdürmelidirler. Mesleklerini severek yapmalarını, disiplinli olmalarını öneririm.

2.2.5 Tayfun Bozok ile Yapılan Görüşme

Görevi: Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası-Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, 1955

Görüşme Tarihi ve Saati: 26 Mart 2009- 19:00

Görüşme Yeri: Kervansaray Oteli-Bursa

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

T.B: Kemana 9 yaşında Nuri Çeken ile başladım. 1966 yılında Ankara Devlet Konservatuvarına girerek Jules Higny'nin öğrencisi oldum. 1973 yılında İstanbul Devlet Konservatuvarına geçerek Gülden Turalı ile çalışmalarına devam ettim. Daha sonra İsviçre'de Lozan Konservatuvarında, 1978-1980 yılları arasında Ayla Erduran ile çalıştım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

T.B: 1974 yılında öğrenciyken İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasının sınavını kazandım ve 4 yıl orada çalıştım. (O dönemdeki uygulamaya göre konservatuvar öğrencileri senfoni orkestrasında da çalışabiliyordu). 1980 yılında Cenevre Oda Orkestrasına girdim ve 14 yıl başkemancı olarak çalıştım. 1984 yılında Fransa'da kurulan Akdeniz Gençler Orkestrasına başkemancı olarak davet edildim ve görev aldım. 1985 yılında Lozan Sinfonietta Orkestrasının başkemancısı oldum ve aynı yıl Viyana'da 20. Yüzyıl Orkestrasının başkemancılığını yaptım. 1997 yılında da Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına başkemancı olarak atandım.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

T.B: 1980 yılında Cenevre Oda Orkestrasında başkemancılık yapmaya başladım. 1997 yılında da Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına başkemancı olarak atandım. İsviçre’de başkemancılık sınavına girmiştim. Yurt dışında mutlaka bir Mozart konçerto veya Bach solo sonat, büyük bir konçerto ve orkestra eserlerindeki keman sololarından isteniyor. Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına ise opera yönetmeliğinin 8. maddesine göre başkemancı olarak atandım. Bu maddeye göre yurt dışında kendisini kanıtlamış sanatçılar sınava girmeden opera kadrosuna atanabiliyor.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

T.B: Başkemancıyı bir tren katarının lokomotifine benzetirim. Şeften sonra gelen ikinci kişidir. Orkestranın başkemancısına güvenmesi, özellikle yabancı bir şef geldiğinde daha da çok güvenmesi gerekir. Başkemancı bir esere doğru yerde, doğru tempo ve nüansla girmezse orkestradaki diğer üyeler de girmez, doğru girse herkes rahat eder, orkestranın tınısını bile etkiler, orkestranın motivasyonu için çok önemlidir. Başkemancılık diğer üyelere göre daha çok sorumluluk demektir. Entonasyon sorununda bile başkemancı kendisini sorumlu hisseder. Entonasyon disiplini bile sağlaması gerekir.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

T.B: Başkemancılık deneyimle, orkestra içinde öğrenilir. Akademik bir okulu yok. Başkemancının her şeyden önce kemani iyi çalması, orkestranın güvenmesi açısından kendisini kanıtlamış olması gerekir. Biraz karizma gerekir, kendine inanması gerekir. Orkestraya uygun arşeler koymalı, herkesle diyalogu tarafsız ve iyi olmalıdır. Yaptırımının olması gerekir ama zorlayıcı bir şekilde değil. Bunun yollarını ben hala arıyorum.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

T.B: Önde şefe yakın çalmak çok büyük bir avantaj; şefle olan iletişim daha iyi oluyor, motivasyon daha iyi. Arkada çalındığında motivasyon düşüklüğü olabiliyor. Soloları çalmanın verdiği bir motivasyon var. Zorlukları ise sorumluluklarıdır. Orkestranın tınısı bile bozuk olsa kendimi sorumlu olarak hissederim. Gerekirse çalıştırırım. Başkemancı sadece keman grubundan değil aslında bütün orkestradan sorumludur. Keman partilerini başkemancının herkesten daha iyi bilmesi gerekir, bunun için çok çalışma yaparım. Operada en az 50-60 sayfalık partiler oluyor. Bir partiyi çalışmak, arşelerini koymak çok uzun sürüyor, bazen günlerimi alabiliyor. Çok zaman alıcı olmasına karşın ben bu görevden zevk alıyorum. Ayrıca başkemancının sürekli formda olması gerekiyor. Herhangi bir nedenle, yaş ya da başka bir sebepten olabilir, performansı düşmeye başlarsa yerini kendisinden daha genç ve iyi olanlara bırakabilmelidir diye düşünüyorum.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

T.B: Her şeyden önce iyi bir diyalog gerekir. Daimi şefle olan ilişkide, evlilikteki gibi iki tarafın da çok anlayışlı ve yapıcı olması gerekir diye düşünüyorum.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

T.B: Yine iyi bir diyalog gerekir. Orkestrada en zayıf elemanın bile yapılan işte bir payı vardır. Herkese değer vermek gerekir, burun büyüklüğüyle hiçbir yere varılmaz.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

T.B: Orkestra başkemancısına güveniyorsa iyi sonuçlar elde edilebilir, güvenmezse kesinlikle iyi bir tını elde edilemiyor. Başkemancı yapıcı eleştirilerle yaklaşırsa orkestra da başkemancısına güvenmeye başlar.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

T.B: Kültürlü olmak çok önemlidir. Başarılı olmak için yeniliklere açık olmak, tutucu olmamak, devamlı araştırmak, kendini sürekli yenilemek, çok çalışmak gerekir. Bir müzisyen kendisini her konuda yetiştirmelidir; çok kitap okumalı, çok sergi görmeli, çok yer gezmeli, çok orkestra dinlemeli, çok yönlü olabilmelidir. Alanıyla ilgili olarak yurt dışındaki yenilikleri takip etmeli, yabancı dil bilmelidir.

2.2.6 Oktay Dalaysel ile Yapılan Görüşme

Görevi: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası-1. Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: Yalvaç-Isparta, 1938

Görüşme Tarihi ve Saati: 22 Nisan 2009- 12:00

Görüşme Yeri: Emek/Ankara

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

O.D: Keman eğitimime ilkokuldan sonra 11 yaşında başladım. Ankara Devlet Konservatuvarında Lico Amar ile 9 yıl çalıştım. Konservatuvar eğitimi o zaman 9 yıldır. Mezun olduktan sonra Lico Amar'ın teklifiyle 1959-1962 yılları arasında Almanya'da Freiburg Yüksek Müzik Okulunda okudum. 7 ay yine Lico Amar'la, ölümünden sonra da 2,5 yıl Ulrich Grehling ile çalıştım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

O.D: Almanya'daki eğitimim sırasında 1 yıl Güneybatı Alman Orkestrası (Südwest Deutche Kammer Orchestre)'nda çalıştım. 1962-2003 yılları arasındaysa CSO'da çalıştım ve oradan emekli oldum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

O.D: 1969 yılında CSO’da başkemancılık kadrosuna atandım. 34 yıl başkemancılık yaptım. Başkemancılıkla ilgili pek çok sınavdan geçtim. Orkestraya giriş sınavından sonra CSO yönetmeliğine göre sırasıyla birinci derece keman üyeliği, başkemancı yardımcılığı ve başkemancılık sınavlarından geçtim. Yönetmelikte sınavlarda neler istendiği yazar. Başkemancılık sınavında Beethoven’ın Do minör Keman-Piyano Sonatını, Brahms’ın Keman Konçertosu’nu, Paganini’nin bir kaprisini çalmıştım. Sınavdan 15 gün önce verilen zorunlu bir parçayı hazırlamak, bir konserde başkemancılık yapmak ve verilen bir orkestra eserinin arşelerini, duatelerini koymak zorunluydu.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

O.D: Başkemancı birkaç özelliği olması gereken kişidir. Çalıcı olarak grubunda ve orkestrada en iyi çalıcı durumunda olmalıdır. Keman kültürünün olması gerekir. Bu çok önemlidir çünkü onun koyduğu yay şekillerine göre bütün yaylı çalgı grupları yayları yazar. Eğer keman kültürü çok gelişmemişse müziğe uymayan, yanlış yay şekilleri koyar. O zaman da şefler karışmaya başlarlar. Başkemancı orkestranın en büyük temsilcisi, lideridir. Hatta şefler gelip geçici ama başkemancıları kalıcıdır.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

O.D: Hem iyi bir çalıcı, hem genel keman kültürü iyi olmalı, hem de sosyal bir kişiliği olmalıdır. Halkla, dinleyiciyle ilişki kurabilmelidir. Yabancı şeflerle iletişim açısından dil bilmesi de çok önemlidir. Başkemancı çok sert olmamalı, çok yumuşak da olmamalı, sevimli bir otoriteye sahip olmalı, orkestranın sevgisini ve saygısını kazanabilmelidir. Bu özelliklerin hepsine sahip olanını bulmak kolay değildir. Çoğu özellik doğuştan gelir. İyi bir vatandaş olmalıdır.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

O.D: Aslında çok hırpalayıcı bir sandalyedir orası. Orkestrada en çok hırpalanan kemancıdır başkemancı, ama Türkiye’de ek bir ücreti yoktur, Avrupa ve Amerika’da ise o sandalyede oturan kişiye büyük bir ekstra ücret ödenir. Türkiye’de ise sadece manevi olarak motive edicidir ama, vücudu yıpratıcı, sinirleri hırpalayıcıdır. Orkestrada çalgısına teknik ve müzikal bakımdan en hakim olması gereken kişidir, partisini bütün kemancılardan daha iyi çalması gerekir. Başkemancı bir kere bile hata yapsa hemen göze çarpar, diğer kemancılar on kere de yapsa bu görünmeyebilir. Sürekli formda olması, öğrenci gibi kişisel çalışmasını her zaman yapması, emekli olana kadar bunu sürdürmesi gerekir. Ancak insanın farklı farklı evreleri var; 20-30-40 yaşında farklı, 60 yaşında farklıdır. Hayatımın 54 yılında keman çaldım, bunun 34 yılı başkemancılıkla geçti. Bu kadar zaman alan bir enstrümanı çaldığım için, eve geldiğim zaman yorgunluktan başka hiçbir şey yapamayacak halde oluyordum, evin ihtiyaçlarını bile zaman zaman gideremezdim.

Keman çalmak ve başkemancı olmakla çok çetin bir yaşama girmiş olursunuz; sanat yaşamı çok acımasızdır. 30 yıl çok parlak çalarsınız, ama bir konserde, insanlık halidir, bir soloda form tutturamazsınız, o zaman daha önceki iyi yapılan işleri hemen sıfırlayıverirler. Bizim mesleğimizde kıskançlık da vardır. Zaman zaman konser programı aniden değişebilir, notalar değişebilir ve son anda başkemancının karşısına sololar çıkabilir. Benim deşifre ederek konsere çıktığım solo partiler olmuştur. Başkemancı bu gibi şeylere her zaman hazır olmalıdır, sık sık sololar gelebilir. 54 yıl boyunca bu işe kendimi adadım, çok büyük zamanımı aldı ve başka konulara fazla değinemedim. Mesleğinizin zorluğu yüzünden tek bir yoldan yürüyorsunuz; keman, müzik, başkemancılık. Kendisini çok fazla enstrümanına veren kişi başka konulara temas edemiyor. Emekli olduktan sonra çok okumaya başladım, ancak emekliliğini göremeyenler de var. Doğada başka konular da var, keman yükü sırtımdan gitti, artık başka konulara değinebiliyorum, Almanca çalışıyorum. Ayrıca 10 yıl Gazi Eğitim, 25 yıl da Ankara Devlet Konservatuvarında olmak üzere toplam 35 yıl keman öğretmenliğinin yanı sıra, 30 yıl da solist olarak çaldım. Vücuduma çok yüklenmişim. Şimdi bu kadar enerjiyi nasıl bulabilmişim diye şaşıyorum.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

O.D: Şefler orkestralar tarafından beğenilmez, şefler de orkestraları beğenmez. Bazı şefler çok despottur örneğin; “şu arşeyi yapacaksın” diyebilirler. Bu tür zorlamalarda ben o arşeyi beğenmiyorsam söyledim. Bazen tartışmamak için orta yolu bulmak, şefin dediğini yapmak gerekiyor, ama her şefin söylediği yay güzel olmayabiliyor, o zaman kabul etmiyordum. Biz enstrüman çaldığımız için yay kültürümüz daha fazla.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

O.D: Başkemancılar orkestra kemancıları tarafından pek sevilmezler, hele de çok titiz biriye. Bir de bizim mesleğimiz kıskançlıkları olan bir meslektir, başkemancılar genellikle kıskanlırlar.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

O.D: Her insan hata yapabilir, başkemancı da yapabilir. Ancak başkemancı arkasına dönüp de hataları çok fazla sanatçıların yüzüne vurmamalıdır. Despotluğa, diktatörlüğe yönelmemesi, başkalarının kusurlarını yüzlerine vurmaması gerekir. Bu şekilde provalardan daha olumlu ve verimli sonuçlar elde edilir. Eğitimde de bu böyledir. Bir şeyi söyleme şekli çok önemlidir. Kırıcı olmamak, yumuşak yaklaşmak, psikolojiden anlamak gerekir. Öğretmen öğrenciyi kemandan soğutursa artık çalamaz hale gelir. Başkemancılıkta da bunun gibi pek çok özellik gerekir.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

O.D: Ben bizim mesleğimizi spora benzetiyorum. Antrenmanını yapmayan bir sporcuda nasıl form düşüklüğü oluyorsa, bizim de çaldığımız sürece, neredeyse ömür boyu, formda olmamız gerekiyor. Orkestra provaları dışında da günde 2 saat ayrıca çalışmak gerekiyor. Orkestraya girdikten sonra bitmiyor, orkestra partilerine çalışmak, daima

hazır olmak gerekiyor. Kişisel çalışma yapmak, orkestrada yanında çalan kişiyi de kötü yönde etkilememek için şarttır. Mesleğimiz biraz zalim, merhametsizdir.

2.2.7 Sarvar Ganiev ile Yapılan Görüşme

Görevi: Bilkent Senfoni Orkestrası-Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: Bakü,1937

Görüşme Tarihi ve Saati: 21 Nisan 2009- 13:00

Görüşme Yeri: BÜ Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi/Ankara

Ses Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

S.G: Keman eğitimime yedi yaşında Bakü’de başladım, on iki yaşında Azerbaycan Devlet Konservatuvarına girdim. 1956 yılında Moskova Devlet Konservatuvarına girdim, 1963 yılında orada doktoramı tamamladım. Yine Moskova Devlet Konservatuvarında 1967 yılında doçent, 1982 yılında profesör oldum. Bakü’de Abram Yampolsky (1890-1956), Moskova’da Dmitri Tsyganov (1903-1992) ile keman, Yevgeni Mikhailovich Guzikov (1887-1972) ve Sergei Shirinsky (1905-1975) ile oda müziği çalıştım. Yuri Yankelevich (1909-1973), Leonid Kogan (1924-1982), David Oistrach, Konstantin Georgiyevich Mostrass (1886-1965) gibi kemancılarla da ders yapma olanağı buldum.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

S.G: Mezun olduktan sonra Bakü-Moskova gibi Sovyet orkestralarında solist olarak çalışmaya başladım.1989-1993 yılları arasında Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında görev yaptım. 1993 yılından bu yana Bilkent Senfoni Orkestrasında çalışıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

S.G: 20 yıldır başkemancılık yapıyorum. 1989 yılında Kültür Bakanlığının davetiyle Türkiye'ye geldim ve 1993 yılına kadar orada başkemancılık yaptım. 1993 yılında da Bilkent Senfoni Orkestrasına davet edildim. Burada başkemancılık görevimi sürdürüyorum. Bununla ilgili bir sınavdan geçmedim. Aynı zamanda şeflik de yapıyorum.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

S.G: Başkemancı solist demektir, her eseri çalabilmelidir. Eserlerdeki yay hareketlerini düzenler, yazar. Grup çalışmaları yapmaktan sorumludur. Hem kemanların hem diğer yaylı çalgı gruplarının grup çalışmalarını yapabilmelidir. Diğer üyelerin lideridir, onlara liderlik yapmalıdır.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

S.G: Keman eğitimi, oda müziği eğitimi iyi olmalıdır. Partileri çok çalışmalı, şeften bile iyi bilmelidir. Oda müziği konserleri, solo konserler çok vermelidir. Orkestradaki müzisyenler arasında ayrımcılık yapmadan herkese eşit davranmalıdır. (Operada zaman zaman arka sehpalarda çalan sanatçıları yanımdaki sandalyede oturarak önde çaldırır, alışmalarına yardımcı olmaya çalışırdım.)

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

S.G: İyi çalmak kolay değildir, bunun için hep hazırlıklı olmak gereklidir. Yay işaretleri her zaman kontrol edilmiş olmalı, bütün partileri her zaman solist gibi çalışmalıdır. Orkestra partisini çalarken solo geldiği zaman çalmak zordur, çünkü ikisi çok farklıdır. Bir başkemancı bunları iyi yaptığında ise beğenilmesi, takdir edilmesi çok güzeldir. Bakü'de eğitimciydim ve Türkiye'ye geldikten sonra başkemancı oldum. Türkiye'ye gelişim yaşantımı oldukça etkiledi. İlk başlarda hem bir orkestrada çalmak, hem de başkemancı olarak çalışmak konusunda zorlandım.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

S.G: Başkemancının şefle diyalogu iyi olmalıdır ama yeri geldiği zaman şefe de ağırlığını koyabilmeli, orkestrayı şefe ezdirmemelidir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

S.G: Orkestra elemanlarına sözünü geçirebilmeli, otoritesini ortaya koyabilmelidir. Ama herkesle de iyi geçinmelidir. Orkestra dışında da orkestra elemanlarıyla ilişkileri iyi olmalı, problemlerini dinleyebilmeli, yardımcı olmaya çalışmalıdır.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

S.G: Orkestranın kötü yönde etkilenmemesi için kimseyi ayırmamalı, beğenmediği bir durum karşısında belli etmeyerek herkesi eşit tutmalıdır. Bütün sanatçıların 1. sehpa da aynı anda oturamayacağını unutmamalıdır. Bu şekilde orkestranın da daha iyi motive olacağını, herkesin mesleğini daha iyi yapacağını düşünüyorum.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

S.G: Her sanatçı işine solist gibi bakmalı, provalara teknik olarak kusursuz, çok iyi bir şekilde hazırlanmış olarak gelmelidir. Yanında oturan kişiyi de kötü yönde etkilememek için tam hazırlanmış olarak provalara gelmelidir. Entonasyona çok dikkat edilmeli, gam ve yay çeşitleri sürekli çalışılmalıdır.

2.2.8 Togrul Ganiev ile Yapılan Görüşme

Görevi: Bilkent Senfoni Orkestrası-Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: Bakü, 1965

Görüşme Tarihi ve Saati: 29 Nisan 2009- 12:00

Görüşme Yeri: Bilkent-Ankara

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitime kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

T.G: Keman eğitimime 6 yaşında babam Sarvar Ganiev ile başladım. 1972 yılında, 7 yaşında Azerbaycan Bülbül Müzik Okuluna girdim. Leonid Barshtak ile 2 yıl çalıştım, onun vefatından sonra Spivak ile çalışmaya devam ettim. Javarnikov'un sınıfından 1985 yılında mezun oldum. Aynı yıl Azerbaycan Devlet Konservatuvarında Murad Tagiev (doğ. 1925) öğretmenim oldu. 1985-87 yıllarında araya askerliğim girince 1990 yılında Azerbaycan Devlet Konservatuvarından mezun oldum. 1993 yılında Doktoramı tamamlayarak, 2001 yılında Doçent oldum. Sergey Kravchenko ve Leonid Kogan ile de dersler yaptım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

T.G: Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası ile Bilkent Senfoni Orkestrası görev yaptığım orkestralardır.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

T.G: 1990-1993 yılları arasında Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında başkemancı yardımcılığı yaptım. 1993 yılında Bilkent Senfoni Orkestrasında başkemancı yardımcısı, sonrasında 2. başkemancı oldum. Günümüzde de aynı orkestrada başkemancılık görevimi sürdürüyorum. Operadayken başkemancı Sarvar Ganiev temsilin olduğu gün hastalanınca Kuğu Gölü Balesinin temsiline ben

başkemancı olarak çıktım ve solosunu da çaldım. Bunun sonrasında sınavla başkemancı yardımcısı oldum. Sınavda bir konçerto, bir Bach solo sonat, bir Paganini kapris, birkaç opera-bale solosu çalmıştım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

T.G: Başkemancı lider konumunda, herkesin önündedir ve çekici bir güç olarak orkestra elemanlarını çekmek zorundadır. Şefle iletişim içinde, gerektiği zaman 1. ve 2. keman gruplarını, gerektiğindeyse tüm yaylı çalgı gruplarını çalıştırmalıdır. Başkemancının görevi çok zordur, iyi ilişkiler kurması, herkesin sorumluluğunu taşıması gerekir. Diğer keman üyeleri ise sadece kendi sorumluluklarını taşırlar.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

T.G: Önce iyi bir insan, sonra iyi bir solist kemancı olması, soloları iyi çalabilmek için solistlik kariyerinin de olması gereklidir. Aniden çıkabilecek sololar için, başka bir orkestradan soloları çalmak üzere başkemancı olarak çağrılabilmesi için her zaman formda ve hazırlıklı olması gerekir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

T.G: Avrupa’da başkemancılar diğer üyelerin neredeyse iki katı kadar maaş alırken Türkiye’de böyle bir ayrıcalık yok. Sorumluluğu, sürekli formda olmak, sürekli çalışmak kolay değil. Şefler doğrudan başkemancıyla iletişim kurar, diğer üyelere soru sormaz. Başkemancı en arkadaki kişiye kadar orkestradaki bütün üyelere sorumludur. Hepimiz insanız, hata yapabiliriz ama bir başkemancı bir kere bile hata yapsa ya da kötü çalsa hayat boyu yaptığı iyi işler silinir. Stresli bir görevdir.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

T.G: Orkestra şefinin işi çok zordur, herkesi memnun etmek kolay değildir. Ancak bazı şefler fazla sinirli ya da stresli oldukları zaman bunu orkestraya da yansıtırlar. Böyle zamanlarda müzik çok zor yapılır, sadece doğru çalmaya çalışılarak bir göreve dönüşür. Ama şefler de hata yapabilir, solistler de. Bu gibi durumlarda karışıklık olmaması için başkemancının doğru çalması, toparlayıcı olması, her zaman tedbirli olması gerekir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

T.G: Başkemancının herkese örnek olması, hem şef hem de orkestra elemanlarıyla ilişkilerinin iyi olması gerekir. Sevimli bir insan olması, diyalogunun herkesle iyi olması gerekir. İlişkileri iyi olmazsa ne kadar iyi çalarsa çalsın kariyeri biter.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

T.G: Provalardan önce ya da sonra özellikle yeni çıkarılan bir eserde başkemancı keman gruplarını çalıştırarak hem sanatçıların hem de şefin işini daha kolaylaştırmış olur. Şefin görevi ağır çalıştırmak ya da eseri okutmak olmadığı için başkemancı ve grup şefleri bu işi yaparak şefin yükünü hafifletmiş, yorum konusunda daha çok çalışmak için vakit kazandırmış olurlar.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

T.G: Orkestrada çalışıldığı zaman bireysel performans düşer, entonasyon, teknik bozulur. Bunları düzeltmek, hep formda kalmak için bireysel çalışmalarını daha fazla yapmalarını öneririm. Çalgısını sadece provada açıp çalmak yerine, yanında çalan kişiyi de kötü etkilememek için, bireysel çalışmasını herkesin her gün yapması, sanatçının önce kendisine saygısı olması gerekir.

2.2.9 Zeynep Işık ile Yapılan Görüşme

Görevi: Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrası- Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: Ankara, 1968

Görüşme Tarihi ve Saati: 27 Mayıs 2009- 19:00

Görüşme Yeri: Elektronik Ortam

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

Z.I: Keman çalışmalarına 8 yaşında başladım. Betil Başeğmezler ve Jules Higny ile çalıştım. Ankara Devlet Konservatuvarında Murat Tamer'in öğrencisi olarak, 1989 yılında mezun oldum. Konservatuvarda bir dönem de Leda Cenaz ile çalıştım. Aynı yıl Milano G. Verdi Konservatuvarından da mezuniyet diploması aldım. 1990-1993 yılları arasında F. Gulli, 1991-1993 yıllarında da S.Accardo ile W. Stauffer Akademisinde solistlik çalışmaları yaptım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

Z.I: 1989-1995 yılları arasında Akdeniz Gençler Orkestrasında, 1989 yılında Maggio Musicale Fiorentino Opera Orkestrasında, 1990-1999 yılları arasında I. Pomeriggi Musicale Orkestrasında ayrıca Milano Teatro alia Scala'da sözleşmeli olarak çalıştım. 1999 yılından bu yana Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında görev yapıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

Z.I: 1989-1995 yılları arasında Akdeniz Gençler Orkestrasında 7 yıl başkemancılık yaptım. Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında ise resmi olarak 2000 yılından itibaren başkemancılık yapmaya başladım. Opera yönetmeliğinin 8. Maddesine göre başkemancı olarak atandım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

Z.I: Başkemancı bir geminin 2. kaptanı gibidir. En büyük görevi şefle orkestra arasındaki bağ ve dengeyi kurmaktır. Orkestraya gelenek getiren, toparlayan, disiplin kuran kişidir. Sadece iyi keman çalmakla ilgili değildir. Nasıl yay yazılacağına da başkemancı karar verir. Ağır bir görevdir başkemancılık. Operaların yönetmeliğinde başkemancı disiplin amiri olarak geçer ve görev dağılımı (oturuş düzeni) yapması dışında bir görevi yoktur. Sınavlarda görev alan teknik kurulda her birimin bir temsilcisi vardır (başkoreograf, başdekoratör, başkorepetitör gibi) ve bunların içinde başkemancı bulunmaz. Orkestradan 1 temsilci bulunur; bu da genel müzik direktörüdür. Başkemancıya istenirse sınavlarda fikri sorulur fakat oy ya da not kullanma hakkı yoktur.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

Z.I: Başkemancı iyi bir çalıcı olmalıdır ama kişilik özellikleri bence çok önemlidir. İkna gücü yüksek, adil, toparlayıcı, saygın bir kişiliği olursa fikirlerini de rahatlıkla savunabilir. Her iyi kemancı iyi bir başkemancı olamayabilir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

Z.I: Başkemancı her zaman formda olmak zorundadır. Bunun için de herkesten çok çalışması gerekir. Bir pasajı örnek olarak göstermesi gerektiğinde olması gerektiği gibi çalabilecek kadar formda olmak zorundadır. Her zaman en iyi şekilde çalışması, ön çalışma yaparak provalara hazır gitmesi, orkestradaki sanatçılara örnek olması gerekir. Orkestrayı iyi tanıyarak orkestraya uygun yaylar yazmalı, şefin istediklerinin nasıl en iyi şekilde elde edilebileceğini bilmelidir. Maaş olarak bir avantajı yok, herkesten çok çalışsam da, en arkada oturup rahat rahat çalanlarla aynı maaşı alıyorum. Sadece manevi olarak avantajı var; sanatsal kariyerimden çok memnunum. Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına geldiğim zaman orkestra yeni olduğu için her şey sıfırdan başladı. Orkestranın geleneklerini, yazılı olmayan kurallarını biz koyduk; nasıl oturduğumuz,

sahneye ne zaman çıktığımız, çukuru ne zaman terk ettiğimiz ile ilgili kurallar. Herkesten daha çok çalışmam gerektiği ve pek çok kişiden daha fazla eserde çaldığım için çocuklarımı herkesten daha az görüyorum. Çalışma saatleri ve niteliği açısından ağır bir görev olduğu için aileme daha az vakit ayırabiliyorum. Öyle negatif bir yanı var.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Z.I: Başkemancının ruh hali orkestrayı da etkiler. Başkemancı gerginse ve şefle arasında hafif bir sürtüşme bile olsa orkestra gerilir. Başkemancının çok dikkatli olması, gergin ya da sinirli davranmaması gerekir. Şefle başkemancının karşılıklı saygı ile birbirlerini iyi anlamaları, aynı fikirde buluşmaları orkestranın yararına olur.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Z.I: Başkemancı dışarıda herkesle iyi ilişkiler içinde olup görüşebilir ancak orkestra içinde görevinin hakkını vermesi, herkese eşit davranması gerekir. Akrafa, arkadaş, düşman gibi ayrımlar yapmaya hakkı yoktur, adaletli olması gerekir. Ancak karışıklık olmaması için orkestralarda hiyerarşik bir düzen vardır.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

Z.I: Başkemancı şefin söylediklerini, istediklerini doğru algılayarak orkestraya doğru şekilde yansıtabiliyorsa her şey yolundadır. Ama şefin ne istediğini tam olarak doğru algılayamazsa sorun çıkabilir.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

Z.I: Orkestrada doğru akort yapılması entonasyon açısından ilk kuraldır. Her sanatçının kendi çalgısına çalışması, provalara orkestra partilerine çalışarak gelmesi gerekir. Oda müziği çalışmaları yapılması, orkestrada çalanların solist olarak orkestra eşliğinde konserler vermesi çok önemlidir. Bazen orkestrada inanmadığınız bir müziği yapmak

zorunda kalabilirsiniz. Ama orkestracı olarak, enstrümanıcı olarak, işimiz gereği, inanmadığımız eserleri de inanıyormuş gibi çalmamız gerekir.

2.2.10 Sema Korkut ile Yapılan Görüşme

Görevi: İzmir Devlet Senfoni Orkestrası- 2. Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: İzmir, 1967

Görüşme Tarihi ve Saati: 12 Mayıs 2009- 14:00

Görüşme Yeri: DÜ Devlet Konservatuvarı/İzmir

Ses Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

S.K: Keman eğitimime 10 yaşında başlayarak İzmir Devlet Konservatuvarında okudum. Candan Nikolay, Ayşe Özbekligil ve Ion Voicu ile çalıştım. Atilla Işıksun'un sınıfından mezun oldum.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

S.K: 1987 yılından bu yana İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında çalışıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

S.K: 1997 yılında başkemancı yardımcısı, 2004 yılında başkemancı oldum. Yardımcılık sınavında J.S Bach'ın Sol minör Solo Partitasını, Glazunov'un Keman Konçertosunu, Beethoven'ın İlkbahar Sonatını çaldım. Başkemancılık sınavında da Tchaikovsky'nin Keman Konçertosunu, jürinin seçmiş olduğu Beethoven'ın Kreutzer Sonatını, Paganini'nin bir kaprisini seslendirdim. Orkestra partilerindeki keman sololarından deşifre yaptım. Ayrıca 1 saat içinde bir orkestra partisinin yay işaretlerini koyarak sınavı tamamladım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

S.K: Başkemancı orkestrada şeften sonra gelen ikinci kişidir. İlk görevi orkestraya hakim olmaktır. Hem çalıcılık hem de ruhsal olarak orkestrayı toparlayabilmelidir. Bir gerginlik ortamını yumuşatabilmelidir. Başkemancı ayağa kalktığı zaman disiplinli bir şekilde orkestranın sessiz olması ve akordun yapılması gerekmektedir. Bunu da başkemancının en iyi şekilde sağlaması beklenir. Diğer üyelerin bir problemi ya da sorusu olduğunda şeften önce başkemancıya söylemesi, daha sonra başkemancının şefe iletmesi daha doğrudur. Her hafta başkemancılık yapmak büyük bir risktir, bazen insanın dikkati dağınık olabilir, hasta olabilir. Bu gibi sebeplerden başkemancılar sezon içindeki haftaları aralarında paylaşırlar.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

S.K: Öncelikle çok çalışmak, kişisel çalışmayı hiçbir zaman ihmal etmemek, sürekli formda olmak gereklidir. Solistin aniden gelemediği ve yerine solist bulunamadığı bir hafta çıkıp bir konçerto çalabilecek kadar hazır olabilmelidir. Gruplar kurup oda müziği konserleri vermeli, hatta küçük bir orkestra ya da oda orkestrasını yönetebilmelidir. Bir başkemancı hiçbir zaman dinlenemez; bir hafta izinli bile olsa o hafta yine çalışarak bir sonraki haftanın programına çalışır, öğretmenlik yapıyorsa derslerine devam eder. Kişilik olarak mümkün olduğu kadar uzlaştırmacı bir insan olmalıdır. Tatlı sert bir tavırla şef ve orkestrayı idare edebilmelidir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

S.K: Türkiye’de maddi olarak hiçbir avantajı yok. Yurt dışında ise herkes yaptığı iş kadar ücret alır. Canı tatile gitmek istediği zaman, herkes tatil yaparken, ertesi gün başkemancının solosu varsa, ilk kez çalınan bir eser ya da üzerinde hiçbir yay, parmak numarası olmayan bir nota gelmişse hazırlanması, çalışması gereklidir. Diğer orkestra üyeleri prova bittikten sonra giderlerken, başkemancının gerektiğinde birkaç saat daha vakit ayırması gerekebilir. Başkemancı aynı zamanda teknik kurulun üyesidir,

toplantılar görüşmeler olduğu zaman onlara da katılmak zorundadır. Teknik ve sanatsal konuları da bilmesi gereklidir. Yaz tatilinde de toplantılara katılması gerekebilir. Başkemancılığı sadece sevdiğim için yapıyorum, insan tadınca bırakamıyor.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

S.K: Orkestraya iyi bir şekilde yansması için başkemancının şefle olan ilişkisi çok iyi olmalıdır. Konuk şefler geldiğı zaman prova öncesinde tanışarak prova sırasında neler yapılacağı konusunda iletişimde olmak gereklidir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

S.K: Orkestra elemanlarıyla da başkemancının iyi ilişki içinde olması gerektiğine inanıyorum. Başkemancılar yaylı çalgıların oturuş sırasını düzenlerler. Birbiriyle ilişkisi iyi olmayan ya da birlikte oturmak istemeyen sanatçılar çıkabilir. Böyle zamanlarda başkemancının uzlaştırıcı olması gereklidir.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

S.K: Başkemancı bir konser ya da provada gününde değilse orkestradakilerin dikkatini hemen çeker ve orkestrayı da olumsuz yönde etkileyebilir.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

S.K: En başta iyi bir müzisyen, iyi bir çalıcı olunursa sanatçılar kendi özel yaşamlarında da mutlu olurlar. Her zaman provalara hazırlıklı gelmeli, her gün 1 saat egzersiz, gam çalışması yapmalıdırlar. Orkestraya girdikten sonra enstrüman çalışmayı hiçbir zaman bırakmamak gerekir.

2.2.11 Irina Nikotina ile Yapılan Görüşme

Görevi: Bilkent Senfoni Orkestrası- Başkemancı Yardımcısı

Doğum Yeri ve Yılı: Taşkent (Özbekistan), 1959

Görüşme Tarihi ve Saati: 29 Nisan 2009- 14:00

Görüşme Yeri: BÜ Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi/Ankara

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitime kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

I.N: Keman eğitimime 7 yaşında Mark Bordenstein ile başladım. Taşkent Konservatuvarında Itzhak Reider ile çalışarak onun sınıfından mezun oldum. Moskova Çaykovski Devlet Konservatuvarında Igor Bezrodny ile çalışarak 1986 yılında doktoramı tamamladım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

I.N: Özbekistan Oda Orkestrası, Taşkent Opera ve Balesi Orkestrası, Taşkent Devlet Senfoni Orkestrasında görev yaptım. 1993 yılından bu yana da Bilkent Senfoni Orkestrasında görev yapıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

I.N: Taşkent Devlet Senfoni Orkestrasında 1990-1993 yılları arasında başkemancı olarak çalıştım. Bilkent Senfoni Orkestrasında sınava girmedim, Togrul Ganiev'in önerisiyle başkemancı yardımcısı oldum.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

I.N: Başkemancı arşeleri, duateleri yazar; bunları da eserlerin karakterine uygun olarak yazması gerekir. Diğer grup şefleriyle de provada zorluk ya da problem çıkmaması için önceden arşeleri çözmesi, kararlaştırması, özel zaman ayırması gerekir. Başkemancılık

görevini zevkle yapıyorum, bazı hareketleri otomatik olarak yapıyorum. Orkestrada önce 6. sehpa da çalışıyordum ve çok aktiftim, şeflerin de dikkatini çekiyordu. Şimdi ilk sehpadayım ve çok rahatım.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

I.N: Liderlik yapmalı, grubunu toplayabilmelidir. Prova ve konserlerde orkestradaki diğer grupları ya da solistleri de çok iyi dinleyerek takip etmeli, toparlayıcı olmalıdır. Yeniliklere açık, rahat bir yapıda ve her zaman formda olmalıdır.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

I.N: Bazıları için ekstra zaman ayırmak dezavantaj olabilir ama benim için değil. Ben zevkle çalışıyorum, uyguladığım arşelerden grubum memnunsu çok mutlu oluyorum. Grubunuz sizi destekliyorsa bu bir avantajdır. Ailem yanımda değil, yalnız yaşadığım için de başkemancılık benim için çok önemli.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

I.N: Şef ve başkemancı yakın ilişki içinde ve aynı fikirde olmalıdır. Başkemancı şefin aracısı olduğu için şefin fikirlerini orkestraya iletebilmelidir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

I.N: Öncelikle grup şefleriyle iyi ilişkiler içinde olmalı, sadece bakışlarla bile birbirlerini anlayabilmelidirler. İletişim çok önemlidir, diyalog ve iyi ilişkilerini her zaman sürdürmelidirler.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

I.N: Başkemancının herkesle çok düzgün ilişkileri olmalı, sevmediği birisi olsa da bunu belli etmemelidir. Orkestrada atmosfer çok önemlidir ve doğru atmosferi bulmak gerekir. Bunlar olduğu zaman orkestranın prova ve konserleri iyi yönde etkilenir. Başkemancının her zaman uyanık ve tedbirli olması gerekir. Bir şeyi kaçırırsa ya da hata yaparsa orkestra da hemen etkilenir, kişiler ve müzik de etkilenir.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

I.N: Hep formda kalmak gereklidir. Herkes formdaysa, çalışıyorsa problem kalmaz.

2.2.12 Erkin Onay ile Yapılan Görüşme

Görevi: Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası-Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, 1976

Görüşme Tarihi ve Saati: 29 Nisan 2009- 15:30

Görüşme Yeri: Bilkent-Ankara

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

E.O: Büyükbabam Joachim Reusch ile beş yaşında keman eğitimime başladım ve Almanya Hanover’de Atilla Aydın’la devam ettim. Freiburg Müzik Yüksek Okulunu 1994 yılında kazanarak Jörg Hoffman’la çalıştım. 1996 yılında İsviçre’deki Zürih Winterthur Müzik Yüksek Okuluna geçerek önce Gyorgy Pauk’la çalıştım, daha sonra da Rudolf Koelman’ın sınıfından Konser Solistliği diploması aldım. Doktoramı da Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesinde Prof. Suna Kan ile tamamladım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

E.O: 1994-2004 yılları arasında Antalya Devlet Senfoni Orkestrasında, 2004-2007 yılları arasında Bilkent Senfoni Orkestrasında çalıştım. 2007 yılından bu yana da Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında görev yapıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

E.O: 1994 yılından bu yana yapıyorum. Antalya’da giriş sınavında en yüksek puanı alan iki kişiden biriydim. Bu yüzden Antalya Devlet Senfoni Orkestrasında resmi olmasa da, girdiğim yıldan başlayarak Deniz Özasker’le dönüşümlü olarak başkemancılık yaptım. Bilkent Senfoni Orkestrasına girdikten sonra da sehpa sınavı yapılmıştı. Orada da birinci oldum ve başkemancılık yaptım. Ankara Opera’ya, opera yönetmeliğinin 8. Maddesinden yararlanarak beni almak istediler ve bu şekilde başkemancı oldum. Bilkent’te yapılan sınavda 60-70 sayfalık bir orkestra repertuarı vermişlerdi. Bu repertuarı Emil Tabakov hazırlamıştı ve Bruckner, Mahler, R.Strauss gibi bestecilerin zor eserlerinden oluşuyordu. İçlerinden seçme yapıp çaldırdılar. Onun dışında Bach’ın Re minör Solo Sonatından Chaconna bölümünü, Mozart’ın bir konçertosunu, bir de hangisiydi hatırlamıyorum; bir sonat çaldım. Bu sınavın dvd kayıtları Bilkent Kütüphanesinde duruyor ve isteyen izleyebiliyor.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

E.O: Başkemancı orkestranın sorumlusu ve sözcüsüdür. Sadece çalıcı olarak değil, başka üyelerin hatalarının da sorumluluğunu taşır. Örneğin bir esere yanlış zamanda giren birinin de sorumluluğu üzerindedir. Sorunlar olduğu zaman çözmek için çaba harcamak durumundadır. Şeften sonra, çalınacak eserlerin stiliyle ilgili çok önemli kararlar veren kişidir. Yay işaretlerini koyarak önerilerde bulunur, şefe fikir verir. Aynı zamanda şefin sözcüsüdür.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

E.O: Müziği ve çalgısını, çalınacak eserlerin dilini, stilini çok iyi bilmelidir, çünkü onunla ilgili kararlar vermesi gerekecektir. Şefin bile nasıl olsun diye soracağı durumlar olacaktır. Bu yüzden sözünün arkasında durabilecek yeterlilikte olmalıdır. Bach, Mozart gibi bestecilerin stilleri var ve Avrupa’da, özellikle Almanya’da hepsinin çalınışının bir geleneği vardır. Arşe tekniği, stil gibi pek çok şey evrenseldir ve bu Türkiye’de ne yazık ki tam oluşmamış. Bu yüzden bir başkemancının yurt dışında da eğitim görmesi bence çok yararlı olabilir. Nasıl, ne şekilde çalındığını görüp anlayabilmesi, kendisinin de mantıklı bir şekilde destekleyerek anlatabilmesi, ayrıca yabancı dil bilmesi gerekir. Psikolojik olarak da orkestradaki meslektaşlarına destek olabilmeli, çalışma ortamındaki sorunların, zorlukların üstesinden gelebilmek için yardımcı olabilmelidir. Müziği ve orkestrayı sevmelidir ki olumlu bir şekilde destek olup seviyenin yükselmesine katkıda bulunabilsin. Aslında başkemancıyı antrenör yardımcısına benzetebiliriz. Bir haksızlık karşısında dirençli olup, takımının moralini yükseltmeye uğraşmalıdır.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

E.O: Zorlukları da var güzel tarafları da. Zorluk olarak insanı psikolojik olarak çok yoruyor, sürekli göz önündesiniz. Her zaman hazır, her zaman konsantre olmanız gerekiyor. Dedikodular da canınızı sıkabilir. Güzel tarafları ise; bir soloyu başarılı bir şekilde çalabilmenin, orkestranın uyumuna katkı sağlayabilmenin verdiği zevk ve mutluluklardır.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

E.O: Başkemancının şefle orkestra arasındaki dengeyi sağlayabilmesi gerekir. Şefin söylediği bir konu orkestraya aktarılacağı zaman yanlış bile olsa, orkestraya yumuşatarak aktarabilmeli, ya da olmayacak bir şey varsa bunu şefe nazikçe söyleyebilmelidir. Başkemancının diplomatça davranması gerekir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

E.O: Yine dengeleri sağlayabilmeli, kucaklayıcı olmalıdır. Düşüncelerini mantıklı bir şekilde, örneğin yay işaretlerinin neden öyle olduğunu müzik bilgisi ve çalışıyla destekleyerek açıklayabilmelidir. Başkemancı motive edici olup, kimseyi kırmamalıdır. Sorunları çözerken tarafsız davranabilmeli, sorumluluklarını üstlenebilmelidir.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

E.O: Bir başkemancının stili ve tonu çok önemlidir. Eğer çalınacak eserin stilini bilmiyorsa, yanlış ve stil dışı bir çalış bütün orkestrayı kötü yönde etkiler. Ancak doğrusunu yapmaya çalışırsa orkestra tarafından örnek alınır. Çalınışa ters düşen yaylar konup, müzik stil açısından yanlış yorumlanırsa bu orkestra elemanlarını da mutsuz eder. Aslında arkada çalmak daha zordur ve bunu başkemancının bilmesi gerekir. Ön rahlede neredeyse şef kadar rahat duyarken, arkada kesinlikle o kadar güzel duyamazsınız. Şefi takip etmek, birlikte çalmak, müziğe katılmak, motive olmak kolay değildir. Başkemancının bunları bilip kolaylaştırmak için elinden geleni yapması çok önemlidir.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

E.O: Orkestrada bir takım olarak hareket edilmesi gerekiyor. Orkestra sevgisi, toplu müzik yapma isteği olması gerekir. Okullarda ne yazık ki böyle bir bölüm yok, herkes solist olarak yetiştiriliyor ya da en azından psikolojik olarak herkes kendisini solist sanıyor ve bunu orkestraya girdikten sonra da uzunca zaman sürdürüyor. Ancak orkestrada önemli olan ben doğrudum diye yüksek sesle çalmak değil, birlikte duyulmaktır. Sadece kendinizi duymamanız gerekir. Orkestralarda çok farklı eğitimi, psikolojisi, yaşları olan insanlar bir araya geliyor. Örneğin Berlin Filarmoni Orkestrasında iki yıl deneme süresi var ve bu süre içinde orkestraya giren kişi, çalgısında başarılı olsa da, ortama uyum sağlayamazsa bu sürecin sonunda orkestraya alınmıyor. Buna da orkestra elemanları karar veriyor. Türkiye’de ise böyle bir durum yok.

2.2.13 Deniz Özasker ile Yapılan Görüşme

Görevi: İzmir Devlet Senfoni Orkestrası- 3. Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: Ankara, 1978

Görüşme Tarihi ve Saati: 11 Mayıs 2009 12:30

Görüşme Yeri: DÜ Devlet Konservatuvarı/İzmir

Ses Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

D.Ö: Keman eğitimime 9 yaşında Cengiz Özkök ile başladım. Ankara Devlet Konservatuvarında okudum ve Lise 2. sınıfta Victor Pikayzen'in öğrencisi olarak 1999 yılında onun sınıfından mezun oldum.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

D.Ö: Antalya Devlet Senfoni Orkestrasında bir yıl kadar görev yaptıktan sonra İzmir Devlet Senfoni Orkestrasına geçtim. Orada görevime devam ediyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

D.Ö: 2008 yılının Ekim ayından bu yana resmi olarak İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında 3. başkemancıyım. Daha önce Antalya Devlet Senfoni Orkestrasında çalışırken, oraya giriş sınavında aldığım puana göre başkemancılık teklif edilerek Kültür Bakanlığından çıkan yazıyla 1 yıl kadar başkemancılık yaptım. İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında 1,5 yıl başkemancı yardımcılığı yaptıktan sonra, sınava girerek başkemancı oldum. Sınavda J.Brahms'ın Keman Konçertosunu, Beethoven'ın 7. Keman-Piyano Sonatını, Paganini'nin 18. Kaprisini, Bach'ın La minör Solo Sonatını ve sınav sırasında verilen deşifre parçasını çaldım. Ayrıca başkemancılık sınavı için jürinin seçtiği bir esere bir saat içinde yay işaretlerini koyarak sınavı tamamladım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

D.Ö: Başkemancı orkestrayı temsil ederek, toparlayan, kol kanat geren kişidir. Diğer orkestra üyelerine göre daha fazla sorumluluğu vardır, işini kusursuz yapmak zorundadır. Herkesin gözü-kulağı başkemancının üzerindedir ve hatayı kaldırmaz. Ağır bir sorumluluktur.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

D.Ö: Doğuştan biraz savaşçı ve lider ruhlu bir yapıya sahip olması gereklidir. Disiplinli, işine çok saygılı olmalı, orkestrasındaki sanatçıların haklarını, yönetmeliğini, kanununu iyi bilmelidir. Herkese eşit mesafede durabilmeli, karar vermesi gerektiği zaman objektif davranabilmelidir. Yıllar içinde tecrübeleriyle kendisini geliştirebilmelidir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

D.Ö: İsteyerek bu görevi aldıysanız güzel bir duygu, güzel bir tatmindir. Liderlik içten gelen bir şey ve bu tatmini yaşamak çok güzel bir histir ancak zorlukları da vardır. Çok yorucu ve stresli bir iş ama genellikle disiplinli ve işime saygılı, farklı olmaya çalıştım hayatım boyunca. Başkemancı olunca da biraz stresim büyümüştür o kadar.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

D.Ö: Bazen provalarda kimin haklı olduğu konusunda çok adaletli olmak gereklidir. Orkestranın temsilcisi konumunda olduğu için başkemancının şefle olan ilişkilerini iyi bir dengede tutması gereklidir. Şef ve orkestra sanatçıları arasında objektif kalabilmek çok önemlidir. Başkemancı her şef ve sanatçının disiplin ve sanat anlayışlarının farklı olabileceğini bilerek hareket edebilmelidir. İyi bir başkemancının tanımadığı bir orkestrada da başarılı olabileceğini, özel ilişkilerin gerekmediğini düşünüyorum.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

D.Ö: Yine objektif durabilmesi, kanunları bilmesi ve işine saygılı olması yeterlidir bence.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

D.Ö: Başkemancı örnek olmak zorundadır bu yüzden herkesten daha iyi olmalıdır. İşine saygılı olmayan, doğru bir şekilde partisine çalışmayarak yükümlülüklerini yerine getirmeyen bir başkemancıyı diğer üyeler de örnek alacak, o yapmıyorsa, çalışmıyorsa ben neden yapayım gibi bir psikoloji oluşacaktır.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

D.Ö: İnsan işini sevdiği sürece problem olacağını düşünmüyorum. Bu işin zevk alarak yapılması gereklidir. Gerçekten işini seven bir insan bu işin gereklerini zaten yerine getirecektir. Türkiye'deki orkestraların çoğundaki en büyük problem budur. Avrupa orkestralarını izlediğiniz zaman en ön sehpadan en arka sehpa kadar insanlar canla başla çalmaktalar. Türkiye'de ise böyle bir durum yok, çok rutin duruluyor. Sahne çekingenliği mi bilmiyorum ama sahnede biraz daha hareketli olmak gerektiğini düşünüyorum. Çünkü izleyiciler konserlere cd dinlemeye gelmiyor, aynı zamanda izlemeye de geliyorlar. İşini zevkle, severek, daha canlı yapmasını izlemek onlar için de daha güzel ve zevkli bir hale gelecektir.

2.2.14 Lalecan Özay ile Yapılan Görüşme

Görevi: İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrası-Başkemancı yardımcısı

Doğum Yeri ve Yılı: İzmir, 1966

Görüşme Tarihi ve Saati: 11 Mayıs 2009- 17:30

Görüşme Yeri: İzmir Devlet Opera ve Balesi Binası-İzmir

Ses Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

L.Ö: Keman eğitimime 10 yaşında İzmir Devlet Konservatuvarında Candan Nikolay ile başladım ve o Almanya'ya gidene kadar 5 yıl birlikte çalıştık. Daha sonra Engin Eralp'le devam ettim ve Atilla Işıksun'un sınıfından mezun oldum.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

L.Ö: 1988 yılının Eylül ayında İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına girdim. Mezun olmadan önce de lisans döneminde 4 yıl İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında ücretli olarak çalışmışım.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

L.Ö: Operaya girdikten bir yıl sonra, 1989 yılında sınava girerek başkemancı yardımcısı oldum. Sınavda bir konçerto, bir etüd ve bir Bach solo sonat ya da partita istenmişti. Konçerto olarak Mendelssohn Keman Konçertosunu çaldım ama diğerlerinin hangi eserler olduğunu hatırlamıyorum.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

L.Ö: Başkemancı lokomotif, şefin sağ koludur. Şefin en azından yaylı çalgılarla olan ilişkisini kesmesine yardımcı olan insandır. Başkemancı her şeyi bilmek zorundadır.

Gerekirse operanın sözlerini, gerekirse balenin hareketlerini, hatta zaman zaman solistin kaç sayfa atladığını bilmelidir. Prova ve temsillerde şefe yardımcı olabilmeli, işini kolaylaştırmalıdır. Böylece şef de nefesli çalgılarla daha rahat ilgilenebilir. Opera senfoniden daha ağırdır, işin içine başka unsurlar da girer. Balede birisi sakatlanıp bir gün iyi oynayamayabilir, şancı hastalanıp iyi söyleyemeyip unutabilir ya da atlayabilir. Başkemancının bu gibi durumlarda her zaman uyanık olması gereklidir. Başkemancı şaşırmamalı, bir eserin girişlerini doğru yapabilmelidir ki orkestradaki diğer üyeler de doğru girebilsinler.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

L.Ö: İyi bir müzisyen olması, en başta kendisine güvenmesi gereklidir. Biraz da doğuştan, içten gelen bir yetenektir. Kulaklarını çok iyi açmalı, bazen şefi bile idare edebilmeli, orkestranın, şancıların yapabileceği hataları önceden kestirebilmelidir. Yay yazmaktan şefe yardım etmeye kadar yapabileceğinin en iyisini yapmaya çalışmalıdır.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

L.Ö: Zorlukları var. Sorumluluk taşımanın verdiği bir stres oluyor. Akşam bir temsil varsa daha sabahtan kafamın içinde onu çalışmaya başlıyorum. Bir başkemancı yay yazmaktan, şefe yardım etmeye kadar yapabildiğinin en iyisini yapmaya çalışmalıdır. Avantajı ise alınan manevi hazdır.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

L.Ö: Başkemancı şefin sağ kolu, asistanı gibidir. Şefe yardımcı olmalıdır. Bu operada daha da önemlidir, şefin işini yarı yarıya hafifletebilmelidir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

L.Ö: Başkemancı provalar sırasında kimseyi ayırmayarak, söylenmesi gereken eleştirilecek bir durum olduğunda kim olursa olsun söyleyebilmelidir. Dışarıda ilişkisi iyi olduğu bir arkadaşı da olsa ayırım yapmayarak provalar sırasında bir problem olduğunda bunu ifade edebilmelidir.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

L.Ö: Başkemancı orkestra dışındaki duruşuyla bile örnek olabilmeli, ikna edici olmalıdır. Örneğin temsilden 10 dakika önce kantinde değil de çalışıyor olmalıdır. Grup başlarını opera orkestralarında başkemancılar belirlerler. Herkesin kapasitesini iyi bilmeli ve hangi esere kimin daha yatkın olabileceğini göz önünde bulundurarak oturuş düzenini yapabilmelidir.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

L.Ö: Müziği sevmeyi ve bol bol dinlemeyi, sürekli çalışmayı öneririm.

2.2.15 Ayşe Özbekligil ile Yapılan Görüşme

Görevi: İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası- Başkemancı Yardımcısı

Doğum Yeri ve Yılı: İzmir, 1960

Görüşme Tarihi ve Saati: 31 Mayıs 2009- 14:00

Görüşme Yeri: Cihangir/İstanbul

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

A.Ö: Keman eğitimime 11 yaşında başladım. Hazar Alapınar, Gürel Karataş ve Engin Eralp ile çalıştım. İzmir Devlet Konservatuvarında okuduktan sonra Amerika’da Michigan Devlet Üniversitesinde Walter Verdehrber ile keman, Elsa Verdehrber, Ifa

Wang ve Owen Carmen ile oda müziği çalışmaları yaptım. 1988 yılında New York Brooklyn Collegeda, Masao Kawasaki ile keman çalışmaları, Itzhak Perlman ile de master class çalışmaları yaptım. 1997-1999 yılları arasında ise New York Queen College-Aaron Copland School of Musiete, Daniel Phillips ile keman çalışmaları yaparak yüksek lisans programımı tamamladım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

A.Ö: İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında 1982-1993 yılları arasında çalıştım. 1993 yılında İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasına geçtim ve aynı yerde devam ediyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

A.Ö: 1992 yılından bu yana başkemancı yardımcısıyım. CSO sınav yönetmeliğinde yazan, yardımcılık için istenen zorunlu eserlerden sınavda çaldım ama ne çaldığımı hatırlamıyorum. Konçertom Max Bruch'tu sanırım. Ondan sonra sınav olayını hayatımdan kaldırdım, çünkü biz her hafta sınavımızı veriyoruz.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

A.Ö: Başkemancı orkestranın lideridir, orkestrayı temsil eder. Çalınan eserlerde arşe ve parmak numaralarını koyar. Diğer üyeler başkemancılık sınavından geçmemiştir ve başkemancının tutti üyelerden daha iyi çalması gerekir. Diğer sanatçılar provalara daha geç gelebilirken ben 2 saat önceden hazırlık yaparım. Özellikle zor sololar, zor eserler ya da şefler olduğu zamanlarda, konser günü çok önceden konsantre olurum. Haftalar öncesinden hangi eserlerin çalınacağını bilir, hazırlık yaparım.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

A.Ö: Başkemancılık sadece sınavla bitmiyor, sadece sınavda çalınan repertuvar değildir başkemancılık; bitmeyen bir yoldur. Başkemancının çok araştırması, kendisini sürekli

geliştirmesi, kültür standardının yüksek olması gerekir. Kültürü oturmamış bir sanatçının bu çalışına da yansır. Ayrıca dürüst olması, kompleksli olmaması, yetkisini kötüye kullanmaması, tatlı bir politikası olması, ilişkilerini dengede tutması gerekir. Ancak her zaman iyi çalmalı, her zaman hazır olmalı ve hiçbir bahaneye sığınmamalıdır. Liderlik vasfının olması gerekir; bu da çocukluktan gelir, yapı meselesidir. Orkestralara yabancı konuk şefler de geldiği için sürekli iletişim içinde olabilmek ve bunun için de yabancı dil bilmek gereklidir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

A.Ö: Bu ünvanın olması nedeniyle insanın gururu okşanabilir, alkış almanın verdiği bir zevk olabilir. Ancak ben Türkiye’de avantajlı bulmuyorum. Yaptığım işle gurur duyuyorum ama şu anki aklım olsaydı bu işe girmezdim. Benim bir provam beş prova gibi geçer. Şefin gerçekten ne istediğini anlamaya çalışmak yorucu, diğer çalgı gruplarına bir şey söylediği zaman ya da çalışmalarını dinleyerek onlar adına da prova yapmış olurum. Soloları çaldıktan sonra tebrikleri almak, insanların takdirini görmek çok hoş şeyler, alışkanlık yaptığı kesin. Her hafta aynı adrenalinle yaşamak alışkanlık yapıyor, önce çok zor, sonra zevkli geliyor. Ama herkesle aynı maaşı alıyor olmak çok büyük haksızlık. Başkemancı özel hayatından sosyal hayatına kadar her şeye dikkat etmek zorundadır. Giyiminden konuşmasına, ortamlara uyum sağlamasından gittiği yerlere kadar dikkatli olmalıdır. Rekabet olduğu için kıskançlıklar doğal olarak olabilir. Bu yüzden bir açık verilmemesi, dikkatli durulması gereken bir konudur.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

A.Ö: Başkemancı orkestrada şeften sonra gelen 2. kişi olduğu için müziğe karışabilir, prova sırasında şefle tartışabilir ve gerektiğinde orkestrayı savunur. Şefin doğru tespitlerinde ise başkemancının onu desteklemesi, nerede konuşup konuşmaması gerektiğini bilmesi gereklidir. Fikir birliğinde olunmasında da çok büyük yarar vardır. Orta yol her zaman bulunmalı, başkemancı ve şef kendi sınırlarını bilmelidir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

A.Ö: Orkestra elemanlarıyla saygı çerçevesinde mesafeli, dengeli ilişkiler kurulmalı, arkadaşlık ve iş ilişkisi ayrılmalıdır. Ben çok yakın arkadaşım bile olsa onu orkestrada bir enstrüman olarak görürüm ve kendi sınırlarıma kimseyi sokmam.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

A.Ö: Başkemancı bir orkestranın standartını yükseltir ya da düşürür. Örnek alınan bir kişi olduğu için çalışarak provalara gelmiş, işini ciddiye alan, başarılı, profesyonel bakış açısı olan, sanatsal duruşu olan bir başkemancı, orkestrayı da iyi yönde etkiler.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

A.Ö: Çalınacak eserleri önceden partiden takip ederek dinleyip anlamalarını, eserlere iyi çalışmalarını öneririm. Yurt dışında mutlaka okumak ya da çalışmak, oradaki bakış açısını görmek gerektiğini düşünüyorum.

2.2.16 Cengiz Özkök ile Yapılan Görüşme

Görevi: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası-2. Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: Eskişehir, 1940

Görüşme Tarihi ve Saati: 22 Nisan 2009- 11:00

Görüşme Yeri: HÜ Devlet Konservatuvarı/Ankara

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

C.Ö: Keman eğitimime ilkokuldayken Fethi Kopuz ile başladım. 1951 yılında Ankara Devlet Konservatuvarına girerek 5 yıl Lico Amar, daha sonra da Jules Higny ile

çalıştım, 1961 yılında mezun oldum. 1968 yılında Köln Yüksek Müzik Akademisinde J. Maier ile keman ve G. Kehr ile de oda müziği çalışmaları yaptım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

C.Ö: 1961-2004 yılları arasında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında görev yaptım. 1961-1982 yılları arasında Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında da çalıştım.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atadınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

C.Ö: 1976 yılında başkemancı yardımcısı, 1981 yılında da başkemancı oldum. 1962 yılında birinci derece keman üyeliği sınavına girerek sırasıyla başkemancı yardımcısı ve başkemancı oldum. Başkemancılık sınavında sınavdan 15 gün önce jürinin verdiği bir sonatı hazırlayıp çaldım. Orkestrada başkemancı olarak bir konserde ve eserde oturdum, deşifre yaptım, 1 saat içinde verilen bir esere arşe, duate yazdım. Ayrıca orkestra eşliğinde solo olarak halk önünde konser yapmak zorunluluğu vardır. Onda da E. Lalo'nun İspanyol Senfonisi'ni seslendirdim. Sınavda çaldığım diğer eserler; 1 Bach solo sonat, 1 Paganini Kapris idi. Başkemancılık yardımcılığı sınavında tek fark olarak, jürinin değil de kendi belirlediğim bir sonatı çaldım. O sınavda da Haçaturyan'ın Keman Konçertosunu çalmıştım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

C.Ö: Sanatsal anlamda orkestra şefinden sonraki mutlak otoritedir. Orkestranın sanat disiplininin sağlanması konusunda yetkili ve sorumludur. Provalarda konsantrasyonun en iyi şekilde sağlanması açısından şefin en büyük yardımcısıdır. Bir senfoni orkestrasında enstrüman grup şefleri sadece kendi gruplarından sorumluyken, başkemancı bütün orkestranın sorumluluğunu taşımaktadır. Orkestra eserlerinin daha kolay icra edilebilmesi için 1. keman partilerine arşe, duate işaretleri koymakla yükümlüdür. Başkemancının yazdığı bu işaretlere bütün yaylı çalgıların uyması gerekir.

Son anda konulan bir eser de olsa başkemancının sorumluluğunda hazırlanması gerekir. Bazı durumlarda küçük kadrolu oda orkestraları için yazılmış eserler de şef olmadan başkemancı tarafından yönetilerek çalınabilir. Yönetmeliğin tanıdığı yetkiyle, başkemancılar gerekli gördükleri durumlarda keman grubundaki stajyer sanatçıları veya grup sanatçılarını yanına alarak tecrübe ve cesaret kazanmalarını sağlamalıdır.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

C.Ö: İyi bir icracı olmanın yanı sıra liderlik özelliklerini de taşımalıdır. Her üyeye eşit mesafede durmak çok önemlidir. Başkemancı orkestraya giriş ve kademe sınavlarında komisyon üyesidir. Orkestranın sanatsal başarısı için, yetkilerini ve sorumluluklarını çok iyi bir şekilde kullanması gerekir. Sağlam bir tekniğe, güzel bir sonoriteye, müzikal bir anlayışa ve disipline ihtiyaç vardır. Orkestrada geçirilen aşamalarda bunlara dikkat edilmesi gerekir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

C.Ö: Başkemancı olmanın zorlukları, çok büyük sorumlulukları vardır. Başkemancı sanatsal ve teknik konumunu koruyabilmek için orkestra partileri dışında her gün çalışması gerekir. Ani yapılabilen program değişikliklerinde son anda çıkabilecek en zor soloları hiçbir mazeret göstermeden çalmak zorundadır. Hem meslek hem de özel yaşantısında da disiplinli ve ilkeli olmak zorundadır. Sürekli aktif olması gerekir. Ben çok yoğun bir tempoda çalıştım, orkestrada ayrıca müdür ve müdür yardımcısı olarak da 15 yıla yakın yöneticilik yaptım. Ankara Oda Orkestrasının, Ankara Yaylı Çalgılar Dörtlüsü'nün üyesi olarak yurt dışında, dünyanın pek çok ülkesinde konserler verdim. 30 yıldan fazla bir süredir de Ankara Devlet Konservatuvarında keman öğretmenliği yapıyorum.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

C.Ö: Başkemancı provalarda şefle her zaman iletişim kurmak, orkestranın iyiliğini düşünerek şefe sorunları iletmek ve koordineli bir şekilde çalışmak zorundadır. Orkestra

adına sözcülük görevi de başkemancılara düşer. Başkemancı orkestra şefiyle iyi iletişim kuramazsa orkestranın performansı düşer. Şef ve başkemancı çekişirse orkestra da bundan her zaman olumsuz yönde etkilenir. Şefin sanatsal olarak iletişim kurduğu ilk kişi olmasının yanı sıra, başkemancının şef gelmeden önce ve orkestra provası sırasında disiplini sağlaması gerekir. Gelen yabancı şeflere de orkestranın ağırlığını hissettirmelidir. Sosyal yanı kuvvetli, geniş bir kültüre sahip, disiplinli ve yabancı şeflerle prova ve eserler hakkında konuşabilmelidir. Orkestrayla şefin iletişimini sağlayabilmek için yabancı dil de bilmesi gereklidir. Birçok şef bir konuda bir şey söyleyeceği zaman başkemancıya söyler, başkemancı da orkestra üyelerine iletir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

C.Ö: Başkemancının bütün orkestra sanatçılarına eşit mesafede, yakın iletişim içinde bulunması önemlidir. Ne çok otoriter, ne de fazla yumuşak olmamalı, dengeyi korumalıdır. Hem şef, hem de orkestra sanatçılarıyla iletişiminin çok iyi olması kendisi ve orkestra açısından önemlidir. Ne kadar dikkatli hareket ederse hem kendisi hem de üyeler rahat eder.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

C.Ö: Başkemancılar tutum ve davranışlarıyla, sanatsal aktivite ve çalışma tempolarıyla orkestra üyelerine her zaman iyi bir örnek ve modeldir. Orkestranın içinde ve dışında çok süzülen, incelenen bir insandır. Hareketleri, tavrı, konuşması, bilgisi, görgüsü çok önem kazanmaktadır. Hep göz önünde olduğu için her yönüyle lider olmalıdır. Bir orkestra üyesinin hedefi iyi bir yerlere gelebilmek olduğu için başkemancılar da örnek oluştururlar. Dinleyicilerin de en fazla iletişim kurduğu kişi, ön planda olması nedeniyle başkemancıdır. Bir şey sormak için başkemancıyı bulup konuşabilirler. Davranış ve tutumları, iyi ya da kötü verdiği elektrik, insanları da pozitif ya da negatif yönde etkileyecek, prova ve konserlere de yansıtacaktır. Bir şeyi söyleme şekli, tavırları, tutumu, kişilerle olan diyalogu çok önemlidir. Tartarak, düşünerek konuşmak gerekir. Bir başkemancı kendisini ne kadar çok sevdirebilir, saydırırsa her anlamda iyi sonuçlar elde edilir.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

C.Ö: Mesleğimizde çalışmadan hiçbir şey olmuyor. Form tutmak için düzenli çalışmak gerekir. Düzenli çalışmamak, çalışmayı bir hafta bile bırakmak eski formu sağlamak için 1 aylık bir çalışma yapmayı gerektirir. Orkestra sanatçılarının ilişkilerinin de birbirleriyle iyi olmasında yarar vardır. Çünkü uzun yıllar birlikte müzik yapıp, müziğe hayat verilmektedir. Kırgınlıklarla, çekişmelerle müzik zor olur, randıman düşer. Önemli olan yapılan işten keyif almaktır. Keyif almadan bir işi zorla yapmak o kişiye azap verir. Çalışmadan ve sevmeden bu işin yapılması etrafa da yansır. Orkestra sanatçısı yaptığı işi en iyi şekilde yapması gerektiği yükümlülüğünü taşımalı, önce kendisine olan saygısını, sonra da yanında çalışanlara saygısını sürdürmelidir. Dinleyiciye çok sesli müziği sevdirmek için önce kendisi yaptığı işi sevmelidir ki karşısındakine de sevdirebilsin.

2.2.17 Oleander Samoylenko ile Yapılan Görüşme

Görevi: İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrası- Başkemanı

Doğum Yeri ve Yılı: Mikolayiv/UKRAYNA, 1968

Görüşme Tarihi ve Saati: 21 Haziran 2009 - 15:00

Görüşme Yeri: Elektronik Ortam

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

O.S: Keman eğitimime 8 yaşında başladım. Victor Liberman, Anatoli Mikhailof ve Anatoli Bazhenov ile çalıştım. Mikolayiv Müzik Lisesi ve Kiev Devlet Konservatuvarında okudum.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

O.S: Kiev Devlet Oda Orkestrasında (Bachiana Kuartette) 4 yıl çalıştım. 1995-1998 yılları arasında Kiev Devlet Senfoni Orkestrasında, 1992-1997 yılları arasında Hollanda'da Concertgebouw Orkestrasında başkemanı ve solist olarak sık sık çaldım.

1999 yılında Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası ile Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrasının kuruluş aşamasında başkemancı ve solist olarak bulundum. 1999 yılından bu yana İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında başkemancıyım.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

O.S: 1994 yılından bu yana, 15 yıldır başkemancılık yapıyorum. Kiev Devlet Senfoni Orkestrasına girerken bir sınavdan geçmiştim ama başkemancılık sınavına gerek kalmadan sürekli başkemancılık teklifleri aldım. Solist olarak çok fazla çaldığım için tanıyorlardı. İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasına da davet üzerine 1999 yılında gelerek Devlet Opera ve Balesi Kuruluş Kanunun 8. Maddesine göre başkemancı oldum.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

O.S: Başkemancı şefin ilk yardımcısıdır, şef ve orkestra arasında bağlantı kurar. Disiplin Kurulu üyesidir, zaman zaman genç sanatçılara öğretmenlik yapar, eserlerdeki keman sololarını çalar, arşe ve parmak numaralarını düzenler, orkestranın akordunu yaptırır. Diğer sanatçılara göre en zor iş başkemancınınındır. Bazen operada, özellikle ilk kez seslendirilen eserlerde arşeleri yazmak için 2 hafta uğraşmak gerekebiliyor. Başkemancının disiplin gibi idari konularda imza yetkisi vardır. Operalarda yapılan sınavlarda ise fikri formalite olarak sorulur.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

O.S: Başkemancı olmadan önce arka sehpalarda çalarken başkemancıların hangi hareketleri yaptıklarını gözlemledim. Başkemancının şefle birlikte hareket etmesi, girişleri vermesi gerekiyor. Orkestra partileri dışında, şefe, diğer gruplara bakmak, neredeyse ezbere çalmak, bunun için de orkestra partilerini önceden alıp çalışmak gerekli. Partileri ne kadar rahat çalarsam şefe, grubuma ve orkestraya o kadar yardımcı

olabilirim. Başkemancı sağlam karakterli, prensip sahibi, disiplinli olup aynı zamanda herkesi de dinleyebilmeli, kararları diğer grup şefleriyle birlikte vermelidir. İnsan psikolojisinden anlamalı, herkesle diyalogu iyi olmalı, çok iyi keman çalmalıdır.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

O.S: İlk başlarda operada çalarken oldukça zorlanıyordum ama alıştım. Operanın repertuarı çok zor, senfoni orkestralarından uzun ve farklı programımız oluyor. Bir akşamda 120 sayfalık bale eseri çaldığımız oluyor. Bunun için kendime iyi bakmak zorundayım, spor yapıyorum. Başkemancı olarak çalmanın zorluklarından biri de orkestra içinde hem tutti hem de solo partileri çalmaktır. Orkestra partisini çalarken bir anda karşınıza çıkan bir soloya uyum sağlamak o kadar kolay değildir; o anda orkestracı olarak çalmayı bırakıp solist gibi çalmak, solo bittiğinde de hemen orkestracı olarak çalmaya geri dönmek, durumunuzu sürekli olarak değiştirmek zorundasınızdır. Özellikle İtalyan operalarında her sayfada 1-2 satırlık sololar çıkar, çalış şeklini, kemanın tonunu, her şeyinizi duruma göre ayarlamak, değiştirmek gereklidir. Bunlardan başka başkemancı olarak sürekli solo çalmak, formda olmak açısından bir avantajdır. Ayrıca başkemancı olmanın bir saygınlığı vardır; operaya faydalı olmak, takdir edilmek beni gururlandırır.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

O.S: Genellikle iyi ilişkiler içinde olmak, karşılıklı saygı gerekiyor. Ama bazen bazı şefler orkestraya kötü davranıp aşağılayabiliyor, orkestraya saygısızlık edebiliyor, o zaman hemen karşı çıkmak gerekiyor. İşimiz, ilk ve en büyük amacımız kaliteli konser, temsil yapmak olduğu için gerektiği zaman şef iyi değilse, orkestra da memnun değilse, başkemancı bununla ilgili gerekli girişimlerde bulunabilir. Ancak iyi diyalog içinde olunursa prova ve temsiller çok daha rahat geçer.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

O.S: Herkes arkadaşım ama provada fazla samimiyete gerek yok. Meslektaşlarıma “provada başkemancıyım, prova dışında ise başkemancı değil, arkadaşınızım” diyorum. Orkestra çok farklı insanlardan oluşur, genellikle herkesle iyi diyalog içinde olmak gerekli ama bu kolay değil. Bazen de başkemancılar hakkında çok konuşulup, dedikodu yapılabilir. Başkemancı bazen kararları tek başına, bazen de diğer grup şefleriyle birlikte alabilir. Disiplinli ve prensipli, sözünü geçirebilen biri olmak gerekiyor, ama kaprisli olmamak, dengeyi sağlamak gerekli. Bu da çok kolay değil.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

O.S: Başkemancı iyi çalarsa grubu da iyi ve kaliteli çalar. İyi bir ton yakalarsa, sanatsal olarak ortaya güzel şeyler çıkarırsa grup da başkemancıya bakarak daha iyi çalmaya başlar. Her zaman her prova ve temsili önemsemek gerekiyor. Başkemancı bir gün bile boş verse herkes bunu çok iyi hisseder, orkestranın performansı da bundan etkilenir.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

O.S: İlk önce müzik ve sanatı çok sevmek gerekir. Bu işi keyifsiz yapan kişi hiçbir zaman başarılı olamaz. Sadece para kazanmak için bu meslek yapılamaz. Ben çalarken kafamda ne kadar kazanıyorum diye düşünmem, sadece müziği düşünerek en iyi şekilde icra etmeye çalışırım. Çok çalışmak, sürekli formda olmak, solist olarak konserler vermek, çok pratik yaparak sahneye alışmak gerekli. Kalabalık bir konser salonunda solo çalmak, 1500 kişinin bakışını, enerjisini üzerinizde hissetmek çok zordur. Sürekli konser verdiğinizde bu duruma psikolojik olarak alışıyorsunuz, yabancı gelmiyor.

Yurt dışında orkestrada nasıl oturulur, ne yapılır gibi dersler var. Örneğin ben Almanya’da bununla ilgili bir master class yapmıştım. Bir kişi çok iyi çalışırsa orkestrada yavaş yavaş arkadan öne doğru, şefin gözlemleriyle, beğenmesiyle gelir. Bazen küçük sololar verirler, konser, resital yaptırıp nasıl çaldığınıza bakarlar. Şefe yardımcı olup olmadığına bakarlar. Yurt dışında bu şekilde başkemancı olunuyor.

Türkiye’de bence eğitim biraz kısa. 8 yaşında müzik eğitimime başladım ve 20 yıl öğrenciydim. Konservatuvardan 26 yaşında mezun oldum.

2.2.18 Seda Subaşı ile Yapılan Görüşme

Görevi: İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrası - Başkemancı Yardımcısı

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, 1970

Görüşme Tarihi ve Saati: 21 Haziran 2009 - 16:30

Görüşme Yeri: Elektronik Ortam

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

S.S: Keman eğitimime 6 yaşında başladım. Erdoğan Saydam, Tunç Ünver ve Saim Akçıl öğretmenlerim oldu. İtalyan Fen Lisesinde okurken Belediye Konservatuvarında yarı zamanlı eğitim gördüm. O zamanlar yarı zamanlı eğitim, şimdiki tam zamanlı eğitimle eşdeğerdi. 1983 yılında devlete bağlanan İstanbul Üniversitesi Konservatuvarının yüksek kısmını da İtalyan Fen Lisesiyle aynı dönemde, 1989 yılında bitirdim. Aynı yıl konservatuvarın seviye sınavlarına girerek Lisans 4’e kabul edildim ve 1990 yılında mezun oldum. 1990-1991 yılları arasında Avusturya’da Viyana Müzik Akademisinde Josef Sivo ile çalıştım. Kurucu üyeliğini yaptığım İstanbul Kuartet ile İtalya’nın Sienna kentine 4 yıl üst üste giderek Academia Chigana’dan onur diploması ve Fiesole Müzik Okulundan da master class diploması aldım. Pierro Farulli, Valentin Berlinsky (Borodin Kuartetin viyoloncelcisi), Hollanda’da Allegri Kuartetin 1. kemancısı Mc Guire ile oda müziği çalışmaları yaptım. Amerika’da Colorado Üniversitesinde ise Tkaks Kuartetin 15 günlük kursuna katılarak konserler verdim.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

S.S: 1992 yılından bu yana İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında çalışıyorum. Ayrıca Akbank Oda Orkestrasının 2. keman grup şefliğini ve Şişli Senfoni Orkestrasının başkemancılığını yapmaktayım.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

S.S: Operaya resmi başkemancı yardımcısı olarak atanmadan önce de sıkça başkemancılık yaptım. 2002 yılında resmi sınavla İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasının başkemancı yardımcısı oldum. Sınavda Dvorak Keman Konçertosu’nu, J.S.Bach’ın Re minör Solo Partita’sını, Paganini’nin 20 numaralı Kapris’ini ve Manuel de Falla’nın İspanyol Dansı isimli konser parçasını seslendirdim. Ayrıca ünlü keman sololarının olduğu Şehrazat, Kuğu Gölü gibi eserlerin sololarını sınavda çaldım. Bu soloları daha önceden opera temsillerinde de çaldığımı belirtmeliyim.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

S.S: Başkemancı arşe, parmak numarası yazmanın yanı sıra şefle orkestra arasındaki bağlantıyı kurar, şefin sağ koludur. Şeflerin orkestrada ilk ilişki kurdukları, muhatap oldukları kişi başkemancılarıdır. Orkestranın hem müzikal yönden, hem de kişilik olarak temsilcisidir. Başkemancının müzikal olarak çok dikkatli, neyin nerede yapılıyor olduğunu çok iyi bilmesi gereklidir. Diğer keman sanatçıları sadece partisini çalarlar ve başkemancıya uymaları gerekir. Başkemancı ise herkesi dinleyerek bütünlüğü bozmadan, olması gereken kaliteli icra için orkestrayı sürüklemeye çalışmalıdır. Bunun için çalarkenki vücut hareketleri de çok önemlidir.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

S.S: Başkemancının orkestrada çalarken hakimiyeti çok önemlidir. Müziği şef gibi biliyor olması, bir eserde orkestradaki diğer çalgıların teknik ve müzikal açıdan neler yaptıklarını, nasıl çaldıklarını fark etmesi gereklidir. Sadece çok iyi bir kemancı olmak yetmez, iyi bir müzisyen olması da gerekir. Eserleri iyi bilmek, hakim olabilmek için cd-dvd’lerden dünyadaki diğer orkestraların kayıtlarını dinleyip izleyerek fikir edinmek, araştırmak gereklidir. Yayın neresinde çalınacağına karar verebilmek için önceden eserleri tanınmalıdır. İşini iyi yapan bir başkemancıya diğer orkestra üyeleri de saygı

duyarlar. Ayrıca, topluluk içinde kararlı ve ne yapacağını bilen, sorumluluk sahibi bir kişi olması gereklidir. İletişiminin çok iyi olması, herkes tarafından sevilip sayılması önemlidir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

S.S: Maddi olarak bir avantajı yok, zorlukları var. Bazen olaylar başkemancıya birebir yansıyabildiği için sinir sistemini zorlayıp, yıpratır. Orkestra içinde hakim olması gereken olaylar olabilir. Müzikal anlamda zorluğu yok, başkemancılık yapmaktan her zaman mutluluk duydum. Ancak başkemancının enerjisini her zaman yüksek tutması gereklidir, başkemancı sorumluluk taşır. Bir konsere ya da temsile, hele de önemli soloları varsa, 2-3 saat erken giderek hazırlanması gerekir. Başkemancı iyi hazırlanırsa orkestra da iyi, kötü bir günündeysen orkestra da kötü çalabilir. Bu yüzden her zaman iyi olmak durumundadır. Bunların dışında tatlı bir yorgunluğu ve heyecanı var.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

S.S: Başkemancı şefin aracısı gibidir, orkestrayla iletişimini sağlar. Şefin yapmak istediklerini, vuruşlarını, yorumunu herkesten çabuk ve önce anlayarak orkestraya doğru şekilde aktarması, desteklemesi ve orkestranın kapasitesini bilerek şefin istediklerine en uygun nasıl iyi sonuç elde edilir bilmesi, orkestranın yapabileceği şekilde çözümler üretmek hemen uygulaması gereklidir. Konser ve provalardan başarılı sonuçlar elde edilebilmesi için başkemancının diplomatik, şefle iyi ilişkiler içinde olması, gerginliğe izin vermemesi, şefin de saygı duymasını sağlaması gereklidir. Başkemancı şefi atlamadan kendi fikirlerini de ona danışarak söylemelidir. Çok değişik şefler geldiği için zaman zaman bu uygulanamasa da olması gereken bu şekildedir, dengeyi sağlamak gerekiyor. Şefin ilk iletişimde bulunduğu kişi başkemancı olduğu için yabancı şeflerle de iletişimi sağlayabilmesi için en azından İngilizce bilmesi gerekir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

S.S: Başkemancı objektif olmalı, orkestra elemanlarının rahatça konuşabilecekleri mesafede ve herkese eşit davranmalıdır. Prova ya da konserlerde çalarken bile orkestra sanatçıları ile iletişim içinde olmalı; herkesle göz göze gelebilmeli, bakışlarıyla uyarabilmeli ya da iyi çalınıyorsa gülümseyerek takdir etmelidir. Takdir edildiği zaman insanlar işini daha güzel yapmaya çalışıyorlar ve bu da performansın tamamen güzelleşmesini sağlıyor.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

S.S: Başkemancının önemseydiği şeyler ister istemez yapılır; müziğin içindeki dinamiklere dikkat ediyorsa diğer sanatçılar da ederler, iyi çalışırsa diğer kişiler de yaptığı işe dikkat eder. Başkemancı eğer opera orkestrasında çalışırsa, baleyi ya da şancıları da çok iyi takip edebilmesi, ayrıca şefe de çok dikkat etmesi gerekir. Zor zamanlarda yanlışları toparlayabilmek için bazen çok kısa sürede doğru kararlar alabilmesi gerekir. İşini ciddiye alan bir başkemancı herkese örnek olur.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

S.S: Çalgılarına her zaman çalışmalı, müzik dinlemeli, orkestrada çalınacak eserleri özellikle çeşitli orkestra ve şeflerin yorumlarından dinleyerek, yaptıkları işin en iyisini yapmaya çalışarak başkalarıyla değil, kendileriyle yarışmalıdırlar. Toplu yapılan bu işte birbirlerine saygılı davranmalı, oda müziği çalışmaları yapmalıdırlar. Yaylı ve nefesli çalgıların ayrı ayrı oda müziği grupları oluşturarak çalışmaları; birliktelik, entonasyon, ritm gibi konularda çok yararlıdır.

2.2.19 Hakan Şensoy ile Yapılan Görüşme

Görevi: Akbank Oda Orkestrası -Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: İstanbul, 1968

Görüşme Tarihi ve Saati: 02 Eylül 2009- 09:00

Görüşme Yeri: Cevaplar e-posta yoluyla alındı.

Görüşme Kaydı: -

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

H.Ş: Keman eğitimime 1977 yılında İTÜ Türk Müziği Devlet Konservatuvarında Ayhan Turan'ın öğrencisi olarak başladım. 1988 yılında Londra Kraliyet Müzik Kolejinde Trevor Williams ile çalıştım. 1990-1992 yılları arasında yüksek lisans, 2002 yılında da doktora eğitimimi İTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlayarak Ayla Erduran, Victor Pikaisen ve Ilarion Ionescu Galati ile çalışmalar yaptım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

H.Ş: 1992-1993 sezonunda Çukurova Devlet Senfoni Orkestrasının konuk başkemancılığını, 1998-2001 yılları arasında Mersin Üniversitesi Akademik Oda Orkestrasının, 2000 – 2003 yılları arasında Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrasının, 1996 yılından bu yana kurucu ve yöneticisi olduğum Milli Reasürans Oda Orkestrasının başkemancılığını yaptım. 1997 yılında başladığım Akbank Oda Orkestrasındaki başkemancılık görevime devam ediyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

H.Ş: 12 yıldır başkemancı pozisyonunda görev yapmaktayım. 1997 yılında atandım. Her hangi bir sınav yapmadım. Tüm başkemancılık görevlerime davet edilerek atandım. Bu görevlere atanmadan önce söz konusu orkestralar eşliğinde defalarca konserler yaptım. Zannederim her biriyle ayrı ayrı bir sınav programını oluşturacak boyutta yeteri kadar eser yorumlamışım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

H.Ş: Başkemancılık orkestra ile orkestra şefinin organik yarımalarının bir araya geldiği bütündür. En basitinden en karmaşığına görevlerini şu şekilde sıralayabilirim:

- Orkestranın disiplin içerisinde ve zamanında provaya başlamasını sağlamak,
- Prova ya da konser öncesinde, ayrıntılı bir akort yapılmasını sağlamak,
- Gerektiğinde grup çalışmalarının istenmesini ve gerçekleştirilmesini sağlamak,
- Orkestranın genel tonu ve ses birliğı konusunda orkestra şefi ile birlikte birinci derecede sorumlu olmak,
- Sahne üstü performans sırasında orkestra şefi ile birlikte yorum anı disiplinini sağlamak,
- Prova disiplinini oluşturmak ve devamını sağlamak,
- Orkestranın her türlü sorunu ile yakından ilgilenmek ve gerekli mercileri konular hakkında orkestra sözcüsü olarak bilgilendirmek, ayrıca her türlü sosyal ve manevi hakkı orkestra adına savunmak,
- Orkestra şefinin kimi zorunlu durumlarda katılamadığı provaları gerçekleştirmek,
- Günlük bireysel çalışma disiplininden ödün vermeden bir solist gibi her an formda olmak ve kalmak,
- İlk provadan başlayarak 1. ve 2. keman grubunun parmak numaralarını ve tüm yaylı grubunun yay bağlarını hazırlamak

Keman grubu önündeki partiyi çalışır ve çalar. Başkemancı ise orkestra şefi ile birlikte orkestraya partilerini çaldırırken kendi partisini de çalar.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

H.Ş: İyi bir başkemancı olabilmek için öncelikle bu sorumluluğı taşıyabilecek eğitimi almak ve o eğitimin gerektirdiğı disiplin içinde yetişmek gerekir. Bu gelişim müzikâl eğitimi kapsamakla birlikte beraberinde, derinlemesine bir müzik kültürünü edinme, sanat tarihi konusunda amatör beğeninin ötesinde bilgi dağarına sahip olma, müzik

tarihini bilme, karşılaştırma ve yorumlama, güncel sanatı takip etme, yazılı literatür hakkında gerekli donanıma sahip olma zorunluluğunu getirir. Kişilikte liderlik edinimi en gerekli özelliklerin başında gelir. Aynı zamanda bilgi aracılı otoriter, sözüne güvenilir olmak, ikna yeteneğine sahip olmak ve insan psikolojisini algılayıp yorumlayabilmek aranan diğer özelliklerdir. Başkemancılık sahnede öğrenilir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

H.Ş: Başkemancılığın zorluklarını aslında yukarıda açıkladım. Az çalışmaya, kızmaya, disiplinsizliğe, başarısızlığa, sorumsuzluğa, bilgisizliğe, yanıtsızlığa krediniz hiçbir zaman olamaz. Avantajı tabidir ki vardır. Sunulan performansın şefle birlikte en yakın hazzını önce siz duyumsarsınız. Orkestranın sahne yüzü siz olursunuz. Orkestranın kimi zaman eli, kolu hatta yüreği olursunuz. Orkestra şefi ile birlikte yorumda birinci derecede söz sahibi olabilirsiniz.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

H.Ş: Başkemancı orkestra şefinin sağ koludur. Kusursuz bir işbirliği ve bilgisel birliktelik yorumun ve grubun ihtiyaç duyduğu güvenin temel taşıdır.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

H.Ş: Başkemancı her tür kişilikle karşılaşmaya donanımlı bir karakter yapısına sahip olmalıdır. En uyumlu gördüğünüz arkadaşınız dahi günlük maddi manevi getirilerin sonucu anlam veremediğiniz çıkışlarda bulunabilir. Ayrıca, orkestranın her elemanı topluluğu diğer elemanlarla aynı düzeyde sahiplenmez. Kimi sadece gün doldurmak, mesai geçiştirmek için dahi topluluğa gelebilir. Başkemancının görevi genel ahengi bozacak her türlü girişimi bertaraf edebilecek soğukkanlı yaklaşıma sahip olmaktır.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

H.Ş: 4. yanıtta aktarmaya gayret ettiğim özelliklere sahip olan bir başkemancı, içinde bulunduğu orkestranın sanatsal çıkarı için daima bir avantaj olacaktır.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

H.Ş: Orkestra üyeleri öncelikle mesleklerinin saygınlığı doğrultusunda yaşamalıdır. Çalgılarına hak ettiği saygıyı duyan, onunla azami zaman geçiren, çalışan, meslekleri ve genel kültür ile beslenen orkestra üyeleri daima başarılı olacaklardır. Müziğin bünyesinde oluşan kalite reflekslerini ayırt eden meslektaşlarım yakın çevrelerine ve topluma rehber olacaklardır.

2.2.20 Murat Tamer ile Yapılan Görüşme

Görevi: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası-3. Başkemancı

Doğum Yeri ve Yılı: Ankara, 1952

Görüşme Tarihi ve Saati: 22 Nisan 2009- 10:00

Görüşme Yeri: HÜ Devlet Konservatuvarı/Ankara

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

M.T: İlkokul son sınıftayken, 10 yaşında, tam zamanlı olarak Ankara Devlet Konservatuvarına girdim. Konservatuvar öncesinde Cengiz Özkök’le, sonra da Jules Higny ile çalıştım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

M.T: 1970 yılında CSO’ya girdim ve 2005 yılına kadar orada çalıştım. 2005 yılında kadrolu olarak HÜ Ankara Devlet Konservatuvarına geçtim. Günümüzde de Yaylı Çalgılar Ana Sanat Dalı Keman Sanat Dalı Başkanı olarak öğretim üyeliği görevimi sürdürmekteyim.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

M.T: CSO’da 1983 yılında başkemancı oldum ve 2005 yılına kadar bu görevi sürdürdüm. CSO kanun ve yönetmeliğine göre bu unvan sınavlarla kazanılır ve ben de 1. derece keman üyeliği, başkemancı yardımcılığı ve başkemancılık sınavlarından geçtim. En son sınavda çaldığım eserler; Bach’ın Si minör Partita’sı, Paganini’nin Kaprislerinden bir tanesi, Beethoven’ın Do minör 7. Keman-Piyano Sonat’ı, orkestra eşliğinde halka açık konser şeklinde Glazunov’un Keman Konçertosu’dur. Bunların dışında önemli başkemancı sololarını orkestra eşliğinde çalarak deşifre yaptım, 1 saatlik süre içinde bir orkestra eserinin belli bir kısmına arşe, duate koydum ve 1 hafta boyunca başkemancı konumunda oturarak orkestrada çaldım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

M.T: Bir orkestranın sanatsal yapısının oluşumunda orkestra şefinden sonra gelen en önemli konumdur. Sanatsal disiplin açısından da tüm yetkilerle donanmıştır. Sanatsal kariyeri, başarısı ve kişiliği ile bulunduğu orkestranın lideri konumundadır. Bir keman grubu üyesi sadece kendisinden sorumlu olmasına karşın bir başkemancı tüm orkestranın sanat işlerinden manen sorumlu kişidir.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

M.T: Bu öğrenilmez, biraz da insanın içinde olması gerekir. Kişiliği ve sanatçı yönüyle hem orkestrada hem de özel yaşamında örnek bir insan olmalıdır. Çalışkanlığı ve terbiye kurallarına uyumu, sanatsal otorite olarak bulunduğu konumu güçlendirir. Bir liderde olması gereken her türlü özelliğin bulunması en idealidir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

M.T: Başkemancı olmanın zorlukları her türlü liderliğin zorluğuyla eşittir. Hem sağlığını, hem iyi bir aile yaşantısını, hem de konserlerde başarılı soloları birlikte sürdürmeye çalışmak, zaman içinde bu konumdaki insanların mutlu ama bir o kadar da sinirsel açıdan yıpranmalarına neden olabilir. Manen avantajı olabilir ama maddi olarak diğer sanatçılardan hiçbir farkı yoktur. Başkemancı olarak yaşam stresli bir ortam oluşturur. Ama bu görev zorluklarına karşın yaşamımda gurur ve mutluluk kaynağı olmuştur.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

M.T: Başkemancı, orkestranın 1. sanatsal sorumlusu olan orkestra şefi ile, orkestranın performansını olumsuz etkilemeyecek şekilde davranarak, sanat konularında oluşabilecek sorun ya da sıkıntıları çözmelidir. Zaman zaman anlaşmazlıklar olsa da karşılıklı anlayışla, olumlu bir yaşam felsefesiyle yaklaşılsa, başarılı konserler yapabilme ortamı da yaratılmış olur.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

M.T: Başkemancı sanatçıların morallerini yükselterek yapılacak olan konserlere aktif katılımlarını sağlayıp, başarılı konserlere alt yapı oluşturmalıdır. İnsanları sevmek ve herkese eşit mesafede durabilmek gerekir. Yapılan iş görecelidir ve kapasiteler ön plana çıkar. Önemli olan toplu yapılan bu işe sevgiyle yaklaşmaktır.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

M.T: Provalarda orkestra sanatçılarına gerektiği zaman sanatsal bilgisi ve yetkisi doğrultusunda uyarılarda ya da tavsiyelerde bulunarak seviyeyi yükseltmeye çalışması, konserlerin başarısını ve orkestrayı iyi ve olumlu yönde etkiler.

E.K: Orkestra sanatçılarının başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

M.T: Bireysel enstrümanıcı olarak rutin çalışmalarını devam ettirmeli, grubundaki ve orkestradaki arkadaşlarıyla sosyal ilişkilerine önem vermeli, parti çalma sorumluluğunu yerine getirebilmek için ön çalışma yapmalı, yaptığı işi sevmeli, sahiplenmeli ve hoşgörülü olmalıdırlar.

2.2.21 Şafak Tanyel ile Yapılan Görüşme

Görevi: İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası- Başkemancı Yardımcısı

Doğum Yeri ve Yılı: Kırıkkale, 1945

Görüşme Tarihi ve Saati: 26 Haziran 2009- 21:00

Görüşme Yeri: Elektronik Ortam

Görüşme Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

Ş.T: 9 yaşında Fethi Kopuz ile kemana başladım. Ankara Devlet Konservatuvarında 2 yıl Lico Amar ile çalıştıktan sonra Jules Higny ile devam ettim ve onun sınıfından mezun oldum. 1969 yılında DAAD bursuyla Köln Yüksek Müzik Akademisinde Igor Ozim ile çalıştım.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

Ş.T: 1964-1975 yılları arasında CSO’da, 1993-2007 yılları arasında Borusan Oda Orkestrası ve Filarmoni Orkestrasında çalıştım. 1975 yılından bu yana İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasında çalışıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

Ş.T: 1993 yılında başkemancı yardımcısı kadrosuna atandım. Sınavda A. Haçaturyan’ın Keman Konçertosunu, C. Frank’ın Keman-Piyano Sonatını, J.S.Bach’ın La minör Partitasını, bir de hatırlayamadığım bir etüd çaldım. Sınav komisyonunun seçtiği bir

orkestra partisinin arşe ve parmak numaralarını 1 saat içinde koydum ve başka bir orkestra partisini de deşifre ettim. Ayrıca sınav gereği bir hafta başkemancılık yaptım.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

Ş.T: Başkemancı sadece çalıcı olarak değil kişisel olarak da çok sağlam olması, yapı olarak herkesin saygı duyduğu bir insan olması gerekir diye düşünüyorum. Her şeyi çok çabuk anlamak, en iyi olmak zorundadır. Şefle orkestra arasında köprü görevi görür, diyalog ve dengeyi sağlar. Özellikle yabancı şefler geldiği zaman doğru tercüme ederek, şefin isteğini orkestraya doğru şekilde aktarması gerekir. Zaman zaman olayları yumuşatmak başkemancıya düşer, bu yüzden kişiliği çok önemlidir.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

Ş.T: Çalışkan ve güvenilir bir kişi olması, olaylara objektif bakabilmesi, insanlarla ilişkilerinin iyi olması gerekir. Sadece kemancı olarak değil, kişinin kendisini insan olarak da eğitmesi, sinirlerine hakim olabilmesi gereklidir. Mutlaka sakin olmak, hemen aklına geleni söylememek, önce düşünüp sonra söylemek önemlidir. Orkestradaki kişilerle ilişki ve arkadaşlıklarınız yıllarca devam ettiği için biraz sakin olarak, tarafsız bir tutumla, kırıcı olmadan söylenmesi gerekenleri söylerseniz insanlar da sizin söylediklerinize saygı duyarlar. Başkemancı en iyi olmak, şefin ne istediğini çabuk anlamak, iyi yaylar koymak zorundadır.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

Ş.T: Başkemancının herkesten daha çok çalışıp, herkesten daha hazırlıklı olarak provalara gitmesi, en az hatayı yapması gerekiyor. Herkesten çok yoruluyorsunuz. Bir de bizim ülkemizde dil sorunu olduğu için yabancı şeflerle de iletişimi başkemancı sağlar. Benim düşünceme göre çok zor ve yorucu bir görev. Avantajı ise orkestrayı temsil etmek, solonuzu güzel çaldığınız zaman arkadaşlarınız tarafından tebrik edilmek, dinleyiciler tarafından takdir edilmektir. Bunlar ödülleri ama onun dışında bizim

ülkemizde pek de ödülü yok, herkes aynı maaşı alıyor, size de geriye yorgunluğundan başka bir şey kalmıyor. Bir solom varsa ertesi günü düşünerek konserden önce uyuyamadığım akşamlar olmuştur. Başkemancı olarak oturduğunuz sürece iyi ve kötü her bakımdan heyecanlı geçiyor, daha çok çalışmak zorunda kalıp, daha çok heyecanlanıyorsunuz.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Ş.T: Başkemancı her zaman profesyonelce davranarak şefe karşı objektif olmalı, her söylediğini beğenmese bile orkestrayı da ikna ederek şefin istediklerini uygulamaya çalışmalıdır. Ancak hiç olmayacak bir durumda kendi fikrini de söylemeli, bunu belli çerçeveler içinde, nazik bir şekilde yapmalıdır. Şef kabul etmezse de sanatsal konular şefin sorumluluğunda olduğu için söylediklerini uygulamalıdır.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

Ş.T: Başkemancı orkestrada herkesle dost olmayabilir ama herkesle arkadaşır. 30- 40 yıl aynı kişilerle birlikte müzik yapıldığı için ilişkileri çok iyi ayarlamak gerekir. Başkemancılar sınavlarda da jüri olarak bulunur ve bir sınav olduğu zaman istenilen sonuçlar alınmazsa bazen ilişkiler zedelenip bozulabiliyor. Başkemancının kontrollü olması, sinirlerine hakim olması gerekir.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

Ş.T: Başkemancı arşeleri düzenleyerek, daha doğru yay işaretleri koyarak müzikal ifadeyi daha iyi bir duruma getirebilir. Teknik konularda yaylı grubuna önerilerde bulunabilir, ama sanatsal olarak daha çok şef nasıl çalınacağını belirtir. Orkestra bir başkemancıya güveniyorsa, grubu güveniyorsa onun arkasından gelir.

E.K: Orkestra sanatçılarının başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

Ş.T: Bazen dış etkenler insanı etkileyebiliyor ama en başta müzik yapmayı seviyor olmak gerekiyor. Orkestra sanatçıları her hafta partilerine çok iyi çalışmış olarak gitmeli ki, provalarda notaları düşünmeden şefin müzikal olarak istediklerini ortaya çıkarabilsinler. Ancak o zaman müziğin zevkini alabilirler. Kısacası çalışmalı ve müziği sevmelidirler.

2.2.22 Kemal Tören ile Yapılan Görüşme

Görevi: İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrası-Başkemancı yardımcısı

Doğum Yeri ve Yılı: Avusturya, 1967

Görüşme Tarihi ve Saati: 11 Mayıs 2009- 19:00

Görüşme Yeri: İzmir Devlet Opera ve Balesi Binası-İzmir

Ses Kaydı: Var

E.K: Eğitiminizle ilgili bilgi verir misiniz? Örneğin keman eğitimine kaç yaşında başladınız, hangi öğretmenlerle hangi okullarda okuduğunuz gibi.

K.T: Keman eğitimime 11 yaşında başladım. İzmir Devlet Konservatuvarında Hazar Alapınar'ın öğrencisi oldum.

E.K: Şimdiye kadar görev yaptığınız orkestra ya da orkestralar hangileridir?

K.T: İstanbul Enka Sinfonietta Orkestrası*nda görev yaptım. İspanya'da Almeria Senfoni Orkestrasında 2008 yılına kadar ihtiyaç duyulduğunda başkemancı olarak çalmaya gittim. Münih Bayerische Staatsoper'de çalıştım. İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında 1992 yılından bu yana çalışıyorum.

E.K: Ne kadar süre başkemancılık yaptınız, başkemancılık kadrosuna ne zaman atandınız? Bununla ilgili bir sınavdan geçtiniz mi, geçtiyseniz sınav programında neler istendi?

K.T: 1992 yılından başlayarak, 17 yıldır başkemancılık yapıyorum. İzmir Devlet Opera ve Balesi kademe sınavında Lalo'nun İspanyol Senfonisini, Schumann'ın Keman-

* Şef Ender Sakpınar tarafından kurulan Enka Sinfonietta Orkestrası, 47 kişilik kadrosuyla Türkiye'deki özel orkestralardan biridir. 1999-2001 yılları arasında faaliyetlerini sürdürmüştür.

Piyano Sonatını, bir tane Paganini Kapris ve hangisi olduğunu hatırlayamadığım bir etüd çalarak başkemancı yardımcısı oldum.

E.K: Sizce başkemancı ne demektir, görevleri nelerdir ve diğer üyelerle arasında ne gibi farklar vardır?

K.T: Başkemancı orkestra şefinden sonra gelen elemandır. Orkestra şefi ile orkestra arasındaki iletişimi sağlar. Orkestrada sadece kemanları değil, bütün orkestrayı hareketleriyle, giriş çıkışlarıyla sürükleyen bir kişidir. Eğer bir eserde başkemancı girmezse ve çalamazsa diğer üyeler de girmeyebilirler. Akordu yaptırır, eserlerde çıkan 1. keman sololarını çalar. Başkemancının diğer keman üyelerinden daha fazla sorumlulukları vardır. Yabancı şef yönetiyorsa çeviri yapar. Diğer üyeler bunları yapmazlar.

E.K: İyi bir başkemancı olabilmek için neler yapmak gerekir? Kişilik ve sanatsal özellikleri açısından nasıl bir yapıda olmalıdır?

K.T: Saygı duyulan bir kişi olabilmek için çok çalışmalı, üst seviyede ve hatasız çalabilmeli, işini iyi yapmalı ayrıca kendisine güveni olması gereklidir. Diğer sanatçıların başkemancılarına güvenilebilmesi için, başkemancının sadece soloları değil orkestra partilerini de çok iyi biliyor olması şarttır. Ayrıca insan ilişkilerinin iyi olması, fakat otoriteyi elden bırakmaması, iş ve arkadaşlığı karıştırmaması gerekir. Yurt dışı deneyimi olması da başka müzik ortamlarını görmek, değerlendirmek ve karşılaştırmak açısından önemlidir.

E.K: Başkemancı olarak görev yapmanın zorluk ve avantajları var mıdır? Varsa nelerdir? Yaşantınızı nasıl etkilemiştir?

K.T: Türkiye’de zorlukları var, çünkü karşılığını alamıyorsunuz, diğer orkestra üyeleriyle aynı ücreti alıyorsunuz. Bir getirisi yok, sadece manevi olarak getirisi var. Bir solonuz, temsiliniz ya da provanız olduğu zaman o gün evde partilerinizi çalışıp gelmek zorundasınızdır. Gününüzü ona göre geçirmeniz, sürekli formda olmanız, egzersiz yapmanız gereklidir. Bütün gün eğlenip de son dakikada temsile gelemesiniz. Bir tutti elemanın hatası arada kaynayıp gidebilir ancak başkemancının hatası görülür. Gelen bir şef başkemancıyı yetersiz görürse o sandalyeden kalkın diyebilir. Türkiye’de

başkemancı olmak şu açıdan da zordur; orkestradaki kişilerin çoğuyla aynı yaşlarda olup, aynı okulda okumuşsunuzdur. Sonra aralarından sıyrılıp başkemancı olduğunda arkadaşlık ilişkileri ve iş ilişkileri birbirine karıştırılır. Yurt dışında ise dışarıda eğlenilip görüşülür, ancak orkestrada çalarken iş değişir, başkemancıya çok farklı bir saygı duyulur. Türkiye’deki operaların teknik kurullarında başkemancılar resmi olarak yoktur. Bazı kararlar alınacağı zaman görüşleri nezaketen sorulur, resmi bir yaptırımları yoktur ve sınavlarda not veremezler. Bina ve ortam açısından da Türkiye’de işini iyi yapmak, konsantre olmak oldukça zordur.

E.K: Başkemancının orkestra şefiyle ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

K.T: Birlikte uyumlu çalışmaları gerektiğini düşünüyorum. Başkemancı orkestra şefinin yükünü oldukça azaltır. Orkestra şefinin de başkemancıya güvenebilmesi, inanması gereklidir.

E.K: Başkemancının orkestra elemanlarıyla ilgili ilişkileri konusundaki görüşleriniz nelerdir?

K.T: Orkestra elemanlarının da başkemancıya güvenmesi, inanması gereklidir. Ama bu Türkiye’de pek geçerli olamıyor. Arkadaşlık ve iş karıştırıldığı için pek fazla disiplin sağlanamıyor ne yazık ki. Avrupa’da ise başkemancıya saygı çok daha fazladır ve başkemancıya çok güvenilir.

E.K: Sizce başkemancının sanatsal bilgi ve davranışlarının, orkestraya etkisi var mıdır, varsa nelerdir?

K.T: Başkemancı hata yaptığı zaman başta 1. keman üyelerini olmak üzere bütün orkestrayı etkileyebilir. Başkemancı bir hata yapmışsa, örneğin bir esere zamanında girememişse diğer üyeler tarafından sorumlu tutulur. Bir eserin müzikal açıdan hangi karakterde, nüansta çalınacağını başkemancının hissettirmesi gereklidir. Başkemancı nasıl çalışırsa, ne yapıyorsa ona bakılır ve ona göre çalınır.

E.K: Orkestra sanatçılarına başarılı bir meslek yaşamı için önerileriniz nelerdir?

K.T: Çok çalışmayı, işini ciddiye almayı ve sanatçı gibi yaşamayı öneririm.

2.3 Başkemancılar İle Yapılan Görüşme Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Bu alt başlık içinde, Türkiye’deki senfonik orkestralar ve bu orkestralarda görev yapan başkemancılar tablolar halinde gösterilmiş ve yorumlanmış, bu sanatçılar ile yapılan görüşmelerin sonuçları verilmiştir.

Tablo 2.3.1 Türkiye’deki Devlet Senfoni Orkestraları

Adı	Kuruluş Yılı	Web Adresi
Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası	1826 (1924)	www.cso.gov.tr
İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası	1945 (1972)	www.idso.gov.tr
İzmir Devlet Senfoni Orkestrası	1975	www.izdso.gov.tr
Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası	1992	www.cukurovasenfoni.org
Antalya Devlet Senfoni Orkestrası	1997	www.kultur.gov.tr
Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası	1997 (1999)	www.bursasenfoni.gov.tr
Toplam: 6		

Türkiye’deki toplam 6 Devlet Senfoni Orkestrasının kuruluş tarihleri ve web adresleri Tablo 2.3.1’de gösterilmiştir. CSO, Muzika-i Humayun (1826) olarak kurulmuş, Cumhuriyet Döneminde Ankara’ya gelerek devlete bağlanmıştır. Bu tarih parantez içinde belirtilmiştir. İDSO’nun, Şehir Orkestrası olarak ilk konserini verdiği tarih yazılmış olup, parantez içinde verilen tarih Devlet Senfoni Orkestrası olduğu tarihtir. Bursa Senfoni Orkestrasının kuruluşunun altında da yine parantez içinde devlete geçiş tarihi verilmiştir. Avrupa’da örneğin Almanya’da devlet ve çeşitli kurumlar tarafından desteklenen toplam orkestra sayısının 145 olduğu düşünülürse Türkiye gibi nüfusu olan bir ülkede toplam senfonik orkestra sayısının 19 olması oldukça düşük bir sayıdır. Uluslararası düzeyde müzik kültürünün oluşabilmesi için daha fazla sayıda senfoni orkestrasının kurularak devlet tarafından desteklenmesi gereklidir.

Tablo 2.3.2 Türkiye’deki Özel Senfonik Orkestralar

Adı	Kuruluş Yılı	Web Adresi
Akbank Oda Orkestrası	1992	www.akbanksanat.com
Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrası	1992	www.tekfen.com.tr/filarmoni.asp
Bilkent Senfoni Orkestrası	1993	www.bso.bilkent.edu.tr
Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası	1992 (1999)	www.borusansanat.com
Toplam: 4		

Türkiye’deki toplam 4 özel senfonik orkestranın kuruluş tarihleri ve web adresleri Tablo 2.3.2’de verilmiştir. Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası bu adı almadan önce, Oda Orkestrası adıyla kurulduğu tarih parantez içinde belirtilmiştir. Türkiye’deki özel senfonik orkestra sayısının 4 olması, Avrupa ya da Amerika’daki örneklerine bakıldığında Türkiye nüfusuna göre yeterli olmadığı görülmektedir. Türkiye’deki sivil toplum ve sanayi kuruluşlarının, düşünce ve kültür hayatını etkileyerek örgütleyecek biçimde girişimlerde bulunarak bu tür sanat kurumlarının sayısını hızla yukarıya çekmek için daha fazla çaba göstermeleri ve desteklemeleri gerektiği düşünülmektedir.

Tablo 2.3.3 Türkiye’deki Devlet Opera ve Bale Orkestraları

Adı	Kuruluş Yılı	Web Adresi
Ankara Devlet Opera ve Balesi	1948	https://secure.dobgm.gov.tr/esert/ankara/index.htm
İstanbul Devlet Opera ve Balesi	1970	www.idobale.com
İzmir Devlet Opera ve Balesi	1982	www.izdob.gov.tr
Antalya Devlet Opera ve Balesi	1999	www.antdob.gov.tr
Mersin Devlet Opera ve Balesi	1990	—
Samsun Devlet Opera ve Balesi	2008	www.samdob.com
Toplam: 6		

Türkiye’deki toplam 6 opera ve bale kurumlarının kuruluş tarihleri ve web adresleri Tablo 2.3.3’de verilmiştir. Web adresleri opera ve bale kurumlarının her birinin genel adresi olup, ayrıca opera orkestralarının web adresleri bulunmamaktadır. Mersin Devlet Opera ve Balesinin ise web adresi bulunmamaktadır. Türkiye nüfusuna göre Avrupa ya da Amerika’daki örneklerine bakıldığında 6 operanın varlığının oldukça düşük olduğu söylenebilir. Örneğin Almanya’da opera sayısı yaklaşık 95’tir. Uluslararası düzeyde müzik kültürünün oluşabilmesi için daha fazla sayıda opera orkestrasının kurularak devlet, belediyeler, dernekler ve özel sektör tarafından desteklenmesi beklenmektedir.

Tablo 2.3.4 Türkiye’deki Belediyelere Bağlı Senfonik Orkestralar

Adı	Kuruluş Yılı	Web Adresi
Cemal Reşit Rey İstanbul Senfoni Orkestrası	1995	www.crrks.org
Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası	2002	www.senfoni.eskisehir.bel.tr
Şişli Senfoni Orkestrası	2004	www.sislisymphony.com
Toplam: 3		

Türkiye’deki toplam 3 belediye orkestrasının kuruluş tarihleri ve web adresleri Tablo 2.3.4’te verilmiştir. Bu sayı Türkiye gibi nüfusu olan, gelişmiş bir ülke için, yurt dışındaki Almanya gibi örneklere bakıldığında çok az olduğu düşünülmektedir. Almanya’daki orkestraların bir bölümünü devlet, küçük bir bölümünü dernekler, büyük bir kısmını ise belediye ve eyaletler finanse etmektedir. Türkiye’de de yerel yönetimler tarafından kurulan ve desteklenen senfoni orkestrası sayısının çok daha fazla olması gerektiği söylenebilir.

**Tablo 2.3.5 Türkiye’deki Devlet Senfoni Orkestralarında Görev Yapan
Başkemancılar**

Adı Soyadı	Cinsiyeti	Doğum ve Ölüm Tarihi	Orkestra	Görevi
Vondra Bey	E	?	CSO	Başkemancı
O. Zeki Üngör	E	1880 - 1958	CSO	Başkemancı
Basri Bey	E	?	CSO	Başkemancı
Halil Rifat Onayman	E	1902 - 1968	CSO	Başkemancı
Burhan Duyal	E	1908 - 1968	CSO	Başkemancı
Orhan Borar	E	1910 - 1983	CSO	Başkemancı
A.B. Winkler	E	?	CSO	Başkemancı
Fethi Kopuz	E	1915 - 1996	CSO	Başkemancı
Sedat Ediz	E	1916 - 1965	CSO	Başkemancı
Kenan Kutucuoğlu	E	1922 - 2006	CSO-İzDSO	Başkemancı Yrd.-Başkemancı
Ulvi Yücelen	E	1925 - 2004	CSO	1. Başkemancı
Oktay Dalaysel*	E	1938	CSO	1. Başkemancı
Cengiz Özkök*	E	1940	CSO	2. Başkemancı
K.Murat Tamer*	E	1952	CSO	3. Başkemancı
Semih Argeşo*	E	1916	İDSO	Başkemancı
Güliden Turalı	K	1935 - 2002	İDSO	Başkemancı
Yusuf Güler Aksöz *	E	1936	CSO-İDSO	Başkemancı
Şafak Tanyel	K	1945	İDSO	Başkemancı Yardımcısı
Ayşe Özbekligil	K	1960	İDSO	Başkemancı Yardımcısı
Cemil Günçer	E	1952	İzDSO	Başkemancı Yardımcısı

Şebnem Edgü	K	1961	İzDSO	Başkemancı Yardımcısı
Sema Korkut	K	1967	İzDSO	2. Başkemancı
Kartal Akıncı	E	1968	İzDSO	1. Başkemancı
Deniz Özasker	K	1978	İzDSO	3. Başkemancı
Toplam: 24				

Türkiye’deki Devlet Senfoni Orkestralarında kuruluşlarından günümüze görev yapan toplam 24 başkemancının adı-soyadı, cinsiyeti, doğum ve ölüm tarihleri, orkestraları ve görevleri Tablo 2.3.5’te orkestralarına ve doğum tarihlerine göre sıralanarak gösterilmiştir. Emekli durumda bulunan başkemancılar isimlerinin yanına (*) işareti konularak gösterilmiştir. 24 başkemancıdan 18’inin cinsiyeti erkek, 6’sının kadındır. CSO’da 15 kişi, İDSO’da 5 kişi, İzDSO’da 6 kişi başkemancılık görevini üstlenmiş, bunlardan Kenan Kutucuoglu hem CSO hem de İzDSO’da, Yusuf Güler Aksöz CSO ve İDSO’da, Ayşe Özbekligil İzDSO ve İDSO’da görev yapmışlardır.

Tablo 2.3.6 Türkiye’deki Özel Senfonik Orkestralarda Görev Yapan Başkemancılar

Adı Soyadı	Cinsiyeti	Doğum ve Ölüm Tarihi	Orkestra	Görevi
Hakan Şensoy	E	1968	Akbank Oda Orkestrası	Başkemancı
Anatoli Bazhenov	E	1945	K.Tekfen Filarmoni Orkestrası	Başkemancı
Sarvar Ganiev	E	1937	BSO	Başkemancı
Togrul Ganiev	E	1965	BSO	Başkemancı Yardımcısı

İrina Nikotina	K	1959	BSO	Başkemancı Yardımcısı
Erkin Onay	E	1976	BSO	Başkemancı
Şafak Tanyel	K	1945	Borusan İ.Filarmoni Orkestrası	Başkemancı
Pelin Halkacı	K	1975	Borusan İ.Filarmoni Orkestrası	Başkemancı
Toplam: 8				

Türkiye’de özel senfonik orkestralarda görev yapan toplam 8 başkemancının adı-soyadı, cinsiyeti, doğum ve ölüm tarihleri, orkestraları ve görevleri Tablo 2.3.6’da orkestralarına ve doğum tarihlerine göre sıralanarak gösterilmiştir. 8 başkemancıdan 5’inin cinsiyeti erkek, 3’ünün kadındır. Akbank Oda Orkestrasında 1, Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrasında 1, BSO’da 4, Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasında 2 kişi başkemancılık görevini üstlenmiştir.

Tablo 2.3.7 Türkiye’deki Devlet Opera ve Bale Orkestralarında Görev Yapan Başkemancılar

Adı Soyadı	Cinsiyeti	Doğum ve Ölüm Tarihi	Orkestra	Görevi
Igor V. Soloduev	E	1918 - ?	ADOB	Başkemancı
İlhan Özsoy	E	1925 - 1985	ADOB	Başkemancı
Nuri Halil Çeken	E	1933 - 1995	ADOB	Başkemancı
Azad Aliyev	E	?	ADOB	Başkemancı
Sarvar Ganiev	E	1937	ADOB	Başkemancı

Togrul Ganiev	E	1965	ADOB	Başkemancı Yardımcısı
Tayfun Bozok	E	1955	ADOB	Başkemancı
Erkin Onay	E	1976	ADOB	Başkemancı
Aslı Özsoy Körner	K	1974	ADOB	Başkemancı Yardımcısı
Deniz K. Aydın	K	1977	ADOB	Başkemancı Yardımcısı
Ergün Tekinson	E	1936 - 2001	İDOB	Başkemancı
Saim Akçıl	E	1940	İDOB	Başkemancı
Olexander Samoylenko	E	1968	İDOB	Başkemancı
Seda Subaşı	K	1970	İDOB	Başkemancı
Kenan Kutucuoğlu	E	1922 - 2006	İzDOB	Başkemancı-Sözleşmeli
Lalecan Özay	K	1966	İzDOB	Başkemancı Yardımcısı
Kemal Tören	E	1967	İzDOB	Başkemancı Yardımcısı
Zülfiye Seçkin	K	1950	MDOB	Başkemancı
Marina Kvlividze	K	1961	MDOB	Başkemancı
Zeynep Işık	K	1968	ANTDOB	Başkemancı
Barış Ögüt	E	1975	ANTDOB	Başkemancı Yardımcısı
Toplam: 21				

Türkiye’deki opera orkestralarında görev yapan toplam 21 başkemancının adı-soyadı, cinsiyeti, doğum ve ölüm tarihleri, orkestraları ve görevleri Tablo 2.3.7’de orkestralarına ve doğum tarihlerine göre sıralanarak gösterilmiştir. 21 başkemancıdan 15’inin cinsiyeti erkek, 6’sının kadındır. ADOB Orkestrasında 10, İDOB Orkestrasında 4, İzDOB Orkestrasında 3, MDOB Orkestrasında 2, ANTDOB Orkestrasında 2 kişi başkemancılık görevini üstlenmiştir.

Tablo 2.3.8 Türkiye’deki Belediyelere Bağlı Senfonik Orkestralarda Görev Yapan Başkemancılar

Adı Soyadı	Cinsiyeti	Doğum ve Ölüm Tarihi	Orkestra	Görevi
Hakan Şensoy	E	1968	CRR	Başkemancı
Pelin Halkacı	K	1975	CRR	Başkemancı
Elif Tarakçı Akyar	K	1971	CRR	Başkemancı
Seda Subaşı	K	1970	Şişli Senfoni	Başkemancı
Tuğçe Kayadibi	K	1980	EBBSO	Başkemancı Yardımcısı
Mine Kurt	K	1983	EBBSO	Başkemancı Yardımcısı
Toplam: 6				

Türkiye’de belediyelere bağlı senfonik orkestralarda görev yapan toplam 6 başkemancının adı-soyadı, cinsiyeti, doğum ve ölüm tarihleri, orkestraları ve görevleri Tablo 2.3.8’de orkestralarına ve doğum tarihlerine göre sıralanarak gösterilmiştir. 6 başkemancıdan 5’inin cinsiyeti kadın, 1’inin erkektir. CRR Senfoni Orkestrasında 3, Şişli Senfoni Orkestrasında 1 kişi başkemancılık, EBBSO’da 2 kişi başkemancı yardımcılığı görevini üstlenmiştir.

Tablo 2.3.9 Türkiye’deki Başkemancıların Eğitim Durumu

Adı Soyadı	Lisans		Lisansüstü	
	Yurt içi	Yurt dışı	Yurt içi	Yurt dışı
Vondra Bey	-	X	-	X
O. Zeki Üngör	?	?	?	?
Basri Bey	?	?	?	?
Halil Rıfat Onayman	?	?	-	X
Burhan Duyal	?	?	?	?
Orhan Borar	X	-	-	-

A.B. Winkler	?	?	?	?
Sedat Ediz	?	?	?	?
Fethi Kopuz	X	-	-	X
Kenan Kutucuoğlu	X	-	-	X
Ulvi Yücelen	X	-	-	X
Oktay Dalaysel	X	-	-	X
Cengiz Özkök	X	-	-	X
K.Murat Tamer	X	-	-	-
Semih Argeşo	X	-	-	X
Güliden Turalı	X	-	-	X
Yusuf Güler Aksöz	X	-	-	X
Şafak Tanyel	X	-	-	X
Ayşe Özbekligil	X	-	-	X
Kartal Akıncı	X	-	-	-
Sema Korkut	X	-	-	-
Deniz Özasker	X	-	-	-
Şebnem Edgü	X	-	-	-
Cemil Günçer	X	-	-	X
Igor V. Soloduev	-	X	?	?
İlhan Özsoy	X	-	-	X
Nuri Halil Çeken	X	-	-	-
Azad Aliyev	?	?	?	?
Sarvar Ganiev	-	X	-	X

Togrul Ganiev	-	X	-	X
Tayfun Bozok	X	-	-	X
Erkin Onay	-	X	-	X
Aslı Özsoy Körner	X	-	-	X
Deniz K. Aydın	X	-	-	X
Ergün Tekinson	X	-	-	X
Saim Akçıl	X	-	-	-
Olexander Samoylenko	-	X	-	X
Seda Subaşı	X	-	-	X
Lalecan Özay	X	-	-	-
Kemal Tören	X	-	-	-
Zülfiye Seçkin	-	X	-	X
Marina Kvlividze	-	X	-	X
Zeynep Işık	X	-	-	X
Barış Öğüt	X	-	-	-
İrina Nikotina	-	X	-	X
Hakan Şensoy	X	-	X	X
Anatoli Bazhenov	-	X	-	X
Pelin Halkacı	X	-	X	-
Elif Tarakçı Akyar	X	-	X	-
Tuğçe Kayadibi	X	-	-	-
Mine Kurt	X	X	-	-
Toplam: 51				

Türkiye’deki başkemancıların eğitim durumları tablo 3.2.9’da gösterilmiştir. Toplam 51 başkemancıdan 34’ü yurt içinde, 11’i yurt dışında lisans eğitimi; 3’ü yurt içinde, 29’u da yurt dışında lisansüstü eğitimi almıştır. Bu başkemancılardan 10’u yabancı uyrukludur. Kesin bilgilerine ulaşılamayan, farklı eğitimler almış, lisans-lisansüstü eğitimi olmayan başkemancılar (?) soru işareti ile belirtilmiştir.

Tablo 2.3.10 Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Vondra Bey	(?)
Osman Zeki Üngör	1900/1901/1902 - 1917
Basri Bey	1917 - ?
Halil Rıfat Onayman	1920 - ?
Burhan Duyal	? – 1963
Orhan Borar	1940’lı yıllar - 1951
Adolph B. Winkler	1936 - 1937
Sedat Ediz	1938 (?) - 1965
Fethi Kopuz	1964 - 1967
Kenan Kutucuoğlu	1961 - 1975
Ulvi Yücelen	1962 - 1976
Yusuf Güler Aksöz*	1969 - 1975
Oktay Dalaysel*	1969 - 2003
Cengiz Özkök*	1976 - 2004
Murat Tamer*	1983 - 2005
Toplam: 15	

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların görev süreleri Tablo 2.3.10’da gösterilmiştir. Toplam 15 kişi CSO’da başkemancılık görevi yapmış, bunlardan Osman Zeki Üngör’ün ve Orhan Borar’ın başkemancılığa başlama tarihleri yaklaşık olarak gösterilmiş, bilinmeyen tarihler soru işareti (?) ile belirtilmiştir. Tabloya göre CSO’da Murat Tamer emekli olduktan sonra başkemancılık yapmaya devam eden sanatçı yoktur. Emekli durumda bulunan sanatçılar (*) işaretiyle belirtilmiştir. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.11 İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Semih Argeşo*	1944 - 1982
Güliden Turalı	1972 - 2002
Yusuf Güler Aksöz*	1975 - 2002
Şafak Tanyel	1993 -
Ayşe Özbekligil	1993 -
Toplam: 5	

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların görev süreleri Tablo 2.3.11’de gösterilmiştir. Toplam 5 kişi İDSO’da başkemancılık görevi yapmış, Semih Argeşo ve Yusuf Güler Aksöz emekli olmuş, Şafak Tanyel ve Ayşe Özbekligil görevlerine devam etmektedirler. Emekli durumda bulunan sanatçılar (*) işaretiyle belirtilmiş, isimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.12 İzmir Devlet Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Kenan Kutucuoğlu	1975 - 1978
Cemil Günçer	1981 -
Ayşe Özbekligil	1992 - 1993
Şebnem Edgü	1994 -
Kartal Akıncı	1995 -
Sema Korkut	1997 -
Deniz Özasker	2006 -
Toplam: 7	

İzmir Devlet Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların görev süreleri Tablo 2.3.12’de gösterilmiştir. Toplam 7 kişi İzDSO’da başkemancılık görevi yapmış, Cemil Günçer, Şebnem Edgü, Kartal Akıncı, Sema Korkut ve Deniz Özasker görevlerine devam etmektedirler. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.13 Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
İlhan Özsoy	1972 - 1985
Nuri Halil Çeken	1985 - 1995
İgor Vasilyevich Soloduev	(?)
Azad Aliyev	(?)

Togrul Ganiev	1990 - 1993
Tayfun Bozok	1997 -
Aslı Özsoy Körner	2001 -
Erkin Onay	2007 -
Deniz Karakelle Aydın	2007 -
Toplam:10	

Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların görev süreleri Tablo 2.3.13'te gösterilmiştir. Toplam 10 kişi ADOB Orkestrasında başkemancılık görevi yapmış, görev süreleri bilinmeyen kişiler soru işareti (?) ile belirtilmiştir. Tayfun Bozok, Aslı Özsoy Körner, Erkin Onay ve Deniz Karakelle Aydın görevlerine devam etmektedirler. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.14 İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Saim Akçıl	1971 - 1973
Ergün Tekinson	1979 - 2001
Seda Subaşı	1992 -
Olexander Samoylenko	1999 -
Toplam: 4	

İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların görev süreleri Tablo 2.3.14'te gösterilmiştir. Toplam 4 kişi İDOB Orkestrasında başkemancılık görevi

yapmış, Seda Subaşı ve Olexander Samoylenko görevlerine devam etmektedirler. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.15 İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Kenan Kutucuoğlu	1985 - ?
Lalecan Özay	1989 -
Kemal Tören	1992 -
Toplam: 3	

İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların görev süreleri Tablo 2.3.15’de gösterilmiştir. Toplam 3 kişi İzDOB Orkestrasında başkemancılık görevi yapmış, Kenan Kutucuoğlu sözleşmeli olarak başkemancılık yapmış, hangi tarihte görevi bıraktığı bilgisine ulaşılamamıştır. Lalecan Özay ve Kemal Tören başkemancı yardımcılığı görevlerine devam etmektedirler. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.16 Mersin Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Zülfiye Seçkin	1991 - 2000
Marina Kvividze	2002 -
Toplam: 2	

Mersin Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların görev süreleri Tablo 2.3.16’da gösterilmiştir. Toplam 2 kişi MDOB Orkestrasında başkemancılık görevi yapmış, bu görevi Marina Kvlividze sürdürmektedir. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.17 Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Zeynep Işık	1999 -
Barış Öğüt	2009 -
Toplam: 2	

Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasındaki başkemancıların görev süreleri Tablo 2.3.17’de gösterilmiştir. Toplam 2 kişi ANTDOB Orkestrasında başkemancılık yapmakta; Zeynep Işık başkemancı, Barış Öğüt başkemancı yardımcısı olarak görevlerini sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.18 Akbank Oda Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Hakan Şensoy	1992 -
Toplam: 1	

Akbank Oda Orkestrasında 1 başkemancı vardır ve bu göreve Hakan Şensoy devam etmektedir. Göreve başlama tarihi Tablo 2.3.18’de gösterilmiştir.

Tablo 2.3.19 Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Anatoli Bazhenov	1992 -
Toplam: 1	

Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrasında 1 başkemancı vardır ve bu göreve Anatoli Bazhenov devam etmektedir. Göreve başlama tarihi Tablo 2.3.19’da gösterilmiştir.

Tablo 2.3.20 Bilkent Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Sarvar Ganiev	1993 -
Togrul Ganiev	1993 -
Irina Nikotina	1993 -
Erkin Onay	2004 - 2007
Toplam: 4	

Bilkent Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların görev tarihleri Tablo 2.3.20’de gösterilmiştir. Toplam 4 kişi BSO’da başkemancılık görevi yapmış, bu görevi Sarvar Ganiev, Togrul Ganiev ve Irina Nikotina sürdürmektedir. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.21 Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Şafak Tanyel	1993 - 2007
Pelin Halkacı	1999 -
Toplam: 2	

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Tarihleri Tablo 2.3.21’de gösterilmiştir. Toplam 2 kişi Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasında başkemancılık görevi yapmış, bu görevi Pelin Halkacı sürdürmektedir. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 2.3.22 Cemal Reşit Rey İstanbul Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Pelin Halkacı	1995 - 1999
Hakan Şensoy	2000 -2003
Elif Tarakçı Akyar	2002 -
Toplam: 3	

Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların görev tarihleri Tablo 2.3.22’de gösterilmiştir. Toplam 3 kişi CRR Orkestrasında başkemancılık görevi yapmış, bu görevi Elif Tarakçı Akyar sürdürmektedir. İsimler başkemancılığa başlayış tarihlerine göre sıralanmıştır.

**Tablo 2.3.23 Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrasındaki
Başkemancıların Görev Süreleri**

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Mine Kurt	2007 -
Tuğçe Kayadibi	2007 -
Toplam: 2	

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların görev tarihleri Tablo 2.3.23’de gösterilmiştir. Toplam 2 kişi; Mine Kurt ve Tuğçe Kayadibi EBBSO’da başkemancı yardımcılığı görevini sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.24 Şişli Senfoni Orkestrasındaki Başkemancıların Görev Süreleri

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Tarihler
Seda Subaşı	2004 -
Toplam: 1	

Şişli Senfoni Orkestrasında 1 başkemancı vardır ve bu göreve Seda Subaşı devam etmektedir. Göreve başlama tarihi Tablo 2.3.24’te gösterilmiştir.

Tablo 2.3.25 Şeflik Yapmış Olan Başkemancılar

Adı Soyadı	Görev Yaptığı Orkestra
Osman Zeki Üngör	CSO
Halil Rıfat Onayman	CSO
Orhan Borar	CSO
Sedat Ediz	CSO
Fethi Kopuz	CSO
İgor Vasilyevich Soloduev	ADOB
Yusuf Güler Aksöz	İDSO
Saim Akçıl	İDOB
Sarvar Ganiev	BSO
Hakan Şensoy	AKBANK-CRR
Toplam: 10	

Şeflik yapmış olan başkemancılar, bağlı oldukları orkestralar ile birlikte Tablo 2.3.25’te gösterilmiştir. 51 başkemancıdan toplam 10 kişi başkemancılığın yanı sıra şeflik de yapmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen sonuçlar gösterilmiş ve ayrıca öneriler geliştirilmiştir.

Araştırmanın bulguları ışığında varılan sonuçlar şunlardır:

Tablo 2.3.1'den elde edilen bulgulara göre Türkiye'deki devlet senfoni orkestrası sayısı 6'dır. Türkiye'deki en eski devlet senfoni orkestrası Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası (1826)'dır. En son kurularak devlete bağlanan devlet orkestrası ise Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası (1999)'dır.

Tablo 2.3.2'den elde edilen bulgulara göre Türkiye'deki özel senfonik orkestraların sayısı 4'tür ve 1992 yılından başlayarak kuruldukları görülmektedir.

Tablo 2.3.3'den elde edilen bulgulara göre, Türkiye'deki devlet opera ve bale orkestrası sayısı 6'dır. Türkiye'deki en eski devlet opera ve bale kurumu Ankara Devlet Opera ve Balesi (1948), en yenisi ise Samsun Devlet Opera ve Balesi (2008)'dir.

Tablo 2.3.4'ten elde edilen bulgulara göre Türkiye'deki belediyelere bağlı senfonik orkestra sayısı 3'tür. Bunlardan ilk kurulanı Cemal Reşit Rey İstanbul Senfoni Orkestrası (1995), son kurulanı da Şişli Senfoni Orkestrası (2004)'dir.

Tablo 2.3.5'ten elde edilen bulgulara göre Türkiye'deki devlet senfoni orkestralarında görev yapan başkemancı sayısı 24'tür. 24 kişiden 18'inin cinsiyeti erkek, 6'sının kadındır. CSO'da 15 kişi, İDSO'da 5 kişi, İzDSO'da 6 kişi başkemancılık görevini üstlenmiştir. Bunlardan 3'ü iki ayrı orkestrada görev yapmıştır.

Tablo 2.3.6'dan elde edilen bulgulara göre Türkiye'deki özel senfonik orkestralarda görev yapan başkemancı sayısı 8'dir. 8 kişiden 5'inin cinsiyeti erkek, 3'ünün kadındır.

Tablo 2.3.7’den elde edilen bulgulara göre Türkiye’deki devlet opera ve bale orkestralarında görev yapan başkemancı sayısı 21’dir. 21 kişiden 15’inin cinsiyeti erkek, 6’sının kadındır.

Tablo 2.3.8’den elde edilen bulgulara göre Türkiye’deki belediyelere bağlı senfonik orkestralarda görev yapan başkemancı sayısı 6’dır. 6 kişiden 5’inin cinsiyeti kadın, 1’i erkektir.

Tablo 2.3.9’dan elde edilen bulgulara göre Türkiye’deki senfonik orkestralarda görev yapan toplam 51 başkemancı bulunmaktadır. 51 başkemancıdan 34’ü yurt içinde, 11’i yurt dışında lisans eğitimi, 3’ü yurt içinde, 29’u da yurt dışında lisansüstü eğitimi almıştır. Bu başkemancılardan 10’u yabancı uyrukludur. Osman Zeki Üngör, Basri Bey, Halil Rifat Onayman, Burhan Duyal, A.B. Winkler, Sedat Ediz, Igor Soloduev ve Azad Aliyev’in eğitimlerinin kesin bilgilerine ulaşılammış ya da lisans-lisansüstü eğitimi almamışlardır.

Tablo 2.3.10’dan elde edilen bulgulara göre Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 15’tir. 2005 yılında Murat Tamer’in emekli olmasından sonra, CSO’da resmi olarak bu görevi üstlenen sanatçı bulunmamaktadır. CSO’daki keman sanatçılarından bu görevi isteyenler dönüşümlü olarak başkemancılık yapmaktadırlar.

Tablo 2.3.11’den elde edilen bulgulara göre İstanbul Devlet Senfoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 5’tir. Şafak Tanyel ve Ayşe Özbekligil başkemancı yardımcılığı ünvanıyla görevlerini sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.12’den elde edilen bulgulara göre İzmir Devlet Senfoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 7’dir. Günümüzde 5 kişi; 1. Başkemancı Kartal Akıncı, 2. Başkemancı Sema Korkut, 3. Başkemancı Deniz Özasker, Başkemancı Yardımcıları Şebnem Edgü ve Cemil Günçer olmak üzere görevlerini sürdürmektedirler. Resmi başkemancı ve yardımcı sayısı kadro olarak tam ve olması gerektiği gibidir.

Tablo 2.3.13’ten elde edilen bulgulara göre Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 10’dur. Günümüzde 2 başkemancı ve 2

yardımcısı olmak üzere 4 kişi; Tayfun Bozok, Erkin Onay, Aslı Özsoy Körner ve Deniz Karakelle Aydın bu görevi sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.14'ten elde edilen bulgulara göre İstanbul Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 4'tür. 1 başkemancı ve 1 yardımcı olmak üzere 2 kişi; Olexander Samoylenko ve Seda Subaşı bu görevi sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.15'ten elde edilen bulgulara göre İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 3'tür. 2 başkemancı yardımcısı; Lalecan Özay ve Kemal Tören bu görevi sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.16'dan elde edilen bulgulara göre Mersin Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 2'dir. Günümüzde Marina Kvlividze bu görevi sürdürmektedir.

Tablo 2.3.17'den elde edilen bulgulara göre Antalya Devlet Opera ve Balesi Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 2'dir ve Zeynep Işık başkemancı, Barış Öğüt başkemancı yardımcısı olarak görevlerini sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.18'dan elde edilen bulgulara göre Akbank Oda Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 1'dir ve Hakan Şensoy bu görevi sürdürmektedir.

Tablo 2.3.19'dan elde edilen bulgulara göre Karadeniz Tekfen Filarmoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 1'dir ve günümüzde bu göreve Anatoli Bazhenov devam etmektedir.

Tablo 2.3.20'den elde edilen bulgulara göre Bilkent Senfoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 4'tür. Günümüzde Sarvar Ganiev başkemancı, Togrul Ganiev ve Irina Nikotina başkemancı yardımcısı olarak bu görevi sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.21'den elde edilen bulgulara göre Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 1'dir ve günümüzde Pelin Halkacı Akın bu göreve devam etmektedir.

Tablo 2.3.22'den elde edilen bulgulara göre Cemal Reşit Rey Senfoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 3'tür ve bu görevi günümüzde Elif Tarakçı Akyar sürdürmektedir.

Tablo 2.3.23'den elde edilen bulgulara göre Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 2'dir. Günümüzde bu görevi başkemancı yardımcısı olarak Mine Kurt ve Tuğçe Kayadibi sürdürmektedirler.

Tablo 2.3.24'den elde edilen bulgulara göre Şişli Senfoni Orkestrasında görev yapan başkemancı sayısı 1'dir ve günümüzde Seda Subaşı bu göreve devam etmektedir.

Tablo 2.3.25'den elde edilen bulgulara göre aynı zamanda şeflik de yapmış olan başkemancı sayısı 10'dur.

Bu orkestraların dışında Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası, Antalya Devlet Senfoni Orkestrası, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası ve Samsun Devlet Opera ve Balesi Orkestrasının henüz resmi başkemancısı bulunmamaktadır. Bu görevi gönüllü olan keman sanatçıları dönüşümlü olarak üstlenmektedirler.

Görüşlerine başvuru alan başkemancıların, yöneltilen sorulara verdikleri cevaplar ışığında varılan sonuçlar şöyledir:

Başkemancı; orkestranın lideri, sorumlusu ve sözcüsüdür. Aynı zamanda şefin de sözcüsü, sağ kolu, asistanı gibidir. Şeften sonra gelen ikinci kişidir. Orkestra ve şef arasındaki iletişimi, diyalogu ve dengeyi sağlar, aralarındaki köprüdür.

Başkemancı şefin yorum olarak istediğini doğru olarak algılayabilmeli, orkestraya doğru şekilde yansıtabilmelidir. Orkestra şefi ile işbirliği ve bilgisel birliktelik, orkestranın ihtiyaç duyduğu güvenin temel taşıdır. Prova ve konserlerde sanat disiplininin, konsantrasyonunun en iyi şekilde sağlanması açısından şefin en büyük yardımcısı, yetkilisi ve sorumlusudur. Orkestranın genel tonu ve ses birliği konusunda orkestra şefi ile birlikte birinci derecede sorumludur. Şefin yükünü oldukça azaltır ve anlaşılabilmeleri önemlidir. Orkestra şefinin katılamadığı bazı zorunlu durumlarda provaları gerçekleştirebilir.

Tayfun Bozok ve Lalecan Özay başkemancıyı bir tren katarının lokomotifine, Zeynep Işık bir geminin ikinci kaptanına, Semih Argeşo bir ordudaki kurmay başkanına, Erkin Onay ise antrenör yardımcısına benzetmişlerdir. Ayrıca Oktay Dalaysel ve Kartal Akıncı'nın belirttiği gibi sporculara da benzetilebilir. Sürekli formda olmak için ömür boyu çalışmak gereklidir. Düzenli çalışmamak, çalışmayı bir hafta bile bırakmak eski formu sağlamak için yeniden 1 aylık fazladan çalışma yapmayı gerektirir.

Başkemancının diğer üyelerden daha fazla sorumluluğu vardır. Zamanında provaya başlanmasını, prova ve konser öncesinde ayrıntılı bir akort yapılmasını sağlar. Gerekğinde grup çalışması isteyebilir ve gerçekleştirilmesini düzenleyebilir. Aynı zamanda orkestranın sanat kurulu üyesidir. Yıllık konser programlarıyla ilgili sanatsal düşüncelerini, şef ve solistlerle ilgili görüşlerini iletir. Yaylı çalgıların oturuş düzenine karar verir, orkestraya giriş ya da kademe sınavlarında bulunarak sınava girenlerle ilgili düşüncesini söyler ve not vererek değerlendirmeye katılır. Opera orkestralarında ise not verme yetkisi yoktur. Yönetmeliğin tanıdığı yetkiyle, gerekli gördükleri durumlarda keman grubundaki stajyer ya da grup sanatçıları yanlarına alarak deneyim kazanmalarını sağlarlar.

Başkemancı aşamalı olarak, komisyon önünde yapılan sınavlar dizisinden geçerek bu ünvanı alır. Bu sınavlar dizisi CSO yönetmeliğinde belirtildiği üzere; stajyerlik sınavından sonra, birinci derece keman üyeliği, başkemancı yardımcılığı ve başkemancılık sınavları biçiminde gerçekleştirilmektedir. Başkemancı grubunda ve orkestrada en iyi çalıcı durumunda olmalıdır, solistik özellikler taşıması beklenir. Müziği ve çalgısını, çalınacak eserlerin dilini ve stilini çok iyi bilmelidir. İyi bir araştırmacı olması, elinin altında cd-dvd arşivi ve önemli orkestra sololarını kapsayan notaların olması gereklidir. Örnek vermesi gerektiğinde çok iyi bir şekilde çalarak gösterebilmesi, iyi bir keman pedagogu olması gereklidir. Mesleğinde zayıf olan bir başkemancı grubunun kalitesini düşürür, bu da bütün orkestrayı etkiler. Ani program değişikliklerine, bir anda çıkabilecek sololara hazırlıklı, her zaman formda olmalıdır. Solistin gelemmediği, solist bulunamadığı durumlarda onun yerine çıkıp bir konçerto çalabilecek kadar hazır olabilmelidir.

Başkemancılık yapmak, her türlü liderliğin zorluğuyla eşittir. Disiplini sağlayabilen, orkestraya hakim bir kişi olmalıdır. Örnek alınan bir kişi olduğu için işini ciddiye alan, provalara çalışarak gelen bir başkemancı orkestrayı da iyi yönde etkiler, orkestranın standartını yükseltir ya da düşürür. Başkemancı orkestranın temsilcisi, sahnedeki yüzü olarak sürekli göz önündedir ve soloları çaldığı için dinleyici de başkemancı ile özel ve farklı bir bağ kurar.

Başkemancılar sürekli aktif olarak çalışırlar; resital ve oda müziği konserleri, orkestralar eşliğinde solo konserler verir, orkestraların yönetiminde bulunur, öğretmenlik yaparlar. Şeflik yapan başkemancılar da vardır. Ayrıca pek çoğunun cd ve radyo-TV kaydı bulunmaktadır.

Başkemancı orkestraya gelenek getiren, disiplin kuran, toparlayan kişidir. Başkemancının yurt dışında da eğitim görmesi, başka müzik ortamlarını görmek, değerlendirmek ve karşılaştırmak açısından çok önemli ve yararlıdır. Yabancı dil bilmesi gereklidir. Başkemancılık; biraz doğuştan, içten gelen bir yetenektir, pek çok şey de sahne deneyimiyle öğrenilir. İletişim yeteneği yüksek, yeniliklere açık, rahat bir yapıda olmanın yanı sıra, ikna gücü yüksek, saygın bir kişiliği olmalıdır. Orkestradaki diğer grupları ya da solistleri çok iyi dinleyerek takip edebilmelidir. Ayrıca orkestranın her türlü sorunu ile yakından ilgilenerek gerekli kişileri ve yerleri konular hakkında orkestra sözcüsü olarak bilgilendirmeli, orkestra üyelerinin özlük haklarını orkestra adına savunabilmelidir.

Başkemancı, çok kritik zamanlarda orkestrayı şefin hatalarından bile kurtarabilmelidir. Şefler gelip geçici ancak başkemancılar kalıcıdır. Başkemancı provalarda yapıcı eleştirilerde bulunmalı, yetkisini kötüye kullanmamalıdır. Tatlı bir politikası olmalı, ilişkilerini dengede tutmalı, uzlaştırıcı, motive edici bir tavrı olmalı, orkestrayı kucaklayan bir yapıda olmalıdır.

Her hafta başkemancılık yapmak büyük bir risktir; bazen insanın dikkati dağınık, sıkıntısı ya da hastalığı olabilir. Bu yüzden başkemancılar sezon içindeki haftaları aralarında paylaşırlar. Ayrıca bir başkemancı hiçbir zaman dinlenemez. Bir hafta izinli bile olsa o haftayı bir sonraki haftanın programına çalışarak, öğretmenlik yapıyorsa

derslerine de devam ederek geçirir. Prova bittikten sonra yay yazmak için birkaç saat daha vakit ayırması gerekir. Yaz tatilinde de teknik kurulda olduğu için toplantılara katılması gerekebilir.

Bir başkemancı konser ya da provada gününde değilse, orkestradakilerin dikkatini hemen çeker ve onları da olumsuz yönde etkileyebilir. Başkemancılık stresli bir iştir, eserlerin sorumluluğunu başta orkestraya karşı taşır. Orkestra partisini çalarken bir anda çıkan soloya uyum sağlamak; solist gibi çalmak, solo bittiğinde orkestra partisini çalmaya tekrar geri dönmek, durumunu sürekli değiştirmek zorunda olmak kolay değildir. Çalış şekli, kemanın tonunu değişen duruma göre ayarlamak gerekir. Başkemancı bir temsil ya da konsere, özellikle de soloları varsa 2-3 saat önceden gitmesi gerekir. Zorluklarına karşın bu görevi yapanlar için gurur ve mutluluk kaynağıdır.

Türkiye’de senfonik orkestralarda görev yapan başkemancıların, bulunduğu kurumlardaki hizmetleri, aldıkları yüksek sorumluluklar, yaptıkları sanatsal çalışmalar ve sağladıkları önemli katkılar ile, Türk müzik kültürü içinde önemli bir yere sahip oldukları görülmüştür.

Araştırmanın sonuçları ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

Türkiye’deki senfonik orkestraların sayısının, Türkiye’nin nüfusuna ve yerleşim birimlerine oranla oldukça az sayıda olduğu görülmüştür. Gelişmiş ülkelerdeki örneklerinde olduğu gibi, uluslararası düzeyde müzik kültürünün oluşabilmesi ve gelişebilmesi için senfoni orkestrası ya da opera gibi bu tür sanat kurumlarının hızla artması gerekmektedir. Bunun için devletin, yerel yönetimlerin, sivil toplum ve sanayi kuruluşlarının girişimlerde bulunarak, bu kurumların sayılarını hızla arttırmak için daha fazla çaba göstermeleri ve desteklemeleri gerektiği düşünülmektedir.

Türkiye’nin en eski orkestrası olan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasıyla birlikte, daha yeni kurumlar olan Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası, Antalya Devlet Senfoni Orkestrası, Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası ve Samsun Devlet Opera ve Balesi Orkestrasının resmi başkemancıları yoktur. Kimi orkestralarda ise başkemancı kadrosu olmakla birlikte sınav açılmadığı ya da o kadroya başvurmaya istekli kişiler olmadığı

için kadrolar işler hale getirilememektedir. Boş durumda bekleyen kadrolar sınav açılarak işler hale getirilmeli ve kadro olmayan orkestralara da başkemancı ve başkemancı yardımcısı kadroları sağlanmalıdır.

Orkestralarda bulunan 3 başkemancı ve 2 başkemancı yardımcısı kadrosunda en az 2 başkemancı bulunması ve başkemancıların kendilerinden sonra gelecek olan daha genç sanatçıları yetiştirmeleri gerekir. Orkestraların daha başarılı düzeyde görev yapabilmeleri için işleyişin böyle olması önemli görülmektedir.

Türkiye’de senfonik orkestralarda görev yapan başkemancılara kadro unvanları ile ilgili olarak herhengi bir ek ücret ödenmemektedir. Bu durumda başkemancı da diğer orkestra yeleri gibi değerlendirilmektedir. Başkemancılığın zorluklarının ve stresinin yanında maaşların aynı olması yüzünden kimse sınava girmemekte, orkestrada sadece keman grubu yesi olmayı tercih etmektedirler. Başkemancılara yaptıkları göreve uygun olarak farklı bir ücret ödenmelidir. Nitekim yurt dışındaki orkestralarda görev yapan başkemancılara yaptıkları göreve uygun olarak önemli sayılabilecek bir fark ile ücret ödendiği ifade edilmiştir.

Bir başkemancının, yaşlılık, sağlık sorunları vb. gibi nedenlerle, performansı düşmeye başladığında, yerini daha genç ve iyi olanlara bırakması hem gereklidir hem de genç sanatçıların gelişimi açısından önemlidir.

KAYNAKÇA

- Ahmadli, Hatıra, *Sarvar Ganiev Büyük İnsan, Büyük Sanatkar, Büyük Dost*, Çaşıoğlu Yayınları, Bakü, 2003.
- Aktüze, İrkin, *Müziği Anlamak-Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*, Pan Yayıncılık, 2.Basım, İstanbul, 2004.
- Altar, Cevad Memduh, *Sanat Yolculukları*, Pan Yayıncılık, İstanbul, 2006.
- Çalgan, Koral, *Duyuşlar Ulvi Cemal Erkin*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2. Basım, Ankara, 2001.
- Ergen, Demet, *Yabancı Uruklu Keman Eğitimcilerinin Türk Müzik Eğitimine Katkıları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, UÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2004.
- Heiles, Anne Mischakoff, *America's Concertmasters*, Harmonie Park Press, Michigan, 2007.
- Jacobs, Arthur, *Dictionary of Music*, Pinguin Books, Sixth Edition, England, 1997.
- Kaygısız, Mehmet, *Müzik Tarihi-Başlangıcından Günümüze Müziğin Evrimi*, Kaynak Yayınları, 2. Basım, İstanbul, 2004.
- Koptagel, Yüksel, "Orkestra ve Şefi", *Orkestra Dergisi*, Sayı 137, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1985.
- Kurtaslan, Zafer, "Türk Keman Okulunun Oluşum Süreci ve Temsilcileri", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, <http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr/dergi26.htm>, Sayı 26, Konya, 2009.
- Kütahyalı, Önder, "İzmir Devlet Opera ve Balesi Kuruluşu ve İlk Yılı", *Orkestra Dergisi*, Sayı 123, Yenilik Basımevi, İstanbul, 1983.
- Menuhin, Yehudi, *The Violin*, Flammarion, France, 1996.
- Mimaroglu, İlhan, *Müzik Tarihi*, Varlık Yayınları, 7. Basım, İstanbul, 2006.

- Munch, Charles, *Ben Bir Orkestra Şefiyim*, Afa Yayınları, İstanbul, 1990.
- Özasker, Ancan, *Muzika-i Humayun'dan Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasına*, BoyutYayın Grubu, İstanbul, 1997.
- Say, Ahmet, *Müzik Ansilopedisi I IV*, Sanem Matbaası, Ankara, 1985.
- _____, *Müzik Ansiklopedisi I-III*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, Ankara, 2005.
- _____, *Müzik Nedir, Nasıl Bir Sanattır?*, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2008.
- _____, *Müzik Sözlüğü*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 2. Basım, Ankara, 2005.
- _____, *Müzik Tarihi*, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 6. Basım, Ankara, 2006.
- _____, *Türkiye'nin Müzik Atlası*, Borusan Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1998.
- Sezgin, Özer, “Prof.Özer Sezgin’in 21.01.2002’de AKM’de Gülden Turalı İçin Yaptığı Konuşma”, *Orkestra Dergisi*, Sayı 327, Yenilik Basımevi, İstanbul, 2002.
- Sözer, Vural, *Müzik Ansiklopedik Sözlük*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1996.
- Wade, Max – Thompson, Matthews and Wendy, *The Encyclopedia of Music*, Barns and Noble Books, New York, 2004.
- www.akbanksanat.com
- www.antdob.gov.tr
- www.borusansanat.com
- www.bso.bilkent.edu.tr
- www.crrks.org
- www.cso.gov.tr
- www.cukurovasenfoni.org
- http://en.wikipedia.org
- www.idobale.com
- www.idso.gov.tr
- www.izdob.gov.tr

www.izdso.gov.tr

<http://www.merfest.org/katilansanaticilar/sexet.asp>

<http://persons-info.com/index.php?pid=72523>

www.sislisymphony.com

www.senfonie.eskisehir.bel.tr

www.tekfen.com.tr/filarmoni.asp

EKLER

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Müzik Direktörü Rengim Gökmen I.Keman Esra Gökoğlu Jülide Yalçın Dittgen Ersun Kocaoğlu Bilgehan Erten İnci Kavruk Demet Emekli Mete Yalçın Menevşe Güngördü Özgür Balkız Levent Kardaş Derya Bozok Ahmet Ünal Hüseyin Ulutaş Hasan Niyazi Tura G.Gizem Aytüre Elif Nayman Nevzat Kalender II.Keman Tangör Ertaş Zeynep Erkan Aran Serdar Leblebicioğlu Tuğba Tamer Ebru Davran Yeşim Tirben Özlem Haznedaroğlu Celal Özvuruşkan Ahmet Balamir Neslihan Erten Ezgi Savaşçı Aydın Özkök Nihat Ağdaç Nurperi Yücesoy Özgecan Günöz	Viyola Sumru Güner Selim Öğüt Sibel Şentin Serpil Beşli Nejat Başegmezler Selma Eralp Tezer Boran Murat Cangal Barış Uluçınar Artemis Balkız Opal İpek Beşli Bahadır Başabak Sevcan Aydın Viyolonsel Oğuzhan Kavruk* Tufan Tolga Zeynep Alnıaçık Pervin Sungar Ertuğrul Tanca Şinasi Çilden Çağla Katırcıoğlu Erkan Özbek Onur Şenler Köklü Yiğit Tan İbrahim Aydoğdu Yaz Irmak Kontrbas Tayfun Tümer* Arif Ünal Harun Özbay Aylin Çınar Mehmet Sönmez Oğuz Uçarcı Umur Koçan Hacer Özlü	Flüt A.Aycan Sancar* Songül Özdemir R.Altan Kalmukoğlu Çağlayan Karakelle Obua İrfani Özdemir* Sedat Civelek Çınar Turkan Güzin Bilgen Kaan Civelek Klarnet Bülent Civelek* Atilla Şentin Fethi Günçer Orçun Civelek Fagot Tahsin Arslan Hüseyin Ertuğ Yaman Nuri İrun Gökçen Girici Korno Fazlı Arslan Bekir Çamcı Mustafa Kofalı Utku Ünal Ersun Parlakgöz Serhat Çalışkan Cenk Şahin Trompet Adnan Yıldırım* Cem Sevgi Kutay Maktay Onur Sevgi	Trombon Tuncay Kayış* Ahmet Yıldız Numan Irmak Ekin Eti Tuba Gurur Karadağ Timpani Dinçer Özer Vurmali çalgılar Maral Marlalı Fuat Turan Hakan Yağuş Can Kıyıcı Arp Çağatay Akyol* Piyano,celesta,org Ayşe Ediz
--	--	---	---

*Grup Şefi

Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Müzik Direktörü Winfried Müller I.Keman Tayfun Bozok (1. Başkemancı) Erkin Onay (2. Başkemancı) Aslı Ö. Körner (Başkemancı Yrd.) Deniz K. Aydın (Başkemancı Yrd.) Hasan Arslan Ayşegül Yaylalı Ceyhan Gedik Seda Yıldız Remzi Giray Ergun Çağlar Yeşim Güner Esin Bakırcıoğlu Şenzelita Bayram Ayhan Çağlar Tarlan Gazanferoğlu Sibel Güçlü Nurdemet Altun II.Keman Emel Akçay Özer (Grup Şefi Yrd.) Gülşen İnce Turhan Çimen Nilüfer Bayraktar Filiz Cansever Meltem Tolga Efser Akman Dilek Ergin Bengi Akova Ümmiye Özdem Göknur Özkaya	Viyola Sevgi Kulez Buket Öztekin Melda Sak Murat Gedikli Ercan Gören Yasemin Gören Banu G. Köker Hilal Ovacık Dilruba Kalmukoğlu Pelin Alaybeyi Serkan Feyman Viyolonsel Erdoğan Davran Cüneyt Balkız Arzu Sugüneş Nazlı Tazebay Hande Ulutaş Demet Kıyıcı Ayşegül Duran Güldal Sargutan Sevinç Ali Bekir Dinçer Kontrbas Yalçın Özen (Grup Şefi Yrd.) Özgür Uluçınar Mert Nayan Şakir Özdemir Flüt Orhan Feyman Tomris Bilgin Yaprak Oktay Zeynep Ünver Aytuğ Oral Gökhan Ünsal	Obua Nuri Köker (Grup Şefi Yrd.) Ayberk Güçlü Gülray Ülgentürk Taner Demir Ulaş Yurtoğlu Noyan Aydaş Klarnet Ferhat Göksel (Grup Şefi) Fahrettin Ünal Bertan Öngören Gültekin Ulutaş Bora Akyol Mustafa Alpaslan Ferda Özkazanç Fagot Sefa Erşahin (Grup Şefi) Engin Güngördü Belgin Uzer Füze Sümer Orhan Güner Levent Aksoy Gülbüz Sertdemir Korno Kaya Güç Alptekin Gültekin Mehmet Arslan Murat Araman Feyzullah Mutlu Barsgan Bayram Müfit Şahbudak	Trompet Ekrem Akkerman Armağan Buharalı Mutlu Özel Balkar Tamuçay Trombon Remzi Buharalı Ünal Algın Bedii Durham Rasih Özkaya Gürel Ünver Meriç Ötenel İbrahim Soysal Tuba Metin Şensoy Timpani-bateri Cem Örnek Yalçın Baygın Tokay Raman Kerem Ergüler İbrahim Öz Tansu Karpınar Soner Özer Arp Müjgan Aydın Özlem Başabak Piyano Duygu Örnek Gökçiçek Tek Yaman Dikener
--	--	--	--

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Şef Naci Özgüç I.Keman Ayşe Özbekligil (Başkemancı Yrd.) Şafak Tanyel (Başkemancı Yrd.) Serap Demirel Nihal Demirhan Betül Kır Nurgül Aktaş Gilda Assa Okan Şamil Toris Uğur Mesut Çınar Ülkü Koper Ercan Erdinç Leyla Berk Ayşe Birden Yetimoğlu Seda Hoşses II. Keman Mürüvvet Atahan (Grup Şefi Yrd.) İffet Tunalı Gülnur Kızılçay Ali İhsan Ünal Kenan Aydın Nilgün Lü Perran Elçin Gülten Çapan Hülya Özalaşar Metin Öztan Aycan Küçüközkan Gaye Süslü Dilcu Mahur Bakan Gülbin Ermutlu	Viyola Ersin Pamukçu (Grup Şefi) Tuba Özkan Sine Urman Tuncer Özpay Ayşegül Ayvazoğlu Selçuk Kundakçı İsmail Temel Mehmet Akkal Hakkı Çakar Çimen Çakar Viyolonsel Hakkı Öztürk (Cello Solisti) Suzan Altınar Ali Arslan Kızılçay Zeynep Eren Sami Öztop Murat Berk Alp Altınar Kent Mete Pınar Duruk Mine Cangal Funda Kasnak Yılmaz Bişer Çağlar Çeliker Kontrbas Engin Titiz (Grup Şefi) Yaz Baltacıgil (Grup Şefi Yrd.) İbrahim Tunca Mustafa Perin Nevra Küçükoğlu Elif Mine Uğursoy	Flüt Günay Çelik (Grup Şefi) Bülent Evcil (Grup Şefi Yrd.) Celal Kara Rengin Ülker Aydın Büke Obua Emin Özistek (Grup Şefi) Sezai Kocabıyık (Grup Şefi Yrd.) Gülşen Negiz Hülya Birol Damla Alizade Klarnet Ayşegül Kirmanoğlu (Grup Şefi) Cevdet Tokkuşoğlu (Grup Şefi Yrd.) Ahmet Kara Serdar Kalafatoğlu Evrin Güvemli Fagot Rafet Kazıl (Grup Şefi) Süleyman Alnitemiz (Grup Şefi Yrd.) Recep Gümüş Nüvit Has Korno Hüseyin Coşkun (Grup Şefi) Ertuğrul Köse (Grup Şefi Yrd.) Sadi Baruh Burak Çağman Ozan Göktan Tuna Erten	Trompet Şenova Ülker (Grup Şefi) Rasim Çapan Erkut Gökgöz Timuçin Abacı Trombon Murat Kirmanoğlu (Grup Şefi Yrd.) Hakkı Şakul Tolga Akkaya Aslı Erşen Tuba Bahtiyar Önder Timpani Yücel Berrak (Grup Şefi) Vurma Sazlar Ayşegül Güvenç Cezmi Başeğmez Bülent Davran Orhan Topçuoğlu Mücahit Akyunak Piyano/Çelesta Ayşe Nil Ülgener Arp Bahar Göksu
--	---	--	---

İstanbul Opera ve Balesi Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Müzik Direktörü Antonio Pirolli I.Keman Oleksandr Samoylenko (Başkemancı) Seda Subaşı (Başkemancı Yrd.) Armağan Yesügey Mate Yesügey Gülten Tangüner Meral Rauf Pınar Özuyunmaz Dolunay Erten Bilge Sönmezler İlknur O. Andersen A. Ceren Gürkan Yonca Aktunç Neval Kasapoğlu Zeynep Demirkan II. Keman Oğuz Ozan Ferdane Çevik Tolga Sevim Mehmet Arda Aslı Ünbay Elif Erdikler Ayşen Tözeniş Ulaş Kurugüllü Murat Anıl Erginöl Ezgi Karasu Hilal Coşkun Viyola Ümit Asyalı Cenk Sökmen Gül Tekinson Sözen Gökarp Şimşek Aysun Sümbüloğlu Müjde Mumcu	Verda Öncü Yelda Cansun Burak Kayan Begüm Başbuğ Viyolonsel Şafak Sökmen İndira Mas Cem Altaş Suzan Çülük Firdevs Burçkin Erim Erdal Mert Gurel Taylan Aygar Burak Ayrancı Kontrbas Pınar Baltacıgil (Grup Şefi Yrd.) H. Sami Menekşe Erdal Akyol Ferheng Bahçevan Metin Irmak Ceren Akcalı Merve Darcan Flüt Yusuf Berrak (Grup Şefi Yrd.) Mehmet Pervez Nuri Karaer Güneş Eseryel Elif Yurdakul Maria Garvrilova Obua Hüsnü Negiz (Grup Şefi Yrd.) Azad Aliev M. Seyid mas Fulya Berrak Özgür Can Özbayer M. Gökçen Taşkiran	Klarnet Feza Çetin (Grup Şefi) Sezgin Unan (Grup Şefi Yrd.) Turgut Aktaş Burcu Kamacı Ecesu Serteser Orhan Doğaner Fagot Cavit Karakoç (Grup Şefi) Candan Çetin Yunus Emre Arkan Berke Hitay Mert Kutluğ Korno Cem Köse (Grup Şefi) Hakan Ateş Birol Yılmazlar Vedat Yiğit Özgür Sevinç Enç Coşkun Bora Onat Aslan Trompet Edip Polat Serdar Sümbüloğlu Elmar Azimov Volkan Coşar Barış Doğukan Yazıcı Trombon Ali Sönmez Ahmet Timuçin Levent Irmak Dilan Selek M. Okan Barut F. Aslı Özer	Tuba Kemal Oksal Vurmali Sazlar Erhan Seçkin (Grup Şefi Yrd.) Çiğ Turgay Emre Günay Yılmaz Tümözen Ahmet Sakkağ Bengü Berrak Arp Dilek Özgünsür Ferda Arıkan Orkestra Şefleri Serdar Yalçın Elşad Bağirov Murat Kodallı Markus Baisch (Konuk) Alexandru Samoila (Konuk) Peter Valentovic (Konuk) Andres Rodrigo Lopez (Konuk)
--	---	---	---

İzmir Devlet Senfoni Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Şef İbrahim Yazıcı Şef Yardımcısı Ender Sakpınar I. Keman Kartal Akıncı (1.Başkemancı) Sema Korkut (2.Başkemancı) Deniz Akıncı (3. Başkemancı) Şebnem Edgü (Başkemancı Yrd.) Cemil Günçer (Başkemancı Yrd.) Cengiz Ruhselman Seçil Başabak Seçil Türker Kadriye İncearap Gündüz Öğüt Oya Tunçağ Ender Ünal Deniz Ergezen Serim Galip İRde Kocaoğlu II. Keman Ozan Akkol (Grup Şefi) Özüm Günöz (Grup Şefi Yrd.) Sibel Aran Elif N.Akın Vasfi Algan Zeynep Kayalı Hakan Sel Evren Polge Nevin Güngör Şebnem Olcay Seyhan Günay Deniz Ömürgönülşen	Viyola Zeliha Özel (Grup Şefi) Nurdan Sönmez (Grup Şefi Yrd.) Ebru Moraloğlu Özlem Görgülü Alp Güntekin Betül Yıldıztekin Adnan Altınok Murat Akkın Dilek Sezgin Banu Büyükkasap Selma Eralp İlgin Çelenoğlu Viyolonsel Hakkı Çoban (Grup Şefi) Fulya Ergüden (Grup Şefi Yrd.) Emre Sayarı Arzu Gök Nuri Dengiz Başak Yalçın Hakan Cem Sevtaç Eriş Faik Oytaç Kontrbas Saim Akış (Grup Şefi) Eren Bilgen (Grup Şefi Yrd.) Numan Pekdemir Duran Kaya Uğur Yalçın Kürşat And Zeynep Ersümer Bora Çamoğlu	Flüt Selma Özörten (Grup Şefi) Vildan Özyürek Eser Kılınç Hüseyin Sonat Sözer Obua Murat Özülgen (Grup Şefi) Benar Banaz (Grup Şefi Yrd.) Seyhan Güngör Sinan Olcay Klarnet Atıf Peynirci (Grup Şefi) Ali Darıdere (Grup Şefi Yrd.) Ender Gülenler Nesrin Gülenler Erden Metin Fagot Tolga Alpay (Grup Şefi) Ali Seviş Reşat Güner Ahmet Güngördü Korno Mustafa Tuncay(Grup Şefi) Altuğ Tekin (Grup Şefi Yrd.) Oya Bunlueri Özcan Göker Tarık Sezer Aydın	Trompet Gökmen Noyan (Grup Şefi) Halil Taşgıt Begüm Acar Cem Tabakaydın Trombon Çetin Subaşı (Grup Şefi) Dündar Banaz (Grup Şefi Yrd.) Baki Onur Orhan K. Açıl Tuba Kenan Gökkaya Vurma Çalgılar Murat Polge (Grup Şefi) Akgün Çavuş (Grup Şefi Yrd.) Bilge Şimşek Ali Çetir Özgecan Çetir Arp Fusun Arın Piyano Mahtuf Köz
--	--	---	---

İzmir Devlet Opera ve Balesi Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Orkestra Şefi (Müzik İşleri Yöneticisi) Tulio Gagliardo Varas I. Keman Lalecan Özay (Başkemancı Yrd.) Kemal Tören (Başkemancı Yrd.) Meral Aksan Hakan Özyaytekin Fırat Özgül Taner Tanrıkulu Handan Vardarlı Ali Güneri Ruşen Muzaffer * Fuat Efendiev Burcu Engin * II. Keman Tamer Albayrak İlkin Ünsal Tuna Sagay Sevil Çağlar Nur Aydar Hamit Ertan Selin Noyaner Aytül Ergül Ali Yavru	Viyola Merih Sevgen Ayşegül Ercan Nebil Gökay Didem Piroğlu Elif Özülgen Ziya Güçkan Canan Ünlü * Viyolonsel Tamer Sevgen Sibel Kalemci Cemil Önder Emine Çakar Bleda İde Zafer Zencirli Deniz Kırçalı * Kontrbas Bülent Oral Melih Öztürk Gökçehan Gezen * Flüt Hürkan Ayvazoğlu (Grup Şefi) Funda Meyer Beliz Ersoyluoğlu Atilla Oral * Didem Pars * Obua Ahmet Suat İde (Grup Şefi Yrd.) Güzin Yavuz İlknur Hoca Elif Tekin *	Klarinet Özlem Tanrıkulu Özgür Erdem Simge Surlu * Fagot Kerim Ünsal (Grup Şefi Yrd.) Turgay Çelik Aşkın Usta Uğur Kayran Korno Cüneyt Deniz (Grup Şefi Yrd.) İzzet G.Yürür Yaşar Erkılıç Levent Esen Murat Lüy Trompet Cemal Tilev Ömür Gürlük Tolga Bilgin Semih Dedeoğlu Trombon Zeki Ulusoy(Grup Şefi) Galip Gümüş Mehmet Demircan İbrahim Soysal Tuba Faruk Düzgün *	Timpani-Vurma Çalgılar Selçuk Yazar (Grup Şefi Yrd.) Kerim Yedican Kaya Demircan Alp Özdayı Bahar İnal * Emin Kaptan * Bora Peynirci * Arp Sibel Efendiev (Grup Şefi) İdil Sivritepe * Orkestra Şefleri Ercan Yenil Espartaco Lavalie Terry Erol Erdinç
---	--	---	---

*Konuk Sanatçı

Bilkent Senfoni Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Sanat Yönetmeni ve Şef Işın Metin Müzik Direktörü ve Daimi Şef Klauss Weiss I.Keman Server Ganiyev (Başkemancı) Toğrul Ganioglu (Başkemancı) İrina Nikotina (Başkemancı Yrd.) Suzanna Bezhani Bahar Kutay Rafik Zamanov Adilhoca Aziz Vseslava Kudinova Süreyye Defne Eda Özer Davut Aliyev Elena Postnova Arif Möhsünoğlu Özgür İnce II.Keman Feruza Abdullayeva (Grup Şefi) Rasim Bağirov Elena Rıhsiyeva Marina Görmüşoğlu Adelya Ateşoğlu Nil Çetiz İskender Okeev Ferhat Gülmehmet Seyran Ahunzade	Viyola Cavid Cafer (Grup Şefi) Elena Gnezdilova Sema Hakioğlu Uluğbek Rıhşi Ece Akyol Svetlana Smolina Elif Onay Barış Simolin İrşad Mehmet Sakine Saidova Viyolonsel Hayreddin Hoca (Grup Şefi) Sardor Rasulov Artur Rahmatulla Adil Babacan Yiğit Ülgen Kerem Aykal Verda Demirel Salim Gayıblı Didem Erken Metin Kontrbas Sergey Margulis (Grup Şefi) Dritan Gani Zurab Tsitsuachvili Burak Noyan Merab Loria Salva Gagaa Flüt-Pikkolo Albena Sezer (Grup Şefi) Zita Zempleni Ebru Aykal	Obua-İngiliz Kornosu Selçuk Akyol (Grup Şefi) Violette Lupu Viktorya Babayeva Klarnet Nusret İspir (Grup Şefi) Selen Akçora Leonid Volkov Fagot Ozan Evruk (Grup Şefi) Korno Cem Akçora (Grup Şefi) Sertan Sancar Laszlo Gyarmati Leonid Mironük Trompet Julian Lupu (Grup Şefi) Krassimir Koniarov Trombon Cem Güngör, Grup Şefi Peter Körner Alexey Medvedev Tuba Andrey Trifonov	Vurmalı Çalgılar Aydın Mecid (Grup Şefi) Rahim Namazov
---	---	---	--

Akbank Oda Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Şef

Cem Mansur

I.Keman

Hakan Şensoy

Mesut Çınar

Ülkü Koper

Ayda Tunçboyacı

Yonca Aktunç

Gaye Süslüoğlu

Nilgün Yüksel

Yaren Budak

II.Keman

Seda Subaşı

Dolunay Erten

Tuğba Bayav Kaplan

Özlem Kurt

Ali Rıza Gültekin

Şeniz Serter Aybulus

Viyola

Deniz Yücel

Ahmet Altınel

Seçil Öztürk

Beste Tıknaz

Viyolonsel

Şafak Erişkin Sökmen

Jülide Canca Eke

Eda Şakul

Erman İmayhan

Kontrbas

Ferheng Ş. Bahçeban

Arda Açoşyan

Antalya Devlet Opera ve Balesi Sanatçı Kadrosu

Müzik Direktörü Alexandru Samoila Şef Hakan Kalkan Kemanlar Zeynep Işık (Başkemancı) Barış Ögüt (Başkemancı Yrd.) Banu Acar Vedat Güler Mithat B. Uz Kardelen Tunguz Angelo Bivol Nazım A. Azadoğlu Jalaliddin Nizamutdinov Maya Sikharulidze Sibylle Kretzschmar Funda Oksev İlkay Candan Koray Önel Özlem Mihci Eda Berkin Viyola Fulya Uz Selen Keser Selcan Mollaoğlu Mustafa Baloğlu (Misafir San.) Ayşim Yener Serkan Feyman (Geçici Gör. San.) Viyolonsel Erhan Damcıoğlu Yeliz Kızılay İlkay Ay Özlem Gürsoy Pınar Cumbul Taylan Aygar (Geçici Gör. San.)	Kontrbas Koray Karaca Tolga Oksev (Misafir San.) Flüt Didem Kaşlıoğlu Esin Erdoğan Utku Vargı Obua Muzaffer Ayhan Özgür Ayhan Sinem Gönenç Ufuk Soygürbüz Klarnet Akın Ulutaş Hüseyin Koç (Misafir San.) Nilay Canca Güneş Tolga Özdemir Fagot Banu Levent Batu Tulumcu Burç Mollaoğlu (Misafir San.) Korno Nikolai Bivol Cenay Erdoğan Gamze Demir Hakan Öz Kaan Özdemir Trompet Cankut Yılmaz Ceyhun Haydaroglu Tahir Ögüt	Trombon Ertan Keser Ozan Çeliker Tuba Ercan Ersoy Vurmalı Çalgılar Stoil Makedonski Piyano Yücel Yalçın Çelesta Valentina Samoila Arp Senem Çine
---	--	--

Antalya Devlet Senfoni Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Şef Orhan Şallıel	Flüt Ender Elagözlü Leyla Bayramoğulları Mehmet Can Ağlaç
Şef Yardımcısı A. Sıdika Özdil Gardner	Obua Bayram Bayramoğulları Bihter Yeliz Bayraktar Pelin Güven
I.Keman İbrahim Sezer Efdal Tekergözü Semih Kartal Adil Özpınar Mine Yiğit D.Ozan Gedik Levent Güner J.Özge Tanrıver	Klarnet Elif Aksoy Uğur Deniz
II.Keman F.Özlem Metingü Levent Yalaz Deniz Türeli Beste Gökay	Fagot Akça Acun Bilgin
Viyola Nesrin Bayramoğulları A.Aydal Sargutan F.Desen Karcı Eray Gürcan Sevinç Duran	Korno Ahmet Rahtuvan
Viyolonsel Şafak Atakır Bahar Ulutaş İrem Yüksel Erdem Akça	Trompet Engin Sevinç Doruk Gönentür
Kontrbas Burak Karcı Anıl Edebale	Trombon A.Burak Baydar C.Yekta Kırbay
	Vurmalı Çalgılar F.Saygın Güner S.Tunç Türüng R.Yener Erten
	Notist Özgür Ataman

Çukurova Devlet Senfoni Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Şef E.Güven Yaşlıçam I.Keman İrade İspir Larissa Uluçay Mehmet Edemen Tamer Şensoy Yusuf Yalçın S.Onur Yaşlıçam Serkan Kısa Banu Yenilmez Tan Berk II.Keman S.Sabri Şen Cevahir Yunak Uğur Yenilmez Şafak Alicioğlu Genco Acar Kazım Hasaneferendioğlu Ozan Uludağ Viyola Elif Sönmez Zafer Teomete Nükhet Bozkaya Meral Sayın Lütfiye İçen Olcay Alkan Viyolonsel Murat Alkan Cihat Çakır İlahe Özşahin Sofia Özşakar Tayfun Karakelle Kontrbas Tina Erten	Flüt Yasemin Gürel Murat Esen Nevin Apaydın Obua Hakan Demirçeken G.Pelin Ayhan İ.Özgür Alper Klarnet Cengiz Kaynar Tuna Bozkaya Cihangir Nuvasil Fagot Tarkan Gürel Doğanay Erten Eray İnal Korno Yunus Çayır Bülent Demirel Serdar Bakırezen Artunç Çoruh Trompet Serlevent İspir Trombon Ş.Okan Urşan Berke Okman Timpani Salim Özsezer L.Mert Dönmez
---	--

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Şef Sascha Goetzel I.Keman Pelın Halkacı Akın (Başkemancı) Ellen Jewett Esen Kıvrak Betül Kır Gökçe Ergin Dünder Aslı Erdal Lale Cangal Ezgi Gönülüm Özgecan Günöz Bahar Meriç Aycan Küçüközkan Leyla Berk Aslı Özbayrak Aida Boydağ II. Keman Olgu Kızılay (Grup Şefi) Rüstem Mustafaev Mürvet Şahin Kerem Berkalp İffet Tunalı Erkan Çavdaroglu Tülay Karşın Başak Erdem Atasoy Tolga Kulak Zeynep Hazer Aykal Viyola Tuba Özkan (Grup Şefi) Efdal Altun Öykü Koçoğlu Mert Bilginer Görkem Çalgan Göknıl Genç Yusuf Gençay Ezgi İçellioğlu Gül Eylem Ersoy Eda Berker	Viyolonsel Çağ Erçağ (Grup Şefi) Alexander Makarenko Kerem Aykal Suzan Altınır Murat Berk Gülyar Balcı Melih Kara Mine Cangal Ozan Tunca Gökhan Akın Yasemin Akıncılar Dilbağ Tokay Kontrbas Yaz Baltacıgil (Grup Şefi) Nevra Küçükoglu Pınar Baltacıgil Esra Gül Atalay Umut Sel Vaselin Doçelok Flüt Bülent Evcil (Solo Flüt) Sonat Sözer Burak Beşir Celal Kara Obua Kostadin Yotzov (Solo Obua) Aybegüm Şekercioğlu Ayşin Şenöz Klarnet Ferhat Göksel (Solo Klarnet) Bora Akyol Filiz Yılmaz Fagot Selim Aykal (Solo Fagot) Sandu Moldovan (Grup Şefi) Cavit Karakoç Vedat Okulmuş	Korno Laszlo Gyarmaty (Solo Korno) Enç Coşkun (Grup Şefi) Mustafa Tuncay Cenk Şahin Trompet Gabriel Posdarescu (Solo Korno) Lenta Dimitru (Grup Şefi) Erkut Gökgöz Metin Mert Keşkek Trombon Tolga Akkaya (Solo Trombon) Aslı Erşen (Grup Şefi) Eray Zigkuş Tuba Kemal Okşar Michael Pircher Timpani Torino Toudorache (Solo Timpani) Orçun Orçunsel Vurmalı Çalgılar Müşfik Galip Uzun Kerem Ergüler Amy Salzgiver Piyano – Çelesta Can Okan Arp İpek Altınel (Solo Arp) Aslıhan Güngör
---	--	--

Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası Sanatçı Kadrosu*

Şef İnci Öznil	Flüt ve Pikolo Özlem Pastırmacıoğlu Sibel Ayhan H.Nazlı Esin
I.Keman Mehmet Aybars Sanem Aytüre Kıroğlu A.Elif Kılıçaslan C.Çağatay Kılıçaslan Gökçe Özler Filiz Özsoy Soysal Zeynep Soyberk Esra Tokgöz	Obua ve Korangle Fulya Aybars Özgür Turgut
II.Keman Duygu Borova Özler Umut Çanakçı Pınar Dalaysel Balcı Seval Kadioğlu Selim Kargın Murat Kınık	Klarnet Gonca Elitok Aylin Ensoy Çakıcı
Viyola Bertugan Albayrak Yasemin Binici Zeycan Coşkunoğlu Ali Ekber Mutlu Z.Hande Taban	Fagot Meltun Kadioğlu İlker Kıroğlu
Viyolonsel Burç Balcı Murat Başman Çağlar Çeliker Selin Çınar Elif Esen	Korno Ata Semih Atışeri Barış Bayer Özgün Çakıcı Şahin Uçar
Kontrbas Fahriye Demirbilek Erdem Esin	Trompet Evrin Arslan E.Barış Esen
	Trombon Kayhan Çatıkkaş Egemen Kerpiçiler K.Özgür Koç
	Timpani ve Vurmalı Çalgılar Erbil Aydınllı Cem Kebabcı Mert Kocaili

*Bütün gruplarda grup şefliği görevini dönüşümlü olarak yürüten sanatçılar soyadı sırasına göre alfabetik olarak yazılmışlardır.

Eskişehir Büyükşehir Belediyesi Senfoni Orkestrası

Şef Ender Sakpınar I.Keman Tuğçe Kayadibi Mine Kurt Başak Güçler Çağlar Gülenler Hande Gürsel Cem Özkapı Ümit Binici Neslihan Sakallı Canan Demir II.Keman Serkan Tokman Çisem Bayraktar Sezgi Tuna Mutlu Volkan Kovancısoy Papatya İstanbulluoğlu Ece Gençler Sibel Özcan Viyola Pınar Basalak Nezih Dikiciğiller Ceren Akçay Ozan Irmak Gamze Issigün Viyolonsel Şansu Altınak Aygül Yerlikya Gülçin Gül Sevgi Binici Pınar Tanrıkulu Özden Alşan Kontrbas Yasemin Eş Fırat Müftüoğlu Ayça Özsöğüt	Flüt Ebru Başkut Burak Yücesoy Evrin Baskın Çağlar Obua Evren Aysal Serkan Altınok Klarnet Elif Sındır Mertol Mutlu Fagot Ceren Gül Orçun Ensoy Korno Güray Kızılay Orçun Armutlu Ercan Yerlikaya Barış Aslaner Trompet Alper Ünal Kaan Kılıçarslan Trombon Kaan Akpınar Ali Ulusoy Timpani Serkan İşcan Vurmalı Çalgılar Gökalp Uluğbay Timuçin Mercanoğlu
--	---

Samsun Devlet Opera ve Balesi Orkestrası Sanatçı Kadrosu

Genel Müzik Direktörü Markus Baisch Orkestra Şefi Tolga Taviş Kemanlar Eylül B. Kuru Gözde Özcan Çise Korkmaz Ezel Çelikten Emre Ünal Ayşe Seçil Küçükçelebi Didem Çağman Canan Cihangir Dilara Tanrıverdi Arda Bengi Yardımlı* Tuğçe Aklan* Ezgi Çelikel* Murat Yetimoğlu* Viyola Cihan Zabunoğlu Özgün Tezcan Muhsine Gökçen Erdem Gökhan Balkan* Yasemin Darik* Viyolonsel Emre Özkul Zeynep Gözde Öcal Taylan Sarı* Nagehan Seçkin* Kontrbas Gökhan Gençler Flüt Onur Türkeş Beste Keleş	Obua Pınar Okan Efe Everest Klarnet Kıvanç Fındıklı Özlem Çelik Fagot Esra Taviş Metin Kıvanç Şendil Korno Kemal Özgür Çevik Bulut Baytekin* Trompet Sezgi Sezen Özden Başak Bezirci* Trombon Barış Salcan Cüneyt Çavdar Kaan Bilge* Vurmali Çalgı Eser Erdost Özge Tek*
--	--

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü Kuruluşu Hakkında Kanun (8.Madde)

Kanun Numarası: 1309

Kabul Tarihi: 14/07/1970

Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23/07/1970

Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 13557

Madde 8 - Devlet Opera ve Balesinde Devlet Konservatuvarı mezunları dışından da sanatkar istihdam edilebilir. Bu gibi sanatkarlar, teknik kurul tarafından sınava tabi tutularak gösterecekleri başarı ve kabiliyet derecesine göre kurulca tespit edilecek ücretlerle sanatkar olarak ve idari sözleşme ile hizmete alınırlar.

Memleketin, opera ve bale sahne hayatında öteden beri yüksek başarı ile tanınmış olanlar, teknik kurul kararı ile sınavsız olarak alınabilirler. Kendileri ile idari sözleşme yapılır. Ücretleri yukardaki esaslara göre kurulca tespit edilir.

CSO Yönetmeliğindeki Başkemancılık Kademe Sınavları İle İlgili Maddeler

Kademe Değiştirme ve Terfi İmtihanları

Madde 104 — Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyeleri yukarı kademelere imtihanla terfi ederler. İmtihan komisyonları aşağıda belirtilmiştir :

Konsertmaisterlik imtihan komisyonu : Şef, şef muavinleri 1., 2., konsertmaisterler ile çello solistinden teşekkül eder.

Çello solistliği imtihan komisyonu : Şef, şef muavinleri 1., 2., 3., konsertmaisterlerden teşekkül eder.

Konsertmaister muavinliği, 2. keman grup şefliği, viyola grup şefliği, viyolonsel grup şefliği, kontrabas grup şefliği imtihan komisyonu : Şef, şef muavinleri, 1., 2., 3., konsertmaisterler ve çello solistinden teşekkül eder.

1. derece keman üyeliği, viyola grup şefi muavinliği, viyolonsel grup şef muavinliği ve kontrabas grup şef muavinliği imtihan komisyonu: Şef, şef muavinleri, 1., 2., 3., konsertmaisterler (Konsertmaisterlerden hiç birisi bulunmazsa konsertmaister muavinleri) çello solisti ve alâkalı çalgı grup şefinden teşekkül eder.

Tahta nefesli çalgılar grup şefliği ve muavinliği imtihan komisyonu : Şef, şef muavinleri, 1. konsertmaister (Bulunmazsa 2. konsertmaister o da bulunmazsa 3. konsertmaister) ve tahta nefesli çalgılar grup şefliği ile madeni nefesli çalgılar grup şeflerinden Yönetim Kurulunca seçilecek bir temsilciden teşekkül eder.

Madeni nefesli çalgılar grup şefliği ve muavinliği imtihan komisyonu : Şef, şef muavinleri, 1. konsertmaister (Bulunmazsa 2., o da bulunmazsa 3. konsertmaister) ve madeni nefesli çalgılar grup şefleri ile tahta nefesli çalgılar grup şeflerinden Yönetim Kurulunca seçilecek bir temsilciden teşekkül eder.

Vurma çalgılar grup şefliği ve muavinliği, arp grup şefliği imtihan komisyonu : Şef, şef muavinleri, 1. konsertmaister (Bulunmazsa 2, o da bulunmazsa 3. konsertmaister), çello solisti, vurma çalgı grup şefi, Yönetim Kurulunca seçilecek bir tahta nefesli çalgı grup şefi ve madeni nefesli çalgı grup şefinden teşekkül eder.

Madde 105 — Konsertmaister ve çello solistliği imtihanlarında başarılı olmak için not ortalamalarının 10 üzerinden 8 tam sayıyı diğer kademe sınavlarında on üzerinden 7 tam sayıyı tutması şarttır. Bu not sayılarından aşağı tutan küsurlu sayılar imtihan komisyonunca tam sayıya tamamlanamaz. İmtihan komisyonu üyeleri notlarını gizli olarak verirler.

Madde 106 — 1. derece keman üyeliği kademesine, asaleti tasdik edilmişinden itibaren 1 yıl orkestrada üye olarak başarı ile çalıştığı orkestra şefi tarafından tesbit edilenlerden aşağıdaki esaslar dahilindeki imtihanları kazananlar atanır.

a) Vinyavski, Dont Gavines, Rode, Vieuxtemps etüdlerinden bir tanesini çalmak,

b) Viyana klâsiklerinden itibaren zamanımıza kadar olan bestecilerden kendi seçeceği bir sonatı piyano ile çalmak,

c) Mozart konçertolarından birini piyano eşliğinde sınav komisyonu önünde çalmak,

d) İmtihan komisyonunun seçeceği bir orkestra eserini veya eserlerini deşifre etmek,

Madde 107 — 2. keman grup şef muavinliğine, 1. derece keman üyesi kademesinde en az bir yıl çalışanlar arasından, şef, şef muavinleri, 1., 2., 3., konsertmaisterler, çello solisti ve 2. keman grup şefinden

CSO Yönetmeliğindeki Başkemancılık Kademe Sınavları İle İlgili Maddeler (Devamı)

teşekkül eden kurulun seçim kararı ve orkestra şefinin inhası üzerine yapılır :

Madde 108 — Konsertmaister muavinliği ile 2. keman grup şefliği kademesine 2. keman grup şef muavinliği veya 1. derece keman üyeliği kademesinde başarı ile çalıştığı orkestra şefi tarafından tesbit edilenlerden aşağıdaki esaslar dahilindeki imtihanları kazananlar atanır :

a) Bach solo sonat veya partitolarından kendi seçeceği bir tanesini çalmak,

b) Viyana klâsiklerinden itibaren zamanımıza kadar olan bestecilerden kendi seçeceği bir sonatı piyano ile çalmak,

c) Mendelssohn, Saint-Seans «Si minör» Bruch ve bu ayardaki (bu ayardaki konçertolar imtihan komisyonunun kabulü ile mümkündür) keman konçertolarından birini orkestra eşliğinde düzenlenecek bir konserde çalmak,

d) Konsertmaister muavinliği imtihanına giren adayın bir haftalık prova ve konserde konsertmaisterlik mevkiinde, ikinci keman grup şefi sınavına giren adayın ise bir haftalık prova ve konserde 2. keman grup şefi mevkiinde çalması,

e) Şef ve imtihan kurulunun seçeceği bir orkestra eserini veya eserlerini deşifre etmek,

f) Şef ve imtihan kurulunun seçeceği bir eseri veya eserlerinin arşe ve parmak işaretlerini bir saatlik müddet içinde yapmak,

Madde 109 — Konsertmaisterlik kademesine, konsertmaister muavinliğinde başarı ile çalıştığı orkestra şefi tarafından tesbit edilenlerden, aşağıdaki esaslara göre yapılacak imtihanları kazananlar atanır.

a) Bach solo sonat veya partitolarından kendi seçeceği bir tanesini çalmak,

b) Paganini kaprislerinden kendi seçeceği bir tanesini veya bu ayarda başka bir virtüözite parçayı çalmak (İmtihan komisyonunun kabul etmesi şartıyla),

c) İmtihan komisyonu tarafından seçilip, adaya imtihandan 15 gün önce verilecek Viyana klâsiklerinden bir sonatı çalmak,

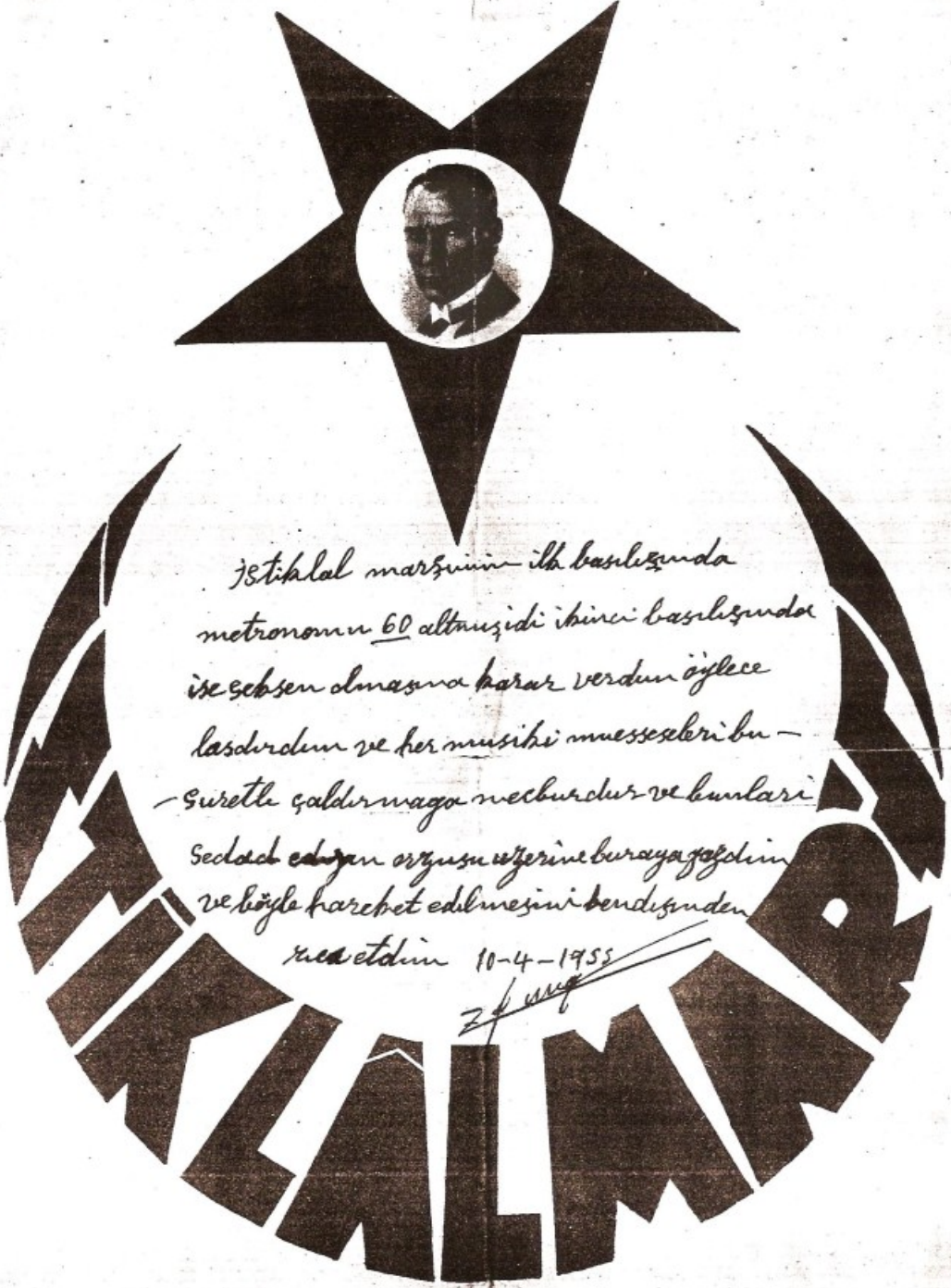
d) İmtihan komisyonunun seçeceği bir orkestra eserini veya eserlerini deşifre etmek,

e) İmtihan komisyonunun seçeceği orkestra eseri veya eserlerinin belirli bir kısmına bir saatlik zaman içinde arşe ve parmak işaretlerini koymak,

f) Beethoven, Brahms, Çaykovski, Bartok, Glasunov, Lalo, Dvorak keman konçertolarından birini orkestra eşliğinde düzenlenecek bir konserde çalmak,

g) Provaları ile birlikte bir konserde konsertmaister mevkiinde çalmak.

Zeki Üngör'ün Sedat Ediz'e Verdiği, İstiklal Marşı'nın Çalınış Hızını Gösteren Yazısı



*İstiklal marşının ilk basılışında
metronomun 60 altmışıdi ikinci basılışında
ise sekisen olmasına karar verdim böylece
kaldırdım ve her musiki müesseseleri bu -
suretle kaldırmağa mecburdur ve bunları
Sedat Ediz'in arzusu üzerine buraya geldim
ve böyle hareket edilmesini bendisinden
rica etdim 10-4-1955
Zeki Üngör*

Sahibi
Orkestra Şefi ve Musiki Muallimi Mektebi Müdür ve Kurucusu
Zeki Üngör
Ankara 1924
IORJ D. PAPAJOJJIU - YAYIMI

**Sedat Ediz'in Şef, Fethi Kopuz'un Solist ve Ulvi Yücelen'in Başkemanlı Olduğu
Bir Konserin Programı**

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

ÜNİVERSİTE VE HALK KONSERLERİ

10 uncu YIL
Doksan yedinci konser

7 Nisan 1962 Cumartesi, saat 15.00 de

KONSER SALONUNDA

Şef : SEDAT EDİZ

Solist : FETHİ KOPUZ

(Konzertmeister : Ulvi Yücelen)

PROGRAM

BEETHOVEN ... EGMONT ÜVERTÜRÜ

SCHUBERT BİTKEMİŞ SENFONİ
Allegro moderato
Andante con moto

A r a

CHAUSSON Konan ve Orkestra için
POEM

ÇAYKOVSKİ .. «KÜÇÜK GÖL» BALE SÜİTTİ

ORKESTRA ÜYELERİ

I. KEMANLAR

Ulvi YÜCELEN
(Konzertmeister)
Yusuif G. AKSOZ
Fahri ÖZGENÇİ
Esin ÖZDÜCEL
Hafik ONARIR
Akşit YÜCELEN
Kemal SUSAT
Sabri PUSA
Yüksel BAKAN
Ergül DOLEN

II. KEMANLAR

Melika DEMİRCİ
Hidayet DEMİRCİ
Othman KAFAN
Hüseyin ELİÇİN
Ayhan ERMAN
A. ERDİR
Nuri KAN

III. KEMANLAR

Melika DEMİRCİ
Hidayet DEMİRCİ
Othman KAFAN
Hüseyin ELİÇİN
Ayhan ERMAN
A. ERDİR
Nuri KAN

IV. KEMANLAR

Melika DEMİRCİ
Hidayet DEMİRCİ
Othman KAFAN
Hüseyin ELİÇİN
Ayhan ERMAN
A. ERDİR
Nuri KAN

FLÜT

Sahit ŞARIL
Hüsnü KESRİYET
Şahit YUZAR

OBUA

Sakir YOLAZ
Ahmet ÖGÜT

KLARİNET

Hüseyin ÖZBERK
Aykut DOĞANSOY

BAĞLAMA

Hüsnü KESRİYET
Şahit YUZAR

VIOLONCEL

Nusret KAYAR
Enver KARICI
Saim ÖRTAC
Kaya ÖZTAN
Adnan ÜÇER

VIOLONSEL

Nusret KAYAR
Enver KARICI
Saim ÖRTAC
Kaya ÖZTAN
Adnan ÜÇER

BAS

M. Ali KIZILTUĞ
Enver KARICI
Fahri ÖZGENÇİ
Ödemiş ARIG
Rasim LUGAL

**CUMHURBAŞKANLIĞI
SENFONİ
ORKESTRASI**

**ÜNİVERSİTE
VE
HALK
KONSERLERİ**

10. cu YIL
Doksan yedinci Konser



AJANS TÜRK MATBAASI ANKARA

**Sedat Ediz'in Şef, Ulvi Yücelen ve Kenan Kutucuoğlu'nun Solist Olarak
Katıldıkları Bir Konserin Programı**

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

ÜNİVERSİTE VE HALK KONSERLERİ

**10 UNCU YIL
DOKSAN ÜÇÜNCÜ KONSER**



**30 Aralık 1961 Cumartesi günü saat 15.00 de
ORKESTRA KONSER SALONUNDA**

Şef : SEDAT EDİZ

**Solistler : ULVI YÜCELEN
KENAN KUTUCUOĞLU**

P R O G R A M

Ludwig v. BEETHOVEN ... RE MAJÖR KEMAN KONSERTOSU, Op. 61
(1170 - 1827)
I. Allegro ma non troppo
II. Larghetto
III. Finale : Rondo

Solist : Ulvi YÜCELEN

A R A

Felix MENDELSSOHN Mİ MİNÖR KEMAN KONSERTOSU, Op. 64
(1809 - 1847)
I. Allegro molto appassionato
II. Andante
III. Allegretto non troppo; Allegro molto vivace

Solist : Kenan KUTUCUOĞLU

Giuseppe VERDİ « I VESPRI SICILIANI »
(1813 - 1901)

BU KONSERLER CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI TARAFINDAN
YÖNETİLMEKTEDİR.

Ulvi Yücelen'in Hanover Orkestrasında Solist Olarak Çaldığı Konserin Programı

NIEDERSÄCHSISCHES SYMPHONIE-ORCHESTER HANNOVER

Sommer 1959

Musik um Georg Friedrich Händel

Ein Kammerkonzert-Zyklus mit 10 Abenden im Galeriegebäude Herrenhausen

Freitag, den 3. Juli 1959, 20.30 Uhr

Leitung:

DR. HELMUTH THIERFELDER

Mitwirkend:

CONCHITA GASTON, Mezzosopran · ULVI YÜCELEN, Violine
KNABENCHOR HANNOVER

6. Abend

Georg Friedrich Händel
(1685 – 1759)

Vier 5-stimmige Chöre aus dem Oratorium
„SALOMO“ *) (Einstudierung: Heinz Hennig)
Texte zu den Chören: siehe Rückseite

Johann Sebastian Bach
(1685 – 1750)

Konzert für Violine in a-moll, mit Begleitung
von 2 Violinen, Viola und Baß (Continuo)

Allegro
Andante
Allegro assai

Cembalo: Gottfried Weisse

*

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756 – 1791)

Scene und Arie der Vitellia aus „Titus“
„Ha, sie schlägt nun der großen Prüfung
ernste Stunde . . .“ „Nie wird mich Hymen
lächelnd entzücken . . .“ *)
Solo-Klarinette: Erich Ort

Im Haydn-Gedenkjahr (150. Todestag am 31. 5. 1809)

Joseph Haydn
(1732 – 1809)

Sinfonie Nr. 93 in D-Dur (1793)

Adagio · Allegro assai
Largo cantabile
Menuetto
Finale · Presto ma non troppo

*) Zum erstenmal in unseren Konzerten

Ulvi Yücelen'in Başkemancı ve Fethi Kopuz ile Birlikte Solist Olduğu Bir
Konserin Programı

**RIYASETİCUMHUR
SENFONİ ORKESTRASI
K o n s e r i**

(Konsertmaister : Ulvi Yücelen)

11 Kasım 1958 Salı günü saat 21 de

BÜYÜK TİYATRO'da

şef : **Robert Lawrence**

P r o ğ r a m

1. *Antonio Vivaldi* . . La minör Konserto Grosso Op. 3, No. 8

Solo kemanlar : Ulvi Yücelen - Fethi Kopuz

Kısımlar : Allegro

Larghetto e spiritoso

Allegro

2. *Hector Berlioz* «Truvalılar» dan Kral avı ve Fırtına

3. *Johannes Brahms* . Haydn'ın bir temi üzerine varyasyonlar

— A R A —

4. *Robert Schumann* Re minör dördüncü Senfoni

Kısımlar : Ziemlich langsam, Lebhaft

Romanze

Scherzo

Lebhaft

— S O N —

Ulvi Yücelen ve Yaylı Çalgılar Dörtlüsü

YÜCELEN YAYLI ÇALGILAR KUARTETİ

Ulvi YÜCELEN	(Keman)
Reyyan YÜCELEN	(Keman)
Selim ÖĞÜT	(Viyola)
Erdoğan DAVRAN	(Viyolonsel)

PROGRAM

Necil Kâzım AKSES	4. Yaylı Çalgılar Kuarteti
	<i>Capriccio - Allegro Energico</i>
	<i>Moto Perpetuo - Vivo</i>
	<i>Elegia - Mesto</i>
	<i>Ritorno - Vivace</i>

DÖRDÜNCÜ YAYLI ÇALGILAR KUARTETİ

4. Yaylı Çalgılar Kuarteti, birincisinden 45 yıl sonra 1991 yılında bestelendi. "YÜCELEN YAYLI ÇALGILAR KUARTETİ"ne ithaf edilen, atonal yapıdaki bu eserde dörtlü, yedili ve ikili akorların yanında aleatorik bölümlere de yer verilmiştir.

1. Bölüm Capriccio serbest formdadır.
2. Bölüm Moto Perpetuo tekrar edilen ritimlerden oluşmuştur.
3. Bölüm Elegia hüzünlü bir ifade taşır. Son bölüm Ritorno ikili fûg kurgusundadır.

Bu eserin dünyadaki ilk icrası YÜCELEN YAYLI ÇALGILAR KUARTETİ tarafından 23 Ekim 1991 günü Almanya'nın Düsseldorf şehrinde bestecisinin de bulunduğu konserde yapılmış ve plağa da alınmıştır.



Ulvi Yücelen ile İlgili Gazete Haberi 1

Ankara

GÜNLÜK SİYASİ İKTİSADİ GAZETE

Cumartesi

6

HAZİRAN 1959



Genç ve kıymetli violonistimiz Ulvi Yücelen

Violonist Ulvi Yücelenin Almanyadaki başarısı

Şekür Ertüzün

Riyaseticumhur Senfo - ni orkestrasının genç kon - sertmaister muavini Ulvi Yücelen 6 ay için Hanno - ver Niedersöcher Senfoni orkestrasına davet edilmiş ti. Konsertmaister olarak ayda 15 orkestra konseri ve bu arada da Mütteaddit solo konserler veren genç

ve kıymetli violonist Ul - vi Yücelen Türk bestekarı İlhan Usmanbaşın Ke - man konsertösünü ve Ver - ner Fussanın Keman - Fülüt için Konsertinasını Helmut Thierfelder ida - reside Niedersöcher Sen foni orkestrası eşliğinde çok büyük bir başarı ile

icra etmiş, ayrıca Bre - men radyosu da bu konse ri banda almıştır. Alman - yada çok beğenilen Türk Violonist Ulvi Yücelen hakkında gazeteler çok gü zel Kritikler neşretmiştir. Şimdi iki kritikini okuya lım.

25 Mayıs 1959 Hanno verehe Press!

«Genç Türk kemaneisi Ulvi Yücelen bir müddet - ten beri Niedersöcher sen foni orkestrasında birin - ci konsertmaister olarak çalışmaktadır. Kendisi fev kalâde kabiliyetli olup or kestra için bir kuvvettir. Dr. Thierfelder bu kabi liyetli kemancıdan bir

Türk eseri çalmasını rica etti. Ve İlhan Usmanba - şın keman konsertosu ka rarlaştırıldı. Eser 1947 de bestelenmişti ve keman tekniği bakımından çok tesirlidir. Eserin ifadesi mutedil modern olup, neo klasik tarzındadır. Ulvi Yücelen enterpretasyonun da mahir, usta ve fevkalâ de bir kemancı olduğunu göstermiştir.»

Hannoversche Allgemei - ne Zeitung, 25 Mayıs 1959 «Son aylarda Niedersöch - sen senfoni orkestrasında misafir konsertmaister ola rak fevkalâde hizmetler i - fa eden Türk kemaneisi Ulvi Yücelen, yine bir Türk bestecisi olan Us - manbaşın esasında Türk motiflerinden ziyade Stra vinskynin neo klasik tar zındaki eserleri gibi iki ki şimli keman konsertosuna çaldı. Solist eseri kültürlü mükemmel ve üstün bir ba şarı ile çaldı ve gerek din liyeciler, gerek orkestra arkadaşları arasında lâ - yık olduğu fevkalâde bir takdir topladı.

19 Haziran ve 3 Temmuz da da vereceği solo konser lerinde kendisine büyük başarılar dileriz.

Yabancı memleketler - de sanatkarlarımızın her gün bir yenisi eklenen ba - şarılarıyla nekadardı gün - sek azdır.

Ulvi Yücelen ile İlgili Gazete Haberi 2



26 Haziran 1959

MÜZİK

Ulvi Yücelen

Başarı zinciri

HELİKON Kuarteti konserini bitirir bitirmez kır saçlı, şişmanca bir adam dinleyicilerin arasından sıyrıldı ve icracıların dinlenme odasına doğru yürümeye başladı. Günlerden pazartesi 13 aralık 1958 pazar. Kır saçlı adam, Hannover Senfoni Orkestrasının şefiydi ve Cumhurbaşkanlığı Orkestrası ile dört konser vermek üzere Ankara'ya gelmişti. Dr. Helmuth Thierfelder icracıların odasına girer girmez birinci keman partisini çalan Ulvi Yücelen'in eline sarıldı. Kendisini orkestradan iyi tanıyordu ama o gün bir başka cephesini daha keşfetmek fırsatını bulmuştu. Ulvi Yücelen hem mükemmel bir başkemanlı idi, hem de iyi bir oda müzisyeni. Acaba dört aylığına Almanya'ya gelip misafir olarak Hannover Orkestrasının başkemanlığını yapmaz mıydı? Ulvi Yücelen, teklifi reddetmedi ve 1959 yılının şubat ayında Almanya'ya hareket etti. «Aşağı Saksonya Senfoni Orkestrası» Orta Avrupa'da isim yapmış önemli bir topluluktu. Günde beş-altı saat prova yapılır ve haftada üç-dört konser verilirdi. Genç Türk violonisti kemanların başına geçer geçmez bu hummalı çalışmaya ayak uydurmaya muvaffak oldu. Başını kaşıyacak, hattâ Ankara'daki dostlarına mektup yazacak vakti bile yoktu. Orkestra üyeleri ve şef, yıllardanberi bu kadar iyi bir başkemanıyla çalışmadıklarını söylüyorlardı. Ulvi Yücelen'in gelmesiyle Hannover Orkestrası herhalde çok şey kazanmıştı. Hannover'deki bütün eleştiriciler ve bütün müzisyenler bu kanaatleymişti. Nitekim Haendel'in bir oratoryosu icra edildikten sonra 8 Haziran tarihinde «Hannoversche Allgemeine Zeitung» da Ulvi Yücelen'den şu siyasetşar cümlelerle bahsediliyordu:



ULVI YÜCELEN

Hannover'de baş, Ankara'da muayin

«Birkaç ay içinde orkestraya gayet parlak bir şekilde itibak etmiş olan genç Türk konzertmeister, yaylı çalgıları büyük bir ustalıkla ve emniyetle peşinden sürüklüyordu. Bu, Aşağı Saksonya Orkestrasında bir başkemanemın icraya ne kadar tesir edebileceğini göstermesi bakımından önemli bir nokta.»

Hannover Orkestrasının yönetim kurulu, Ulvi Yücelen gibi bir kemancıyı elden kaçırmamaya karar vermişti. Kendisine daimi olarak kemanların başında kalması teklif edildi. Herhalde bir kemancı için bundan daha büyük bir fırsat olmazdı. Ama Ulvi Yücelen bir devlet memuruydu ve memleketinden ayrılmayı bugüne kadar hiç düşünmemişti; onun için, bütün ısrarlara rağmen, teklifi reddetti; fakat Cumhurbaşkanlığı Orkestrası tatil edildiği için Hannover'de iki ay daha kalıp yaz konserlerine de katılabildi.

ALMANYADA BİR TÜRK ESERİ...

ULVİ Yücelen, Almanya'da orkestra çalışmalarının yanı sıra solistik konserler de vermiş ve genç Türk bestecilerinden İlhan Usmanbaş'ın keman konçertosunu çalmıştır. Ayrıca önümüzdeki günlerde Bach'ın la minör keman konçertosuyla Vivaldi'nin la minör ikili konçertosunun birinci keman partisini de icra edecektir. Alman başınında İlhan Usmanbaş'ın keman konçertosu hakkında çıkan iki yazıyı aynen sütunlarımıza alıyoruz:

«Bir müddettenberi orkestranın başkemanlığını genç bir Türk, Ulvi Yücelen yapıyor. Ehliyetli ve muktedir bir eleman. Dr. Thierfelder bu

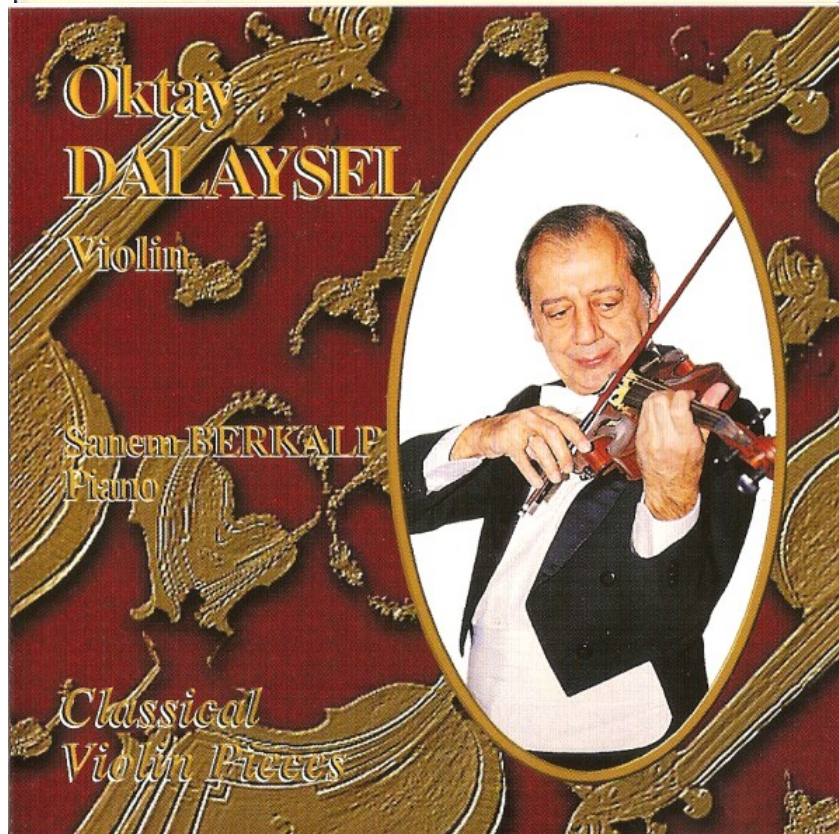
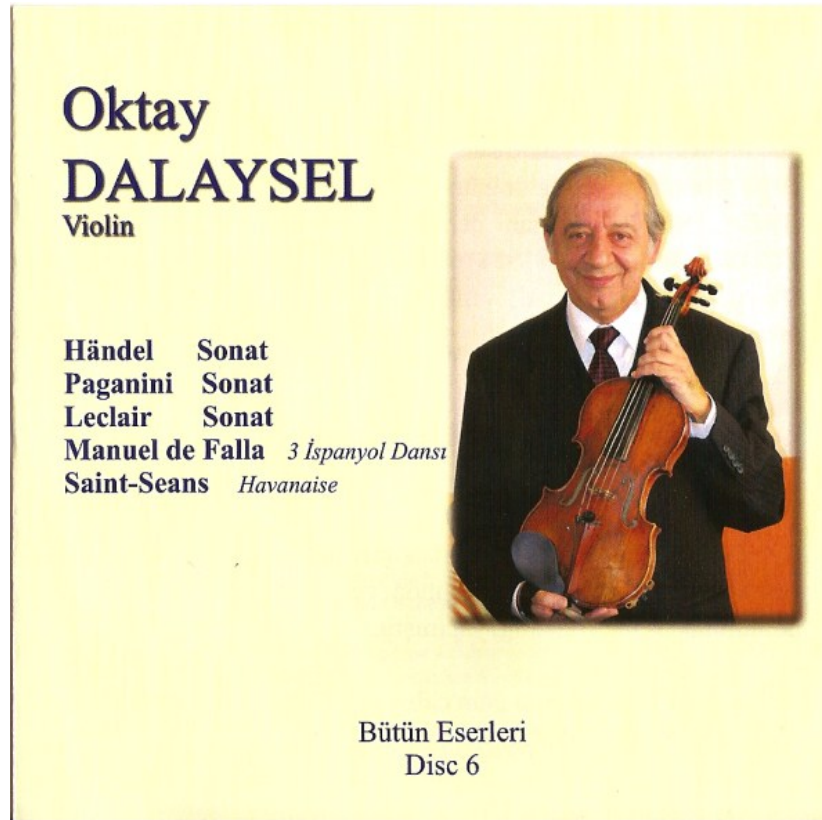
fırsattan istifade ederek Türk bestecisi İlhan Usmanbaş'ın keman konçertosunu çaldı. 1947 yılında yazılmış olan eser, kemanın kullanış bakımından tesirli. Konçertonun dili oldukça modern, tutumu neoklasik, fakat Hindemith'in fikirlerindeki berraklığa ulaşamıyor. Her iki kısım da karşı fikir ve ifadelerden yoksun; okadar ki, eserin yapısı vazuhla ortaya çıkmıyor. Ulvi Yücelen, konçertoyu ustaca ve güvenle çaldı.» (Hannoversche Press, 25 Mayıs)

«Son aylarda başkemanı olarak Aşağı Saksonya Orkestrasına büyük hizmetlerde bulunan Türk violonisti Ulvi Yücelen, memleketlisi İlhan Usmanbaş'ın iki kısımlı keman konçertosunu çaldı. Eser Türk karakterinden ziyade genç Stravinski'nin neoklasik üslubunda yazılmış. 1947 yılında bestelenmiş olan konçertonun orkestrasyonunun başarılı olduğu söylenemez. Keman partisinin konsertant'dan ziyade obligat olarak kullanıldığını görüyoruz. Hattâ eser konçertodan ziyade fantezi karakterinde. Solist, üstün, bilgili bir başkemanı gibi itinalı, kültürlü bir icra çıkardı ve sadece dinleyiciler değil, orkestradaki meslekdaşları tarafından da büyük takdirle karşılandı» (Hannoversche Allgemeine Zeitung, 25 Mayıs).

Oktaý Dalaysel'in Ankara Devlet Konservatuvarı Diploması



Oktay Dalaysele'in Cd Kayıtlarının Kapakları



Okday Dalaysel'in Keman Metodu

OKTAY DALAYSEL



KEMAN İÇİN

GAM ÇALIŞMALARI ve YAY ÇEŞİTLERİ

TONLEITERÜBUNGEN UND STRICHARTEN FÜR VIOLINE
SCALE EXERCISES AND BOWING TECHNIQUES FOR VIOLIN
EXERCICES DE GAMMES ET D'ARCHET POUR VIOLON



1987
ANKARA

Oktay Dalayşel'in Solist Olduğu Bir Konserin Programı

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası

I. KEMAN Murat Tamer (Konzertmeister) Ergun Özyücel Engin Dora Nihal Demirhan Demet Emekli Bilgehan Erten Nurgül Altun İnci Kavruk Nuri Çeken Semra Bayraktar Hasan Arslan Ceyhan Gedik Ayşegül Emre	Serpil Beşli Olcay Sağdıç Tezer Boran Çetin Aydar Nebil Gökay	SAKSAFON Atilla Şentin
VIYOLONSEL Gülşün Sansözün Gülören Cangal Duran Kazanoğlu Pervin Sungar Ancan Özasker Şinasi Çıldır Tufan Tolga Erdoğan Davran	KONTRABAS * Osman Mumcuoğlu Özdemir Anıç Yalçın Ünal Harun Özbay Anıl Ünal Tahir Sümer	FAGOT * O. Nuri Göktürk Tahsin Arslan
II. KEMAN * Akşit Yücelen Tomris Baran Arda Bozkurt Taner Öncel H. Hüseyin Akbulut Celal Özyuruşkan Reyyan Yücelen Seda Ölmertzürk Esra Gököğlu Zeynep Erkan Sevgi Karabulut	FLÜT * Aycahan Sancar Günay Yetiz	KORNO * Muammer Öz Ersun Parlakgöz Bekir Çamcı Murat Araman
VIYOLA * Betül Başegmezler Sibel Şentin Feza Gökmen Selim Ögüt Nejat Başegmezler	OBUA * Çetin Yalçın Çınar Turkan	TROMPET * Mehmet Erten Adnan Yıldırım Nedim Tanrıkulu Alper Ünal
	KLARİNET Bülent Civelek Fethi Güncel	TROMBON * Metin Yalçın Numan İrmak Tuncay Kayış
		TİMPANI * Haşim Yedican
		BATERİ Hakan Yağuş Dinçer Özer
		ARP * Kaysu Doğanşoy

* Grup Şefi

nuroi Matbaacılık A.Ş.
Tel: 33 32 24-33 32 25 Ankara

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

Şef : JEAN PERISSON
Solist : OKTAY DALAYŞEL "Keman"

Konzertmeister: Murat Tamer

21 MART 1987
CUMARTESİ, 11.00

KONSER
SALONU

PROGRAM

J. BRAHMS
(1833-1897)
MACAR DANSLARI
No 2, Re minör-Andantino
No. 17, Fa diyez minör-Andantino
No. 6, Re majör-Vivace
No. 5, Sol minör-Allegro

P. de SARASATE
(1844-1908)
BASC CAPRİS

Solist : OKTAY DALAYŞEL
(İlk seslendiriliş)

P. de SARASATE
ZIGEUNERWEISEN OP. 20
(ÇİĞAN HAVALARİ)

Solist : OKTAY DALAYŞEL

ARA

G. BIZET
(1838-1875)
ARLESİENNE SÜİTİ
(1-2)



OKTAY DALAYŞEL

Oktay Dalayşel 1938 yılında doğdu. Ankara Devlet Konservatuvanı'nda Prof. Lico Amar ile dokuz yıl çalıştıktan sonra yüksek bölümünden mezun oldu. 1958-62 yılları arasında Almanya'nın Freiburg Yüksek Müzik Okulu'nda Prof. Grehling'den ders aldı ve bu okulun "Meisterklasse" sınıfını bitirdi. Türkiye, Almanya, Bulgaristan ve Arnavutluk'ta orkestra eşliği ile çok sayıda solo konserler ve resitaler verdi. Uzun yıllar Ankara Devlet Konservatuvanı'nda ve Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Bölümünde keman öğretmenliği yaptı. Halen Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası'nda 1. Konzertmeister'dir.

Oktaý Dalaysel'in Emekli Olmadan Önceki Son Konser Programı

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

I. KEMAN

Oktaý Dalaysel
(1.Konzertmeister)
Cengiz Özkök
(2.Konzertmeister)
Murat Tamer
(3.Konzertmeister)
Esra Gökoğlu
Jülide Yalçın Dittgen
Ersun Kocaoğlu
Bilgehan Erten
İnci Kavruk
Demet Emekli
 Mete Yalçın
Özgür Balkız
Derya Bozok
Hüseyin Ulutaş
Menevşe Güngördü

II. KEMAN

Tangör Ertaş
Serdar Leblebicioğlu
Yeşim Tirben
Özlem Haznedaroğlu
Ahmet Balamir
Neslihan Erten
Ezgi Savaşçı
Tuğba Tamer
Ebru Davran
Püren Üstün
Pınar Dalaysel
Elif Kılıçaslan

VİYOLA

*Betül Başeğmezler
Sumru Güner
Sibel Şentin
Selim Ögüt
Serpil Beşli
Selma Eralp
Pınar Aydınlık
Nejat Başeğmezler

VİYOLONSEL

*Oğuzhan Kavruk
Tufan Tolga
Zeynep Alınacı
Gülören Cangal
Ertuğrul Tanca
Şinasi Çilden
Tayfun Karakelle
İpek Sunar

KONTRABAS

*Tayfun Tümer
Arif Ünal
Yalçın Ünal
Harun Özbay
Aylin Çınar

FLÜT

*A. Aycan Sancar
Songül Seidel

OBUA

Sedat Civelek
Çınar Turkan

KORANGLE

Güzin Bilgen

KLARİNET

Bülent Civelek
Atilla Şentin

BASKLARİNET

Erdal Tüzel

TENOR SAX

Fethi Güneçer

FAGOT

*Tahsin Arslan
Hüseyin Ertuğ
Elif Fulya Bilgin

KONTRAFAGOT

Yaman İrın

KORNO

Fazıl Arslan
Bekir Çamcı
Mustafa Kofalı
Ersun Parlakgöz
Muammer Öz

TROMPET

Adnan Yıldırım
Kutay Maktay
Kaan Kılıçaslan

TROMBON

*Tuncay Kayış
Ahmet Yıldız
Numan İrmak
Bedii Durham

TUBA

Durmuş Arabacı

TİMPANİ

*Haşim Yedican

YURMALI ÇALGILAR

Maral Marlalı
Fuat Turan
Hakan Yağuş

ARP

*Çağatay Akyol

PİYANO, ÇELESTA

Ayşe Ediz

T.C.

KÜLTÜR BAKANLIĞI



CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

Şef
MAREK PIJAROWSKI

Solist
İDİL BİRET "Piyano"

Konzertmeister
Oktaý Dalaysel

3-4 Nisan 2003
Perşembe, Cuma Saat 20.00
Konser Salonu

* Grup Şefi

Oktay Dalaysel Bir Prova Sırasında – Alttaki Fotoğraf: Oktay Dalaysel’in Solist Olarak aldığı, Cemal Reşit Rey’in Yönettiğı Konserden Sonra (Konser Sırasında Kırılan Keman)



Cengiz Özkök'ün Başkemancılık Yaptığı Bir Konser Programı

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası

I. KEMAN
Cengiz Özkök
(Konzertmeister)
Murat Tamer
(Konzertmeister)

Ergun Özyücel
Nihal Demirhan
Demet Emekli
Bilgehan Erten
Nurgül Altun
İnci Kavruk
Ahmet Ünal
Nuri Çeken
Semra Bayraktar
Ömer Can
Ayşegül Emre

II. KEMAN
Engin Dora
Ayhan Erman
Ali Bozkurt
Taner Öncel
H.Hüseyin Akbulut
Celal Özvuruşkan
Yeşim Bunlueri
İbrahim Sezer
Zeynep Işık
Esra Gökoğlu
Mete Yalçın
Özlem Arkan

VİYOLA
* Betül Başeğmezler
Sibel Şentın
Feza Gökmen
Sumru Çalgan
Selim Ögüt
Nejat Başeğmezler
Serpil Beşli

Selma Eralp
Tezer Boran
Nebil Gökay
Tuba Özkan

VİYOLONSEL
* Engin Sansa
Duran Kazanoğlu
Fevziye Sayarı
Ancan Özasker
Gülören Cangal
Ertuğrul Tanca
Pervin Sungar
Şinasi Çilden
Tufan Tolga
Yalçın Başar

KONTRABAS
* Osman Mumcuoğlu
Özdemir Arıç
Harun Özbay
Arif Ünal
Volkan Orhon
Tayfun Tümer

FLÜT
* Aycan Sancar
Günay Yetiz
Songül Özdemir

OBUA
İrfani Özdemir
Sedat Civelek

KORANGLE
Çınar Turkan

KLARİNET
* Aykut Doğanşoy
Fethi Günçer

BAS KLARİNET
Erdal Tüzel

FAGOT
* O. Nuri Göktürk
Tahsin Arslan

KONTRAFAGOT
Ali Eratay

KORNO
Yılmaz Ulutaş
Ersun Parlakgöz
Fazlı Arslan
Bekir Çamcı

TROMPET
* Mehmet Erten
Nedim Tanrıkulu
Alper Ünal

TROMBON
Yıldırım Koral
Numan İrmak
Tuncay Kayış

TUBA
Durmuş Arabacı

TİMPANİ
Dinçer Özer

BATERİ
İbrahim Öz
Maral Marlalı
Fuat Turan
Hakan Yağuş

ARP
* Kaysu Doğanşoy

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

Şef : CANSUG KAHİDZE
Solist : ÇAĞIL YÜCELEN "Keman"

Konzertmeister: Cengiz Özkök

* Grup Şefi

NUROL MATBAACILIK A.Ş.
Tel: 133 32 24-133 32 25 - ANKARA

19 ARALIK 1987
CUMARTESİ, 11⁰⁰

KONSER
SALONU

Murat Tamer'in Başkemancılık Yaptığı Bir Konser Programı

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası

I. KEMAN

Murat Tamer
(Konzertmeister)
Cengiz Özkök
(Konzertmeister)
Ergun Özyücel
Nihal Demirhan
Demet Emekli
Bilgehan Erten
Nurgül Altun
İnci Kavruk
Nuri Çeken
Semra Bayraktar
Hasan Arslan
Esra Gökoğlu
Şanzelita Bayram

II. KEMAN

Tomris Baran
Arda Bozkurt
Ali Bozkurt
Taner Öncel
H.Hüseyin Akbulut
Celal Özvuruşkan
Yeşim Bunlueri
Seda Ölmeztürk
Özlem Ertüzün
Murat Sümer
Emel Akçay

VİYOLA

* Betül Başeğmezler
Sibel Şentın
Sumru Çalgan
Selim Öğüt
Nejat Başeğmezler
Serpil Beşli
Selma Eralp

Olçay Sağdıç
Tezer Boran
Çetin Aydar
Nebil Gökay

VİYOLONSEL

* Engin Sansa
Duran Kazanoğlu
Fevziye Sayan
Ancan Özasker
Gülören Cangal
Ertuğrul Tanca
Pervin Sungar
Tufan Tolga
Zeynep Alınacıık
Oğuzhan Kavruk

KONTRABAS

* Osman Mumcuoğlu
Özdemir Arıç
Yalçın Ünal
Harun Özbay
Arif Ünal
Tahir Sümer
Aykut Durşen
Tayfun Tümer

FLÜT

* Aycahan Sancar
Mihriban Aviral
Songül Özdemir

OBUA

* Çetin Yalçın
İrfani Özdemir

KORANGLE

Çınar Turkan

KLARİNET

Bülent Civelek
Fethi Günçer

BAS KLARİNET

Erdal Tüzel

FAGOT

* O.Nuri Göktürk
Hüseyin Ertuğ

KORNO

* Muammer Öz
Ersun Parlakgöz
Fazlı Arslan
Yılmaz Ulutaş

TROMPET

* Mehmet Erten
Adnan Yıldırım
Nedim Tannıkulu

TROMBON

* Metin Yalçın
Yıldırım Koral
Tuncay Kayış

TUBA

Durmuş Arabacı

TİMPANİ

* Haşim Yedican

BATERİ

Hakan Yağuş
Dinçer Özer

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

Şef : ALFRED SAVIA
Solist : BARBARA GRÉGOIRE "Viyolonsel"

Konzertmeister: Murat Tamer

* Grup Şefi

nurol Matbaacılık A.Ş.
Tel: 33 32 24-33 32 25 Ankara

27 ŞUBAT 1987
CUMA, 20.00

KONSER
SALONU



Ozsoy Kuartetinin bu ay vereceği konserlerde A. Saygun'un yeni eserinin dünya prömiyeri yapılacak



İki keman, viola ve çellodan kurulu Opera Orkestrası Başkembancısı İlhan Özsoy'un başkanlığında ki «Yaylı çalgılar dördlüsü» bu ay içinde 2 konser verecektir. Yukarıdaki resimde Adnan Saygun'un yeni bir eserinin ikinci konserlerinde dünya prömiyerini yapacak olan dördlülü provalardan birinde...

ANKARA (YG) == Opera Orkestrası Başkembancısı İlhan Özsoy'un liderliğinde kurulan «Özsoy Yaylı Çalgılar Dördlüsü» Ankara, İngiliz Kültür Derneğinde bir konser verecektir.

4 Şubat gecesi yapılacak konser programında ülkemizde ilk defa seslendirilecek olan B. Britten'in Op. 36 2 No.lu Yaylı Sazlar Kuarteti adlı eseri bulunmaktadır. B. Britten 3 bölümlük bu bestesini İngiliz bestecisi H. Purcell'in 250. ölüm yıl dönümü için yazmıştır.

Geçen yıl başarılı konserler vererek dinleyicilerin sempatisini kazanan topluluk W. Walton'un «La minör kuarteti» ve J. Suk'un «Si bemol majör kuarteti»ni memleketimizde ilk defa olarak seslendirmiştir.

İlhan Özsoy (keman), Erhan Alper (2. keman), Rügen Güneş (viola) ve Aziz Güneş'in (çello) çaldıkları dördlülü, Şubat ayı sonlarına doğru verecekleri ikinci bir konserte ise Türk bestecisi Adnan Saygun'un yeni bir eserinin dünya prömiyerini yapacaktır. Bu eser bestecinin yaylı sazlar dördlüsü için yazdığı «Yaylı Sazlar Kuarteti No. 3» adını taşımaktadır.

Bu konserin başkentte bir sanat olayı olarak karşılanacağı muhakkaktır. Özsoy Yaylı Sazlar Topluluğu, bu eser sayesinde kendi ününü bir kat daha arttıracak ve müziklerarası planda duyulacaktır.

**H. Karajan'ın
konseri
hâdiseli oldu**

**RO TİYATRO TİYATRO TİYATRO TİYATRO TİYATRO
RO TİYATRO TİYATRO TİYATRO TİYATRO TİYATRO
YAT TİYATRO TİYATRO TİYATRO TİYATRO TİYATRO
RO TİYATRO TİYATRO TİYATRO TİYATRO TİYATRO**

Dormen Tiyatrosu'nda yeni bir Refik Erduran

Zahir GÜVEMLİ

Dormen Tiyatrosu, Refik Erduran'ın «mecbur olduğu için yazdığı» hissini bırakan yeni komedisini sahneye koydu. Bu hissi bırakmasının sebepleri, aşağıdaki açıklamalarımızdan anlaşılacaktır.

OYUN MU, DEĞİL Mİ?

Sahsını ne kadar seversek

"TURP SUYU,"

YAZAN: Refik Erduran, SAHNEYE KOYAN: Turgut Borah, DEKOR: Bülent Erbaşar, OYNAYANLAR: Altan Erbulak, Erol Keskin, Göksel Kortay, Hadi Çaman, Hüseyin Kutman, Emel Mesçi, Şefik Döğen v.s.

İlhan Özsoy'un CSO Eşliğindeki Bir Konser Programı



İLHAN ÖZSOY

1925 yılında İstanbul'da doğdu. 1942 yılında Ankara Devlet Konservatuvarına girerek Necdet Remzi Atak'ın öğrencisi oldu ve 1948 yılında mezun olduktan sonra Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasında bir süre çalışan İlhan Özsoy 1952-1953 yıllarında Almanya'nın Köln şehrindeki Musikhochschule'ye devam ederek Prof. Wilhelm Strass'la keman, Prof. Mauritz Frank'la oda müziği çalışarak 1953 yılında solist olarak diplomasını ve aynı yıl Darmstadt'te yapılan beynelmîlî oda müziği yarışmalarında Baş Kemançılığı yaptığı yedi çalgılar kuarteti ile de ikinciliği olarak yurda döndü. Bir süre Ankara Devlet Konservatuvarı ve Gazi Eğitim Enstitüsünde keman öğretmenliği yapan İlhan Özsoy Ankara Devlet Opera ve Balesi Konservatörlüğü'ne

mesai için Joachim'a gönderdi. 1882 Eylülünde, nota yayınevi sahibi Simrock'a yazdığı bir mektupta Dvorak şöyle diyor: «İşimdi tekrar Berlin'deyim, Keman Konçertosu'nu iki kere Joachim ile çaldık. Joachim ve temsilciniz Bay Kallier eseri çok beğendiler. Benim için işin büyük kısmı bitti. Joachim tarafından eserin gözden geçirilmesi iki yıldan fazla sürdü. Son bölümde bir iki değişiklik ve kısıltı yapıp, çalgılara yönünden daha ışıltılı etkiler bulduk. Kesim başında tekrar Berlin'e geleceğim, o zamana kadar bu düzeltmeler tamamlanmış olacak ve Hochschule'de Joachim ile bir prova daha yapacağız». Hochschule'deki provadan sonra eser, Çek Okulu'nun seçkin kemancılarından ve o sıralar 24 yaşında bulunan František Ondříček tarafından Prag'da seslendirildi. Överdiği değişikliklerin bir kısmını yerine getirmeyen Dvorak'a Joachim kırılmıştır. Bu nedenle Parisiyon'un başına besteci tarafından, «Büyük Üstad J. Joachim için bestelendi ve ona armağan edildi» diye yazılmasına rağmen bu lirik ve sürükleyici yapıt büyük kemancı tarafından hiçbir zaman seslendirilmedi.

J. BRAHMS, 2. Senfoni, Re Majör, Op. 73 (1877)

İlk seslendirilişi - Viyana, 30 Aralık 1877, Hans Richter yönetiminde Viyana Filarmoni Orkestrası tarafından.

Brahms ilk senfonisini bitirdiye kadar 67 geyimli eser yazmıştı. Birinci Senfoni'nin başarısı üzerine güven içinde ikinciye yazmaya koyuldu, 1877 yazında üç ay içinde bitirdi. O sıralar sanatçı bir yıl kenarında, Portschah adlı şirin bir kasabada kalıyor, her sabah yeşil kırlarda ve sakın güllün etrafında gezintiler yapıyordu. İkinci Senfoni'nin pastoral havasını, bu gezintilerin esini olduğu söylenir.

Birinciye Beethoven'in onuncu senfonisi olarak nitelleyen viyanalılar ikinci için de yakıştıracak söz buldular. Schubert'in son senfonisi deyiş çıkırlar için içtendir. Bu amatörlük bantzetmeler dışında, eserin ilk çalınışından sonra yazılanlar, Brahms'in sanat delirasını özü büğünde yansıtmaktaki idi. Örneğin Pohl adlı bir eleştirici, «... her bölüm saf altından, hep birden ayrılmaz bir bütün teşkil ediyor», bir başka yazar Beckmesser'in ise, «Beethoven'in senfonilerinden sonra senfoni alanında çalışmayı Wagner ve izleyicileri artık gereksiz bulmakta idiler ve opera yönelmişlerdi. Bunun yersiz olduğunu —ha! Beethoven kadar ustaca ve etkili senfoniler yazılabileceğini — Brahms ispatladı, özellikle İkinci Senfoni ile.» di-yerek Senfoni'yi övüyorlardı.

Ayhan ERMAN

Program

JOH. SEB. BACH ... 3. BRANDENBURG KONÇERTOSU
(1685-1750) SOL MAJÖR

Allegro

Allegro

ANTONIN DVORAK ... KEMAN VE ORKESTRA İÇİN
(1841-1904) KONÇERTO LA MINÖR OP. 53

Allegro ma non troppo

Adagio ma non troppo

Finale: Allegro giocoso, ma non troppo

Solist: İLHAN ÖZSOY

ara

JOH. BRAHMS ... 2. SENFONİ RE MAJÖR OP. 73
(1833-1897)

Allegro non troppo

Adagio non troppo

Allegretto gracioso (Quasi Andantino)

Allegro con spirito

Program Notları

J. S. BACH, 3. Brandenburg Konçertosu, Sol (1721)

1719 sıralarında Carlsbad ya da Meiningen'de Bach'ın bir konseri dinleyen Brandenburg Beyi Christian Ludwig (1734), sanatçıdan kendi saray orkestrası için de eserler ister. İki yıl sonra Bach, bir mektupla beraber, yazdığı 6 toyu Brandenburg Beyi'ne sunar. Bu nedenle eserler Bra Konçertoları olarak adlandırılır da, kendine armağan 4 şinin eserlerin değerini anladığı, hattâ dinlediği bile şüphe Yılmak bilmez bir araştırmacı olan Bach konçertolarının h değişik solo çalgılara yermek suretiyle, orkestra içinde çalgıların imkânlarını en renkli ve etkili biçimde kullanma mıdır. 15-20 çalgı ile seslendirilebilen eserlerin bazıları kestranın yanında solocular yer alır (Nr. 1, 4, 5), bazıları orkestra içinde zaman zaman ayrılan bazı çalgılar solo yaparlar (Nr. 2, 3, 6).

3. Konçerto'da orkestra, üç keman grubu, viyola, violoncelle bas grupları ile bir çembalodan oluşur. Çokseslilik yönünde bazı yerlerde dokuz ayrı ses hareketine bölünür. Albert S. bu nedenle Brandenburg Konçertolarının, Bach'ın polifoni nun en katkısız örnekleri olarak niteler.

3. Konçerto'nun bir özelliği de sadece iki bölümlü oluşu rinden ikinci bölüme iki akor ile geçilir. Bunu bir nokta bazı yorumcuların, iki bölüm arasında bestecinin bir başk den buldukları bir ağır bölümü eklemek suretiyle, esere melik kazandırdıkları kanısına kapıldıkları da görülmüştür.

□

A. DVORAK, Keman Konçertosu, La Minör, (1879-1882)

İlk seslendirilişi - Prag, 14 Ekim 1883, František Ondříček, şef Morjic Anger.

Joseph Joachim'ın isteği üzerine, üç ay içinde bir keman l su yazıp bitiren Dvorak eseri, bir kere de kemancı gözüyle

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

I. KEMAN	Faruk Güvenç Sümrü Çalgan Zeki Berküren Olca Salıcı Adnan Güney Turgut Çalgan	KLARİNET	Hayrullah Duygu Hüseyin Özberk
Ulvi Yücelen (I. Konsermeister) Oktaç Dalayışlı (2. Konsermeister)		FAGOT	O. Nuri Gökürk Ali İrfan
Kenan Kutucuoğlu Cengiz Özkök Erol Aygün Erçün Özyücel Vedat Evren Saim Perker Kemal Susat Nuri İrın Kemal Sener Haluk Onarır Ertan Dölen Candan Öz	VIYOLONSEL Nusret Kaya (Çello Solisti) Atilla Güreş Enver Kalkıcı Engin Sansa Kaya Öztan Mehmet Şahmalı Erol Kövel Hüseyin Ünal Duran Kazanoğlu Ancan Özasker	KORNO Erol Gömürgen Ferhat Güneri Muammer Öz Yılmaz Ufutaş	
II. KEMAN	KONTRABAS M. Ali Kızıltuğ Süleyman San Özdemir Arıç Selçuk Sun Kutlu Ünalp Yalçın Ünal Nazif Cakmak	TROMPET Mahmet Erten Adnan Erdoğdu	
Akşit Yücelen Ayhan Erman Melika Demirkusak Cemil Özdoğan Orhan Kadam Tomris Alpaşan Adnan Erdir Yüksel Özdoğan Hüseyin Elgin Ali Bozkurt Taner Öncel Ulker Palabekiroğlu	FLÜT Saki Şanlı Cahit Koparal	TROMBON Osman Borova Cahit Kılıççı Metin Yalçın	
VIYOLA Özer Sezgin Semra Özkırlı Naci Bolgi Ahmet Ediz	OBUA Cetin Yalçın Ahmet Ökut	TUBA Hüseyin Kurt	
	TİMPANİ Fikret Başkent		

Ajans - Türk Muhabirlik Sanayisi, Ankara

CUMHURBAŞKANLIĞI SENFONİ ORKESTRASI

Şef: Prof. GOTTHOLD E. LESSING
Solist: İLHAN ÖZSOY "Keman"

(Konsermeister: Ulvi Yücelen)

12 ŞUBAT 1971
CUMA, 20.30

KONSER
SALONU

İlhan Özsoy'un Ankara Devlet Opera ve Balesine Genel Müdür Yardımcısı Olmasıyla İlgili Haber

ANK. TEL. : 17 42 42
P.K. 1071 Y. ŞEHİR - ANKARA
İST. TEL. : 44 72 34
P.K. : 208 FİNDIKLI - İST.

Basın Haber Ajansı
KUPÜR DERLEME MERKEZİ

ZAFER MEYDANI ADIL HAN KAT 2. No. 1 - 2 ANKARA

Kupür No. :

Kod No. :

21 Ocak 1977

Kupür Ta. :

Ankara Devlet Opera ve Balesi'ne

Konzertmeister İlhan Özsoy
Genel Müdür Muavini oldu

★ 1925 YILINDA İSTANBUL'DA DÜNYAYA GELEN İLHAN ÖZSOY, ANKARA DEVLET KONSER-
VATUVARI MEZUNU.

6-AĞUŞ-84

Ankara Devlet Opera ve Balesi'nin Genel Müdür Muaviniğine Konzertmeister İlhan Özsoy getirilmiştir.

1925 yılında İstanbul'da dünyaya gelen İlhan Özsoy, Ankara Devlet Konser-

vatuvarı mezunudur (1948). Konservatuvar'da Neodet Renczi Arık'ın öğrencisi olan İlhan Özsoy, mezuniyetinden sonra kısa bir süre Cumhuriyet'te Sanatçı Ork. strasında çalışmış, Almanya'nın Köln şehrinde Musikochschule'de devam ederek Prof. Wilhelm Strauss'la keman, Prof. Mauritz Frank'la oda müziği çalışmış, aynı yıl Darmstadt'taki Ulusal Oda Müziği yarışmalarında başkenciliğini yaptığı yaylı çalgılar kuarteti ile de ikinciliği olarak yurda dönmüştür.

Halen Ankara Devlet Konservatuvarında öğretim görevlisi de yapan İlhan Özsoy, Ankara Devlet Opera ve Balesi Konzertmeisteri'dir. İlhan Özsoy evli ve bir çocuk babasıdır.

—oOo—

DIPLOM

DER STAATLICHEN HOCHSCHULE FÜR MUSIK KÖLN

Herr İlhan Ü z s o y

GEBOREN AM 10. Juli 1925 IN Istanbul

HAT AUF GRUND DER MIT DEM WERTURTEIL

BESTANDENEN REIFEPRÜFUNG DIE

KONZERTREIFE

IM HAUPTFACH GEIGE

AM 9. Juli 1953

NACHGEWIESEN.

DER PRÜFUNGSAUSSCHUSS BESTÄTIGT DIESE LEISTUNG

MIT DEN BESTEN WÜNSCHEN FÜR DIE ZUKUNFT.

KÖLN, DEN 9. Juli 1953

DER DIREKTOR

DER PRÜFUNGSAUSSCHUSS

Prof. Dr. Mersmann

(Prof. Dr. Mersmann)

Prof. Dr. Heinrich



Prof. Dr. J. J. J.
Prof. Dr. J. J. J.
Prof. Dr. J. J. J.

W. Wagner'in İlhan Özsoy'u Beyrut Festival Orkestrasına Davet Mektubu

BAYREUTHER FESTSPIELE

- Wolfgang Wagner -

8580 BAYREUTH, 24. Februa
TELEFON • 5722
POSTFACH 2148

Sehr geehrter Herr Özsoy,

Es freut mich, Ihnen Ihren Vertrag zur Mitwirkung
im Festspielorchester 1969 übersenden zu können.

Herr Kästner hat sich bereit erklärt, die Dienst-
einteilung Ihrer Gruppe vorzunehmen, zu deren Einhal-
tung Sie sich laut § 1 Ihres Vertrages verpflichten.
Sollten sich bei Ihnen irgendwelche Notwendigkeiten
einer Abwesenheit durch Verpflichtungen an Ihrem Heimat-
institut ergeben, darf ich Sie bitten, diese baldmög-
lichst bei Ihrem Dienstenteiler anzumelden. Die Berück-
sichtigung irgendwelcher individueller Wünsche kann von
Vornherein nicht angenommen werden.

Ich darf darauf hinweisen, daß sich jede Abweichung von
der Dienstenteilung nur aus zwingenden Gründen und nur
im Einverständnis mit dem Orchestervorstand, der der Fest-
spielleitung davon Mitteilung machen muß, ermöglichen
läßt.

In der Hoffnung auf eine gute Zusammenarbeit, verbleibe
ich

mit freundlichen Grüßen

Ihr sehr ergebener



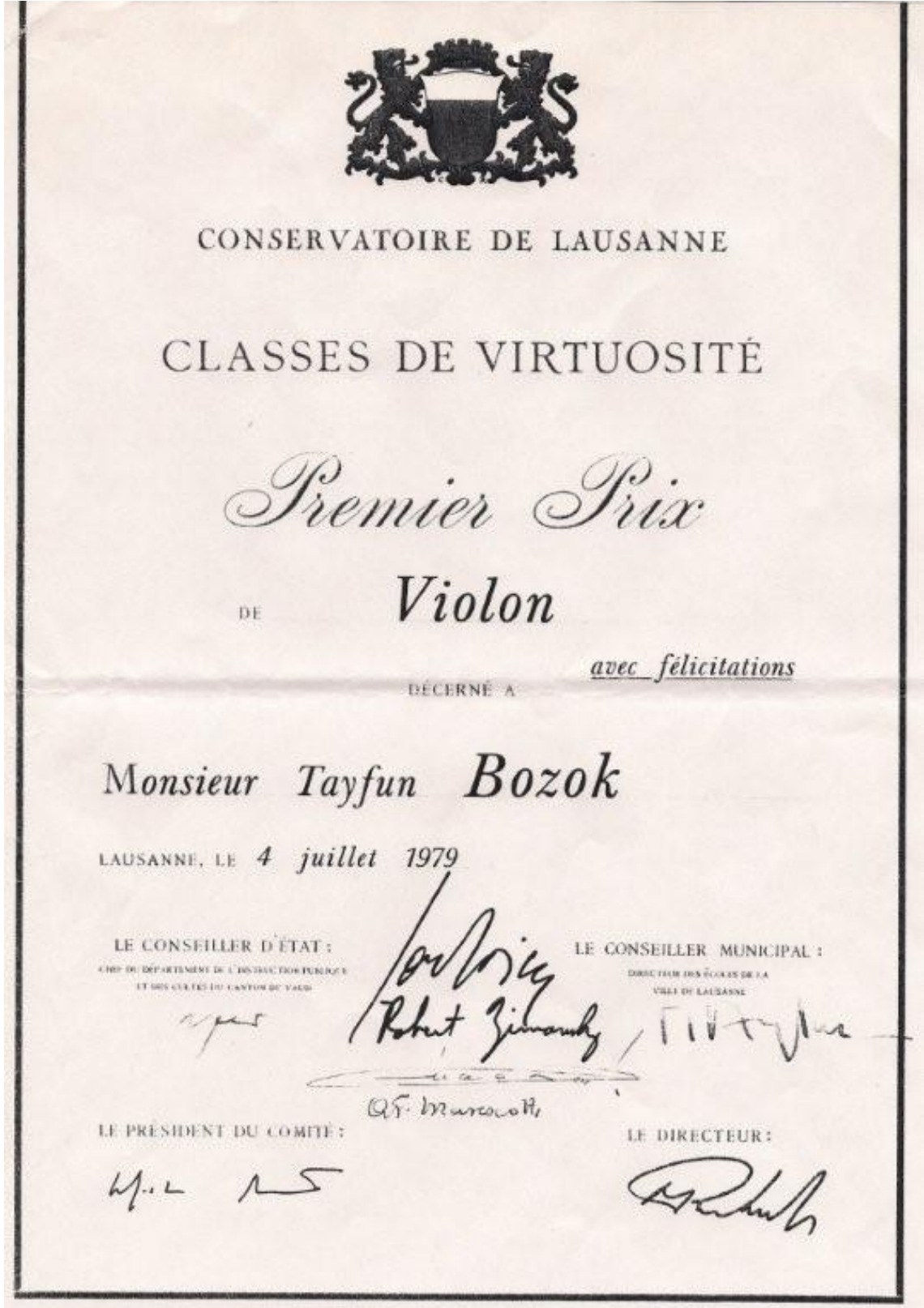
Heimatadresse Ihres Dienstenteilers:
207 Ahrensburg, Ahrensfelder Weg 29 a

Ankara Devlet Opera ve Balesi – Başkemancılar İlhan Özsoy, H.Nuri Çeken
Alttaki Fotoğraf: Sihirli Kemanlar ve En Sağda H. Nuri Çeken

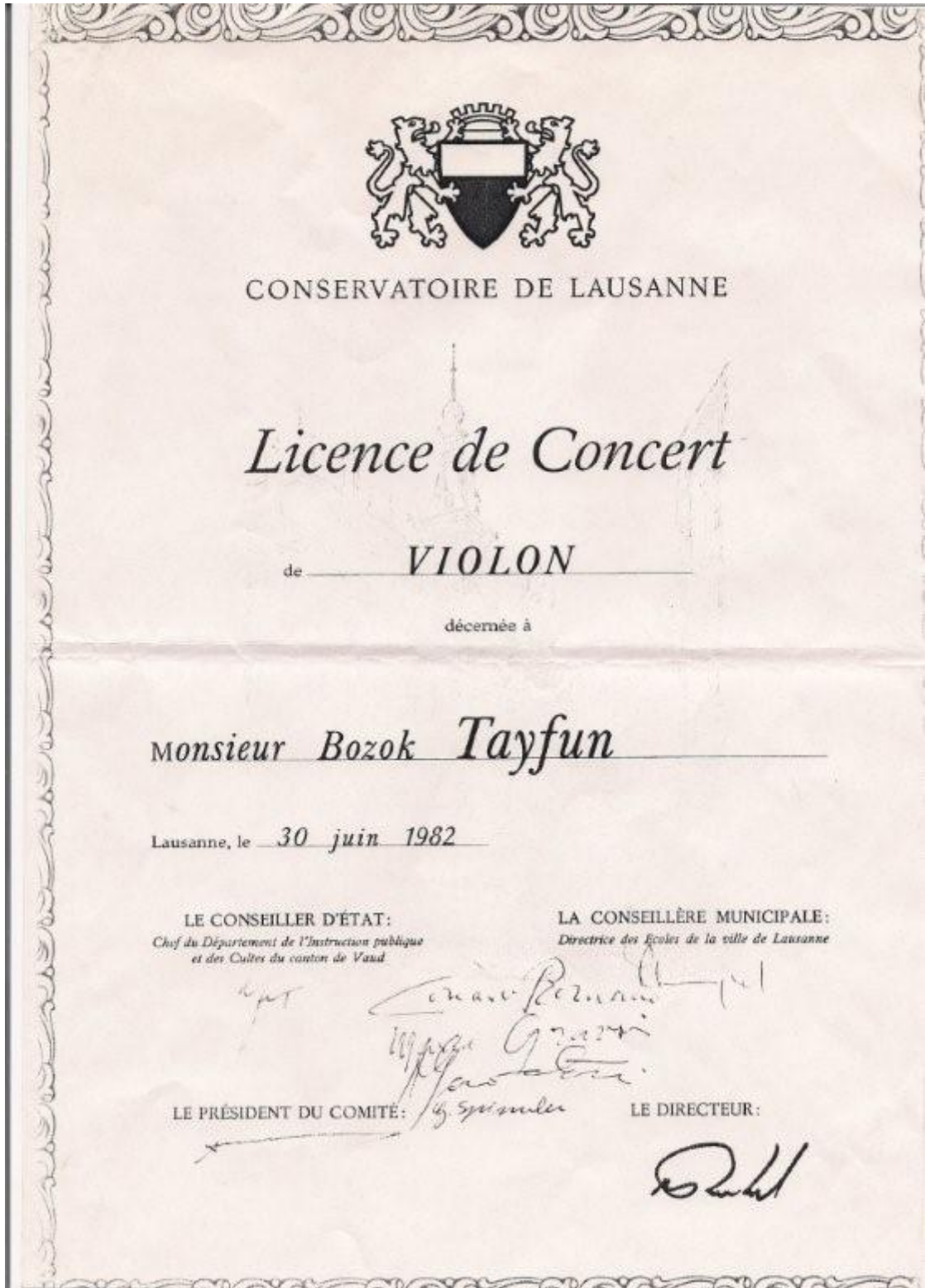


Foto
RAGİP

Tayfun Bozok'un Lozan Konservatuvarı Birincilik Diploması



Tayfun Bozok'un Lozan Konservatuvarı Diploması



Yusuf Güler Aksöz ve Gülden Turalı ile İlgili İki Basın Haberi

Klasik Batı Müziği MEHMET REŞİT EROL

TOKYO'DAN ESİNTİLER

Arkadaşımız Mehmet Reşit Erol, bu mevsimin 'moda' hastalığına yakalanıp, uzun süre yatağa bağlandı. Okuyucularından bir ay uzak kaldı, ancak yine de olayları izlemeyi ihmal etmedi. Bu arada DÜNYA FİLMORKESTRASI'nın Tokyo'daki konserlerinde Türkiye'yi temsil eden İDSO'nun Konsermeistri Yusuf Güler Aksöz'den Japonya anılarını izleyip, bu ilginç olayı size Aksöz'ün ağzından sunmayı yeğledi:



Y. Güler Aksöz, ülkemizi Japonya'da temsil etti.

Turalı ve Aksöz verecekleri konserlerine hazırlanıyor

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın iki baş kemancı Yusuf Güler Aksöz ve Gülden Turalı 26 Mart cumartesi günü Maçka Maden Fakültesi'nde duo konser verecekler. Maurice Hadpod yönetimindeki I.D.S. orkestrası eşliğinde verecekleri konserlerinde sanatçılar Mozart'ın "Konsertone" adlı iki Keman Konçertosunu seslendiriyor.



Yusuf Güler Aksöz'ün Konser Programlarından Bazıları

**URBAŞKANLIĞI
Nİ ORKESTRASI**

6 KASIM 1962
SALI 20.30

**TO MATZERATH
SUF G. AKSÖZ**

**CANLIĞI
SENFONİ
ESTRASI**

AKSÖZ "Keman"

YUSUF G. AKSÖZ

Keman Resitali

19 OCAK 1973
CUMA, 20.30

**PIYANODA
Kamuran Gündemir**

İSTANBUL RADYOSU YAYLI ÇALGILAR ORKESTRASI

Yöneten : YUSUF GÜLER AKSÖZ
Solistler : LEO WITOSZYNSKYJ (Gitar)
REŞİT ERZİN (Viçolonsel)

**İSTANBUL
DEVLET SENFONİ
ORKESTRASI**

28 Nisan 1978
Cuma, Saat 19.00

Şef : VASSİL STEFANOV

Solist : YUSUF G. AKSÖZ
Konzertmeister : Gülden Turan

CUMHURBAŞKANLIĞI

BATİ MÜZİĞİ KONSERLERİ

YUSUF GÜLER AKSÖZ

ODA MÜZİĞİ AKŞAMI

Perşembe 2 Mayıs 1968, Saat 20.30

Mükerrrem Bek	Filt
Yusuf G. Aksöz	Keman
Güler Aykal	Keman
Ruşen Güneş	Viola
Harold Lubel	Viçolonsel

**CUMHURBAŞKANLIĞI
SENFONİ ORKESTRASI
ÜNİVERSİTE
ve
HALK KONSERLERİ**

12 OCAK 1963
CUMARTESİ, 15.00

Şef : **GEORGE WELDON**

Solistler: Yusuf G. Aksöz (Keman)
Ruşen Güneş (Viçola)

(Konzertmeister : Ulu YÜCELEN)

**CUMHURBAŞKANLIĞI
SENFONİ
ORKESTRASI**

Şef : Doç. YUSUF GÜLER AKSÖZ
Solist : AYŞEGÜL SARICA "Piyano"

Konzertmeister: Oktay Delaysel

Yusuf Güler Aksöz'ün İstanbul Devlet Konservatuvarı Diploması

Türkiye Cumhuriyeti
KÜLTÜR BAKANLIĞI
İSTANBUL
**DEVLET
KONSERVATUVARI**

DİPLOMA NO
83



DİPLOMA TARİHİ
30.6.1977

KİMLİĞİ	Adı	Yusuğ Güler	MEZUNİYETİ	Bölümü	Yaylı Sazlar
	Soyadı	AKSÖZ		Dalı	KEMAN
	Babasının adı	Hasan Rıza		Devresi	Yüksek
	Doğum yeri ve yılı	İstanbul 1936		Dönemi	1976-1977 Haziran
	Okul numarası	68		Derecesi	PEKİYİ

*Devlet Konservatuvarı Yüksek devre bitirme
sınavını kazanan yukarıda kimliği yazılı
öğrenciye bu diploma verilmiştir.*

Bölüm Şefi
Reşit ERZİN



Esas Ders Öğretmeni
Komisyon

Kültür Bakanı
Avni AKYOL

Güzel Sanatlar
Genel Müdürü
Mehmet ÖZEL

Devlet Konservatuvarı
Müdürü V.
Kâzım PALAZ

Gülden Turalı'nın CSO Eşliğinde Bir Konseri



Gülden Turalı İle İlgili Gazete Yazısı

BİR İNSAN

Başkemanlı Gülden Turalı
"her şeye
rağmen"
orkestrasına
tutkun

YAYIN UCUNDAKİ YÜREK

Günnur İLHAN

YAPTIĞI işin en iyisini, tam bir alçakgönüllülikle yaşayan ve yaşayan, az sayıda insandan biri **Gülden Turalı**. Öylesine alçakgönüllü ki, keman ile 48 yıllık tanışıklığına, 30 yıla yaklaşan profesyonel müzik yaşamına rağmen, büyük bir rahatlıkla, "Benim öykümün merak edileceğini hiç sanmıyorum" diyeblıyor. Türkiye'nin yalnızca elli yıllık geçmişi olan Klasik Batı Müziği'nin emekçileri arasında yor alan ve **İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası**'na "başkemanlı" olarak hizmet veren sanatçı, alabildiğine sevecen ve doğal.

İşini tutkusuyla seviyor **Turalı**. Konuşurken gözleri ışıltılı. Ve ince ince anlatıyor. "Hafta boyunca çalışırsınız. Çok büyük bir birikim yaratır bu... Sonra dinleyici karşısına çıkarsınız ve tam o anda bedeninizde ve ruhunuzda ne varsa dışarıya verirsiniz. Konser bittiğinde iki saat kendime gelemiyorum.

Sonra düşünün bir defa, dünyanın en ünlü, en başarılı müzisyenleri, şefleri geliyor ve bir adım önünüzde duruyor, birlikte müzik yapıyorsunuz, ömrümce bana bundan daha büyük heyecan veren başka bir şey tanımıyorum."

Bir an duraksıyor **Turalı** sonra sürdürüyor konuşmasını: "Bence sanatçı bir kişiliğe sahip olanlar sanatın sadece bir dalından etkilenebilir. Çünkü asıl sanat eseri, sanatların tümünü kapsar. Hepsi birbirleriyle ilişkilidir. Müzikte yorumculuk da aynı bir sanat dalıdır. Hem de işin en güç yanı, zaten meydana getirilmiş bir sanat eseri içinde, çok dar bir platformda kendi sanatçılığını, yani yorumunu ortaya koyabilmektir."

Bir orkestra içinde, her solo çalan kişi için aynı şeyin düşünülme-yeceğinden hareketle, orkestranın kişiliğinin ortaya çıkacağı noktasına varıyor **Turalı** ve şöyle sürdürüyor:

"İşte bu yüzden dünyadaki bazı orkestralar, diğerlerinden ayrı tutulur. Bu açıdan baktığımızda,

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası da kendi kişiliğini ispat etmiştir. Bu nedenle, orkestranın başında olmaktan gurur duyuyorum."

Gülden Turalı'nın müzik tutkusu karşısında şaşırıp kalıyor insan. Nasıl bir eğitim aldı, kimlerle çalıştı, ilk kez ne zaman müzikle tanıştı?

"Yıl 1940, daha ben beş yaşındaydım, annem ve babamla girdiğim oyuncakçı dükkânında, bir sürü oyuncakların arasında kemani seçtim. O gün bugündür, bu bir tutkudur gidiyor. Eğitim öncesi özel dersler, ardından ilkököl ve benim yaşamımda çok önemli yeri olan **Ankara Devlet Konservatuarı**, giriş tarihi kaçtı dur bakayım?"

Bir eliyle diğer elinin parmaklarını sayarak hesap yapmaya çalışıyor, diğer yandan da, "Şimdiye kadar hiç gereklilimamıştı" diyor, "1948'di sanıyorum, daha ilk yılında, Lico Amar ile çalışma fırsatı buldum ki, bir sanatçı adayını bulamaz fırsatıdır." Hesaba devam ediyor: "Şimdiki konservatuar eğitimi on yıl, ben de bir sınıf atladığma göre..."

Müzik: Bir yaşama biçimi

Turalı, on yıllık okulu dokuz yılda bitirmiş. Münih Konservatuarı'nda master yapıp **Karl Freud** ve **W. Strauss** ile birlikte dört yıl çalıştıktan sonra üç yıl boyunca **Rudolf Hindemith** ile interpretation yani yorum çalışmalarını yapmış.

İşte bütün bu birikimle 1961'de

"Orkestranın normal programı içinde hafta boyunca çalışırsınız... Çok büyük bir birikim yaratır bu... Sonra dinleyici karşısına çıkarsınız. Tam o anda bedeninizde ve ruhunuzda ne varsa dışarıya verirsiniz... Konser bittiğinde, yaklaşık iki saat kendime gelemiyorum..."

ülkeye dönen sanatçı, profesyonel müzik yaşamına **İstanbul Belediye Konservatuarı Orkestrası**'nda başlamış. Kültür Sarayı oluşturulduktan sonra dört yıl süreyle **Opera Orkestrası**'nda, kurulduğu 1973 yılından bu yana da **İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası**'nda başkemanlı olarak görevi sürdürüyor.

Turalı, "Orkestram bana her zaman gurur veriyor, biz kendimizi dünyanın en güzel orkestralarına sahip olan, **Viyana**'da, **Prag**'da dinletip güzel kritikler aldık. Her şeye rağmen, kişiliğini yaratmış bir orkestra" diyor. Orkestranın konsermeisteri "her şeye rağmen" sözünü şöyle açıklıyor:

"Başarılı yorumlar yapabilmek için, iyi akustik uygun ışıklandırma gerekirken, bizim bir çalışma salonumuz bile yok. Yurt dışında gördüğümüz konser salonları, akustik bakımdan o kadar mükemmeldiler ki, sanki bize kendi yorumumuz açısından yol gösteriyorlardı. Bütün arzumuz **İstanbul**'da da böyle doğru akustik, bizleri hiç olmazsa, olduğumuz gibi aksettiren bir salona kavuşmak. O zaman bizleri her hafta coşku ile alkışlayan **İstanbul** halkına daha doğru ve daha evrensel düzeyde eserler dinletebileceğiz."

Müziği kendisine yaşam biçimi olarak kabul eden ve neredeyse, bütün zamanını müziğe adayan sanatçı, "Bu işten vazgeç deseler, mümkün değil derim. Elim ayagım tutmaz hale gelinceye kadar müzik yapacağım" diyerek sözlerini bitiriyor.



Gülden Turalı için bugün Atatürk Merkezi Büyük Salon'da bir tören düzenlenecek

Zarif başkemançımız artık yok



66 YAŞINDA YITIRDIK - Turalı başkemançlık görevini, 1973'ten beri İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nda Yusuf Güler Aksöz'le dönüşümlü yürütüyordu.

EVİN İLYASOĞLU

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın kurulduğu ilk günden beri başkemançısı olan **Gülden Turalı**, 66 yaşında yaşama veda etti.

Orkestra sahnedeki yerini alır. Bir an sonra zarif adimleri, incecik bedenine yakıştığı seçkin giyimi ile başkemanç Gülden Turalı sahneye çıkar. Yüzündeki otumlu ıslıkla halkı selamlayıp yerine oturur. İlk "İa" sesini duyurduktan sonra tüm çalgı gruplarının akordunu kontrol eder. Ardından şef sahneye gelir, onun elini sıkar ve konser başlar. Şefle orkestra arasında ki iletişim görevini üstlenmiştir. Çünkü o bir konsertneistlerdir. Başkemanç, en önemli otoritesidir orkestranın.

1973'ten beri **Yusuf Güler Aksöz** ile dönüşümlü olarak yürüttüğü bu görevde nice şef ve solist arasında köprü kurmuştur. Yalnız şefin ruhunu orkestraya geçirmek değil, kendine öyle bir güven sağlamıştır ki, yıllar boyunca orkestranın "Sevgili Gülden Abi" sı olmuştur. Hiçbir zaman fevri davranmayan, müziğin soylu bir sanat olduğunu hiçbir zaman unutmayan bir sanatçıdır.

Gülden Turalı 6 Mart 1936'da Ankara'da doğmuş, Ankara Devlet Konservatuarı'nda **Lito Amar**'ın öğrencisi olmuş. Münih Yüksek Müzik Okulu'nda dört yıl okuduktan sonra üç yıl da **Rudolph Hindemith** (ki **Paul Hindemith**'in akrabasıdır) ile yorum ve oda müziği çalışmış.

Cemal Reşit Rey'in kurduğu Şehir

Orkestrası'na ilk girişini şöyle anlatmıştı: "Eğitiminin tamamlayıp yurda döndükten sonra **Cemal Bey**'in orkestrasına gittim. Beni kabul etti ve sizimle bir köşeye oturacağımı, benşirem Semine'nin yanına, dedi. Meğerse en arka sıradaymış bu yer. Üstelik **Cemal Bey**'in bir başka ablası **Seyfiye Abur**'a almış. Birkaç konserde **Seyfiye Hanım** hastalığı nedeniyle çalamamış. Bir gün geri döndü. Beni yerinde oturur bulunca bir tüzüldü ki, Bu kez **Cemal Bey** beni yanına çağırıp **Seyfiye Hanım** fevkalade müteessir oldu. Ona sandalyesini

reç içinde ne çok olaya tanık olmuş, ne çok ünlüye orkestrasını eşlik ettirmiş, ne çok kaprisli şefe uyum sağlamak zorunda kalmıştı.

Radyo orkestralarında da ta **Demirhan Altug** döneminden beri aynı görevi yürütmüş, ayrıca orkestranın yitizlere radyo ve televizyon kaydına imzastanmıştır.

1967'deki bir Şan Sinemast konserinde **Cemal Reşit**'in abartılı bir hareketiyle kemani ikiye bölünen solist **Oktaç Dalay**sal'e hemen kendi kemani uzatmış ve kakkahalar atarak anlatmıştı.

Gülden Turalı, Türkiye'nin ilk kadın başkemançısı olarak tarihe geçti. Onu son kez Brandenburg Konçertosu'nda solist olarak dinlemistik. 1974'ten 1992'ye kadar Mimar Sinan Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda kemani hocası yaparak birçok öğrenci yetiştirmiş, doçentlik unvanı almıştı. Onun binlerce dinleyicisi ise arasındaki en yakın dinleyicisi uzun yıllar yaşamını paylaştığı eşi **Teoman Bey** di.

Böylece müzik dünyamız bir tanğımı daha yitirdi. Orkestranın her sahneye çıkışında onu hep gözümüz arıyacak.

Gülden Turalı için bugün saat 10.00'da Atatürk Kültür Merkezi Büyük Salon'da bir tören düzenlenecek. Cenazesi Teşvikiye Camii'ndeki öğle namazından sonra Feriköy'de toprağa verilecek.

evnl@boom.edu.tr

Türkiye'nin ilk kadın başkemançısı olarak tarihe geçen **Gülden Turalı**'nın cenazesi Teşvikiye Camii'nde kılınacak öğle namazından ardından Feriköy'de toprağa verilecek.

geri vermek mecburiyetindeyiz, onu üzmemiz, zira o bir sâizadedir, demez mi!"

Ana **Gülden Hanım** kısa bir süre sonra bu orkestranın başkemançısı **Seni**h Argeşo'nun yanına oturacak, onun muavini olacaktır.

Gülden Turalı, İstanbul Opera Orkestrası'nın, İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın, İstanbul Oda Orkestrası'nın, Mimar Sinan Solistleri'nin ve birçok oda müziği topluluğunun başkemançısı olarak, kimi zaman da solisti olarak müzik yaşamımıza büyük hizmetler vermişti. Kim bilir bu uzun sü-

Gülden Turalı'nın Ölüm Haberi

Konserlerden Görüntüler/İlk Fotoğraftakiler Soldan Sağa: Gülden Turalı, Yusuf Güler Aksöz, Saim Akçıl İkinci Fotoğraf:İDSO Başkemanı: Gülden Turalı – Semih Argeşo



**Ekrem Zeki Ün'ün Keman Konçertosunun İlk Seslendirilişı - İDSO Eşliğinde;
Solist: Ergün Tekinson**



Ergün Tekinso'nun Ekrem Zeki Ün Keman Konçertosunu Seslendirişinin Ardından Gazetede Çıkan Yorum

28 ŞUBAT 1986

KÜLTÜR-

Tekinso'nun yorumuyla ilk kez çalınan Ün'ün konçertosu

İstanbul Devlet Opera Orkestrası Başkemancılığı'nı başarıyla yürüten Ergün Tekinso, güçlü ve sağlam bir teknige sahip olduğunu geçen haftaki konserinde kanıtladı. Devlet Senfoni, bu hafta Erol Erđinç yönetiminde piyanist Pierre Alain Volondat'ya eşlik edecek.

ÜSTÜN DURUEL

İstanbul Filarmoni Derneği Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlenen resitallerde uluslararası üne sahip sanatçıları sunarken, genç yeteneklere de olanak sağlar. Bu özenli tutumun son örneğini geçen hafta gördük. Filarmoni Derneği, önce kemancı **Betül Bozok'u**, ardından genç fagotçu **Recep Gümüş** ve piyanist **Nurser Ugan'ı** dinletti.



Ergün Tekinso



Ionescu Galati

18 şubat salı akşamı dinlediğimiz kemancı **Betül Bozok**, 1979 yılından bu yana İsviçre'de yaşıyor, eğitimini **Ayla Erduran**'la sürdürüyor. Genç sanatçı, iyi bir piyanist olarak gözlediğimiz **Alexei Golovin** eşliğindeki resitaline **Tartini-Kreisler**'den "**Corelli Çeşitlendirmeleri**"yle başladı, ardından **Brahms**'ın "**La Majör Sonatı**"nı, **Mozart**'ın "**12 Çeşitlendirmesi**"ni ve **Prokofiyev**'in "**Re Majör Sonatı**"nı seslendirdi. Yedi yıllık aradan sonra ülkesinde ilk ciddi resitalini vermenin getirdiğı heyecandan olsa gerek, ilk yarıda biraz gergin ve tutuk görünen **Betül Bozok**, ikinci bölümde ra-

hatladı ve yurt dışındaki çalışmasının ürünlerini başarıyla sergiledi.

Ünlü müzikolog **Alfred Einstein**, "**Mozart**, müziğıyle dinleyiciye kış ortasında yazı anımsatmayı sever" diyor ve bestecinin "**KV 239 Serenada Notturna**"sını örnek olarak gösteriyor. İstanbul Devlet Senfoni-Orkestrası'nın geçen haftaki konseri, işte bu yapıtla başladı. Görkemli bir marşla başlayıp, zarif bir rondo ile biten bu eserden sonra, **Ekrem Zeki Ün**'ün ilk kez çalınan "**Keman Konçertosu**"nu dinledik. Konçertoyu, bestecinin öğrencilerinden kemancı **Ergün Tekinso** yorumladı. 1968-79 yılları arasında Suisse Romande, Stuttgart Senfoni ve Lausanne Oda Orkestraları'nda çalışan ve halen İstanbul Devlet Operası Orkestrası'nın başkemancılığını yürüten **Ergün Tekinso**'un güçlü ve sağlam bir teknigi var. Daha sık konser vermesini dilerim.

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası, 21-22 şubat tarihli konserlerini daha önce hiç çalmadığı bir yapıtla, **Sergey Prokofiyev**'in "**7. No'lu Senfonisi**"yle tamamladı. 1952 yılında bestelendiğı halde, sanki 19. yüzyıl sonlarında yazılmış izlenimini veren, daha çok Rus halk ezgileriyle bezenmiş bir bale müziğini andıran senfoni, **Ionescu Galati**'nin usta yönetimiyle sunuldu. Bu arada, büyük deneyim ve birikim gerektiren başkemancılık görevini özenle yürüten, kültürle yoğurduğu kemancılığını daima üst düzeyde sergileyen, her konsere aynı titizlikle hazırlanan değerli başkemancı **Gülden Turanlı**'yı özellikle son konserdeki başarısından ve güzel solosundan ötürü kutlamak istiyorum.

İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nın bu akşam ve yarın vereceğı konserleri **Erol Erđinç** yönetecek. Piyanist **Pierre Alain Volondat** konserlere solist olarak katılacak ve **Franz Liszt**'in "**2 No'lu Piyano Konçertosu**"nu seslendirecek. Programda bundan başka **Erol Erđinç**'in "**Senfonik Bölüm**"ü ve **Igor Stravinski**'nin "**Ateş Kuşu**" süiti yer alıyor.

Ergün Tekinson'un Salzburg Mozart Yaz Akademisi Diploması

INTERNATIONALE SOMMER-AKADEMIE
DES MOZARTEUMS IN SALZBURG

DIE LEITUNG DER
INTERNATIONALEN
SOMMER-AKADEMIE
DES MOZARTEUMS IN SALZBURG

BESTÄTIGT HIEMIT, DASS

ERGÜN TEKINSON

AUS

TÜRKEI

DEN KURS

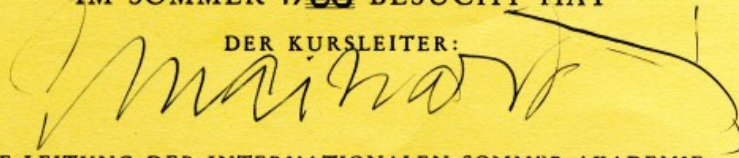
KAMMERMUSIK

BEI PROFESSOR

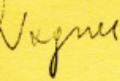
ENRICO MAINARDI

IM SOMMER 19~~66~~ BESUCHT HAT

DER KURSLEITER:



DIE LEITUNG DER INTERNATIONALEN SOMMER-AKADEMIE:



Ergün Tekinson'un Suisse Romande Orkestrasındaki 1977-1978 Sezonu Kimliği



Şehir Orkestrası Konserlerinden Bir Konser Programı-Solist Ergün Tekinson

İSTANBUL BELEDİYE KONSERVATUVARI
Konserleri
35. KONSER

P R O G R A M

Ulvi Cemal ERKİN — SINFONİETTA (Yaylı sazlar için)
Allegro
Adagio
Allegro

W. A. MOZART — SENFONİ KONSERTANT Mi .b. maj.
Allegro maestoso
Andante
Presto

Solistler :
Fritz HÄNDSCHE (Viola) — Ergün TEKİNSON (Keman)
— A R A —

L. van BEEHoven — SENFONİ No. 4 Op. 60 Si b. maj.
Adagio - Allegro vivace
Adagio
Allegro vivace
Allegro ma non troppo

Şef : Cemal Reşid REY
Solistler :
Fritz HÄNDSCHE — Ergün TEKİNSON
(Viola) (Keman)

2 Nisan 1967 Pazar Saat 11 de
SAY SINEMASINDA

Şehir Orkestrası

Erkin Onay'ın Sanatta Yeterlik Diploması



BİLKENT ÜNİVERSİTESİ

*Enstitü Müdürü'nün önerisi ve
Mütevelli Heyeti'nin vermiş olduğu yetkiye dayanılarak*

Keman Sanat Dalında

Gerekli çalışma ve sınavları başarı ile tamamlayan

Erkin Onay'a

Doktora Düzeyindeki Sanatta Yeterlik Derecesi

*tanınan bütün hak ve yetkileri ile birlikte
tevcih edilmiştir.*

Ankara, 27 Mayıs 2006

Prof. Doğan

Mütevelli Heyet Başkanı

Abdullah

Fakülte Dekanı

Ali D.

Rector

Edo

Enstitü Müdürü



Erkin Onay'ın Zürih Winterthur Müzik Yüksek Okulu Diploması

Die Musikhochschule Winterthur Zürich
verleiht auf Grund einer vor der unterzeichneten
Expertenkommission abgelegten Prüfung

Erkin Onay

geboren am 1. März 1976
von Türkei



Hochschule
Musik und Theater
Zürich

Hauptfach **Violine**

das

Konzertdiplom

Prädikat **sehr gut**

Die Expertenkommission:

Fachexpertin/Fachexperte

Für die Departementsleitung

Der Rektor

Für die Bildungsdirektion
des Kantons Zürich

Staatsexpertin/Staatsexperte

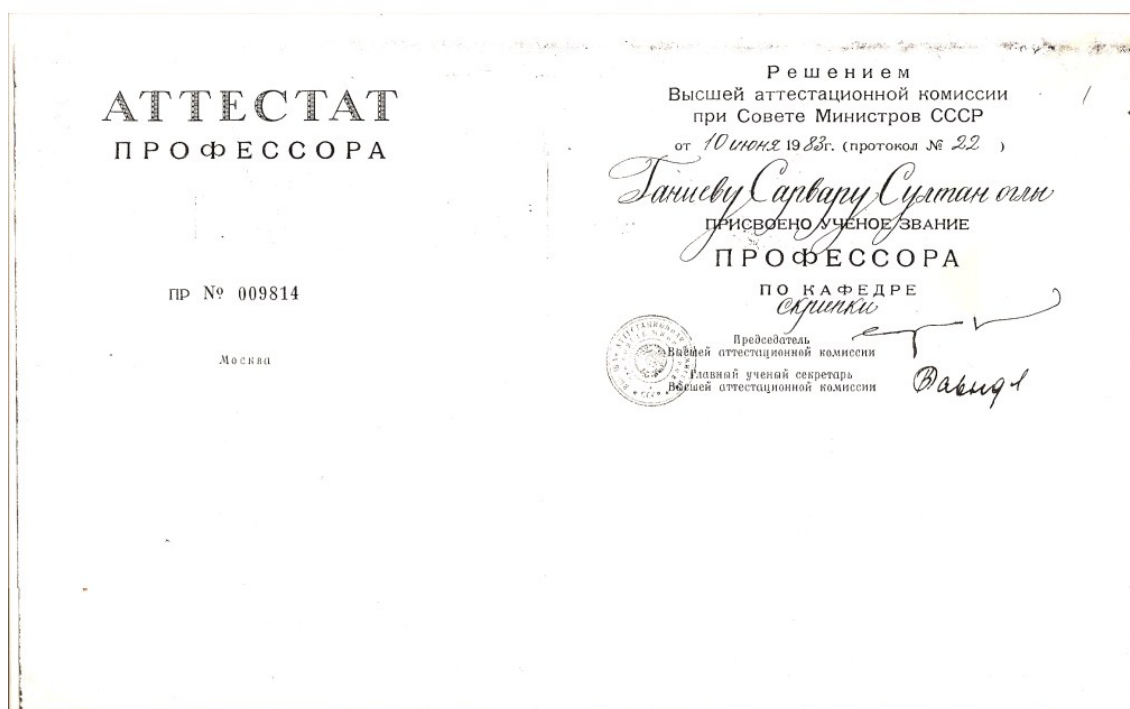
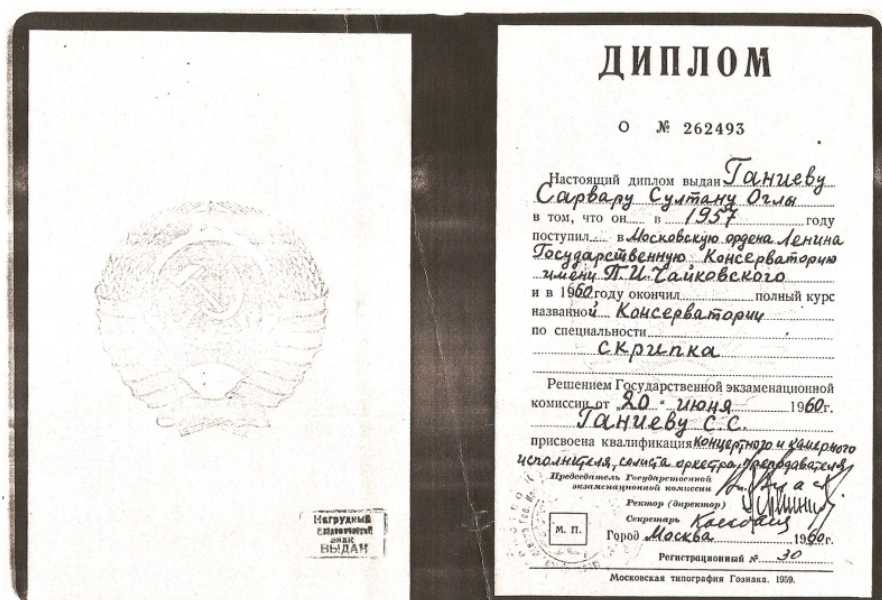
Hauptfachlehrerin/Hauptfachlehrer

Der Präsident des Schulrates

Winterthur, 8. Februar 2002

Die Prüfungen wurden gemäss den Reglementen des Konservatoriums Winterthur vom 1. August 1996 und
von Konservatorium und Musikhochschule Zürich vom März 1996 durchgeführt.

Sarvar Ganiev'in Lisans Mezuniyet ve Profesörlük Diploması



Sarvar Ganiyev'in Profesörlük Diplomasının İngilizce Çevirisi

11-FEV-02 18:09

MISSION AZERBAIJAN TO EU

00+322+6884684

PAGE: 1

Sertificate of Professor

N 009814
Moscow

By the decision of the Highest Examination Board of the Council of Ministers of the USSR of June 10 (protocol N 22), 1983, Mr. Ganiyev Sarvar Sultan oglu is given the academic title of Professor of violin.

The Chairmen of the Highest Examination Board
The First scientific secretary of the
Highest Examination Board

Signature
Signature

(Seal)

Sarvar Ganiev'in 45. Sanat Yılı Konser Programı

BİLKENT SENFONİ ORKESTRASI

Akademik Konserler Dizisi
Kış-Bahar Konserleri '98 (VIII)

Şef
Alfred Michourine

Şef-Solist
Server Ganiyev, keman

24 Mart 1998 Şalı, 21.00
Bilkent Konser Salonu

Prof. Server Ganiyev 45. sanat yılı

Değerli Sanatseverler,

Bugün, Bilkent Senfoni Orkestrası yönetiminde ve solistliğinde izleyeceğimiz değerli sanatçı Prof. Server Ganiyev'in aynı zamanda 45. sanat yıldönümüdür. Fakültemizin değerli öğretim üyesi, Orkestramızın kuruluşundan günümüze konsertmeisteri, hocası Prof. Server Ganiyev'i bu vesileyle de kutluyor, kendisine yaşamında ve sanatında daha nice uzun, sağlıklı, mutlu, başarılı ve verimli yıllar diliyoruz.

Togrul Ganiev'in Doçentlik Diploması

Respublikası Azərbaycan
ANKARA

Ü. Hacıbəyov adına Bakı Musiqi Akademiyası

Ş. Bədəlbeyli, 98.

№ 1

ARAYIŞ

28.09.2002

Verilir Togrul Sərvəz oğlu
ona görə ki, o beşqatlı Ü. Hacıbəyov adına Bakı Musiqi Akademiyasında
şirli alətlər kafedrasında
dozent
vəzifəsində işləyir.

Arayış tolab olunmuşdur
təqdim etmək üçün verilir.

13.02.02.

AZƏRBAYCAN GÜMRƏSİZLİYİ
BÜYÜK MƏDƏNİ
ANKARA

KADRLAR ŞÖBƏSİNİN KƏSİ

Togrul Ganiyev'in Doçentlik Diplomasının İngilizce Çevirisi

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
DİPLƏMƏTİK XİZMƏTİ
ANKARA

Baku Musical Academy named after Hacıbəyov

S.Badalbeyli, 98

N --

28.09.2001

To Whom it may concern

Hereby, we confirm that Mr. Ganiyev Togrul Sarvar oglu is a docent of the strings instruments chair of the Baku Musical Academy named after Hacıbəyov.



Sarvar Ganiev ve Togrul Ganiev'in Bir Konseri

Bilkent Senfoni Orkestrası

Akademik Konserler Dizisi

Kış-Bahar Konserleri-III

Server GANIYEV Şef

Togrul GANIYEV-Keman

Konzermeister ve Müzik Yönetmeni: Prof. Server Ganiev

Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Dekanı ve Genel Şirket Yönetmeni: Prof. Tugay Onay

23 Şubat 1999 Salı. 21.00
Bilkent Konser Salonu

Togrul GANIYEV Keman



1965 yılında Bakı'da doğdu. 14 yaşındayken kazandığı Kafkasya Keman Yarışması'nda birincilik ödülünü aldı. Azerbaycan Devlet Konservatuvarı'nı 1983 yılında bitiren Ganiev, yüksek bölümüne de devam ederek 1990 yılında mezun oldu. 1985'te kazandığı Sovyetler Birliği Keman Yarışması'nda birincilik ödülünü aldı. Çeşitli kenderde konserler veren sanatçı, Ankara Devlet Opera ve Balesi Orkestrası'nda konzermeister yardımcısı olarak çalışmıştır. Togrul Ganiev 1993 yılından bu yana Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi'nde öğretim görevlisi ve Bilkent Uluslararası Akademik Orkestraları konzermeister yardımcısıdır.

PROGRAM

U. C. Erkin / Sinfonietta

Allegro
Adagio
Allegro

R. Hacıyev / Keman Konçertosu

Allegro
Andante sostenuto
Allegro con brio

* ara *

F. Anırov / Yaylı Sazlar İçin Senfoni "Niami"

Moderato maestoso
Allegretto
Andante sostenuto
Allegro

Server GANIYEV Şef



"Üstün bir yaratıcılığa sahip olan Server Ganiev'in canlı ve etkileyici konserlerinde kendinizi başka bir dünyanın içinde buluyorsunuz..." Bu sözler sanatçının konserlerinden sonra basında yer alan övgülerden yalnızca biridir. 1937 yılında Bakı'da doğan sanatçı, 1956-1960 yıllarında Moskova Çaykovski Konservatuvarı'nda ünlü keman hocası Prof. Dimitri Çiganov ile çalıştı. 1957 yılında Moskova Uluslararası Festivali'ne katılarak bir ödül kazandı. 1960 yılında Kafkas Cumhuriyetleri, 1961'de Sovyetler Birliği yarışmalarında ödüller aldı. Moskova Çaykovski Konservatuvarı'nı başarıyla bitirdikten hemen sonra 1960-1963 yıllarında doktora çalışmalarını tamamladı. 1963'te Hacıbeyov Azerbaycan Devlet Konservatuvarı'na öğretim görevlisi olarak atandı ve Azerbaycan Devlet Filarmoni'sinin solisti oldu. Aynı zamanda Azerbaycan Devlet Yaylı Çalgılar Dörtlüsü'nü kurdu. Server Ganiev bu dönemde klasik ve çağdaş eserlerle birlikte Azerbaycan bestecilerinin yeni eserlerini seslendirmiş ve çeşitli ülkelerde tanınmıştır. 1972'de doçent olan sanatçı, 1975 yılında değerli hizmetlerinden dolayı Devlet Sanatçısı ünvanını aldı. 1971-1979 yıllarında Kabire Konservatuvarı'nda öğretim görevlisi olarak çalıştı ve Bölüm Başkanlığı yaptı. 1982'de Halk Sanatçısı seçildi. 1983'te profesör oldu ve Azerbaycan Devlet Konservatuvarı Yaylı Sazlar Ana Sanat Dalı Başkanlığı'na getirildi. Server Ganiev 1993 yılından bu yana, Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi'nde öğretim üyesi, Bilkent Akademik Oda Orkestrası'nın şefi, aynı zamanda Bilkent Uluslararası Akademik Orkestraları'nın konzermeisteri'dir. Sanatçı, bugüne kadar Azerbaycan ve Sovyetler Birliği'nin birçok kentinde, İtalya, İngiltere, Almanya, İskoçya, Finlandiya, Bulgaristan, Çin, Mısır, Belçika, Kıbrıs ve Türkiye'nin çeşitli kentlerinde

T. C.

KÜLTÜR BAKANLIĞI

İZMİR
DEVLET SENFONİ ORKESTRASI

Şef : Rauf ABDULLAYEV

Solist : Server GANIEV «Keman»

Başkemançı : Ayşe ÖZBEKLİĞİL

14 Şubat 1992 Cuma 20.30
15 Şubat 1992 Çtesi 11.00
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

RAUF ABDULLAYEV

1937 yılında Bakü (Azerbaycan) doğdu 6 yaşında müzik okuluna başladı. 16 yaşında Bakü Devlet Konservatuarı'na girerek Prof. Feride Kulleva'nın öğrencisi oldu. 1959 yılında konservatuarı bitirdi. Bir yıl süre ile piyano eğitimi verdi 1960 yılında St. Petersburg Konservatuarı şeflik bölümüne girdi.

1965 yılında bu okuldan mezun oldu. Aynı yıl Bakü Devlet Opera ve Balesi'nde şeflik yaptı. 1968'den 1984 yılına kadar da bu opera ve balenin genel müzik direktörlüğü görevinde bulundu.

1984 yılından itibaren Bakü Devlet Sinfoni Orkestrası'nın genel müzik direktörlüğünü yapmakta olup, Bakü Devlet Konservatuarı'nda Profesör olarak çalışmaktadır.

Ensemble Solistleri Oda Orkestrası'nı kurmuş ve bu orkestra ile Almanya, İsviçre, Polonya ve Mısır'a turneler yapmış, ayrıca Azerbaycan Orkestrası ile Ankara'da turne yapmıştır.

Sanatçı halen Ankara Devlet Opera ve Balesi'nde Genel Müzik Direktörü olarak görev yapmaktadır.

SERVER GANIEV

1937 yılında Bakü'de doğdu. 1944 yılında ilk keman öğrenimine başladı. 1956'da Çaykovski Konservatuarı'nda Prof. Dimitri ÇIGANOV'un sınıfına geldi 1960'da yüksek derece ile bitirdi. Moskova Devlet Konservatuarı'na Aspirantore (Doktora) tekrar davet edildi ve 1963'de Aspirantora'yı bitirdi. Azerbaycan Devlet Konservatuarı'nda öğretim görevlisi olarak görev başladı 1973'de Doçent, 1983'te Profesör oldu. Azerbaycan Devlet Konservatuarı'nda Yaylı Sazlar Ana Sanat Dalı Başkanı oldu. 1971-79 yılları arasında Mısır (Kahire) Konservatuarı'nda bölüm başkanlığı yaptı. 1977 yılından bu yana keman solistliği yapmaktadır. 1967 yılında Devlet Sanatçısı, 1982 yılında da Halk Sanatçısı ünvanı aldı. 1965 yılında Azerbaycan Devlet Yaylı Quarteti'ne birinci kemançı olarak atandı. 1963'de de Devlet Filarmonyası solisti oldu; aynı zamanda Azerbaycan Devlet Oda Orkestrası'nın şefliğini ve Genel Müzik Direktörlüğünü yapmıştır. Tüm Sovyet Cumhuriyetlerinde solist olarak defalarca konserlere katılmış ve resitaller vermiştir. Almanya, İngiltere, Polonya, Çekoslovakya, Macaristan, Bulgaristan, Yugoslavya, Romanya, Arnavutluk, İtalya, Norveç, Finlandiya, Lübnan, Mısır, Vietnam, Çin ve Moğolistan'da solist olarak konserler vermiştir.

— P R O G R A M —

KARAYEV «Leyli ile Mecnun»
Sinfonik Poem

LAÇYEV Keman Konçertosu

Allegro Moderato

Andante

Allegro con brio

— A R A —

MELIKOV Sinfoni No. 6

AMIROV Azerbaycan Kapriçyosu

İzDSO'nun Bir Konserinden-Başkemancı Şebnem Özdemir

T.C. KÜLTÜR BAKANLIĞI

İZMİR DEVLET SENFONİ ORKESTRASI

ŞEF Naci ÖZGÜÇ

SOLİSTLER Server GANIEV

"Keman" Cem ÖRNEK

"Vurma Şazlar" Şebnem ÖZDEMİR

BAŞKEMANCI Şebnem ÖZDEMİR

19 Mayıs 1995 Cuma 20:30
20 Mayıs 1995 Ç.tesi 11:00
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

PROGRAM

T. AKBAŞLI..... Neden ?

E.CHAUSSON.... Poeme Op.25

SAİNT - SAENS..... Introduction et Rondo capriccioso

ARA

J. BRAHMS.... Senfoni Do minör No.1 Op.68

- Un poco sostenuto allegro
- Andante sostenuto
- Un poco Allegretto grazioso
- Adagio - Piu Andante
Allegro non troppo

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Yılı:	Ankara - 1975		
Öğr.Gördüğü Kurumlar:	Başlama Yılı	Bitirme Yılı	Kurum Adı
Lise:	1989	1992	Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
Lisans:	1992	1996	Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
Yüksek Lisans:	1997	2010	Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Medeni Durum:	Evli		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi:	İngilizce – Orta Düzeyde		
Çalıştığı Kurum:	Başlama ve Ayrılma Tarihleri	Çalışılan Kurumun Adı	
	1999	...	Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası

Tarih-İmza
Adı Soyadı